

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

HELPEDE HAND

X BIJ HET OVERZIEN van de strijd tegen de kwakzalverij over het jaar 1968 springt aanstonds het klapstuk, de zaak Van de Moosdijk, in het oog. Een zaak met vele, vele facetten. Zeer verheugende facetten. Want hier bond een benadeelde burger op z'n eentje de strijd aan tegen de man, die zich de machtigste kruidenhandelaar waande, een man, die zich in zijn reclame beroemde op zijn zesde zintuig (bij het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst!) en die zich de Raspoetin van Brabant durfde noemen. Zijn omzet maakte het hem mogelijk om, volgens zijn zeggen, per jaar een kwart miljoen aan reclame uit te geven!

In die strijd tegen Van de Moosdijk werd de Hilversummer M. Eerenberg gesteund door het dagblad De Gooien Eemlander. Alle hulde daarvoor. Door de publicaties in de pers kwam de heer Eerenberg in het bezit van omstreeks zestig brieven met klachten over het optreden van de chauffeurs van Van de Moosdijk en over de uitwerking van de kruiden. Een omvangrijk dossier, dat in handen is gesteld van de minister.

Eén facet van deze zaak willen wij op deze plaats nog even belichten. Het blijkt dus mogelijk met wat handige reclame heel wat kopers te vinden voor deze kruiden. Door „harde” verkoopmethoden wist Van de Moosdijk zijn debiet snel uit te breiden. De harde dreun die de uitzending van Willem Duys van 13 december Van de Moosdijk toediende heeft daar, wel een eind aan gemaakt. Laten wij hopen: voor goed een einde.

Maar verontrustend blijft, dat zovelen dan toch maar bereid zijn het maar eens met de kwakzalver te proberen. Anders gezegd: er is nog altijd een grote vraag. En dan zal onherroepelijk het aanbod blijven. Wat heimelijker misschien, minder uitdagend dan dat van de man van Casteren, die nu zijn huis moet laten bewaken tegen boze klanten.

Daarom is het dringend zaak, dat

CONTRIBUTIE 1969

Nogmaals attenderen wij de leden, resp. abonnees er op, dat met ingang van 1 januari 1969 de contributie voor iedereen **f 10.—** bedraagt.

Alleen studerende, zoals studenten, leerlingverpleegsters etc. behoeven slechts f 2.50 per jaar te betalen.

Enkele leden, die de contributie 1969 reeds hebben voldaan, hebben gewoonte getrouw nog f 7.50 overgemaakt. Willen die leden s.v.p. de ontbrekende f 2.50 alsnog gireren? Bij voorbaat hartelijk dank.

Postgiro 32.237
Gemeentegiro K 1672 Amsterdam

De Penningmeester
L. BREST

EEN VUISTSLAG VELDE VAN DE MOOSDIJK

DE ZAAK VAN de Moosdijk ontwikkelt zich zó snel, dat het voor een maandblad als het onze amper mogelijk is de actualiteit te benaderen. Het lijkt ons echter dienstig een overzicht te geven van de gang van zaken, die er toe heeft geleid, dat de Brabantse kruidenhandelaar en „wonderdokter” Willem van de Moosdijk tegen Oudejaar achttien van zijn staf van vier en twintig chauffeurs-kruidenverkopers moest ontslaan, omdat het publiek zijn kruiden niet meer wil.

Lezers van ons Maandblad hebben de zaak Van de Moosdijk geregeld kunnen volgen. „Dure kwakzalver” stond er boven een berichtje dat men op de voorpagina van ons nummer van januari 1967 kon aantreffen. Een Belg had zich bij de politie te Eindhoven beklagd, dat hij 2000 gulden voor een kruidenkuur moest betalen. Daarbij zou hem gezegd zijn: „Als je mijn kruiden niet neemt, ben je binnen twee jaar dood”.

Slager uit Tongeren

SEDERT DIEN IS Willem van de Moosdijk vrij geregeld „in het nieuws” geweest. Hij verhuisde naar het dorp Casteren waar hij een dure bungalow „De Zandhoeve” betrok. Hij organiseerde diensten met volkswagenbus-

jes om zijn klanten uit België te halen. Hij werd aangevallen in een scherp artikel, dat in de bladen van de Persunie verscheen. Daarin werd in het bijzonder het feit gelaakt, dat hij zijn klanten bang maakte door te zeg-

VERVOLG OP BLZ. 2

eens goed wordt onderzocht, wie dat nu toch eigenlijk zijn, die klanten van de kwakzalver; wát hen beweegt bij hem zijn heil te zoeken. En dan, weet men dat alles eenmaal, opent zich de mogelijkheid de bestrijding van de kwakzalverij ook van de andere kant aan te vatten. Namelijk door te zorgen dat de vraag wordt verminderd. Dat zal niet eenvoudig zijn, zowel van

psychologische, als van medische, sociale en religieuze kant zal de zaak moeten worden aangepakt. Maar wanneer wij in staat zijn mensen naar de maan te laten vliegen moet het ook mogelijk zijn om doeltreffend vat te krijgen op degenen, die het slachtoffer worden van op grof winst bejag uitzijnde lieden, en hen de helpende hand te bieden.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Van de Moosdijk: klapstuk van de kwakzalverij

VERVOLG VAN BLZ. 1

gen (een slager uit het Belgische Tongeren verhaalde dit) dat zij nog maar kort te leven hadden. Maar de kruiden. . . Als de slager die dronk zou hij beter worden.

Naar aanleiding van dit artikel in de bladen van de Persunie waaruit wij in oktober 1967 een uittreksel hebben gepubliceerd, bedreigde Van de Moosdijk het Haagse blad Het Binnenhof, dat het artikel ook had afgedrukt, met een proces. Men heeft nooit meer iets van hem gehoord en van het proces is niets gekomen.

Een heel wat gunstiger artikel over Van de Moosdijk verscheen in Brabants Dagblad. Ook hierover hebben wij bericht. Wij hebben onze verontwaardiging over een dergelijk onkritisch artikel niet onder stoelen en banken gestoken. Wanneer de pers ergens een maatschappelijke taak heeft, dan is het wel in het beschermen van onwetenden tegen dergelijke methoden als van Willem van de Moosdijk.

Raspoetin van Brabant

VRIJ NEDERLAND GING in de loop van het vorige jaar naar Van de Moosdijk, die nu goed de smaak van de publiciteit te pakken kreeg. Op zekere dag kreeg hij ook bezoek van een verslaggever van een plaatselijk blad, de Kempen te Budel. Dat werd het walgelijk-honingzoet artikel over „De Raspoetin van Brabant”, dat wij in een commentaartje als „hielenlikkerij” brandmerkten.

Van de Moosdijk was, zoals valt te begrijpen met het artikel in De Kempen zeer in zijn sas. In dezelfde opmaak, met dezelfde tekst, met dezelfde foto's van het dure landhuis en van meneer de wonderdokter himself, werd de advertentie aangeboden aan een aantal huis-aan-huisbladen, aan nieuwsbladen, aan dagbladen. Het stemt tot verheugenis dat de zichzelf respecterende huis-aan-huisbladen de advertentie (die helemaal de vorm en het uiterlijk had van een redactioneel artikel!) weigerden, dat nieuwsbladen de advertentie weigerden en dat Van de Moosdijk bij de dagbladen geen voet aan de grond kreeg, eenvoudig al omdat de regelen van het advertentiewezen opname verbieden.

Misleidende advertentie

EEN PAAR HUIS-aan-huis verpreide bladen hebben de advertentie echter wél opgenomen, zoals het Stadsblad van Breda en de Gooi- en Eembode te Hilversum. Ook het Harener Nieuwsblad plaatste de advertentie maar zette er „duidelijkheidshalve” in

hele kleine lettertjes boven I.M., de afkorting voor ingezonden mededeling, oftewel voor een advertentie in de tekst.

Maar die advertentie in de Gooi- en Eembode (wel te onderscheiden van het dagblad De Gooi- en Eemlander) heeft het hem gedaan. Die werd gelezen door een advertentie-adviseur, de 64-jarige heer M. Eerenberg. Zijn vrouw leed aan spit. Hij meende het met een redactioneel artikel te doen te hebben en schreef ijlings naar Casteren. Al heel gauw kwam er een volkswagenbusje aan de deur met een zak kruiden. De prijs zou f 125 bedragen, maar de heer Eerenberg had maar 35 gulden bij de hand en toen werd dat bedrag als betaling aangenomen.

Chauffeurs-verkopers

VAN DE MOOSDIJKS zaken gingen namelijk de laatste tijd zo goed, dat

hij zich een vloot van 22 volkswagenbusjes had aangeschaft en die liet bemannen door chauffeurs-verkopers. Een investering van een half miljoen, pochte de wonderdoener. Een van deze auto's was naar Hilversum gekomen om de heer Eerenberg van kruiden te voorzien en stellig ook anderen, die naar aanleiding van het „artikel” in het huis-aan-huisblad hun noden hadden geschreven aan de Raspoetin van Casteren.

Maar na het gebruik van de „thee”, getrokken van de kruiden van Van de Moosdijk werd mevrouw Eerenberg erger ziek. De heer Eerenberg ging zich beklagen bij de Gooi- en Eembode, maar kreeg er nul op het rekest. Het was een advertentie. Maar dat stond er toch niet bij? In de haast vergeten, verontschuldigde men zich.

VERVOLG OP BLZ. 4

TEREN OP LEED

(Dagboekantier in Het Parool)

OOK IN „AMSTERDAM-Voetbal” staat een advertentie van een hele pagina van kwakzalver W. v. d. Moosdijk. Er staat al meteen een olifant van een leugen in: „Er is geen enkele ziekte of er zijn kruiden voor gewassen”.

Zij helpen namelijk in elk geval wél uitstekend tegen gelddorst, maar bij voorbeeld, niet tegen kanker.

Kritische lezers zal verder de enormiteit opvallen, „dat kruiden geen enkele verdooving bevatten, maar u enkel kunnen genezen” — het oudste verdoovende middel (opium) is afkomstig uit het plantenrijk en schier alle niet-synthetische verdoovende middelen zijn daarvan afgeleid.

„Hebt u wel eens gemerkt dat er onder de dieren veel minder ziekten zijn dan onder de mensen?”

Kolder!

Onder de dieren zien wij minder ziekten, omdat zieke dieren in de natuur meteen te gronde gaan en in onze civilisa-

tie indien zij hopeloos ziek zijn worden gedood. Bovendien eten katachtigen nóóit kruiden, tenzij eens wat groen om te kunnen braken (haarballen als gevolg van het schoonlikken van de huid). Dierenartsen kunnen u dan ook wel anders vertellen.

Zelfs de arme Pasteur, die bepaald géén kruiden zocht tegen de rabies (hondsdolheid), maar er een serum tegen bereidde, wordt van stal gehaald om deze kwakzalver in zijn omzet te steunen.

GELUKKIG ZET „DE Gooi en Eemlander” de strijd tegen deze kwakzalver, wiens bestelauto vorige week in Amersfoort is gesignaleerd, voort. Daar is mevrouw O. te Soest, wier kind een aangeboren incontinentie heeft (het kind heeft geen macht over de sluitspieren van anus en blaas). „Als de beroemde kruidendokter uit Brabant zich dan via een advertentieblaadje aandient, dan wordt ook die strohalm aangegrepen”, aldus het Hilversumse blad.

Vrijdags postte de wanhopige moeder een brief. Dinsdag stond er al een man op de stoep. Kuur voor een jaar. De bekende zak. De bekende f 250. Zonder onderzoek. Zonder iets.

Mevrouw zei, dat ze het geld niet had.

Dan kon zij voor f 35 een kuur voor drie maanden krijgen. . .

Het kind begon meteen na het innemen te braken.

Mevrouw was zo dom zélf de „vies-smakende” kruiden in te nemen:

„Ik kwam onder de pukkels, ik weet niet of het daarvan komt, het moet wel, want ik heb nooit een zweertje of een puistje. Nu zit ik vol.”

Mevrouw zei:

„Je moest op de TV kunnen komen, dan weet het hele land het.”

Ik zou mijn collegae van de TV dringend willen vragen dit verzoek in te willigen: laat men tegen kwakzalverij in het algemeen, en in het bijzonder tegen de weerszinwekkendste vormen daarvan, waarschuwen.

(Twee dagen later kwam de heer Eerenberg bij Willem Duys op de t.v. Red. M.t.d.K.).

KRUIDENDOKTER IS EEN KWAKZALVER

Dagblad Trouw interviewde voorzitter A. P. N. de Groot

„DE ZOGENAAMDE KRUIDEN-wonderdokter W. van de Moosdijk uit Casteren is een kwakzalver, omdat hij kruiden rond stuurt aan mensen, van wie hij niet weet aan welke ziekte zij lijden. Dit is uit het oogpunt van de volksgezondheid een zeer ernstige zaak, omdat op deze manier mensen nalaten op tijd naar een bevoegd medicus te gaan. Soms heeft deze nalatigheid dodelijke gevolgen”.

Dit is het commentaar van de heer A. P. N. de Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en oud-geneeskundig inspecteur voor de Volksgezondheid, op het optreden van de heer W. van Moosdijk, die voor de AVRO-tv de gelegenheid kreeg de beschuldigingen te weerleggen, die eerder in het programma „Voor de vuist weg” van Willem Duys aan zijn adres werden gericht. In zijn slotwoord voor de televisie heeft Willem Duys de hoop uitgesproken, dat uit deze zaak alsnog een gerechtelijk onderzoek zal voortvloeien. Dokter De Groot toonde zich evenwel desgevraagd bereid om — zonder in de schoenen van de rechter te willen gaan staan — aan het dagblad Trouw zijn oordeel te geven over de praktijken van de Brabantse kruidendokter Van de Moosdijk en over diens collega's.

Drogreden

OP DE BEWERING van Van de Moosdijk, dat de bevoegde artsen ten onrechte geneeskrachtige kruiden hebben vervangen door chemische middelen, antwoordt dokter De Groot: „Dit is een drogreden. In de medische wetenschap wordt geen enkel nieuw geneesmiddel gebruikt, voordat vaststaat dat het beter — of minstens evengoed — werkt dan het oude middel. In de laboratoria is uitgemaakt welke kruidenbestanddelen een genezende werking hebben. Deze bestanddelen worden uit de kruiden gehaald of op synthetische wijze gemaakt. De voordelen hiervan zijn, dat je precies weet welk bestanddeel je op een gegeven moment gebruikt. Je laat de patiënt geen stoffen slikken, die hij eigenlijk niet nodig heeft en je hebt de concentratie van het geneesmiddel volledig in de hand.

Op zijn gunstigst zou je van een wonder-kruidenpakket kunnen zeggen, dat de kans dat er een werkend middel inzit vrij groot is. Je kunt het vergelijken met een schot hagel op een haas. De kans dat een van de kogeltjes treft zit er altijd wel in. Maar je kunt — om de vergelijking door te trekken — even gemakkelijk naast schieten”.

Ook verwijst de heer De Groot naar een Amerikaans onderzoek van enkele jaren geleden, waarbij een aantal proefpersonen fopgeneesmiddelen in plaats van echte medicamenten werd toegediend. Het bleek, dat 35 procent van de gevallen baat had bij het fopmiddel (het zgn. placebo-effect. red.) In het geneesmiddelenonderzoek wordt bij proefnemingen rekening gehouden met dit verschijnsel.

„Hierbij spelen psychische invloeden een rol,” zegt dokter De Groot. „Denk maar aan de mensen, die op de stoep bij de tandarts ineens geen kiespijn meer hebben. Maar dat wil niet zeggen, dat de betreffende kies niet langer meer ontstoken zou zijn. Dat veel patiënten van een wonderdokter baat bij zijn behandeling vinden, is een subjectief gegeven. Wanneer er bij een kantonrechter een „onbevoegde” wordt veroordeeld, draven er altijd wel een paar patiënten op die beweren, dat zij door de verdachte zijn genezen.”

Bent u niet bang dat het publiek de kruiden-wonderdokter met de homopaat verwacht?, vraagt de verslaggever van Trouw. „Wij vinden ook de homeopathie niet altijd een wetenschappelijk verantwoorde methode. Er kunnen slechts enkele klassieke gevallen homeopathisch worden behandeld. In een homeopothisch ziekenhuis bij voorbeeld worden slechts enkele gevallen werkelijk homeopathisch behandeld. Een dergelijk ziekenhuis zou eigenlijk de naam homeopathisch niet mogen voeren.”

Labiele mensen

VOLGENS DR. DE Groot bezoeken vooral psychisch labiele mensen met een magische inslag zogenaamde wonderdokters. Deze onbevoegde genezers doen onophoudelijk een beroep op de naïviteit van het publiek. De groep, die de Vereniging tegen de Kwakzalverij voor de grootste problemen stelt, zijn overigens niet de kruiden-wonderdokters, maar de mag-

WAT ER IN ZIT

VOLGENS HET ALGEMEEN Dagblad, dat wist te vermelden dat Van de Moosdijk in het laboratorium van zijn leverancier, de firma M. de Nijs te Lunteren, de inhoud van zijn kruidenpakket heeft laten onderzoeken bevat het pakket:

Folia Betulae (berkenblad), Folia Uvae ursi (berendruifblad), Cortex quercus (bast van quercus robur, d.i. jonge takken die in het voorjaar zijn geplukt, eikenlooistof en galluszuur), Radix Lavistici (lavaswortel), Herba Equiseti (paardestaartvarens), Folia Urticae (brandnetel), Lignum Santhali (gemalen sandelhout), Flores Rhocados (gedroogde bladeren van een klaproos), Radix Liquiritiae (zoethout), Folia Rosmarini (rozemarijn), Herba Millefolii (duizendblad), Folia Salviae (salieblad), Herba Hyperici (hertshooi), Urcumac Javanicae (Javaanse geelwortel), Fructus Foeniculi (venkelvruchten), Radix Helenii (alantswortel), Folia chamomillae (camille), Folia Juglandis (notenbladeren), Flores cinnae (wormkruid).

Verscheidene van deze kruiden zijn algemeen bekend en worden in de keuken gebruikt.

netiseurs en de paranormalegenezers. „Kruiden kun je op een gegeven moment in een gerechtelijk laboratorium laten onderzoeken, maar de lieden die zich op bepaalde „gaven” beroepen zijn vaak moeilijk te grijpen,” zegt dr. De Groot. „Ten nadele van de volksgezondheid! Ik heb in mijn praktijk gevallen meegemaakt van mensen, die leden aan een tumor of aan een kankergezweel. Zij lieten op gezag van een wonderdokter de tijd, dat er nog operatief kon worden ingegrepen, voorbijgaan. Dit soort gevallen heeft maar al te vaak een dodelijke afloop.

Wat ons in deze zaak weer frappeert, is, dat de zaak reacties te weeg bracht, toen bekend werd dat Van de Moosdijk zijn wonderpakketten voor f 125,— verkoopt.

In werkelijkheid zijn die pakketten, die hopelijk nog op inhoud en samenstelling worden onderzocht misschien vijf gulden waard. Dat er op deze manier AOW'ers worden „uitgekleed” gaat ons ook aan het hart, maar voor onze vereniging staat toch het belang van de volksgezondheid op de eerste plaats. Vast staat dat de volksgezondheid door dit soort praktijken ernstig in gevaar wordt gebracht. Een betere begeleiding op de t.v. was daarom op zijn plaats geweest,” aldus dokter De Groot.

Van de Moosdijk: de avond van de beeldbuis

VERVOLG VAN BLZ. 2

Het siert de heer Eerenberg dat hij het er niet bij liet zitten en zijn actie voortzette. Een verslaggever van het dagblad De Gooi- en Eemlander de heer Kees van Nieuwenhuizen interviewde hem. Het artikel werd niet alleen in het Hilversumse dagblad geplaatst, maar werd doorgegeven op het net van de bij de Grote Provinciale Dagbladpers aangesloten bladen. En kwam het ook te staan in het Nieuwsblad van het Noorden.

M. Eerenberg vocht door

VAN DAT OGENBLIK stroomden de brieven binnen bij de heer Eerenberg. Zo bleek hem, dat de chauffeurs van Van de Moosdijk het hele land afroonden, op zoek naar zieken. De inhoud van de brieven was zó verontrustend, dat de heer Eerenberg zich nu richtte tot de minister. Ondertussen had hij, vinnige vechtersbaas als hij was, ook al een telegram gezonden naar de „wonderdokter” te Casteren met alleen maar het woord „oplichter” er op in de hoop, dat Van de Moosdijk een aanklacht zou indienen. Dat gebeurde niet. Of heeft hij soms het telegram niet ontvangen, zoals later nog een keer het geval was?!

Eén verweer kwam er van de zich in zwijgen hullende, alle brieven beantwoord latende heer Van de Moosdijk. In het huis-aan-huis verspreide blad de Gooi- en Eembode noemde hij de heer Eerenberg een „psychopathisch” geval. Kip-ik-heb-je, dacht de heer Eerenberg en hij diende prompt bij de officier van justitie te 's-Hertogenbosch een aanklacht wegens belediging in.

Niet alleen tot de minister richtte de heer Eerenberg zich in zijn niet-aflattende strijd tegen de praktijken van de Casterense kruidenman. Hij richtte zich ook tot de omroepverenigingen. Een hapte er toe: Willem Duys nodigde de heer Eerenberg uit om in het programma Voor de Vuist weg eens alles te vertellen, wat de Hilversummer op het hart had.

☆

Op de beeldbuis

HET WERD DOOR zijn geladenheid een onvergetelijke uitzending op die vrijdagavond 13 december 1968. De heer Van de Moosdijk was er niet om van antwoord te dienen. Naderhand bleek dat door een misverstand het telegram met de uitnodiging hem niet had bereikt. Een paar uur tevoren eerst had hij contact gehad met de

televisie-presentator van de Avro. Maar wel waren er twee chauffeurs, die hun ervaringen in dienst van de kruidenhandel te Casteren vertelden.

„Ik ben er op een rare manier ingevlogen”, zo begon de heer Eerenberg zijn relaas. „Wat mensen mensen aan kunnen doen... Ik kon niet zien, dat het een advertentie was”.

Duys: De wonderdokter van Casteren...

De heer Eerenberg gaf toe dat hij „stom” was geweest om er op in te gaan. Hij had een brief geschreven waarin hij zei: U heeft zo'n mooie recensie — maar antwoord op de brief kreeg hij niet. Wel kwam er een auto aan de deur: het bleek dat de chauffeur al zestig adressen had.

Van likdoorns tot hersenen

VOOR 35 GULDEN werd de heer Eerenberg eigenaar van een zak met kruiden — soepgroenten, noemde de heer Duys ze later — die volgens de chauffeur van Van de Moosdijk voor alles hielp, van likdoorns tot hersenen.

De heer Eerenberg vertelde dat hem gebleken was dat Van de Moosdijk 22 volkswagenbusjes door Nederland liet rijden, gevuld met kruiden en dat er mensen waren die 250 gulden betaalden voor een z.g. goudkuur. Eindelijk had ook de minister gereageerd op de klachten over dit alles van de heer Eerenberg. Diens dossier met brieven was nu in handen van minister Roolvink voor onderzoek.

't Ging om de omzet - zonder pardon

EEN VOORMALIGE CHAUFFEUR van Van de Moosdijk, de heer Th. Theelen deelde in een ingezonden stukje in het Eindhovens Dagblad zijn ervaringen mede. Wij laten een en ander hieronder volgen:

Ook ik werd aangenomen als bezorger tegen een netto-loon van f 175,— per week plus onkostenvergoeding. Na de eerste dag bleek al dat men werd weggestuurd om zieken op te sporen via informatie bij winkeliers e.d. wanneer men dan enkele adressen te pakken had gekregen begon de ellende pas goed. Je moest — wilde men althans verkopen en het ging daar alleen om de grote omzet zonder enig pardon — de patiënt, ongeacht zijn ziekte laten geloven dat hij van die kruiden beter zou worden. Dit kostte hem f 125,— als het persé niet anders ging kon het ook voor f 35,—.

„Het stinkt nog veel harder dan ik dacht”, aldus de heer Eerenberg, terugkomend op de verkoopmethoden.

Een chauffeur vertelde in de uitzending dat hij in dienst getreden was voor het bezorgen van kruiden voor 175 gulden per week netto, onkostenvergoeding en vijf gulden voor elk overuur. Het bleek al weldra dat hij als een soort dokter moest optreden en een man, die hij bezocht, had zijn rug ontbloot. „Ik heb hier een goede kruidenkuur”, had de chauffeur gewaagd. Die mededeelde dat er speciale AB-kruiden waren voor astma- en bronchitispatiënten. „Ik moest proberen een zak kruiden voor f 125 te verkopen”.

Op zoek naar zieken

DE TWEDE WEEK werd de man er op uit gestuurd om zonder verkooporders kruiden aan de man te brengen.

— Hoe kom ik aan zieke mensen, had hij gevraagd.

— Ga maar naar de pastoor en de dominee om te vragen, was hem geantwoord.

„Ik ben daar haartje belazerd”, had de chauffeur gedacht. „Ik wist wel waar haasjes geschoten werden”.

Hij reed naar Leiden en Gouda op zoek naar mensen met kwaaltjes. Maar hij vond het een hopeloze situatie. „Ik kon het die mensen niet aandoen”. Ik heb er een paar weken mee aangetobd. De eerste week had

VERVOLG OP BLZ. 5

Kunt U zich voorstellen wat het betekent, om bij mensen die al jarenlang sukkelen met een kwaal, die zich vastklampen aan iedere strohalm die ze kunnen grijpen om daar dikwijls hun laatste cent uit de zak te kloppen?

Ik ben nu een saboteur volgens de heer Van de Moosdijk; een ander is psychopaat, maar wat is hij zelf eigenlijk? Iemand die zich verrijkt aan de ellende van anderen, daarbij een optocht door de stad organiseert wat men zou kunnen betitelen met de „Kermis der ellende”.

Ook ik ben ontslagen omdat ik het niet kon opbrengen. Ik hoef me daar niet voor te schamen. Ik kan er alleen trots op zijn. Bij de bedrijfsvereniging kom ik niet in aanmerking voor uitkering omdat dit alleen je eigen schuld is.

Hij noemt zich de Raspoetin van Brabant, maar ook Raspoetin, had de bijnaam van de Heilige Duivel.

Van de Moosdijk

VERVOLG VAN BLZ. 4

hij voor 1300 à 1400 gulden verkocht, maar toen hij terugkeerde naar Hilversum en zijn auto neerzette toonde het publiek zich vijandig. Overal kreeg hij nul op het rekest. „Maak dat je wegkomt, vuile oplichter” hoorde hij zich in Hilversum toevoegen.

Vrijdagmiddag had de chauffeur met 22 wagens van Van de Moosdijk show gereden door Eindhoven en kreeg hij koffie met een speculaaspop.

Willem Duys: Kruidkoek?

Chauffeur: Ja, kruidkoek. De maandag daarop had hij ontslag gekregen omdat hij niet geschikt was als verkoper.

Buitengewoon ernstig

DE TWEDE CHAUFFEUR die in het programma van Willem Duys voor het voetlicht trad was ontslagen om dezelfde reden. „Maar ik ben aangenaam als chauffeur-bezorger”.

„Hier is een buitengewoon ernstig geval aan de kaak gesteld”, besloot Willem Duys. Ik zal 't zaakje laten onderzoeken in Wageningen”.

★

Het effect van de uitzending was niet mis. Nog diezelfde avond vroeg Van de Moosdijk, die kennelijk telefoontjes had ontvangen, die er niet om logen, om bescherming door de rijkspolitie. De ochtend daarop reden de 22 bestelauto's met hun grauwe zakken met kruiden niet uit.

In de volgende dagen stond Van de Moosdijk verschillende interviews toe, waarin hij nu eens verklaarde, dat de uitzending hem twee miljoen winst zou opleveren, dan weer beweerde hoe goed zijn kruiden van geheime samenstelling wel voor de mensheid waren. „Honderdduizenden” zouden er baat bij hebben gevonden. Onder zijn klanten zouden 42 artsen zijn. Etcetera, etcetera.

Het telegram waarin Van de Moosdijk werd uitgenodigd om in Voor de vuist weg te verschijnen bleek inderdaad door een misverstand nooit in Casteren te zijn gearriveerd. De Avro heeft het droit de réponse van de kruidenhandelaar erkend en hem de gelegenheid gegeven om voor de microfoon zijn zaak te verdedigen.

Verwarde alleenspraak

HET WAS NU een totaal andere Willem J. A. van de Moosdijk, dan de man die de slager uit Tongeren verzekerd had dat hij nog maar kort

Aardige bekentenis

(S. in De Gecombineerde en de Nieuwe Tielse Courant)

VORIGE WEEK HEBBEN in de „Vuist” van Willem Duys drie mannen een aanval gelanceerd op de Brabantse „kruidenspecialist” W. van de Moosdijk. Deze kruidendokter beweert in staat te zijn uit de ogen van zijn klanten of van hun portret af te lezen wat hun kwalen zijn. Tien jaar geleden ontdekte Van de Moosdijk — zo verklaarde hij tegenover een dagblad — zijn gave. Willem van de Moosdijk werd miljonair en verkoopt thans zijn kruiden door geheel Nederland.

De man werd in de „Vuist” nogal stevig aangevallen en heeft „eerherstel” geëist en dinsdagavond gekregen.

De vraag is nu wanneer de justitie deze zaak gaat onderzoeken. Het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst is nog steeds een verboden zaak. Van de Moosdijk zegt zelf „Ik hoef mijn zesde zintuig niet meer in werking te stellen om te bepalen waar de kwaal zit. Het middel tegen elke kwaal zit in dat pakket, dat is samengesteld door de beste kruidenmenger, die ik ken. Als je een haas wilt schieten, raak je hem zelden met een kogel, maar in de meeste gevallen wel met een lading hagel. Daarom

dat pakket voor alle kwalen.”

Ons dunkt, dat in deze verklaring een aardige bekentenis schuil gaat. De justitie behoeft dus al heel weinig moeite te doen om een einde te maken aan de praktijken van een man, die in tien jaar tijd „dank zij zijn zesde zintuig” miljonair werd.

Onze knapste medici, mannen die hun leven lang in de weer blijven om hun kennis te verdiepen moeten het met heel wat minder doen. Om maar niet te spreken van onze huisdokter. Die staan dag en nacht voor ons gereed voor heel wat minder. Maar ja, dat zij vaak bij nacht en ontij op pad moeten is natuurlijk hun eigen schuld. Moeten ze ook maar leren om van een foto onze kwalen af te lezen.

Meneer Van de Moosdijk had overigens veel beter gedaan als hij het bij een papieren protest tegen de Vuist-aanval had gelaten. Wat hij dinsdagavond voor de televisie ten beste gaf was dermate onthullend, dat het onbegrijpelijk is, dat reeds niet veel eerder aan zijn „praktijk” een einde is gemaakt. Hij zei immers heel duidelijk dat zijn zaak gevaar loopt af te knap-

pen. „Elke zakenman zal mij begrijpen” zei de kruidenspecialist. Hij vergat, dat het genezen van zieken geen „zaak” is of mag zijn. Hij zei ook, dat de samenstelling van zijn kruiden alleen hem bekend is. Ook op deze manier liet dhr. Van de Moosdijk nog eens zien niets te begrijpen van geneeskunde. Elke arts, die meent — na langdurige proeven en diepgaande studie — iets te hebben ontdekt, dat de mensheid kan helpen, haast zich zijn ontdekking door te geven aan zijn collega's. Waar zouden wij met onze tbc-bestrijding zijn als Pasteur zijn ontdekking voor zichzelf alleen had gereserveerd?

Al onze knappe koppen leggen de resultaten van hun onderzoekingen neer in een proefschrift. Deze proefschriften zijn in elke universiteitsbibliotheek vrij ter inzage. Dhr. Van de Moosdijk houdt evenwel de samenstelling van zijn kruidentuyn geheim. Waarom? Om er beter van te worden. Om zich te verrijken ten koste van de zieken. En als zo'n man dan op de (zakelijke) vingers wordt getikt gaat hij voor de tv nog vloeken ook.

't Is me het doktertje wel.

te leven had. In een zeer verwarde alleenspraak waarbij Van de Moosdijk zijn emoties nog in een dikke vloek ontladde ook, probeerde de kruidendokter het akkoord aan te slaan van de brave ondernemende zakenman, die nu door de televisie-uitzending werd „afgeknapt”. Als Duys de kruiden maar had onderzocht — dan zou hij bemerkt hebben dat het de beste kruiden ter wereld waren. „Ik betrek ze uit de beste kruidentuinen”. En om de reclame nog verder te onderstrepen: „Ik ben er van overtuigd, dat het een geweldig goed medicijn is.(. .) ledere zakenman probeert een goei-artikel te brengen”.

De verdediging van Van de Moosdijk gaf de televisie-recensenten de volgende dag genoeg stof tot overpeinzingen. Sommigen meenden dat Van de Moosdijk toch wel de toon had getroffen, die het naïeve deel van zijn klanten zou verzoenen met zijn kruidenhandel. Men zou er aan toe kunnen voegen, dat Van de Moosdijk zoals hij op het televisiescherm verscheen, ook kon speculeren op de gevoelens voor de „underdog”. Hij maakte immers de indruk van een geslagen man, die pleitte om zijn chauffeurs met kopjes koffie te ontvangen. Welaan — toen zij de volgende dag

SLOT OP BLZ. 6

Van de Moosdijk: het spel is uit

uitreden bleken de chauffeurs met kopjes koffie te worden ontvangen. Maar kruiden werden er niet, of nauwelijks verkocht.

Pleiter Mr. Zieleman

TEGEN KERST WERD het stil om de „wonderdokter” van Casteren, maar voor het oude jaar ten einde gleeed, had hij achttien van de 24 chauffeurs moeten ontslaan. Een Haags advocaat, mr. K. W. Zieleman kondigde aan dat hij „rechtsmaatregelen” tegen Willem Duys zou nemen namens zijn cliënt, de heer W. van de Moosdijk. Mr. Zieleman had de kruidenhandelaar gratis zijn bijstand aangeboden omdat hij de uitzending „in hoge mate onbehoorlijk” vond. Mr. Zieleman heeft overigens verzekerd volledig vertrouwen te stellen in orthodoxe geneeskunde.

Intussen is het Nederlandse volk terdege op de hoogte gebracht dankzij de heer Eerenberg, dankzij het dagblad de Gooi- en Eemlander, dankzij de heer Duys en de Avro van de voor de volksgezondheid zo gevaarlijke verkoopmethoden van de Casterense wonderdokter, waarbij het alleen maar te betreuren is, dat het aspect van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst in de uitzending niet voldoende tot zijn recht is gekomen.

Overigens: Onderwijl heeft de heer Koekoek aan de minister vragen gesteld over de manier van handelen van Van de Moosdijk.

En de vestigingswet?

EN ER ZOUDEN plannen zijn om het bedrijf van de heer Van de Moosdijk te sluiten op grond van de vestigingswet. Op 20 januari komt in hoger beroep de zaak voor, die enkele maanden geleden voor het kantongerecht te Eindhoven diende en waar Van de Moosdijk veroordeeld werd tot twee maal 10.000 gulden boete wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Van de Moosdijk gaf in de motivering van het ontslag van de 18 chauffeurs ook toe, dat ze geen kruiden meer konden verkopen. In de hotels, waar ze overnachtten was plotseling geen plaats meer voor hen, ze hadden moeite om voor hun bestelwagens, waarop met grote letters het kruidenhuis te Casteren staat vermeld, benzine te krijgen. Van de Moosdijk bevoerde zelfs, dat in Zeeland op een van zijn auto's zou zijn geschoten. Maar, in een interview erkende hij, „enige overdrijving” in een verkoop-

gesprek alleszins geoorloofd te achten. „Ik vind het vanzelfsprekend, dat je als verkoper meer belooft dan je geven kunt. Dat gebeurt toch overall. De president van Amerika belooft, als hij gekozen moet worden, ook van alles en daar komt dan later soms ook geen flikker van terecht”, aldus Van de Moosdijk tegenover Klaas Grafdijk van het Vrije Volk, dat zich een tikkelje kritisch toonde tegenover Willem Duys. (Avro)

Dat schieten zullen we dus ook maar rekenen tot de verkoopargumenten tot anderszins bewezen is.

Maar hoe zou de slager van Tongeren er over gedacht hebben, toen de heer Van de Moosdijk, de wonderdokter van Casteren, hem bij wijze van „verkoopsargument” voor hield, dat hij niet zo lang meer had om te leven? . . . Inmiddels is Van de Moosdijk overspannen en is er in den Bosch tweemaal drie weken hechtenis tegen hem geëist.

IK ZAL ZE VERPLETTEREN

TEGENOVER EEN VERSLAGGEVER van de Nieuwe Limburger tapte Willem van de Moosdijk uit een ander vaatje, dan die avond, toen men hem zijn alleenspraak voor de beeldbuis zag houden.

„Ik zal ze verpletteren. Van die Eerenberg in Hilversum kan ik u de vreselijkste dingen vertellen. En als u probeert mij kapot te schrijven, dan klaag ik u aan”. Dat was de gespierde taal, die de Brabantse Raspoetin, Willem van de Moosdijk uit Casteren, alom bekend als de kruidendokter, tegen een verslaggever van de Nieuwe Limburger gebruikte toen men hem vroeg wat hij over het tv-programma van Willem Duys dacht. De Nieuwe Limburger had in september 1967 al eens een zeer kritisch artikel over Willem van de Moosdijk gepubliceerd, dat door de andere bladen van de Persunie, waaronder Het Binnenhof, werd overgenomen.

Ook in Leeuwarden!

DE DAG VOOR Kerstmis werd een bestelauto van Kruidenhuis Holland van Van de Moosdijk in Leeuwarden signaleerd. Op 24 december berichtte het Friesch Dagblad: Kruidendokter W. van de Moosdijk heeft vandaag in Leeuwarden geprobeerd zijn producten aan de man te brengen, wat hem lang niet op alle plaatsen gelukte.

Ik ga er mee door

„IK GA ER mee door tot er aan die waardeloze kruidenhandel een einde komt” — M. Eerenberg (Vrij Nederland).

„Die man wil mijn zaak overhoop zetten. Hij laadt de mensen tegen mij op. Hij is verschrikkelijk afgunstig want die ziet mijn wagenpark maar groeien en daar kan hij niet tegen — M. van de Moosdijk, (Vrij Nederland).

Zeven minuten lang kon Van de Moosdijk zijn „beste kruiden van Europa aanprijzen. De Ster rekent daar 320 gulden per seconde voor. Het betekent dat de heer Van de Moosdijk gisteravond voor 134.000 gulden reclame heeft kunnen maken. (Alg. Handelsblad).

Het was een geweldige show (Van de Moosdijk op de tv) . . . Dat gehakkel, die verontwaardiging, de enorme emotionele uithaal aan het einde, culminerend in een dampende vloek, zijn het kenmerk van het ware. En ik durf te wedden, dat zijn afnemers volledig onder de indruk zijn gekomen van de geneeskunst van zijn kruiden. Nu zitten er vloeken, kreten en lachwekkend gehakkel in, nu pas is het spul door de medicijnman uit Casteren met de magische formules geladen (P. Berger, Het Vaderland).

Drink u gezond en maak mij rijk, denken de natuurgenezers, maar dat zetten ze nooit in hun advertenties (De Waarheid).

Tegen iedere genezene zet ik 500 kreukelaars — M. Eerenberg (Noord-hollands Dagblad).

Het was een heerlijke gedachte, dat ik één avond in mijn leven de zwaarst bewaakte man van Nederland was — W. van de Moosdijk (Algemeen Dagblad).

„Dat (telegram) moet met voorbedachten rade zijn tegengehouden. Door hoge autoriteiten (. . .) Een of ander ministerie, politie-autoriteit of PTT, die onder een hoedje spelen met de farmaceutische industrie, moet er tussen gekomen zijn” — W. van de Moosdijk, (De Nieuwe Limburger).

„Laat uw geweten spreken voordat u wat gaat schrijven. Als u mij morgen afkraakt zult u voor u zelf een kuil graven” — W. van de Moosdijk tegen verslaggever van De Nieuwe Limburger.

„Ik ben in Nederland door het slijk gehaald. Opnieuw is het gezonde bedrijf van een jonge zakenman kapot gemaakt” — W. van de Moosdijk in zijn televisie-verdediging

Beatrice G.: een leven van bedrog en oplichting

OOK BIJ DE behandeling in hoger beroep voor het gerechtshof te Amsterdam tegen een in mei van dit jaar gewezen vonnis door de rechtbank in de hoofdstad (waarbij zij werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden, waarvan vijf voorwaardelijk) bleef de 45-jarige Beatrice Grimm uit Horst (Limburg) volhouden dat ze volkomen terecht gebruik had gemaakt van een geldige medische bul. Ondanks de vragen van de president van het hof, mr. R. P. Cleveringa, hoe het dan wel mogelijk was, dat de decaan van de medische faculteit van de Praagse Karel-Universiteit in een schrijven aan de justitie ontkende, dat ze ooit examens had gedaan. Ondanks de vonnissen wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, zowel in Duitsland als in Roermond. Waarbij zij beide malen in hoger beroep was gegaan en in beide gevallen bevestiging van de vonnissen van de lagere rechters was gevolgd.

Trouwens het bleek, dat Beatrice G. cassatie heeft aangetekend in deze twee gevallen.

De president van het hof vond het „maar een vreemd geval met U” zoals hij zei. Om direct daarop te vragen: „Geloof U zelf nog altijd, dat het papier echt is?”. Hij noemde het leven van de verdachte, die bevestigend antwoordde op die vraag „een aaneenschakeling van bedrog en oplichting”.

„Wat er ook zeker is, ze heeft geen enkele officiële bul uit Praag. Bovendien bevindt ze zich weer op een gevaarlijke weg door het toepassen van modderbaden in haar instituut, waarbij het lijkt of ze zich weer niet aan de daarvoor bestaande regels houdt. Dit zijn delicten waarmee ze zich al vele jaren, ik meen 20 jaar, bezig houdt” zo meende advocaat-generaal mr. J. H. Kemper.

Valse doktersbul

MR. KEMPER VROEG vernietiging van het vonnis van de rechtbank op juridische gronden en kwam tot een eis conform het vonnis van de rechtbank; zes maanden gevangenisstraf, waarvan vijf voorwaardelijk wegens het gebruik maken van een fotocopy van een valse bul bij sollicitaties naar de functie van co-arts of assistent-arts bij een aantal Nederlandse ziekenhuizen en bij het verkrijgen van vrijstel-

ling van het doctoraal examen in de medicijnen aan de universiteit van Leiden.

Ook de toegevoegde raadsman, mr. R. L. Heukels vond het maar een vreemde bul. De Amsterdamse jurist was aan de verdachte op haar verzoek toegevoegd, omdat zijn confrères die haar bij eerdere zaken verdedigden, zich allen terugtrokken. Uiteraard niet om de soorten beschuldigingen, die Beatrice ten laste werden gelegd, maar om het simpele feit, dat

RAADSELEN RONDON EEN PRAAGSE BUL

de vrouw hen nog bedragen van in totaal bijna f 700 aan honoraria schuldig is. Beide juristen hebben dan ook, aldus vertelde de vrouw belangrijke papieren achtergehouden, waaruit haar onschuld zou kunnen blijken. Onder andere beweerde ze dat een van hen een exemplaar van haar proefschrift bezit. Het proefschrift, dat bij de rechtbankzitting ook al ter sprake kwam; maar waarvan ze toen zei het bij een reeks achtereenvolgende verhuizingen kwijtgeraakt te zijn.

Bezetenheid

MR. HEUKELS VOERDE in zijn pleidooi aan dat de vrouw er bezeten van is zelf arts te worden, zoals haar vader was. Ze heeft zelfs bij het Roode Kruis gewerkt en elf semesters als toehoorder, later als studente colleges gevolgd. Hij uitte twijfel over de brief van de decaan uit Praag. „Zouden zulke rare bullen dan toch bestaan?” En kritiseerde de afdeling wetenschappelijk onderzoek van het

ZONDER HORMONEN

EEN REGELMATIG IN dagbladen geadverteerd preparaat ter verhoging of vermindering van de buste „zonder hormonen” trok de aandacht van de Consumentenbond. Vooral omdat eventueel effect alleen van preparaten met hormonen te verwachten is.

Aan het verbod van het verwerken van hormonen in hetgeen direct aan het publiek wordt geleverd, bleken de aanbieders zich wel te hebben gehouden. De ampullen bevatten... Arabische gom. Zowel die ter verhoging, als die ter vermindering! Het merkwaardige resultaat van dit onderzoek staat in het januari-nummer van de Consumentengids.

ministerie van Onderwijs (evenals trouwens de Leidse senaat en de medische faculteit) die in 1962 de „bul” toch maar accepteerden. En het document aanvankelijk voldoende achtte voor de vrijstelling van medische examens. Zoals bekend werd twee jaar later de vrijstelling weer ongedaan gemaakt.

Tenslotte opperde hij de mogelijkheid dat de vrouw inderdaad goede papieren heeft behaald achter het IJzeren Gordijn, maar dat deze worden vastgehouden om haar eventueel te gebruiken als „brievenbus” in spionagepraktijken.

„Die lui zijn tot alles in staat” zo meende hij, erop wijzend dat de pseudobul het jaartal 1962 droeg. „Toen was er nog geen enkel begin gemaakt met de liberalisatie”.

Het gerechtshof wees tenslotte op 20 december het volgende arrest; Beatrice G. werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 maanden, waarvan twee voorwaardelijk.

L. J.

IK BEN ARTS, ZEI DE OPLICHTER

RECHERCHEURS VAN DE zedenpolitie hebben de 35-jarige inkoper L. M. O., zonder vaste woon- of verblijfplaats, aangehouden. Hij heeft zich lezen wij in het Rotterdams Nieuwsblad aan enkele verpleegsters in Rotterdam, met wie hij intieme relaties had aangeknoopt, voorgedaan als arts. Hij zei, dat hij werkte in de kraamkliniek van een Rotterdams ziekenhuis. Toen de vader van een van de meisjes, die hij een huwelijk had voorgesteld, argwaan kreeg, en bovendien bleek dat hij op het opge-

geven woonadres en ziekenhuis niet bekend was, werd de politie er in gemeed. Gebleken is, dat hij zich ook elders in het land als arts heeft voorgedaan en tal van mensen heeft bewogen tot afgifte van geld en goederen. Hij logeerde onder verschillende Chinese namen vaak in pensions, waar hij dan zonder betaling vertrok. Ook onder geestelijken zocht hij zijn slachtoffers.

De meisjes, met wie hij kennis had gemaakt wist hij te bewegen dure uitgaansavonden te bekostigen.

NAAM FYSIOTHERAPEUT WERD WEER EENS MISBRUIKT

VAN HET WOORD fysiotherapeut wordt nogal eens misbruik gemaakt. Zo maakten wij in ons oktobernummer melding van een interview van de Arnhemse voetbalverzorger J. van den Heuvel, die zich ook fysiotherapeut noemde. En zich op de borst sloeg over allerlei prestaties die niet ver van kwakzalverij vandaan bleven. Wij vrezden overigens met groten vreeze, dat de heer Van den Heuvel vol enthousiasme de verslaggever een „rijk verhaal” heeft opgeschoteld, zonder zelf te beseffen, wat de indruk er van zou zijn, wanneer het eenmaal zwart op wit in de krant stond. Die indruk was niet best. Maar en daar gaat het nu om — fysiotherapeut mocht de heer Van den Heuvel zich niet noemen.

En vandaar dat wij met instemming een en ander in dit Maandblad aanhalen uit een brief van de heer F. Veldman te Nijmegen. De heer Veldman is voorzitter van de kring Arnhem van de commissie ledenbelangen van het Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie.

„Het moge U voldoende bekend zijn, dat het Nederlandse Genootschap voor Fysiotherapie in de voor haar leden geldende beroepsethiek en de wijze van beroepsuitoefening stringent waakt tegen elke vorm van kwakzalverij binnen de fysiotherapie en dat bovendien in de wettelijke voorschriften van het beroep, laatstelijk omschreven in het „Fysiotherapeuten besluit” van januari 1965, de regeling van bevoegdheid en beroepsuitoefening uitgebreid staat omschreven. Tegen

deze achtergrond stelt het Genootschap zich op achter elk streven dat op objectieve en adaequate wijze vormen van kwakzalverij bestrijdt en kan zich op deze gronden ook met de intentie van Uw vereniging verenigen”.

„De beroepsethiek van de fysiotherapeut verbiedt — analoog aan de arts — journalistieke interviews en publicaties als de onderhavige over de heer van den Heuvel, alsmede de praktijk-uitoefening zoals door betreffende Heer geponeerd als door hem verricht”

„De heer van den Heuvel is noch bevoegd fysiotherapeut, noch lid van het Nederlandse Genootschap voor Fysiotherapie.”

„Wij betreuren zulke onjuiste publicaties, onze beroepsuitoefening betreffende” Aldus de brief van de heer Veldman.

ZES VAN DE TWINTIG

WAT MOOI IS ook mooi houden, dat is de eis die aan haarlak wordt gesteld. De Consumentenbond ging na in hoeverre 20 haarlakken daaraan voldeden. Waarbij er ook op werd gelet hoe soepel het haar bleef en of het in vochtige omgeving niet kleverig werd.

Makkelijk te verwijderen, zoals de reclame vaak beweert, bleek geen enkele lak. Maar bij de lakken die het verder goed deden, werd dit niet als een bezwaar ondervonden. Dit gold overigens niet meer dan zes lakken uit de onderzochte reeks van twintig.

Gebedsgenezers Maasbach kocht groot pand

MET DE GEBEDSGENEZERIJ gaat het goed. De Amerikaanse gebedsgenezers en evangelist Osborn, die tien jaar geleden nogal wat roering in kerkelijk Nederland veroorzaakte door zijn openlucht-bijeenkomsten, kwam eind december naar Den Haag.

How's business? zal hij Johan of John Maasbach gevraagd hebben.

Fine, wonderful, kan Maasbach geantwoord hebben. Want Osborn kwam het nieuwe gebouw openen, dat de Volle Evangeliebeweging van Maasbach aan de Apeldoornselaan in Den Haag in gebruik heeft genomen. Een gebouw van vier verdiepingen, waarin eens het kledingmagazijn Lijnkamp was gevestigd. Maasbach kocht het gebouw van Caransa. De prijs zou vele honderdduizenden guldens belopen. Maasbach kocht een paar jaar geleden een voormalige bioscoop, Capitol, maar dat heeft hij nu verlaten. Hij rekent voor de financiering van de nieuwe aankoop mede op de steun van zijn vele sympathisanten in den lande.

Plan voor homoeopatisch centrum

BIJ DE VERENIGING tot Bevordering der Homoeopathie in Nederland bestaan plannen voor een homoeopatisch centrum. Het geld er voor hoopt men te kunnen krijgen uit een al enige jaren geleden opgericht fonds. Voldoende geld is er echter bij lange na niet. Men wil het centrum in Utrecht stichten. Er zou een polikliniek bijkomen, waar artsen zouden kunnen worden opgeleid in de geneeswijze van de homoeopathie. Aan het centrum zou ook een bibliotheek worden verbonden.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 8

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Levensgevaarlijk*door A. P. N. de Groot, arts, voorzitter van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij*

WE HEBBEN het in alle kranten kunnen lezen: In het kader van de basiscursus Sociale Geneeskunde 1967-1968 van het Nederlands Instituut voor Praeventieve Geneeskunde T.N.O. te Leiden is een scriptie ingeleverd. Met toestemming van de verantwoordelijke leiders van deze cursus is door de schrijvers in het maandblad van het Nederlands Huisartsen Genootschap „Huisarts en Wetenschap” over het, in de scriptie behandelde, onderwerp een artikel gepubliceerd onder de titel: „Een enquête onder huisartsen naar hun mening over de „paranormale geneeskunst”.

Deze publicatie is wetenschappelijk niet-verantwoord en bovendien levensgevaarlijk voor talloze toekomstige slachtoffers van onbevoegden, die er een vrijbrief voor hun schadelijke handelingen uit zullen halen.

Behandeling van het lijvige artikel is niet wel doenlijk; we zullen ons hier beperken tot een kritische beschouwing over de Samenvatting en conclusies. We nemen gaarne aan, dat deze samenvatting een juiste weergave is van wat de enquête heeft opgeleverd en moeten daarover opmerken, dat het gestelde in de punten 4, 5 en 6 blijkt geeft van een ontstellend gemis aan realistische kijk op wat er **werkelijk** gaande is bij het kwaad van de „paranormale geneeskunst”.

ad 4. „Een groot aantal huisartsen heeft geen bezwaar om een opgegeven resp. psychosomatische patiënt naar een onbevoegde genezer te laten gaan, mits zij hun patiënten kunnen begeleiden”.

Met deze conclusie komt een groot manco van de enquête schril aan het licht. Verzuimd is na te gaan, welke de motieven zijn geweest, die een groot aantal huisartsen tot deze uitspraak hebben gebracht.

Eén van de motieven hiervoor moge door het volgende historische verhaal worden belicht. Een behandelend arts verklaarde tijdens een

Een antwoord op de enquête onder de huisartsen naar hun mening over „paranormale genezers”

discussie zich bij de behandeling van een patiënt met longkanker in het laatste stadium niet bij machte te hebben gevoeld tot voldoende geestelijke begeleiding. Hij was dan ook gaarne ingegaan op het verzoek van de familie ten behoeve van patiënt ook een magnetiseur te raadplegen. Dank zij deze tussenkomst van een onbevoegde zou patiënt de laatste maanden van zijn leven zeer rustig zijn doorgekomen. Als reactie hierop werd de behandelend arts voorgesteld, dat primair de noodzaak een derde in te schakelen bij de behandeling, bij hemzelf moest worden gezocht. Zijn falen op een belangrijk onderdeel van de behandeling van een patiënt (de psychologisch

juiste begeleiding) was reden voor het inroepen van hulp van een derde. Dit had nimmer een onbevoegde mogen zijn; hij had de patiënt moeten verwijzen naar een wél-bevoegde, die geacht mocht worden dit deel van de behandeling voldoende te beheersen. Voor specialistische hulp bij andere onderdelen van een behandeling werd toch ook steeds naar een gekwalificeerde verwezen?

Vervolgens werd gewezen op het grote gevaar van accepteren van contact met een onbevoegde. Deze laatste wordt hierdoor een vrijbrief gegeven rond te bazuinen, dat hij nauw samenwerkt met die en die — met name genoemde — dokter.

Vrienden, kennissen, burens en andere dorpsgenoten kunnen hierdoor ertoe worden gebracht bij voorkomende gevallen van ziekte zich rechtstreeks te wenden tot de onbevoegde, onder voorbijgaan van de eigen huisarts.

Hoe raak hier in de roos werd geschoten bleek wel uit het feit, dat één van de andere aanwezige huisartsen spontaan verklaarde, dat hem iets dergelijks reeds was overkomen, dat hij uit deze kwalijke ervaring lering had getrokken en nadien nimmer meer welwillend had gestaan tegenover activiteiten van onbevoegden.

ad 5. Dit houdt in, dat ruim 50% van de huisartsen vóór een wettelijke regeling van de paranormale geneeskunst blijkt te zijn. Zó gesteld blijkt ook dit onderdeel van de en-

VERVOLG OP BLZ. 10

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 9

quête wetenschappelijk niet-verantwoord, omdat ook hier weer niet diep genoeg op de zaak is ingegaan: de differentiaaldiagnose is niet gesteld.

Als een arts tot de slotsom komt, dat een patiënt lijdt aan een keelontsteking, een bronchitis of een gezwelletje in de borst is hij voor zijn diagnostiek hiermede niet klaar. Hij moet nog nagaan of de angina is veroorzaakt door een simpele verkoudheid, dan wel het gevolg is van een besmetting met difterie; de bronchitis veroorzaakt is door kouvatten dan wel door tuberculose; het gezwelletje in de borst een abscesje is dan wel een kankergezwelletje.

Ter wille van het belang van de volksgezondheid moet worden geëist, dat aan accoord gaan met een wettelijke regeling van de paranormale geneeskunst e n g e d e g e n m o t i v e r i n g ten grondslag ligt.

Ook op dit punt moge een authentieke ervaring licht werpen op één van de mogelijke redenen.

Een internist verzuchtte eens: „Man, schei er toch mee uit die kwakzalvers achter hun vodden te zitten. We hebben zoveel gemak van deze kerels. De werkelijk zieken blijven wel onder onze behandeling, maar zij verlossen ons van al die ouwe zeuren; en als dezen later toch eens echt ziek worden, komen ze wel weer bij ons terug.”

Het argument onzerzijds, dat het dan veelal laat — zo niet tē laat — zou zijn, werd met een handgebaar van tafel geveegd. En de opmerking, dat „ouwe zeuren” toch ook ergens — waar dan ook — sociaal-medisch-psychologische steun nodig hadden bleef onbegrepen.

ad 6. Huisartsen, die schadelijke gevolgen hebben gezien van de behandeling door een onbevoegde genezer, staan meer afwijzend tegenover het gaan naar een onbevoegde genezer en tegenover een eventuele wettelijke regeling. Ook hier verzuimden de enquêteurs dieper op de zaak in te gaan. Zij hadden deze groep artsen stuk voor stuk moeten vragen, welke de schadelijke gevolgen voor hun patiënten zijn geweest, die hun tot hun inzicht hebben ge-

bracht. Zij hadden deze artsen moeten bezweren deze feiten openbaar te maken, opdat het naïeve publiek met hun neus op de gevaren wordt gedrukt. Dat dit mogelijk is zonder dat de betreffende behandelende arts zich schuldig maakt aan prijsgeven van zijn ambtsgeheim is duidelijk bewezen door een huidarts, die een paar jaar geleden in het Maandblad tegen de Kwakzalverij in een artikeltje de ervaringen van een jonge vrouw, lijdende aan lupus van de wang, uitvoerig heeft uiteengezet.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij hoopt binnen niet al te lange tijd in een brochure nog eens enkele zéér frappante gevallen van ernstige schade aan patiënten, berokkend door paranormale genezers, aan de vergetelheid te ontrukken.

Hier willen wij volstaan met het releveren van een zéér uitgesproken geval. Een patiënte met een knobbeltje in de borst kwam onder handen van een onbevoegde, die — hoewel het gezwel steeds groter werd — maandenlang volhield met magnetiseren, geven van — weet ik welk — smeersel en verdere poespas en daardoor de patiënte weghield van de dokter. Hij hield tegenover het slachtoffer en haar familie vol, dat het goed ging. Toen het gezwel zover doorgewoekerd was, dat er een zweer op de borsthuid ontstond, juichte heel de schare omdat de onbevoegde meedeelde, dat het hem nu was gelukt het kwaad naar buiten te doen komen. Onnodig erbij te vertellen, dat ten slotte bij opname in een ziekenhuis de ontgoocheling groot was toen doordrong, dat dit kankergezwel niet meer te opereren was en patiënte ten dode gedoemd. Dit droeve voorval is nimmer in de openbaarheid gekomen omdat de chirurg zich, met verwijzing naar zijn beroepsgeheim, niet geroepen achtte nadere inlichtingen te verstrekken en evenmin genegen bleek — dan wel onmachtig was — de nabestaanden ertoe te brengen, dat door hen „werk van deze zaak werd gemaakt”.

Persoonlijke ervaringen

TENSLOTTE NOG enig commentaar op het laatste gedeelte van de conclusies van de enquêteurs. Zij schrijven: „Ten aanzien van de probleemstelling blijkt uit de enquête, dat de huisartsen toleranter zijn in hun houding ten aanzien van de „paranormale genees-

kunst” dan de officiële vertegenwoordigers der artsenmaatschappij. Er komt hier dus een duidelijk verschil in opvatting naar voren: zij, die in hun werk rechtstreeks met de werkzaamheden van onbevoegde genezers hebben te maken, staan hier minder afwijzend tegenover dan hun officiële vertegenwoordigers!”

Verzuimd is er de nadruk op te leggen waarom dit zo is.

Laten wij daarom hier een tip van de sluier oplichten. Allereerst onze persoonlijke ervaring.

In een zéér drukke huisartsenpraktijk werden wij in twintig jaar geconfronteerd met drie (zegge en schrijf, drie) gevallen waarbij een onbevoegde mede een vinger in de pap had.

1. *De vrouw van een patiënt, verkerend in het allerlaatste stadium van longtuberculose, wilde graag ook het oordeel van een magnetiseur inwinnen. Omdat patiënt toch hoogstens nog een paar weken had te leven werd hiertegen mijnerzijds geen bezwaar gemaakt met de uitdrukkelijke verzekering, dat ik persoonlijk de behandeling op mijn wijze voort zou blijven zetten en dat ik onder geen beding over patiënt samen met de onbevoegde wilde onderhandelen. Dat patiënt een dag of tien later overleed kon natuurlijk niet op het conto van de onbevoegde worden geschreven.*
2. *Een patiënte kwam met een klein abscesje in de borst op mijn spreekuur. Ik gaf haar het recept voor een verwekende zalf mede en adviseerde zoveel doenlijk te pappen en nat te houden. Haar werd gezegd over een dag of vier terug te komen, dan zou het abscesje voldoende zijn verweekt om door een kleine incisie te worden geopend, waarna patiënte spoedig weer geheel zou zijn genezen. U raadt het al: patiënte kwam niet op de afgesproken dag op het spreekuur terug. In alle drukte werd dat ook niet opgemerkt, totdat . . . een paar weken later patiënte wél verscheen en glorieus vertelde te zijn genezen. Op mijn simpele gezegde, dat mij dat niets verwonderde reageerde ze met de opmerking, dat deze genezing niet was te danken aan mijn behandeling, maar aan smeersels van het „kankervrouwtje van Casticum”, dat haar toch maar in zeer korte tijd van kanker had genezen. (sic.)*

Levensgevaarlijk

VERVOLG VAN BLZ. 10

3. Een zeer labiel ingesteld gezin riep voor elk wisselende hulp in. Tot zover accoord. Maar alvorens het voorgeschreven recept bij de apotheek in te leveren werd eerst toestemming hiervoor gevraagd aan een paragnost. Diens advies gaf de doorslag.

Zéér ernstige gevolgen

WAT IS in deze omstandigheden meer logisch, dan dat bij het beëindigen van de praktijk bij mij de overtuiging heersde, dat er van een gevaar van de kant van onbevoegden in feite niet gesproken kon worden. Deze mening is wel zéér radicaal veranderd toen na mijn aanstelling als Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid bleek, dat in het archief van mijn voorganger meerdere gevallen van ernstige schade aan patiënten, toegebracht door onbevoegden, sluimerden. Hierna werd ik in de eerste maanden van mijn ambtsuitoefening met de neus gedrukt op een viertal zéér ernstige gevallen van dit soort kwakzalverij:

- a. *Afraden van — geadviseerde — sanatorium-opname van een oude man: „Kerel, je hebt helemaal geen tuberculose, maar een eenvoudige „bronsjitus“, ga maar gewoon met je kleinkinderen om, knuffel ze maar lekker“. Gevolg natuurlijk een explosie van tuberculose in het gezin en de naaste omgeving.*
- b. *Een oude vrouw met hartlijden, door druppeltjes van de huisarts op de been gehouden. Advies om deze druppeltjes te laten staan en voorschrijven van onschuldige homeopathische druppels plus een beetje melksuiker. Gevolg: binnen de paar weken dood.*
- c. *Afraden van een voorgestelde borstoperatie voor een gezwel. Dood.*
- d. *Natuurgenezer schrijft zijn „patiënt“ wat rust, dieet en clysmas (inlopen) voor omdat hij diens buikpijn wijt aan een „ontsteking van de dikke darm“. Na een paar weken wordt de pijn zo erg, dat patiënt in een ziekenhuis moet worden opgenomen. Diagnose van de chirurg: infiltraat van de blinde darm.*

Het verschil in opvatting over het

gevaar, dat de volksgezondheid van de kant van paranormale genezers bedreigt, is met bovenstaande wel voldoende duidelijk uiteengezet.

Wat is „rechtstreeks“?

DE ENQUÊTEURS stellen, dat de artsen, die rechtstreeks met de werkzaamheden van de onbevoegden te maken hebben, toleranter tegenover een erkenning staan. Onze vraag is: „Wat verstaan de enquêteurs onder rechtstreeks met werkzaamheden te maken hebben?“ De huisartsen weten niets af van de werkzaamheden van de onbevoegden, al zitten zij er met hun neus bovenop. Kan een huisarts oordelen over de faits et gestes van een kwakzalver, als hij niet bij diens handelingen aanwezig is?

Historisch voorbeeld. Een onbevoegde is voor de kadi gesleept. Zijn rechtskundig raadsman roept als getuige à décharge een huisarts op, die al enige jaren met de wetsovertreder samenwerkt. Als getuige gehoord verklaart de arts onder eede, dat hij het werk van de beklagde zeer goed kan beoordelen, en dat hem in de jarenlange samenwerking nog nooit is gebleken, dat beklagde fouten maakte. Had de rechter zich in deze zaak laten voorlichten door de Geneeskundig Inspecteur als getuigedeskundige, dan had hij vernomen, dat de verdachte in het verleden enige malen dood door schuld had veroorzaakt en ook schuldig was aan het uitbreken van een epidemietje van tuberculose.

Welke waarde toegekend moet worden aan het oordeel van artsen, die met de werkzaamheden van onbevoegden hebben te maken, moge uit bovenstaande voldoende duidelijk zijn.

G E L D M A K E R I J

DE NEDERLANDSE consumentenbond beschouwt de praktijken van kruidendokter W. van de Moosdijk uit Casteren als een soort postordertherapie, waarvan het ernstig is, dat ze zo maar kan worden toegepast. Het zonder meer toezenden van een zak kruiden kan zelfs door de meest fervente aanhangers van natuurgeneeswijze niet worden goedgepraat. Te meer niet vanwege de prijzen die ervoor worden gevraagd. Dat hier alleen

Levensgevaarlijk voor de toekomstige slachtoffers is het feit, dat de enquêteurs zonder voldoende diep op de kwintessens van de kwakzalverij in te gaan hun scriptie, die veilig in de kluisen van het opleidingsinstituut opgeborgen hoorde te zijn, in de vorm als door hen geschied voor de leeuwen hebben gegooid. Zij hebben hiermede de volksgezondheid wel een heel slechte dienst bewezen, maar bovendien wetenschappelijk niet-verantwoord werk geleverd.

Maar zij zijn niet de enige schuldigen. De leidende functionarissen van de cursus Sociale Geneeskunde, die hebben goedgevonden, dat een dergelijk kwaad aan de volksgezondheid werd toegebracht, zijn minstens even verantwoordelijk. En dan natuurlijk ook nog de verantwoordelijke hoofdredactie van het Maandblad „Huisarts en Wetenschap“, die zonder protest dit artikel heeft laten afdrucken.

In het belang van de volksgezondheid hebben wij gemeend uitvoerig op een en ander in te moeten gaan in de hoop, dat dit bij zal dragen voor de toekomst te verhoeden, dat ooit weer onder het mom van wetenschap de paranormale genezers en vooral ook hun pleitbezorgers argumenten in handen worden gegeven om hun gevaarlijk spel als weldoeners van de mensheid te blijven spelen.

A. P. N. DE GROOT

maar sprake is van geldmakerij is zonneklaar. De bond acht de huis aan huis-bladen, die de advertenties van de wonderdokter als redactionale artikelen hebben opgenomen, medeschuldig. De advertentie leek op een reportage van een journalistieke medewerker compleet met foto's van Van de Moosdijk en diens luxueuze woning. De vermelding advertentie of ingezonden mededeling ontbrak geheel. De consumentengids acht toezicht op de reclame voor geneesmiddelen in huis-aan-huis-bladen gewenst.

Gaat Theo Braem met kruidenextracten leuren?

KRUIDENDOKTER THEO BRAEM, die zich fysiotherapeut noemt en vooral zijn werkterrein heeft in Roosendaal en het Belgische Leuven is van plan zijn „biochemisch laboratorium” te verplaatsen naar De Zeeuws-Vlaamse gemeente St. Jansteen. Het kruidenlaboratorium is sinds 1949 in Leuven gevestigd. Er werken zeven mensen, die zich voornamelijk bezighouden met het bereiden van extracten uit geïmporteerde kruiden.

De komst van de in Zeeuwsch-Vlaanderen geboren Braem naar zijn geboortestreek wordt niet onverdeeld gunstig ontvangen. Een argument van de heer Braem is, dat zijn „kruidenlaboratorium” een stuk nieuwe werkgelegenheid betekent voor St. Jansteen: „het is belangrijke stimulans. Voorlopig zou ik vijf mensen kunnen gebruiken, maar het is mogelijk dat dit aantal uitgroeit tot veertig man. In mijn bedrijf in Leuven heb ik ook al eens met twintig man gewerkt”.

MISSCHIEN DAT het aspect van de werkgelegenheid nog wel aanspreekt in St. Jansteen, maar toch is men niet erg gelukkig met de plannen van kruidendokter Braem. In de kring van de gemeenteraadsleden wil men er iets aan doen. Hij onderhandelt over de aankoop van een stuk grond, nadat een ander plan van hem was afgewezen door het gemeentebestuur. Hij wilde toen een boerderij vervangen door een bungalow met eventueel bedrijfsruimte. Dat was in strijd met de voorschriften omdat in het betreffende gebied alleen maar mag worden gebouwd als het een huis bij een land- of tuinbouwbedrijf betreft. Er zijn bovendien nog andere beperkende bepalingen.

Besteldienst

KRUIDENDOKTER BRAEM verkoopt zijn producten in extractvorm, maar ook los. Men kan zijn producten in België voornamelijk bestellen via winkels. Maar in de praktijk zijn er heel wat mensen die rechtstreeks van Braem zelf kopen. Het „laboratorium” heeft een eigen bestelwagen. Als Braem zich in ons land vestigt, komt er ook een Nederlandse besteldienst.

Kruidendokter Braem zou geen goede „dokter” zijn als hij ook niet zijn patiënten zélf behandelde. Die patiënten komen weer uit Nederland en België, zoals bij zovele kwakzalvers, die zoals men weet in Zeeland al enige tijd nadrukkelijk worden vervolgd door de inspectie van de volksgezondheid, en de politie. Voor zijn patiënten natuurlijk niets dan goeds. Daarom wil Braem ook in St. Jansteen zelf kruiden telen in de toekomst.

De gemeentelijke geneeskundige dienst in Roosendaal heeft met Braem niet zoveel op. Men noemt hem „een tweede Van de Moosdijk, al opereert hij op kleinere schaal” Men schetst hem daar verder als „iemand, die je even diep in je ogen kijkt en dan zegt wat voor ziekte je hebt. Wij hebben

bepaald geen beste ervaringen met hem opgedaan”. Maar omdat de titel fysiotherapeut niet beschermd is bij de wet kan iederen zich als zodanig uitgeven en dat maakt het juist zo

**Iemand, die je diep
in de ogen kijkt,
en dan . . .**

moeilijk om tegen dergelijke praktijken op te treden, zo zegt de GGD in Roosendaal.

Braem tot slot: „Waarom naar Zeeuws-Vlaanderen? Ik kom uit die omgeving en wil graag terug”.

Dokter Lelie

DE EVENTUELE vestiging van Theo Braem in Zeeland betekent een nieuwe activiteit op het kwakzalverfront, die niet naar de zin zal zijn van de arts S. Lelie, geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in deze provincie. De heer Lelie, die al sinds 1963 waarnemend inspecteur is en sinds midden november het waarnemend voor zijn functie kan laten vallen heeft zich laten kennen als een fervent bestrijder van magnetiseurs, kruidendokters en overige kwakzalvers.

De heer Lelie meent dat dergelijke figuren méér dan anders de kant van Zeeland uitkomen, sinds dit gewest wordt ontsloten. En voor hem is dit uiteraard een nadelig gevolg van die ontsluiting. De heer Lelie heeft de voorbeelden van nadelige praktijken in Zeeland voor het grijpen: de Bredase magnetiseur Sake H. die met magnetische naalden manipuleerde, waardoor een patiënt een longperforatie kreeg, Carolus Vleugels e.d.

De laatste tijd is het wat rustiger geworden op dit gebied. Dokter Lelie gelooft dat het optreden van politie en justitie in belangrijke mate daartoe hebben bijgedragen.

Publicist

THEO BRAEM heeft ook enige publicaties op zijn naam staan — enige worden door het orgaan „Lichaam en Geest” te koop aangeboden. In 1956 verscheen bij De Sikkel „Onze Geneeskruiden” met systematisch overzicht van meer dan driehonderd geneeskundige planten. De schrijver noemt het zelf „Een Vlaams kruidenboek”.

Van elke plant vermeldt hij ook het „gebruik” en hier schuilt al een adertje onder het gras. Want deze o n b e v o e g d e zegt in zijn woordvoorzak: „Honderden giftige kruiden hebben wij getest op hun activiteit — alleenstaand en in onderling verband — volgens een objectief verantwoorde methode. Het resultaat is samengevat onder de Rubriek Gebruik in dit boek. Het weze ons vergund hier te laten opmerken, dat deze beknopt weergegeven bevindingen een dagelijkse geconcentreerde arbeid vergden na meerdere uren gedurende volle zes jaren en dat deze test over duizenden gevallen werden gedaan”.

Arme patiënten, die als proefkonijn werden gebruikt!

ONDERZOEK

„HET IS dan zeker van essentieel belang dat ook de omgeving waarin onderzocht wordt gegeven aan de eisen voldoet.

Voorts kan ik u mededelen dat mijn departement een onderzoek zal bestuderen naar de motieven van het gedragspatroon in hygiënisch opzicht van leerlingen van de hoogste klassen der lagere scholen dat de Stichting Hygiëne in samenwerking met de Stichting Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding zal laten uitvoeren door het bureau Intomart”.

DEZE WOORDEN sprak staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga op 25 november van het vorige jaar bij de opening van de vakbeurs Inter-clean in het RAI-gebouw te Amsterdam. Ook een onderzoek naar de motieven die het publiek in handen drijven van kwakzalvers zou waardevolle gegevens kunnen opleveren. En voor de volksgezondheid zou zo'n onderzoek van minstens zo grote waarde zijn als een onderzoek naar het hygiënisch gedragspatroon van lagere schoolleerlingen!

(red. M. t. de K.)

ALS DE VOS . . . Staatscommissie wil geen

erkenning van genezers

De heer K. T. van der Plaats, directeur van de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers en redacteur van het tijdschrift

Lichaam en Geest is niet achtergebleven toen de zaak-Van de Moosdijk in alle openbaarheid begon te spelen. Reeds een paar weken voor de uitzending van Willem Duys kon men in de Gooi- en Eemlander een ingezonden stuk lezen van zijn hand. Daarin haakte hij ijverig in op de actie van de heer M. Eerenberg.

Hij prees diens optreden en voegde er aan toe dat het geval-Van de Moosdijk niet alleen staat. Zo opereert in de Gooise contreien een Amsterdamse „dame”, die zich als helderziende onder een Maleis pseudoniem presenteert. Zij zoekt bij voorkeur contact met welgestelde Gooise families, die de consequenties van haar paragnostische behandelingen en voorspellingen al gauw gevoelig in hun budget ervaren.

De heer Van der Plaats brandmerkt ook een ex-musicus, die volgens hem meermalen veroordeeld is en die in een dure Amerikaanse auto wekelijks zijn „patiënten” in Bussum, Baarn en Soest à raison van 400 gulden per maand bezoekt, maar daarvoor staat hij dan ook bij die bezoeken „in contact met de andere wereld” . . .

Wat nu? Vinden wij de heer Van der Plaats zij-aan-zij met de bestrijders van de Kwakzalverij?

Dat zou toch wel een beetje wonderlijk zijn, want de heer Van der Plaats weet véél te goed, dat diezelfde Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers, die hij overigens in het ingezonden stuk in de Gooi- en Eemlander heel tactisch niet noemt, óók een kruidenhandel heeft, Naturalia genaamd. En dat die kruidenhandel bij de leden van de NWP er op aandringt haar kruiden aan de patiënten voor te schrijven . . . en in papieren, waarin dat wordt aanbevolen, wordt gewezen op de snelle stijging van de omzet. Let wel o m z e t. Het doel, dat ook de Brabantse „Raspoetin” Van de Moosdijk beoogde. Maar die was zo onverstandig, om, over het paard getild door de publiciteit, dat aan de grote klok te hangen.

Het had de heer Van der Plaats beter gepast er het zwijgen toe te doen. Hij is zelf duidelijk partij.

En wanneer men naderhand dan nog in Lichaam en Geest leest, dat de heer Van der Plaats de staf breekt over de kruiden van Van de Moosdijk („niets

Onmogelijk scheiding te maken tussen bokken en schapen

AAN HET Algemeen Handelsblad ontlenen wij, dat de Staatscommissie Peter, na vier jaar, voor Pasen van dit jaar een rapport zal uitbrengen over de erkenning van de paranormale genezers. Men is het, naar het Algemeen Handelsblad verneemt in deze commissie eens geworden over het feit dat het onmogelijk is om bij de genezers een scheiding te maken tussen bokken en schapen, tussen charlatans en bona fide genezers. De artsen in de commissie toonden zich zeer fel tegen deze erkenning, al leefde er onder hen een sterk begrip dat men de patiënt vrij moet laten in de keuze door wie hij wil worden genezen.

Een en ander werd vermeld bij de enquête onder huisartsen die naar hun mening werden gevraagd over paranormale geneeskunst.

Gebleken is dat 89 procent van de 800 artsen die aan de enquête deelnamen weet, dat zij patiënten hebben die naar een onbevoegde genezer gaan. De huisartsen menen dat zij in ongeveer de helft van de gevallen door hun patiënten van het bezoek aan magnetiseurs, kruidendokters en dergelijke op de hoogte zijn gesteld. Tevens kwam naar voren dat ongeveer één op de zeven huisartsen wel eens contact heeft gehad met een paranormale genezer over een patiënt.

Grote en kleine steden

UIT DEZE enquête, waarvan een uittreksel in een groot aantal dagbladen werd gepubliceerd kwam naar voren, dat in steden met meer dan 100.000 inwoners de huisartsen vaker dan in de kleinere steden en op het platteland van dit bezoek op de hoogte zijn.

bijzonders”, „samenstelling van het mengsel aanvechtbaar”) dan kan men met zijn klompen aanvoelen hoe in dit tijdschrift onder het schoonklinkend mom van de beroepsethiek van de bonafide genezers het baantje wordt schoongeveegd voor de eigen kruidenhandel.

Als de vos de passie preekt . . .

Voorts bleek uit de enquête dat 25 procent van de artsen wel eens schade heeft gezien van een behandeling door een onbevoegde genezer. Dit betrof zowel financiële als lichamelijke schade. Spontaan werden echter ook gunstige resultaten gemeld op de enquête-formulieren, aldus de onderzoekers.

Toch blijkt dat een groot deel van de huisartsen geen bezwaar heeft om een ten dode opgeschreven of ongeheelde patiënt (resp. 60 en 45 procent), naar een onbevoegde genezer te laten gaan, mits zij hun patiënten kunnen blijven begeleiden.

Bijna de helft van de geënquêteerde artsen (47 procent) is van mening dat de positie van de paranormale genezer wettelijk geregeld moet worden. Over het algemeen staan huisartsen die schadelijke gevolgen hebben gezien van de behandeling door een onbevoegde genezer hier meer afwijzend tegenover, aldus de enquêteurs.

Volgens de onderzoekers, die werkten in het kader van de basiscursus sociale geneeskunde 1967/68 van het Ned. Inst. voor Preventieve Geneeskunde TNO te Leiden blijkt uit de enquête dat de huisartsen verdraagzamer zijn in hun verhouding ten aanzien van de paranormale geneeskunst dan de officiële vertegenwoordigers der artsenmaatschappij: een duidelijk verschil van opvatting.

Commentaar A. P. N. de Groot

HET ALGEMEEN Handelsblad vroeg de mening van onze voorzitter de heer A. P. N. de Groot, arts, naar deze enquête. Hij antwoordde, dat een enquête op een punt als de wettelijke regeling van de positie van de paranormale genezer weinig waarde heeft. „De huisartsen zien de ernstige gevallen niet”. In een drukke huisartsenpraktijk kwam de heer De Groot in twintig jaar gevallen tegen, maar als inspecteur voor de volksgezondheid in Noord-Holland werd hij in korte tijd gekonfronteerd met vier geval-

Staatscommissie ... met de allure van een rijke playboy ...

(Enquête)

VERVOLG VAN BLZ. 13

len, waarbij als gevolg van het optreden van paranormale genezers doden vielen. „Met deze enquête in de hand”, aldus de heer De Groot, „mag men niet concluderen: hier zit geen gevaar in”. En wat de gemelde gunstige resultaten betreft — ongeveer 35 pct. geneest toch, zoals onderzoeken met fop-geneesmiddelen hebben aangetoond (het z.g. placebo-effect) De heer De Groot zag er wel een groot gevaar in dat men uit deze enquête zou afleiden, dat het nodig is tot een zekere bevoegdheid voor paranormale genezers te komen.

Medische ethiek

HET STANDPUNT van de Kon. Ned. Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst is terug te vinden in een passage in het rapport van de enquêteurs die letterlijk citeren uit het z.g. blauwe boekje, dat de Maatschappij uitgeeft (Medische ethiek en gedragsleer) en waarin wordt gezegd: „Indien echter zoals bij de kwakzalver — ook al moge hij bona fide zijn — de meest elementaire kennis als regel en de kritische zin wel altijd ontbreekt, kan men zonder overdrijving van een groot gevaar voor de volksgezondheid spreken”.

Mr. G. E. Kruseman te Laren, die geregeld als pleitbezorger optreedt voor de leden van de Ned. Werkgroep voor Paranormale Genezers toonde zich tegenover een verslaggever van het Algemeen Handelsblad tevreden met de enquête.

Op de eerste bladzijden van dit nummer heeft men een uitvoerige en scherpe repliek van de voorzitter van onze vereniging kunnen aantreffen op de enquête. „Wetenschappelijk niet verantwoord” is zijn conclusie.

Veel klachten

TEGEN EEN journalist zei het hoofd van het parket bij de Bossche rechtbank, mr. baron van Imhoff: „Over van de Moosdijk komen altijd klachten bij ons binnen, regelmatig, al maanden en maanden. Eerst overvloedig veel van Belgen. Momenteel wordt en masse door Nederlanders geklaagd. Overigens ook al voor de tijd van de veelbesproken televisieuitzending”.

TOT DE dagbladen die zich scherp hebben gekeerd tegen de praktijken van de Casterense wonderdokter behoort, naast Goolen Eemlander en Het Parool stellig De Nieuwe Limburger te Maastricht. Wij knipten uit dit blad het volgende entrefilet van „Geis” onder de titel Willem.

IK KEN Willem van de Moosdijk al van vorig jaar, toen hij nog twee-en-een-half duizend gulden vroeg voor drie kilo van zijn kruidenthee. Hij zag er jong uit, met de allure van een rijke playboy, goed in de snit, bruinverbrand, opvallend pochette in zijn colbert. Een rustige verschijning die zijn patiënten kalm op rijkdom taxeerde en dan — als de kust veilig was en zijn patiënt een onderdanige natuur vertoonde — met gevoelige stem liet weten dat de betreffende nog slechts kort te leven had. Dat bleek een bruikbare diagnose om de arme mensen te bewegen hun spaarcentjes van de bank te halen.

Nu ik Willem van de Moosdijk op de beeldbuis zie, hoeft hij niet te vertellen dat hij

slapeloze nachten heeft gehad. Dat zie ik zó wel; hij is zeker tien jaar ouder geworden. Zijn zwarte haar is verbleekt, het pochette mis ik, zijn koelbloedig optreden is vervangen door een nerveus klaaglijk gezang. Zijn kruiden-kilo's kosten nog maar tweehonderd gulden en zelfs dat is hem ten overstaan van televisiekijkend Nederland noodlottig geworden.

De manier waarop de AVRO hem het televisiewoord gaf, is belachelijk, maar zelfs nu hij tien minuten ongestoord de tijd krijgt zijn verdediging uittekiend in de hand van gevoelig Nederland te drukken, stottert hij, zegt hij drie keer hetzelfde, brengt hij er niks van terecht. Als hij in een hard interview was geplaatst — hetgeen vol-

gens mij had moeten gebeuren, — had hij om onderbreking van de zendtijd gesmeekt.

Ik heb er na het televisiegebeuren toch goede hoop op dat Willem van de Moosdijk zijn bedrijf moet stopzetten wegens gebrek aan belangstelling. Het zou zijn eindfase zijn. Een paar jaar geleden werd hij al eens veroordeeld wegens het ongeoorloofd beoefenen van de geneeskunst; vorig jaar moest hij zijn „Kruidenhuis Holland” aan de Julianastraat in Eindhoven opheffen en zich terugtrekken op zijn anderhalf ton kostend buitenverblijf in Casteren; en nu het einde.

Als de wetten veranderen die het verhandelen van kruiden regelen, kan Willem van de Moosdijk zijn memoires schrijven: „De twijfelachtige belevenissen van Willem van de Moosdijk — zijn leven van Philips-employé, handelaar in tweedehands schoenen en ljaskasten, en kruidendokter”.

ZESDE ZINTUIG

EN DAT zesde zintuig van Van de Moosdijk? Toen voor de Bossche rechtbank ter sprake kwam dat hij een opgegeven patiënt had beloofd hem beter te zullen maken gaf Van de Moosdijk tenslotte toe die man wel een stimulans te hebben gegeven. Maar hij had niet gezegd, dat hij hem beter kon maken, „want het is onmogelijk, dat ik meer kan dan een arts”.

Hij gaf toe, dat het wel kan zijn, dat hij tegen de patiënt had gezegd, dat hij blaasontsteking had. Maar, zo openbaarde Van de Moosdijk nu voor de rechtbank, dat had hij al bij de deur van de vrouw van de patiënt gehoord.

Dus dat was het zesde zintuig!

Een overeenkomstige taktiek — waarover hij overigens had gezweven voor de kantonrechter in Eindhoven — had hij toegepast bij een buurvrouw van de zieke man. Even had hij haar aangekeken en daarna had hij gezegd: „U hebt veel pijn in uw rug en benen, u hebt last van uw nieren”. Dat had hij tevoren van haar buurvrouw gehoord, zei de verdachte nu in den Bosch voor de rechtbank, maar in het algemeen wilde hij wel zeggen: „Ik heb de gave bepaalde dingen te onderscheiden, dat heb ik bij mijn geboorte meegekregen”.

Advertenties

DE PRESIDENT van de Bossche rechtbank, mr. Th. van Geense, ging toen Wilhelmus Josephus Antonius van de Moosdijk wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst in hoger beroep terecht stond ook in op de advertenties die de verdachte liet plaatsen. En die suggereerden (door inhoud en opmaak) dat het reportages van de redactie waren. Wij hebben daar meermalen in de kolommen van ons maandblad onze verontwaardiging over uitgesproken.

Een kras staaltje, vond de president.

Van de Moosdijk: Ze sloegen wel in. En ach, er komen bij mij zoveel verslaggevers. Ik vond het wel aardig van ze over mijn gaven te vertellen. Ik zag er veel geld in, verklaarde Van de Moosdijk, nog steeds suggererend dat de advertenties objectieve reportages zouden zijn.

GEPAST - STRENG

NAAR AANLEIDING van de vragen, die het Tweede Kamerlid de heer Koekeek stelde over het optreden van Van de Moosdijk heeft staatssecretaris Kruisinga de verwachting uitgesproken dat de Bossche officier van justitie gepast-streng zal optreden tegen de kruidenhandelaar uit Casteren.

Toen Willem van de Moosdijk aan het ziekbed kwam

MET DE uitspraak dat de maatschappij tegen dit soort kruidendokters moet worden beschermd besloot de officier van justitie bij de Bosse rechtbank, mr. J. Peijnenburg maandag 20 januari zijn requisitoir tegen de 42-jarige W. J. A. van de Moosdijk uit Casteren. De officier eiste tegen hem twee maal drie weken hechtenis, omdat verdachte zich begin vorig jaar zou hebben schuldig gemaakt aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Voor dit feit was verdachte al eerder veroordeeld door de kantonrechter te Eindhoven en wel tot tweemaal f 10.000,— boete. Tegen dit vonnis waren zowel de officier van justitie als de raadsman van verdachte mr. N. Bakel uit Eindhoven, in hoger beroep gegaan.

Het ging bij deze zaak over de vraag of verdachte in januari van het vorig jaar, toen hij door mevrouw Bloemendal uit Eindhoven, wier man ernstig ziek was en die later ook gestorven is, bij diens ziekbed werd geroepen zou hebben gezegd: „U bent er bijzonder slecht aan toe. Uw hart en longen zijn slecht en er is geen dokter die u nog beter kan maken. Ik kan dat wel”.

Het eerste deel van deze bewering wilde verdachte tijdens de zitting in Den Bosch niet ontkennen, hoewel hij aanvoerde dat hij telefonisch door mevrouw Bloemendal van deze kwalen op de hoogte was gesteld. Het tweede deel ontkende hij pertinent.

Verkoop van kruiden

VOLGENS DE officier van Justitie staat het vast dat Van de Moosdijk zich destijds schuldig heeft gemaakt aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Hij zou de heer Bloemendal raad en bijstand hebben verleend en hij zou hem tevens het middel tegen de ziekte hebben verstrekt. In dit geval was de getuigenis van de arts J. Beijerman, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Noord-Brabant interessant. Deze stelde als getuige-deskundige: „Geneeskunde wordt beoefend wanneer voorligt mensen te genezen en dit genezen als beroep of bedrijf wordt uitgeoefend. De verkoop van kruiden moet daaronder worden gerekend als aanwending daarvan aan de klachten van de patiënt tegemoetkomt”.

De tenlastelegging luidde dat Van de Moosdijk, hoewel niet toegelaten tot de uitoefening van de geneeskun-

de, dit beroep als bedrijf heeft uitgeoefend en aan verschillende personen kruiden ter genezing tegen geldelijke vergoeding heeft verstrekt.

Verdachte repliceerde op de opmerking van de officier van justitie: „Ik ben ervan overtuigd dat ik de geneeskunde helemaal niet onbevoegd heb uitgeoefend”.

U bent gauw moe

MEVROUW J. WELSCHEN, buurvrouw van de familie Bloemendal uit Eindhoven, die eveneens als getuige is op-

**„Over een jaar
bent U weer fit”**

geroepen, verklaarde tijdens de zitting dat Van de Moosdijk ook haar man heeft bezocht en toen zou hebben gezegd: „U heeft veel last van pijn in uw rug. U bent gauw moe. U heeft ook last van pijn in uw benen. Uw nieren zijn niet goed. Ik zal u kruiden geven waarvan men tweemaal daags een drankje moet nuttigen. Over een jaar bent U dan weer fit”. Van de Moosdijk zei in dit verband over de gave te beschikken bepaalde dingen te kunnen zien (een soort helderziendheid?). „Het is een suggestieve werkwijze zonder moedwil,” zo zei hij.

Bewogen pleidooi voor een „geteisterde”

HENK UILENBURG merkte in De Volkskrant ironisch op, dat mr. N. van Bakel, de raadsman van Van de Moosdijk wilde afrekenen met het sprookje, dat de kruidenhandelaar uit Casteren miljonair zou zijn. „Hij heeft alleen al aan de auto's die niet meer kunnen worden gebruikt een strop van vijftig mille gehad. Hij is een geteisterd, gekweld, vernederd man, die praktisch tot de bedelstaf is gebracht. Menselijke haat en nijd hebben zich van hem meester gemaakt”.

Om een bewogen pleidooi kort samen te vatten, kruidenhandelaar W. van de Moosdijk is een zielepoot. Handelaars in bloot en marihuana kunnen hun gang gaan, maar een man, die kan zeggen: „Ik heb een gave om bepaalde dingen te onderscheiden, ik ben samen-gegroeid met mijn kruiden”,

gaat in een vloedgolf van nationale hysterie voor de juridische bijl.

De feiten ter zitting —toch niet volslagen onbelangrijk — steunen dit standpunt niet volledig. Zo is een punt, dat de kruidenhandelaar in januari 1968 bij een als hopeloos door de artsen opgegeven Eindhovenenaar werd geroepen. Van de Moosdijk kwam, zag en overwon, zeggende: „U hebt een maagoperatie gehad. Uw longen en uw hart zijn slecht en u hebt een blaasontsteking. Er is geen dokter die je beter kan maken. Dat kan ik wel”.

Zo blijkt tenminste uit de stukken en verklaringen, maar Van de Moosdijk begint met ontkennen. Een beetje wonderlijk, want bij de behandeling in eerste instantie voor de kantonrechter heeft zijn ge-

Mr. N. van Bakel, de verdediger van verdachte, wees op de overvolle publieke tribune en zei: „Het lijkt wel of hier een roofmoordenaar terecht staat. Wat heeft deze man, die zichzelf niet kruidendokter of wonderdokter noemt maar die door het volk zo werd genoemd gedaan? Hij heeft zakjes kruiden verkocht, kruiden met geneeskrachtige werking. Ik acht het wettig en overtuigend bewijs voor het hem tenlastegelegde dan ook niet bewezen”.

Vonnis wijzend heeft de Bossche rechtbank Van de Moosdijk een v o o r w a a r d e l i j k e straf opgelegd. De kruidenhandelaar werd veroordeeld tot twee maal twee weken voorwaardelijke hechtenis met een proeftijd van twee jaar en twee maal f 500,— boete subsidiair tien dagen hechtenis.

De maandomzet van de kruidenhandelaar is naar zijn advocaten mededelen gedaald van f 100.000,— tot f 2.000,— gulden — men kan er de volksgezondheid slechts geluk wensen met deze ontwikkeling.

In het maantnummer nog het een en ander over het kort geding aangespannen tegen Willem Duys.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjelaan 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

De pseudo is klein van stuk

DE RECHERCHE te Dordrecht zoekt naar een ongeveer dertig jaar oude man, die zich uitgeeft als de neuro-chirurg dr. H. P. A. Geurts. In werkelijkheid is hij een uit een inrichting ontsnapte man.

Dezer dagen probeerde hij, lezen wij in De Dordtenaar, in pensions en winkels in Dordrecht zijn slag te slaan. Zich uitgevend voor neuro-chirurg vroeg hij mensen om een glas water. Hetgeen hij daarna allemaal vertelde bleek pure nonsens.

De ontsnapte is er klaarblijkelijk op uit misbruik te maken van het vertrouwen dat de aangesprokenen in hem stellen. Daarbij is het hem vermoedelijk om diefstal en oplichting te doen. Diverse mensen in Dordrecht namen zijn leugenachtige verhalen voor waar en lieten de pseudo-neuro-chirurg binnen. Zo bezocht de man een juwelierszaak en een pension. Geen van de aangesprokene vermist iets. De pseudo-neuro-chirurg is klein van postuur en gaat gekleed in een grijze overjas en een blauw kostuum. De politie verzocht om inlichtingen.

Een vreemde artsbezoeker

VOOR DE officier van justitie in Den Haag is de 33-jarige J. H. van D. voorgeleid, die zich had uitgegeven als arts. Hij had als zodanig tweemaal een maandsalaris van tweeduizend gulden geïncasseerd voordat zijn bedrog aan het licht kwam.

Op 17 januari jl. had hij gesolliciteerd op een advertentie van een Haagse dochteronderneming van een Zwitserse fabriek in geneesmiddelen. Hij vertelde dat hij na een gymnasiale opleiding een medische graad had behaald aan de universiteit van Kaapstad en enige tijd een arts in Londen had geassisteerd. In afwachting van een antecedentenonderzoek stelde men Van D. tijdelijk aan. Het bedrog kwam echter spoedig uit. In werkelijkheid had Van D. na de lagere school een gedeeltelijke mulo-opleiding gevolgd. Hij was werkzaam geweest als artsbezoeker.

INDEX 1968

DE NUMMERS van dit register verwijzen naar de bladzijden — niet meer, zoals vorige jaren, naar de nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij. Voor wie over de losse nummers beschikt volgt hier een sleutel van de paginering van de voorpagina's van de ver-

schillende nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, in 1968 verschenen.

Januari blz. 1; februari blz. 5; maart blz. 9; april blz. 13; mei blz. 21; juni blz. 25; juli blz. 31; augustus blz. 35; september blz. 41; oktober blz. 47; november blz. 55; december blz. 57.

Achterhoek (bevolking en kwakzalverij)	39	Hielenlikkerij	47	Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers, NWP, 13, 21, 25, 27, 31	
Acupunctuur	34, 43, 62	Hintjes, Hein	17	Occultisme in Sovjet-Unie	18
Advertenties (Van de Moosdijk)	57	Hofmans, Greet t	58	Onbevoegden (aantal)	53
Alfen, Huib van	19	Hormoonpreparaten	6, 38	Oogiris (onderzoek)	32
Antibiotica (wet op)	54	Hulpkrachten in tandheelkunde, bevoegde	58	Overweg, H. G.	50
Artsendichtheid	51, 63	Index 1967	8	Overijssel (platteland) bezoek aan kwakzalvers	39
Astrologie in Duitsland	17	Jaarverslag over 1967	24, 42	Paginering	5
— in India	23	Jaarwisseling	1	Paolo, prinses	54, 63
— (M. W. Volkers)	36	Jacobson, mr. J. D.	24, 37	Paulissen, M.	15
Azijncocktail tegen kanker	2	Jager, Guus	49	Paramedische beroepen	52
Basiscursus NWP	13, 27	Jong, dr. Jac. J. de	43	Parapsychologie	22
Beleidsaspecten	1, 5	Kaalheid	2	— en psil	56
Belgen	43	Kanker	2	„Pijl”, De — (Kees de Vries)	58
Berg, mr. J. D. van den	59	Kasper, Jacomien	40	Plaats, K. T. van der (NWP) 13, 27	
Bigeloof	15	Kattendorp	57	Plasto-selin	3
Bloem, F. L. „kruidendokter”, Winschoten	41	Kruidendokter (zie Van de Moosdijk)		Prostaatbloedingen	14
Bogaerds, H. L.	13	— Bloem	41	Pseudo-arts, Drachten	60
Boltini, Tony	16	— Mességué	54, 63	— Karl Heinz Müller,	64
Brink, B. A. J. ten	51	Kruidenthandel Naturalia (NWP)	13, 21, 25	— R.E.B.	6
Bron van de jeugd	52	Kruidenthuis Holland (zie Van de Moosdijk)		— Henricus V.	16
— zie „Dorp tot de Bron”		Kruidentkundige M.W.Z. te Voorschoten	32	Pseudo-chirurg R. M.	28
Buste-ontwikkeling	3	Kruseman, mr. G. E.	31, 36	Psycho-spel	52
Cagliostro	5	Kuinderdorp	32, 49	Radiogesprek met A. P. N. de Groot	53
Celtherapie (Kees van Dongen)	24	Kunstgebitten	34, 35	Raspoein van Brabant (zie Van de Moosdijk)	33
Colson, Ginneken	43	Kuuroord te Horst (L) (zie Grimm, Beatrice)		Rhine, prof. J. B.	52
Contributie	21, 57	Krachtwatertje Joegoslavië	52	Rijbewijzen	19
Cornielje, Georg	23	— Venezuela	45	Rose, dr. Louis („Faith Healing”)	33
Croiset, Gerard	7, 22, 52, 54	Kwakzalvers, bezoek aan	39	Ruyter, dokter C. W. de	55
Denkproces in kwakzalverij	54	— in Engeland	12	Samenspel (paranormale genezer en arts)	9
Dentilla	35, 63	— ; hoe herkent men de?	7	Schaalvergroting	35
Deur, verkoop aan de	64	— ; De vrolijke — op zijn stel-lagie — (voordracht)	61	Schandelijk (Van de Moosdijk)	57
DM (Duits tijdschrift)	30	— In Zuid-Afrika	4	Tandpasta	52
Dorp tot de Bron	32, 49	Ledenvergadering	9, 21, e.v.	Tandtechnicus K. W., Den Haag	63
Dulk (de Roo), Hetty den	31, 35, 49, 57	Lelle, dr. S.	32	Telekinese (Nelja Michallow)	18, 24
Erasmus in de geneeskunde	29	Leugemors, Herman Klein t	48	Tenhaeff, prof	22
Ezelbloed	42	Lou de pallingboer	16	— sche studenten	25
Fabiola, Koningin	64	Maasbach, Johan, gebedsgenezer	11	Tijdschrift, Ned. — voor medi-Uden, „dr” van	9
Financien vereniging	21	Magie (Italiaanse burgemeester)	64	Uiterdijk, J. W. H. D., arts	6, 22
Fysio-therapeut	20, 48	— in Malagasië	33	Urinebezwaren	30
Gallico, Paul (boeken)	54	Majafrá (J. Frankenhuis)	10	Veeokjes met hexachlorofoon	2
Gebedsgenezing	7, 45	Magnetiseur	37	Vereniging tegen de Kwakzalverij — doel en streven	59
Gennep, Van	49	— (73-jarige, Den Haag)	44	Verdediger (mr. Kruseman)	31
Geneesmiddelengebruik	30	Mao Tsje-toeng	62	Vermageringskuur	63
Gezondheidshuis (Haags)	31	Mascara	38	Vlammetje uitblazen	15
Gosker, J. W.	6	Medicijncultus Amerika	20	Vluegels, Carolus, alias prof. Wings	36
Grafoloog	44	Mességué, Maurice	54, 63	Volksgezondheid (directoraat-generaal)	20
Grimm, Beatrice	25, 29, 35, 46, 47, 58	Microfysicus	51	Voo-doo-praktijken in Ned. Antillen	60
Groelspuitje	54	Mijnarends, E., gehuldigd	31	Voorlichting	37
Groenhof, Karel	38	Moosdijk, Willem J. A. van de, Casteren, N.Br.	3, 33, 35, 47, 57	Zand (zakje — op 't been)	47
Groot, A. P. N. de	1, 5, 6, 27, 53	Motieven-onderzoek	21	Zenerkaarten	52
Haarbehandelingen	9	Muurvaren (en zwangerschap)	50		
Haarinstituten	2, 30, 50	Naalden (acupunctuur)	34		
Hazewindus, Sake	34	Naturalia (zie Kruidenthandel)			
Hekserij in Engeland	38				
— in Frankrijk	62				
Helderziende(n)	10				
Heuvel, Jaap van den (voetbalverzorger)	48				

FANTASIO

TOT SLOT nog een recent bericht uit het Nieuwsblad van het Zuiden (Tilburg) kennelijk door de heer Van de Moosdijk zelf de wereld ingestuurd. Hij geeft een verklaring voor het feit dat een dure Italiaanse wagen voor zijn villa in Casteren stond. Men zou

hem een flink bedrag hebben aangeboden als hij zijn praktijk in Italië wilde voortzetten in samenwerking met een professor en een arts.

Ja, eigenlijk had hij de aanbieding liever geheim willen houden. Wel zocht hij al contact met een chartermaatschappij... om straks zijn kruiden door de lucht naar Nederland te leveren!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnarends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Peningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bultter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 16

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

VERBAZINGWEKKEND

EEN VERBAZINGWEKKENDE UITLATING deed de Groningse hoogleraar prof. F. H. L. van Os tegenover een verslaggever van De

Volkskrant. „Ik heb die zaak van de kruidendokter nauwelijks gevolgd. Als zodanig heb ik er geen interesse voor”. Aldus de hoogleraar, die geen televisie-toestel bezit, maar die, nemen wij aan, toch wel kranten leest.

Wij twijfelen er aan of de hoogleraar werkelijk zulk een vreemde in Jeruzalem is. Zou hij inderdaad niet weten dat wat Van de Moosdijk deed niet anders was dan kwakzalverij van het zuiverste water? En dat het die Brabantse „Raspoetin” om de verdiensten ging en nergens anders om? Het zou met de reputatie van een wetenschapsman als prof. Van Os beter overeen gekomen zijn wanneer hij zich wat meer gedistantieerd had van het verschijnsel - Van de Moosdijk en diens optreden gebrandmerkt had. Voor dat verschuilen achter het feit, dat de hoogleraar geen televisietoestel heeft, kunnen we maar weinig bewondering koesteren.

Prof. Van Os, dat dient er duidelijkheidshave wel bij te worden gezegd, is voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Kruidentuinen. „Zijn niveau is kennelijk te hoog voor het pakketje kruiden waarmee een eenvoudig koopman in het zuiden des lands een bloeiende handel opbouwde, die prompt weer de vernieling inging”, constateert ironisch in De Volkskrant Jacques de Jong.

Van die Nederlandse Vereniging van Kruidentuinen is de firma De Nijs te Lunteren, leverancier van Van de Moosdijk, lid. Prof. Van Os, die te Groningen Farmacognosie en de Galenische Farmacie doceert, heeft de kruiden van Van de Moosdijk onderzocht. Hij vond dat ze van goede kwaliteit waren. . . .

Meer over de zaak Van de Moosdijk leest men op blz. 21 en 22.

Onbevoegden kunnen moordenaars worden

door Dr. Jac. J. de Jong

AAN DE VOORBEELDEN van door kwakzalvers veroorzaakt onheil van mijn collega A. P. N. de Groot in dit maandblad van februari 1969 kan ik nog het volgende voorbeeld toevoegen.

Een kind, lijdende aan diabetes mellitus, was goed gereguleerd met dieet en insuline. Maar blijkbaar vonden de ouders de inspuitingen met insuline bij hun kind een bezwaar en wilden ervan af. Daarom raadpleegden zij buiten mij om een kwakzalver, die zei, dat insuline nonsens was, dat de ouders het dus konden weglaten en dat het kind geen dieet meer behoefde te houden.

Het gevolg van dit „advies”, waarvoor de ouders de kwakzalver veel moesten betalen, was, dat het kind binnen een etmaal, waarin men de inspuiting met insuline gestaakt had, wegens zéér ernstig diabetisch koma in levensgevaarlijke toestand moest worden opgenomen in het Academisch ziekenhuis, van welks geneeskundige afdeling ik toen chef de clinique was. Ik was na-

tuurlijk zéér verbaasd toen mij de opneming van het kind wegens koma gerapporteerd werd, omdat ik het slachtoffer al jarenlang behandeld had en het in die vele jaren nooit een praekoma of koma had gehad, steeds in goed diabetisch evenwicht had verkeerd. Maar al spoedig kwam de aap uit de mouw. Dank zij de inspanning bij dag en bij nacht van de assistent-geneesheren kon het leven van dit kind behouden worden.

Ik heb toen de ouders over hun wangedrag niet berispt, omdat mij duidelijk geworden was, dat zij begrepen hadden, dat zij het leven van hun kind in de waagschaal hadden gesteld door met negeren van alles wat ik als arts voor het kind gedaan had naar een gewetenloze kwakzalver te gaan. Wel bracht ik hen onder ogen, dat zij nu hadden ervaren, dat artsen een beter inzicht in ziekten hadden dan de kwakzalver, die zij in hun domheid geraadpleegd hadden. Leiden, 13 maart 1969.

Nog meer voorbeelden

HIERBOVEN DRUKKEN WIJ het welsprekende relaas af van dr. Jac. J. de Jong te Leiden over zijn ervaring met door kwakzalvers veroorzaakt onheil. In zijn hoofdartikel van de vorige maand onder de titel „Levensgevaarlijk” heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot, arts, degenen, die de enquête onder de huisartsen hebben geleid, in gebreke gesteld omdat zij de vraag naar nadelige gevolgen van het optreden van kwakzalvers

niet naar behoren hebben uitgediept. Dáár nu had men, ter waarschuwing van het publiek, ten faveure van de volksgezondheid, méér van moeten weten.

Gaarne zullen wij in de kolommen van ons blad plaats inruimen voor diegenen onder onze lezers, die uit persoonlijke ervaring voorbeelden kennen van de kwade gevolgen van het raadplegen van een kwakzalver. Het kwaad van de onbevoegden kan niet duidelijk genoeg aan de kaak worden gesteld.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

HUISARTS wordt niet genoeg geconfronteerd met schadelijk werk van paranormale genezer

MIN OF MEER genezen van een ziekte heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij dokter A. P. N. de Groot een verslaggever van De Telegraaf, de heer Henk de Mari het een en ander verteld naar aanleiding van de enquête onder de huisartsen over de paranormale genezers. In een uitgebreid artikel in het vorige nummer van ons maandblad hebben onze lezers kennis kunnen nemen van het standpunt van de heer De Groot.

Aan het uitvoerige artikel, dat op 1 februari in De Telegraaf verscheen, ontlenden wij de volgende passages.

„Die indolente huisartsen...“ zegt dokter De Groot, „Ze weten niet wat zij doen of zeggen. Als ze goedvinden dat hun patiënten naar onbevoegde genezers lopen, geven ze die kwakzalvers een vrijbrief om te zeggen: nou, zie je wel hoe goed ik ben, ik werk samen met die en die dokter.

De dokter zelf stuurt mij zijn patiënten. Het vreselijke gevolg is, dat de kwakzalvers een betere naam dreigen te krijgen dan zij verdienen en dat er mensen eerst naar de kruidendokter, masseur of paranormale genezer stappen, voordat zij bij hun eigen huisarts aankloppen. „Hoe wáár de inhoud van dat onderzoek ook mag zijn“, zegt hij, „de publikatie ervan is regelrechte kwakzalverij, wetenschappelijk niet verantwoord en zij speelt alleen de kwakzalvers maar in de kaart.”

Aspirine-advertenties

OOK FABRIKANTEN DIE regelmatig adverteren met davitamon, infra-killampen, hoogtezonnen of aspirine, bestempelt de heer De Groot tot kwakzalvers. „Laat de dokter voor-schrijven wat je voor je gezondheid moet doen“, stelt hij. „Te veel vitamines, te veel aspirine, te veel hoogte-zon kan allemaal gevaarlijk zijn. Elk jaar worden er enige honderden mensen in ziekenhuizen opgenomen voor maagbloedingen, veroorzaakt door het gebruik van aspirinehoudende medicijnen.”

„De huisarts vervolgde de heer De Groot, wijzend op zijn eigen ervaring, wordt niet genoeg geconfronteerd met het schadelijke werk van de paranormale genezer. Hij weet er gewoon te

weinig van om een goed oordeel te vellen. En daarom zou hij ook veel voorzichtiger moeten zijn.”

Dokter De Groot is snel tot tegenactie overgegaan. Binnenkort verschijnt er een brochure van zijn vereniging, waarin alle soorten kwakzalvers oog in oog komen te staan met het kwaad dat zij, of hun vaders, nu of een tijdje geleden, hebben uitgesproken.

Twintig vreselijke voorbeelden

DE BROCHURE ZAL zo'n twintig vreselijke voorbeelden bevatten, waarin de magnetiseur, para-psycholoog,

Patiënten gingen naar kwakzalver en... † † †

kruidendokter, kankertante, kindje-voorspelster en meer van dat volk, heeft gefaald. Enkele voorbeelden:

- *Patiënt met ernstige maagkwaal gaat naar een kwakzalver. Deze masseert hem zó hard op de buik, dat patiënt gillend thuiskomt en korte tijd later de geest geeft. Tijdens proces zegt getuige-deskundige, dat patiënt zonder die traumatische massage nog in leven zou zijn geweest.*
- *Een onbevoegde genezer behandelde een patiënte met huidkanker ruim anderhalf jaar met vreemde tabletten. Hij garandeerde haar genezing. Patiënte stierf echter jammerlijk.*
- *Een jonge vrouw met borstkanker werd door chirurg operatie en nabestraling aangeraden. Maar zij wendde zich tot een bekende kwakzalver. Deze vertelde haar, dat zij helemaal geen kanker had, maar een lief, goedaardig gezwelletje. Hij zou haar gemakkelijk hiervan af kunnen helpen. Hij hield woord: na een paar maanden legde de vrouw het moede hoofd voorgoed ter ruste.*
- *Patiënt met pas genezen maagbloeding stelde zich onder behandeling van een onbevoegde, die hem tegen zijn nog bestaande*

maagpijn een of ander aspirinehoudend middel gaf. Prompt volgde een nieuwe maagbloeding.

Twintig zeer tot de menselijke verbeelding sprekende voorbeelden, waarbij in tien gevallen een patiënt zijn uitstapje naar de kwakzalver met de dood moest bekopen.

In de andere gevallen werden de ziekten waaraan geleden werd, alleen maar ernstiger.

Ingebeelde ziekten

DOKTER DE GROOT: „Ik heb twintig voorbeelden gegeven, maar ik kan er wel tweeduizend noemen. Onze wereld is vergiftigd door kwakzalvers, ondeskundige masseurs etc. Het is onbegrijpelijk, dat zoveel huisartsen zich daarvan niet bewust zijn.”

„Toch ben je tegenwoordig niet zómaar erkend kwakzalver. De kwakzalvers hebben een bond, waarvan je pas lid mag worden, als je kunt aantonen, dat vijfendertig procent van je klanten door de bank genomen geneest. „Elke dokter weet, dat ongeveer vijfendertig procent van zijn patiënten lijdt aan ingebeelde ziekten. Dat zal bij de kwakzalvers niet anders liggen“, zegt de heer De Groot. „Het „genezen“ van een ingebeelde zieke zou dus de toegang verlenen tot het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.”

Dokter De Groot kan er zich bijzonder over opwinden. Vooral het feit, dat „dood door schuld“ zeer moeilijk te bewijzen is in de kwakzalverij, doet hem pijn, aldus besluit de verslaggever zijn relaas.

Zak kruiden voor 74.000 fr.

IK HEB TIENTALLEN klachten over Van de Moosdijk uit België met kwitanties en bewijzen, schrijft de heer M. Eerenberg uit Hilversum in een ingezonden stuk aan het Algemeen Dagblad gericht. Mijn dossier is thans 25 cm hoog. De in België betaalde prijzen variëren van 19.000 frank tot zelfs 74.000 frank voor één zak kruiden. „Niet te geloven maar de bewijzen liggen hier. Ik schaam me in dit geval Nederlander te zijn en ik geef ook alle klagers in België antwoord en geef de gevallen aan de officier van justitie door.”

WEER EEN ENQUÊTE

Gaat het publiek alleen bij wijze van „aanvulling” naar een onbevoegde?

WEDEROM EEN ENQUÊTE — maar ditmaal niet onder de huisartsen, maar onder het publiek. Eind 1967 reeds werd dit onderzoek verricht door het Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde TNO. Voor hetzelfde instituut werd de scriptie vervaardigd van het onderzoek naar de mening van huisartsen over de paranormale genezers, een onderwerp, waaraan een groot deel van het februarinummer van ons Maandblad was gewijd.

De enquête onder het publiek geschiedde te Utrecht. Het onderzoek werd geheel volgens de moderne enquête-techniek verricht onder driehonderd personen, die men via een steekproef had geselecteerd. Een deel van de resultaten werd gepubliceerd in Ruim Zicht, het officiële orgaan van het Ned. Katholiek Vakverbond. De schrijver van het artikel was drs. E. Th. Cassee, wetenschappelijk medewerker van het Instituut voor Preventieve Geneeskunde.

UIT HET ONDERZOEK bleek, dat 12 pct. van de Utrechtse bevolking van 21 tot 65 jaar wel eens naar een onbevoegde genezer was geweest. Voorts is gebleken, dat van degenen die nog nooit naar een onbevoegd genezer zijn geweest, ongeveer dertig procent zich kan voor stellen ooit eens naar zo iemand toe te zullen gaan. De ondervraagden stonden iets vaker positief dan negatief tegenover onbevoegde genezers.

Tegenhouden

ONGEVEER DE HELFT van de 300 ondervraagden vond het goed dat er kruidendokters en magnetiseurs zijn. Minder dan de helft meende, dat men zoveel mogelijk moet proberen de mensen tegen te houden als ze naar zo'n genezer willen gaan. Het instituut concludeert, dat, hoewel de meningen niet eensluidend waren, er nogal wat sympathisanten voor de onbevoegde genezers zijn.

Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt, aldus drs. Cassee, dat degenen die zich voor adviezen tot kruidendokters wendden, niet meer sympathie hebben voor deze genezers dan degenen die er niet heengaan. Sympathisanten en „gebruikers” vormen dus verschillende groepen.

Twaalf procent van driehonderd ondervraagden leverde voor de enquêteurs dus zoiets als 36 personen op, die wel eens bij een onbevoegde zijn geweest. Nu is voor een enigszins steekhoudend onderzoek het getal van 36 personen veel te klein om enig inzicht in de aard van de materie te krijgen. Wat heeft het Instituut toen gedaan? Het heeft de beschikking kunnen krijgen over de patiëntenkaarten, die onbevoegde genezers, leden

van de Ned. werkgroep van Praktizerende Genezers aanleggen. Dit zijn uiteraard nogal subjectieve gegevens, maar het Instituut voor Preventieve Geneeskunde heeft ze toch voor zijn onderzoek willen gebruiken.

Middelbare leeftijd

ZO KWAM UIT deze kaarten vast te staan — en we hebben nu kennelijk Utrecht-stad verlaten — dat de patiënten van „deze genezers” vooral gezocht moeten worden onder mensen van middelbare leeftijd, vrouwen en mensen, die in forensengemeenten en kleine steden wonen.

Dat zullen dan wel „deze genezers” zijn — dat wil zeggen al degenen, van wie men de beschikking kreeg over de patiëntenkaarten. In het geheel zijn er naar de schatting van drs. Cassee zo'n 500 tot 1000 onbevoegde genezers in ons land — een schatting die, menen wij, aan de lage kant is.

Uit de patiëntenkaarten blijkt dat de patiënten in het algemeen mensen zijn, die tobben met aandoeningen, waarvan zij al langer dan een jaar last hebben. Het zijn vooral lijdens aan

Mag men afgaan op dit soort patiëntenkaarten?

psychosen en neurosen, aandoeningen van het zenuwstelsel en zintuigen en aandoeningen van het bewegingsapparaat, zoals reuma. Opvallend was dat de aandoening vaak helemaal niet aantoonbaar was. Het verband tussen de klachten van de patiënt is vaak moeilijk aan te tonen. Bij aandoeningen waarmee men naar een magneti-

seur ging kwamen acute gevallen niet of nauwelijks voor.

Conclusie: aanvulling

ZOWEL UIT DE soort ziekten waarmee men zich tot onbevoegde genezers wendde als uit de lange tijd die in het algemeen verstreken was tussen het eerste gewaar worden van de klachten en de gang naar de magnetiseur of de kruidendokter, kan volgens het Instituut voor Preventieve Geneeskunde worden opgemaakt dat men de hulp van deze genezers niet moet zien als een alternatief, een vervanging, voor de hulp van de huisarts. Veelal is er meent het Instituut sprake van een aanvulling. (Conclusie gebaseerd op de patiëntenkaarten door de onbevoegden zelf aangelegd!... red. M.d.t.K.)

Mensen gaan niet naar een magnetiseur of een kruidendokter — aldus het instituut — omdat zij meer in deze genezers geloven dan in artsen: men gaat dus niet omdat men voorkeur heeft voor de geneeswijze van onbevoegde genezers, men gaat naar hen toe als men weet of denkt dat de medische wetenschap niet meer kan helpen. „Het is vaak de laatste strohalm waaraan men zich vastklampt,” zo besluit drs. Cassee zijn artikel in Ruim Zicht.

Afgaande op de Utrechtse bevindingen van 12 pct. van 300 geënquêteerden die naar een onbevoegde stapte heeft drs. Cassee verondersteld dat, mocht dit percentage representatief zijn voor het gehele land, vele honderdduizenden Nederlanders wel eens door een kruidendokter of magnetiseur zijn behandeld. Vandaar nogal alarmerende krantenkopjes zoals „Honderdduizenden roepen (tegenwoordige tijd!) hulp van magnetiseurs in” (Friesch Dagblad).

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjestraat 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

Medische vragenrubrieken bestrijden kwakzalverij

OVER MEDISCHE vragenrubrieken lopen de meningen sterk uiteen. Vooral ook omdat ze vaak gelezen worden met een ongezonde belangstelling voor bepaalde intimiteiten. En — omdat men zijn medische problemen aan zijn huisdokter dient voor te leggen. Toch kunnen ze, op de keper beschouwd, ook hun bijdrage leveren om te voorkomen dat iemand zijn heil zoekt bij de kwakzalver. Bovendien zijn er kleine ongemakken, waarvoor men geen beroep hoeft te doen op zijn huisarts — maar men moet toch er wel iets van weten. Méér informatie kan de onwetenden uit de klauwen van de kwakzalvers houden. Aan dr. Pereira d'Oliveira vroeg de Nieuwe Rotterdamse Courant onlangs naar haar ervaringen met een medische vragenrubriek.

Deze Bussumse huisarts heeft zeventien jaar een medische vragenrubriek geleid. Zij heeft ook boekjes geschreven over vrouwenproblemen en huidverzorging. Het volgende is aan dit artikel in de N.R.C. ontleend.

DR. PEREIRA heeft ooit gemeend dat je in een weekbladrubriek je naam als arts toch wel te grabbel gooit. Deze opinie heeft ze echter, toen ze door omstandigheden zelf vragen van lezers ging beantwoorden, spoedig herzien. Haar nu jarenlange ervaring met een rubriek, die veertig tot honderd brieven per week opleverde, heeft haar duidelijk gemaakt dat de „papieren” dokters nodig zijn. Als motief voor hun briefconsulten gaven haar lezers o.a. op: „ik ben bang voor mijn huisarts”, „hij is zo kortaf”, „hij is altijd zo vaag”, „hij luistert niet” „hij woont zover weg” en ook: „mijn huisarts is ouderling in hetzelfde dorp en ik geener me voor hem”. Een klein percentage vraagstellers was het slachtoffer van medische enormiteiten van hun huisarts. Als de patiënt vanwege een conflict met de eigen dokter zich tot mevrouw Pereira wendde, deed zij haar best de goede relatie te herstellen.

Besnijder in Canada

VEEL NEDERLANDERS in het buitenland blijken weinig vertrouwen te hebben in een vreemde arts wiens taal zij onvoldoende kennen. Brieven uit de jungle van Afrika getuigden daarvan maar ook vele vragen van landgenoten in Canada. Het is in Canadese ziekenhuizen namelijk gewoonte de pasgeboren jongetjes te besnijden, omdat is aangetoond dat besneden mannen geen baarmoederkanker bij hun vrouw veroorzaken. Immigranten die niet van dit gebruik op de hoogte waren, bleken door de ontdekking geschokt en schreven dan om uitleg naar Nederland.

De medische vragenrubrieken worden veel gelezen door snuffelaars op

zoek naar intimiteiten. Dr. Pereira moest hen dikwijls teleurstellen, want slechts tien procent van de ingezonden vragen werd voor publikatie geschikt geacht. De overige problemen werden per brief beantwoord. Soms maakte iemand het wel te bont, zoals de vrouw die in één brief drie vragen stelde over zichzelf, twee over de kwalen van haar schoonmoeder en nog een over de voet van de buurvrouw. Volgens mevrouw Pereira zou er onder de vragenrubrieken een bon moeten staan waarmee de abonnees hooguit eenmaal per jaar een vraag mogen inzenden.

Tegen mierenbeten

TOT DE taak van een „papieren” dokter rekent dr. Pereira het stelling nemen tegen misbruik van geneesmiddelen, te veel roken en onverstandige voeding, en onzinnige vragen moeten onzinnig worden beantwoord, vindt zij. Berichten over succesvolle toepassing van volksgeneeskunde heeft ze aandachtig verzameld en eventueel aanbevolen. Mierenbeten bijvoorbeeld verdwijnen snel als ze met weegbreebladeren worden gewreven. Dus geen halfuur zoeken naar een apotheek, maar ter plaatse eerste hulp verlenen. Deppen met een watje in petroleum gedrenkt doet wonderen voor winterhanden en -voeten en een tortelduifje in huis doet exzeem verdwijnen. Ongelofelijk, maar volgens getuigenissen waar.

Kwakzalverij mag de rubriek niet binnensluipen, de vragen moeten derhalve altijd door een medicus worden beantwoord en niet door een leek met een medische encyclopedie.

Een nadeel van de vragenrubrieken is dat het meestal een kleine week duurt voor de vraag bij de arts in huis komt. Zo ontving dr. Pereira eens op

zaterdag een brief van een vrouw die bepaalde verschijnselen beschreef en haar vroeg of zij bezoek aan een arts nodig achtte. Het betrof een alarmrend geval van kanker. Mevrouw Pereira adviseerde telegrafisch er onmiddellijk werk van te maken en de vrouw werd dezelfde dag nog opgenomen. „Je krijgt grijze haren van zorg voor mensen die je nooit gezien hebt”, zegt dr. Pereira.

Vertrouwen in het advies

MEDISCHE VRAGENRUBRIEKEN

moeten volgens dr. Pereira d'Oliveira worden ondertekend. Dan weet het publiek dat er een deskundige achter staat, wat het vertrouwen in het advies bevordert. „Als de patiënt niet meer voor honderd procent in de arts gelooft, kan hij voor 25 procent al niet meer geholpen worden”.

Een curieus document dat deze „papieren” dokter uit haar lange praktijk heeft overgehouden luidt als volgt: „Ik wau u us fraage, al jaare jeuk in de Ore, crabbe geen gebreek, Luucvershoutjes, natte Watte, me vinger, me schaaertje, zalf erin, niet help, ik ben Ra-de-loos, wat moet ik tog?” De vrije vertaling van deze brief kostte dr. Pereira enige tijd maar toen kwam er, zij het minder kernachtig in de vragenrubriek te staan: „Ik ben al geruime tijd radeloos van de jeuk in mijn oren, waarvoor ik nog geen enkel middel heb kunnen vinden.” Medische voorlichting moet eenvoudig beginnen.

DE KRUKKEN WEG

DE NEIGING VOOR het onbegrepen, schrijft vrouwenarts H. J. Versteeg in De Telegraaf, speelt ook in de geneeskunde een rol. De wondergenezingen van Lourdes worden ook door het Vaticaan met vele korrels zout bekeken. Nog nooit zijn er onder de bergen krukken die in Lourdes werden weggeworpen, de krukken geweest van een patiënt met bij voorbeeld verwoeste heupgewrichten — arthrosis deformans — waar 's ochtends een röntgenfoto die verwoesting nog aantoonde maar 's avonds na het wonder niet meer. Deze soort wondergenezingen zijn genezingen van ingebeelde ziekten.

AAN DE KAAK STELLEN VAN DE MOOSDIJK HAD GEEN SUCCES MET KORT GEDING

MR. STHEEMAN, PRESIDENT van de Amsterdamse rechtbank, heeft tijdens het kort geding door Van de Moosdijk tegen televisie-presentator Willem Duys aangespannen, de „Vuist-vechter” verweten dat hij rechtertje wilde spelen. Willem Duys was zelf zo onverstandig om, onder de indruk van wat de pleiter van de tegenpartij had gezegd, toe te geven dat zijn programma het karakter had van een rechtszaak. Dat had het geenszins. Tijdens de uitzending heeft trouwens dezelfde Willem Duys ook duidelijk laten blijken, dat het goed zou zijn wanneer de zaak eens door de rechter werd bekeken.

Wat Willem Duys dan wel deed? Hij liet abjecte verkoopmethoden van een brutale kwakzalver aan de kaak stellen. Mag een televisie-presentator soms geen misstanden hekelen? Mag hij het medium televisie niet gebruiken om een maatschappelijk kwaad een duidelijk halt toe te roepen?

Vele kranten zien het ook als hun taak (en terecht!) om misstanden te openbaren. Het tegenwoordige Tweedekamerlid, mevrouw Gerda Brautigam heeft als jong journaliste eens samen met haar collega Jan Liber in het Rotterdam van voor de oorlog de helderzienden en hun kwalijke methoden op zeer kritische wijze belicht. Het ware te wensen, dat tal van kranten, die zich graag terwille van het sappige verhaaltje tot z.g. helderzienden wendden, daarbij wat meer kritische geest ten toon spreidden. Het publiek kan niet genoeg gewaarschuwd worden tegen kwalijke praktijken, waardoor de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid worden bedreigd.

Gekruid sportorgaan wekte de lachlust

IS TEGEN DE activiteiten van Van de Moosdijk waarlijk geen kruid gewassen? Zeker niet, wanneer er dergelijke lage straffen aan hem worden opgelegd als in Den Bosch het geval was. Volgens het Vrije Volk stond in FVB-nieuws, het officiële orgaan van de KNVB, afdeling Friesland, een hele pagina advertentie van het kruidenhuis Holland. De voetbalbond kan er zelf niets aan doen, omdat de advertentieacquisitie wordt verzorgd door de drukker, N.V. Acca te Heerhugowaard.

„NADAT MIJN CLIËNT 10 jaar geleden voor het eerst kennis maakte met een kruidendokter — die zijn vrouw genas — besloot hij zelf in de kruidenhandel te gaan. Hij betreft zijn kruiden van de heer De Nijs te Lunteren, die ook een grote leverancier is voor de pharmaceutische handel en verder een van de laatste exploitanten van kruidentuinen in Europa. De kruiden zijn van goede kwaliteit en onschadelijk voor de gezondheid”.

Zo begon op 23 januari de Haagse jurist mr. K. W. Zielemans zijn uitzetting voor de president van de rechtbank te Amsterdam, mr. U. W. H. Stheeman, naar aanleiding van het door hem en de kruidendokter W. J. A. van de Moosdijk uit Casteren aangespannen kort geding tegen de Avro televisie-presentator Willem Duys. Later zou de jurist zelfs nog opmerken: „de kruiden zijn veilig; de mensen kunnen er zelfs baat bij hebben”.

De eisende partij stelde dat de heer Duys met betrekking tot zijn programma Voor de vuist weg . . . van 13 december van het vorig jaar — waarin hij een drietal personen aan het woord liet over de verkoopmethoden van de heer Van de Moosdijk — schromelijk tekort is geschoten ten aanzien van de waakzaamheid en de zorgvuldigheid. Door zijn houding zou de heer Duys „er van harte” aan hebben meegewerkt, dat de heren Eerenberg, Roosen en Wildenboer zich „vulgair en denigrerend” uitlieten over de eiser.

Op stoel van de rechter?

IN DEZE UITZENDING was men de heer Van de Moosdijk „op de meest

onsmakelijke manier te lijf gegaan, speculerend op de sensatiezucht van het publiek”. Aldus de jurist, die meende dat Willem Duys was gaan zitten op de stoel van de rechter; „niet hij doch poitje en justitie zullen wel uitmaken wat strafbaar is”. „De heer Van de Moosdijk is vernietigd; hij heeft zijn personeel moeten ontslaan. De heer Duys wist weike hetze de heer Eerenberg tegen mijn client voerde; „maar hij neert de merites van de uitlatingen van deze man niet voldoende in het oog gehouden” stelde de jurist. Hij achtte een en ander een in hoge mate onrechtmatige daad. En vroeg van de president, gedaagde te veroordelen tot het publiceren van een ernstig gemeende spijtberuiging in vier met namen genoemde dagbladen en het weekblad Vrij Nederland en tot een openlijke rehabilitatie in de eerstvolgende vuist; dit op straffe van een dwangsom van f 2000.

De raadsman van de heer Duys mr. J. van Santbrink vroeg zich af welke gronden tot een veroordeling van de heer Duys zouden moeten leiden. Volgens bepalingen van het t.v.-besluit was immers niet zijn cliënt, doch de Avro verantwoordelijk voor de uitzending. Die dan ook wordt samengesteld na overleg met de programma-leiding van deze omroeporganisatie. Nadat door een ongelukkig misverstand de telegrafische uitnodiging voor de kruidenhandelaar om ook in de uitzending te komen, deze niet had bereikt, is er nog telefonisch contact geweest.

Reclame voor zichzelf

OMSTREEKS ZEVEN UUR heeft de heer Duys nog gesproken met de heer Van de Moosdijk; doch deze weigerde om kwart over tien — het tijdstip van de uitzending — naar de studio te komen. Verder meende hij dat de heer Duys herhaaldelijk de uitlatingen van de heer Eerenberg had gerelativeerd zoals „we geven geen oordeel”, „er zijn andere instanties om dat te beoordelen” etc. Bovendien had de heer Van de Moosdijk volledig kunnen antwoorden op 17 december toen hij gelegenheid had voor een weerwoord.

„Hij heeft daarin echter niets weerlegd, doch slechts reclame voor zichzelf gemaakt” zo meenden mr. Santbrink en Willem Duys, die zelf ook in de gelegenheid werd gesteld enige opmerkingen tegen de president te maken. Volgens de laatste had de kruidendokter na dit weerwoord tegen hem, in aanwezigheid van acht Avro-

KORT GEDING Scherpe kritiek op uitspraak president

VERVOLG VAN BLZ. 21

functionarissen gezegd, geen verdere justitiële stappen te zullen ondernemen. „Waarschijnlijk heeft hij dit dan ook alleen maar gedaan, omdat zijn raadsman hem aanbood pro deo op te treden”, voegde de heer Duys daar aan toe.

Volgens mr. Santbrink had zijn cliënt alleen gemeend het algemeen belang te dienen. „Wat Duys zei, was geen onrechtmatige daad. Wat de heer Eerenberg gezegd heeft, doet hier niets ter zake, want die is niet gedagvaard” zo meende de jurist, die overigens wel aanvoerde, dat de eiser drie keer is veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Actueel in het nieuws

ZOALS GEZEED, WERD de heer Duys door de president mr. Stheeman in de gelegenheid gesteld een „laatste woord” uit te spreken. Hij maakte daarin de opmerking, dat zijn programma een luisterprogramma is, waarin mensen die actueel in het nieuws zijn hun woordje kunnen doen. „Ik heb een slapeloze nacht gehad, toen bleek dat Van de Moosdijk niet naar de studio was gekomen. Daarmede was de fundering van mijn programma weggeslagen”. „Mijn programma heeft het karakter van een rechtszaak” zo besloot hij. Waarop mr. Stheeman opmerkte: „dat is nu juist de narigheid. Verplaatsing van bepaalde gedragingen van de rechtzaal naar de publieke tribune.”

Bij zijn uitspraak, een week na de behandeling van het kort geding, bleek de president van de rechtbank, de argumenten van de heer Van de Moosdijk over het gebrek aan zorgvuldigheid van de Avro-medewerker wel gegrond te achten. Toch verloor de kruidendokter het kort geding (en werd hij tevens veroordeeld tot de kosten, zijnde f 250). Mr. Stheeman overwoog namelijk, dat het gevraagde (rehabilitatie) niet zou baten. Omdat een herhaling van een „dergelijke misdraging” zich niet laat voorstellen en bovendien omdat „wij gedaagde niet zouden kunnen bevelen openbaar

UIT DE Leeuwarder Courant nemen wij, met instemming, het volgende commentaar over.

De kruidendokter Van de Moosdijk moge in kort geding van de rechter geen gelijk hebben gekregen, er zit, zoals te verwachten was, misschien nog wel muziek in een vordering. De president van de Amsterdamse rechtbank vond het optreden van Willem Duys getuigen „van een ernstig gebrek aan zorgvuldigheid en fatsoen, zelfs van een in het maatschappelijk verkeer gevaarlijke onverschilligheid ten aanzien van de persoon van een ander en diens belangen.” De naam, het bedrijf, het bezit van de burger worden goed beschermd, al staat het wat maal dat voor een andere recht-

bank, in Den Bosch, tegen diezelfde kruidendokter zes weken hechtenis is geëist voor dezelfde laakbare praktijken, die hem voor de televisie waren verweten. „De maatschappij moet tegen mensen als deze worden beschermd”, zei de officier van justitie in Den Bosch, maar Willem Duys mocht daar niet aan meehelpen. De president van de rechtbank bleek blind voor de eigen signalerende en waarschuwendende taak van televisie, radio en pers.

Blijft de vraag hoe de rechtbank straks zal uitmaken, welk deel van de schade van de „Raspoetin van Brabant” (zoals hij zichzelf noemt) is geleden als gevolg van dat ern-

stig gebrek aan zorgvuldigheid van de heer Duys en welk deel door het niet minder malse oordeel eerst van de kantonrechter en daarna van de officier in Den Bosch. Of door een „Trouw”-interview met de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij of door de overige publiciteit, die de praktijken van de Kruidendokter al hadden ontketend vóór Willem Duys er zijn „Vui” tegen balde. Een mooie kluit voor de verdedigers van de heer Van de Moosdijk. Er gaan minstens tien jaar in zo'n vordering zitten, maar wie zou wegens dat stelselmatige gerechtelijke treuzelen in ons land een rechtbank van gevaarlijke onverschilligheid enz. durven beschuldigen?

Publiciteitsmedia moeten alert blijven

UIT HET Algemeen Dagblad knipten wij een commentaar op het vonnis van de president van de Amsterdamse rechtbank. De president, mr. Stheeman, noemde het voor de televisie aandacht besteden aan de verkoopmethoden van Van de Moosdijk „het verplaatsen van een zaak van de rechtszaal naar de publieke tribune. In het vonnis zegt Mr. Stheeman dat de heer Duys daarvoor het recht niet had.

Wij, aldus de commentaarschrijver van het Algemeen Dagblad, verzetten ons scherp tegen de opvatting die ten grondslag lijkt te liggen aan

mr. Stheemans woorden. Krant, radio en t.v. zouden dus nooit aandacht mogen besteden aan bezwaren tegen situaties of handelingen, als die bezwaren ook geuit zouden kunnen worden in een klacht bij de justitie.

Er zijn verscheidene voorbeelden te noemen van kwesties waaraan de justitie pas iets is gaan doen nadat een publiciteitsmedium daar aandacht aan had besteed. Was er bijv. niet zoveel publiciteit gegeven aan de methoden waarmee buitenlanders met tijdschriftabonnementen colporteerden, dan was er waarschijnlijk nooit een maatregel geko-

men die daar vrijwel een eind aan maakte.

„Van de bezwaren die in de uitzending werden genoemd, staat niets vast”, noemde de president als bezwaar. Als hij dat strikt zou laten gelden, zou niet alleen het interviewen van mensen die kritiek hebben op personen of situaties een onmogelijke zaak worden. Ook zouden bijvoorbeeld uitzendingen van politieke partijen grotendeels moeten vervallen.

Op deze wijze beperkt Mr. Stheeman het leven tot de rechtszaal, besluit het Algemeen Dagblad.

jegens de heer Van de Moosdijk schuld te bekennen en spijt te betuigen, welke hij blijkens het door hem gevoerde verweer niet eens voelt”.

L. J.

DE KRUKKEN WEG

VERVOLG VAN BLZ. 20

In mijn studententijd demonstreerde de hoogleraar in de neurologie die beslist niet meende paranormale gaven te bezitten, dat aan een sinds 5 jaar verlamde vrouw; zij had 6 jaar geleden inderdaad een wervel gebroken

waarna langzaam verlammingen optraden zodat zij grotendeels in bed lag of met een groot leren korset nog enkele wankelen kon maken.

Door middel van een neurologische rekensom toonde de professor aan dat dit een ingebeelde verlamming, een vlucht in de ziekte was.

Hij voorspelde dat de patiënte op het volgende college rond zou lopen en inderdaad na een hypnotische behandeling liep zij rond. Deze „wondergenezing” kwam niet in de krant, want voor een vakman was het een gewone zaak, aldus vrouwenarts Versteeg.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnders, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker**, **Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 22

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

BEPERKT ZICHT

*door A. P. N. de Groot, arts, voorzitter van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij*

ONDER DE titel „Weer een enquête” werd in het maartnummer van ons Maandblad aandacht besteed aan een tweede enquête, gehouden onder auspiciën van het Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde/T.N.O. te Leiden.

De eerste was onder het mom van wetenschap als artikel gepubliceerd in het Maandblad van het Nederlands Huisartsen Genootschap. Ze was door niet-terzake-kundige artsen schriftelijk ingesteld bij evenmin in dit onderwerp ingewijde huisartsen. In ons februari-nummer heeft deze enquête een afdoende kritiek ondergaan.

Dit lot moge nu het tweede onderzoek, ditmaal bij een naïef publiek ingesteld door even goed-gelovige enquêteurs ondergaan.

Het betreft nu een papieren vraagstelling door ene Drs. (sociologie) E. Th. Cassee, gericht tot 300 inwoners van Utrecht, leeftijd 21 tot 65 jaar, steekproefsgewijze geselecteerd.

Over deze enquête werd kort geleden in Ruim Zicht, officieel orgaan van het Nederlands Katholiek Vakverbond een en ander gepubliceerd op een wijze, die duidelijk het beperkte zicht van de enquêteurs in de behandelde materie demonstreert. De schrijver wordt aangekondigd als wetenschappelijk medewerker van het N.I.P.G./T.N.O. Bij de lezer wordt hierdoor de indruk gewekt, dat hij wordt voorgelicht over een *g e d e g e n w e t e n s c h a p p e l i j k* onderzoek. Niets is echter minder waar dan dat. Helaas. Want wederom is uit de gang van zaken bij het tot

stand komen van deze enquête gebleken, dat op het punt van voorlichting inzake kwakzalverij het N.I.P.G./T.N.O. wetenschappelijk allermindst verantwoord te werk is gegaan en wel wederom door niet diep genoeg te graven. Deze uitspraak moge door het navolgende afdoende worden verduidelijkt.

- 1. Het moge dan in feite niet zo belangrijk zijn, maar het feit, dat de schrijver bij herhaling de Wet op de uitoefening der Geneeskunst in

**Antwoord op een tweede
enquête - op papier, onder
300 inwoners van Utrecht**

1864 doet ontstaan in plaats van in 1865 wijst er wel op, dat hij in deze een vreemdeling in Jerusalem is. En in een puur wetenschappelijk onderzoek past een dergelijke vergissing in genen dele.

- 2. Schrijvende over het aantal onbevoegde „genezers” wordt - wetenschappelijk zéér aanvechtbaar - geponeerd: „*S c h a t t i n g e n* (spatiëring door mij, d.G.) lopen uiteen van 500 tot 1.000. „Een terzake-kundige zou deze „schattingen” reeds direct als absurd van de hand hebben gewezen. Immers het ledental (inclusief de adspirant-leden) van de gezamenlijke groepen

van aaneengesloten onbevoegden bedraagt reeds tussen de 500 en 1.000.

Volgens de eigen pleitbezorgers van deze wetsovertreders is hun aantal slechts 10% van het totale aantal kwakzalvers en zijn er in dit „vak” ook nog even 90% notoire bedriegers! Dat betekent, dat er in ons land tussen de 5.000 en 10.000 wetsovertreders een - goed belegde - boterham verdienen met hun capriolen.

- 3. De enquête heeft uitgewezen, dat 12% van de ondervraagden wel eens naar een onbevoegde is geweest en dat „ongeveer” 30% zich kan voorstellen, dat zij ooit eens naar zo iemand toe zouden gaan.

Wetenschappelijk gezien is dat „ongeveer” ook weer niet-verantwoord, maar nog véél minder verantwoord is, dat ook deze enquêteurs weer hebben verzuimd na te gaan welke redenen de ondervraagden hebben gehad om de gang naar een kwakzalver te ondernemen. Een historisch voorbeeld is dat van een oude dame, die bij een val een pols had gebroken en na genezing van deze breuk ten zeerste bevreesd bleef nog eens te zullen vallen. Deze angst vergalde haar verdere leven. Buiten haar huisarts om ging zij - op aandrang van een betweterige kennis - naar een strijker, die haar wel even van haar angst zou afhelfen. Hoewel er door diens „behandeling” geen vermindering

VERVOLG OP BLZ. 24

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Beperkt zicht

VERVOLG VAN BLZ. 23

van de angst viel te bespeuren, bleef ze deze onbevoegde toch trouw bezoeken en wel „omdat het zo'n goeie man was, die het zo goed bedoelde en die maar f 2,50 per „behandeling" vroeg." Erg prijsbewust bleek onze oude kennis toch niet te zijn.

Reeds jarenlang is in ons Maandblad geweest op het gemis van een wetenschappelijk onderzoek naar de beweegredenen van het bezoeken van onbevoegden. Men heeft nu bij de gewraakte enquête de unieke kans gehad in dit opzicht een manco op te vullen, maar heeft het eenvoudig achterwege gelaten. Ook dit wijst er weer op, dat deze enquête is uitgevoerd door terzake-ondeskundigen. Men kan als socioloog nog zo te goeder naam en faam bekend staan, als een onderzoek als het onderhavige aan de orde is moet toch ook – enige summier – kennis van het te onderzoeken onderwerp in de bagage van de onderzoeker worden meegevoerd.

● 4. Een verdere fout – ook bij deze enquête weer niet vermeden – is, dat genoeg werd genomen met een papieren rompslomp (vragend om achteloze, zo niet foutieve beantwoording) maar achterwege werd gelaten door systematisch gericht – persoonlijke – ondervraging achter de echte werkelijkheid te komen.

● 5. Hoe bedriegelijk deze wijze van werken is, moge blijken uit het feit, dat de enquêteurs zich verbeelden: „meer inzicht in de gebruiksgroep geeft een, door het N.I.P.G./T.N.O. uitgevoerde analyse van patiëntenkaarten van genezers, die aangesloten waren bij de Nederlandse Werkgroep van Practiserende Genezers (N.W.P.)”

Een groter testimonium paupertatis had men zich kwalijk kunnen geven! Immers de hele wereld weet langzamerhand wel welk een (on)waarde moet worden toegekend aan dit kaartstelsel van de N.W.P. Mochten de enquêteurs behoefte gevoelen aan voorlichting over deze kwalijke zaak, dan zij hun aanbevelen kennis te gaan nemen van een rapport van de Amsterdamse politie. Onder leiding van onze onvol-

prezen vroegere secretaris, vooreen Commissaris van Gemeente-politie te Amsterdam, wijlen de Heer H. Dijkstra, heeft in 1955 de politie van de hoofdstad, afdeling Zwendel, Recherchegroep A, een minutieus onderzoek ingesteld en een scherp beeld gegeven van de frauduleuze mogelijkheden, die er schuil gaan in de opzet van de gewraakte controle-N.W.P.-genezers.

● 6. Verder is onze vraag: Welke kwaliteit bezaten de enquêteurs, die deze patiëntenkaarten aan een nader onderzoek mochten onderwerpen? En vooral ook wie tot de

In het teken van de onvolwassenheid

conclusie kwamen, dat slechts psychosen en neurosen, aandoeningen van zenuwstelsel en zintuigen, aandoeningen van het bewegingsapparaat (reuma e.d.) aan de orde zijn geweest? Waar zijn de kaarten gebleven, die sloegen op aandoeningen als carcinoom, diabetes, hartziekten, etc.?

We mogen toch niet veronderstellen, dat bij een – voor de Volksgezondheid zo belangrijk – onderzoek slechts niet terzake-kundigen en naïevelingen als enquêteurs zijn opgetreden? De onderzoekers hebben toch geweten van het resultaat van een wetenschappelijk onderzoek, in 1917 door de Staatscommissie Pekelharing ingesteld? Ze waren toch op de hoogte van het feit, dat een – welwillend – onderzoek in 1958 en volgende jaren namens de „Stichting inzake het vraagstuk van paranormale geneeswijze en haar maatschappelijke betekenis” ingesteld, heeft uitgewezen, dat bij 14.5% van de slachtoffers, die zich onder „behandeling” van een zeer bekende Amsterdamse magnetiseur wilden stellen, „ernstig” rekening moest worden gehouden met de mogelijkheid van groot nadeel voor de „patiënt” wanneer niet spoedig een (normale) geneeskundige behandeling bij hem of haar zou worden toegepast”?

Het was toch wel tot de enquêteurs doorgedrongen, dat bijna 1% van deze onderzochte patiënten

binnen één maand in een ziekenhuis moest worden opgenomen?

Genoeg hierover. Ook deze enquête van het N.I.P.G./T.N.O. staat volkomen in het teken van de onvolwassenheid. Ook zij is weer een groot gevaar voor de Volksgezondheid. En wel omdat haar voorlichting bij het vakverbondspubliek een faliekant verkeerde indruk achterlaat.

Het grote gevaar van de kwakzalverij wordt in deze enquête volkomen veronachtzaamd. Het stimuleren van de – gevaarlijke – gang naar een kwakzalver wordt door de levensgrote kop van het artikel: HONDERDDUIZENDEN BIJ ONBEVOEGDE GENEZERS – naar wij hopen ongewild – nagestreefd. Waarom extra geaccentueerd, dat al deze honderdduizenden zich aan een laatste strohalm vastklampen? Geloven de enquêteurs zelf, dat honderdduizenden Nederlandse ingezetenen zich tot onbevoegden wenden OMDAT ZE DOOR DE ARTSEN OPgegeven ZIJN? Kom nou.

Ter wille van de Volksgezondheid en om scherp in het licht te stellen w a a r e n w a a r o m ook deze enquête weer heeft gefaald, werd bovenstaand vlammend protest opgesteld. Wij hopen, dat ook dit keer weer de publiciteitsmedia de inhoud ervan als "hot news" zullen ervaren en er de nodige aandacht aan gaan besteden.

A. P. N. DE GROOT.

Bejaarde kwakzalver toog aan de slag

EEN 73-JARIGE marktkoopman uit Zaandam is door de Groningse politie aangehouden, verdacht van oplichting en het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Deze K. had op verschillende markten in ons land zelfjes te koop aangeboden tegen reuma, zenuwen, eczeem en dergelijke. Hij beloofde de kopers de geneesmiddelen de volgende dag op een bepaalde plaats af te leveren. K. vroeg echter wel vooruitbetaling, namelijk van maar liefst 75 gulden per doosje. Ook in Groningen „verkoch” hij enkele zelfjes, met de belofte die bij het hoofdstation te overhandigen. K. kwam echter niet opdagen. De gedupeerde Groningers dienden daarop een klacht in bij de politie, die de man in Drente aanhield.

Met drie jaar mulo ging oplichter aan het dokteren

ZES MAANDEN gevangenisstraf, waarvan twee voorwaardelijk, heeft de Haagse rechtbank opgelegd aan de 33-jarige J. H. van D., die zich als arts had uitgegeven, hoewel hij slechts drie jaar mulo had. Intellectueel moet Van D., van wie is vastgesteld dat hij een intelligentiequotient heeft van 141, volkomen in staat worden geacht een medische studie te volbrengen. De officier van justitie had acht maanden gevangenisstraf geëist wegens oplichting, waarvan drie maanden voorwaardelijk.

HET VERSCHIJNSEL van de intelligente pseudo-arts, de man, die verstand genoeg heeft om een medische studie te volgen, maar de karaktereigenschappen mist om zich in het gareel van zulk een studie te zetten en dan tot oplichterij komt omdat hij toch zo graag doktertje wil spelen, is niet van vandaag of gisteren. Rechtbanken maken er geregeld mee kennis. De feiten zijn gewoonlijk heel wat gemakkelijker vast te stellen, dan in het geval van dommere lieden met dezelfde ambities, die niet het lef hebben om als volleerd medicus te solliciteren, maar zich wel aan het (onbevoegd) genezen zetten. En dan vaak aan zulk een schromelijke zelfoverschatting lijden, dat zij met het hanteren van een pendeltje, menen de patiënt lichamenlijk én geestelijk te doorschouwen.

Vorig jaar heeft de Arbeiderspers het verhaal van een typische pseudo-arts het licht doen zien, door hem zelf geschreven: De duizend levens van Willy & Cobi, geschreven door Willy René Verdurmen; de hoofdrolvertolker in deze „duizend levens” heeft zich niet alleen op het pad van Eros een bijzonder ijverig man getoond, maar hij trad ook op, en men leest het met schrik, als pseudo chirurg. Dat was overigens slechts een van zijn pseudo's; hij heeft zich ook uitgegeven als officier, diplomaat, ingenieur, pastoor.

Over Van D. lezen wij in Het Vaderland het volgende:

In de universiteitsbibliotheek van zijn geboortestad Groningen verslond hij boeken over de medische wetenschap. In augustus van het vorig jaar solliciteerde hij op een advertentie, waarin een geneesmiddelenfabriek een coördinator vroeg voor productieplanning met een gehele of gedeeltelijk medische, chemische of biologische opleiding. Van D. werd aangenomen. Niet in de functie waarnaar hij solliciteerde, maar meteen als leider van de medische afdeling. Weliswaar werd een voorlopige arbeidsovereen-

komst gesloten, maar het wachten was slechts op fotokopieën van zoekgeraakte artsdiploma's van de universiteit in Kaapstad.

Als salaris kwam men een bedrag van f 24.000,— per jaar overeen. Van D. deed het echter zo voortreffelijk, dat hij kort daarop al salarisverhoging kreeg. Zijn ware hoedanigheid kwam aan het licht, toen hij zonder voorkennis van zijn directeur zich met zijn tweede vrouw (hij is voor bigamie veroordeeld geweest) en twee van zijn zes kinderen in Zwitserland nestelde, waar het hoofdkwartier van de firma is gevestigd.

Assistent van huisarts

VAN D. heeft zich al vaker voor arts uitgegeven. Tot tevredenheid zelfs heeft hij als co-assistent van de afdeling long- en later huidziekten van een Gronings ziekenhuis gewerkt. In Engeland was hij enige maanden assistent van een huisarts.

„Is daar niemand aan doodgegaan?” schamperde de president tijdens de zitting van de Haagse rechtbank waarvoor Van D. zich moest verantwoorden.

„Het blijkt, dat al mijn diagnoses,

IQ van 141 blijkt nog geen waarborg . . .

respectievelijk therapieën juist waren” weersprak de verdachte beledigd. Tegen de psychiater heeft hij eens gezegd, dat hij zich meer geschikt acht om als arts te werken dan menig huisarts in Nederland. „Ik moet zeggen, dat ik in het huis van bewaring de neiging had hem te vragen: „Ik heb hier wat, hoe komt dat”, biechtte de raadsman op.

Het merkwaardige is, dat Van D. intellectueel in staat moet worden geacht een medische studie te volgen. Zijn IQ is bepaald op 141. „U bent intelligent genoeg, maar u heeft zelfs geen kans gezien om de mulo af te maken. Het resultaat is, dat u niets bent, u alleen maar voordoet wat u

niet bent”, verweet de president. „Er wordt in de medische wereld maar weinig naar diploma's gevraagd, want men heeft het idee, dat je het zo merkt als iemand geen arts is. Maar u heeft het kennelijk zo gedaan, dat het niet opviel”, aldus de president.

Van D. is van plan nu echt te gaan studeren. Uiteraard moet hij dan eerst een middelbare opleiding volgen, naast een baan overdag.

Bezorgd vroeg de president: „Wat voor baan?”

Volgens de verdachte hoefde hij zich daarover geen zorgen te maken. Hij zal voorlopig op een kantoor zijn broodwinning zoeken. Het beroep van artsenbezoeker, dat hij vaak heeft uitgeoefend, zal hij ook vermijden, omdat dat hem teveel op het idee brengt zelf voor arts te spelen, wist hij zelf.

Wederrechtelijke bevoordeling

JURIDISCH LAG de zaak voor de officier van justitie eenvoudig. „Hij heeft iemand bewogen hem die functie te geven en te betalen op grond van onjuiste mededelingen. Moeilijker is het wat met deze man moet gebeuren.”

Van D's raadsman zag het allemaal niet zó simpel. „Het gebeurt dagelijks dat mensen bewogen worden arbeidsovereenkomsten aan te gaan door verhalen die niet kloppen. Als hij zijn werk maar goed doet”, vond de verdediger. Hij vroeg in de eerste plaats ontslag van rechtsvervolging, omdat de man zich niet aan een strafbaar feit had schuldig gemaakt. „Dat geld kwam hem toe. Hij deed het goed.”

Subsidiar pleitte de advocaat vrij-spraak, omdat niet bewezen is, dat geld het voornaamste oogmerk is geweest. „De opzet was gericht op het aangaan van een arbeidsovereenkomst. Het salaris kwam pas op de tweede plaats.”

De officier zag het in zijn repliek anders: „Al het water van de zee kan niet afwassen, dat deze man zich wederrechtelijk heeft bevoordeeld.”

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum**! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

PARANORMAAL GENEZEN NIET LEGALISEREN

HET IS natuurlijk een onwaardige en ergerlijke zaak, die hele, al of niet met paranormale poespas werkende kwakzalverij, schrijft de medisch medewerker van Het Parool, dr O. M. de Vaal. Hij bespreekt het artikel van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij in het februarinummer van ons maandblad, waarin de heer De Groot zich keerde tegen het publiceren van de enquête van het Ned. Instituut voor Praeventieve Geneeskunde.

Uit de enquête blijkt, vervolgt dr De Vaal, dat een groot aantal huisartsen geen bezwaar heeft om patiënten naar een onbevoegd genezer te laten gaan en ruim de helft is vóór een wettelijke regeling van de „paranormale geneeskunst". Dat laatste is al jarenlang in de pen en toen de Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst ging meewerken aan een adviescommissie voor de erkenning

Pseudo-arts in actie in Waalwijk

ONLANGS KREEG een gehuwde vrouw in Waalwijk-West een onbekende man op bezoek, die zich voorstelde als assistent van een arts voor longziekten in Den Bosch. Hij deelde de vrouw mee, dat hij in opdracht van die arts - bij wie de vrouw inderdaad in behandeling was - moest onderzoeken.

Hij toonde hierbij een roze kaart van een ziekenhuis. Met het oog op deze „bewijzen" toonde de vrouw geen argwaan, zodat de man werkelijk tot zgn. onderzoek overging waarbij hij een stethoscoop gebruikte.

De man beperkte zich echter, weet het Nieuwsblad van het Zuiden mede te delen, niet alleen tot het longonderzoek, maar trachtte daarna onzedelijke handelingen te plegen. Toen de vrouw dreigde te gaan gillen, verliet de pseudo-arts onmiddellijk de woning.

De vrouw heeft aanvankelijk dit voorval voor de buitenwereld willen verzwijgen, doch op aanraden van haar huisarts, heeft zij na enkele dagen de recherche van Waalwijk van een en ander op de hoogte gesteld.

van de paranormale genezers (de Staatscommissie-Peters, red. M.t.d.K.) heb ik mij, uit protest, laten royeren. Ik wilde met ere van het lidmaatschap afd.

Zelf heb ik paranormale genezers, als simulerend patiënt, bezocht en het verschil in behandeling tussen dames en heren, voor dezelfde klacht, kunnen vaststellen. Sommige genezers weten de erotiek een duchtig woordje mee te laten spreken bij de „behandeling".

In de loop van de tijd is mij echter steeds meer duidelijk geworden dat véél meer mensen dan ik durfde vermoeden gevoelig zijn voor het „paranormale" niet alleen in de geneeskunst, al is dat een speelveld bij uitstek. Het bestuderen van de werking van bepaalde stoffen, vooral van de groep „psychedelisch" effect, als mescaline, psilocibine, LSD, etc., leert dat er onbestemde gevoelens van macht en invloed kunnen worden losgemaakt. Men „voelt" plotseling, bepaalde dingen te kunnen, te begrijpen, te doorzien. Wat hier staat is maar een onderdeel van de algemene, grote gevoelsstoornissen die door de genoemde stoffen worden opgewekt. Men kan het zich echter duidelijk herinneren, later.

„Geestverruimende" gevoelens

VEEL VAN dit soort gevoelens komt ook spontaan voor, al of niet naar aanleiding van een emotie. Ook hier geldt de grondwet uit de geneesmiddelenleer: „Geen enkele stof veroorzaakt een nieuwe functie, maar versterkt of verzwakt alleen maar bestaande functies".

Het behoort tot de normale menselijke structuur om zo nu en dan „geestverruimende" gevoelens te hebben. Soms blijven die „hangen" zoals ook de gebruikers aan psychedelische stoffen hebben ervaren. Het kenmerk van zulke gevoelens nu is, dat ze een absolute werkelijkheidswaarde hebben voor de betrokkene.

Voor hèn is het geen subjectief beleven, het is „de waarheid": de projectie van hun „gevoel" tot een „gave" maakt dat ze heilig overtuigd zijn van hun gelijk - en van hun kunnen. Uit eigen ervaring heb ik kunnen vaststellen dat maar een héél klein deel van de mensen dit soort gevoelens niet kent. Die zijn dan voor allerlei metafy-

„Levensgevaarlijk" vond weerklank in de pers

RUIME AANDACHT is in de Nederlandse pers besteed aan het artikel van de voorzitter van onze vereniging over de enquête van het Ned. Instituut voor Praeventieve Geneeskunde-TNO te Leiden over de mening van huisartsen over het vraagstuk van de paranormale genezers. „Levensgevaarlijk" zo luidde de titel van dit artikel, dat wij in het februarinummer van ons maandblad publiceerden.

„Scherpe critiek op artikel over vele artsen die tolerant zijn voor kwakzalvers / „Levensgevaarlijke enquête" zette de redactie van het Brabants Nieuwsblad boven een door het ANP verspreid uittreksel. Limburgs Dagblad te Heerlen maakte het artikel over vijf kolom op en gebruikte een zeer zware kop. Het Vrije Volk publiceerde aanvankelijk een kort bericht, maar kwam er naderhand, uitvoeriger, op terug.

Het uitvoerigste uittreksel van het artikel, ongeveer anderhalve kolom druks, troffen wij aan in de Nieuwe Apeldoornse Courant.

schische en transcendente zaken niet gevoelig - geen gevoel voor theologie, telepatie, telekinese, spiritisme e.d.

Eigenlijk duveltjes

VOOR DE meeste mensen blijven dit echter zaken die zij op grond van die zo nu en dan beleefde gevoelens van echtheid, niet geheel durven afwijzen. Artsen hebben dat ook, zo goed als advocaten of ingenieurs. Dit heeft niets te maken met de opleiding, met de algemene ontwikkeling of de intelligentie. Die gevoelens gaan dwars door de hele intelligentie heen. Dat is wat de mens die zulke gevoelens niet kent, of intellectueel onder controle heeft, zo kan irriteren. Het is echter een oncorrigeerbaar gebeuren en geen wettelijk verbod zal er iets tegen kunnen doen. De incidentele gevallen van grote schade en nadeel voor patiënten moeten we, meent dr De Vaal, maar zien als onvermijdelijke intellectuele verkeersongevallen, net als de gewone. Anderzijds - het is nutteloos en weinig slim, om de duveltjes wettig uit de doosjes te laten komen. Want dan gaat men vergeten dat men eigenlijk met duveltjes te maken heeft. Legaliseren blijft dus sterk afkeurenswaardig, besluit de medisch medewerker van Het Parool.

Hij kwakzalverde en „ploegde met andermans paard”

ZEKER OOK IN de kringen van zeer orthodoxe protestanten, die men in talloze kerken en kerkjes en gemeentetjes in diverse rijk gevarieerde betitelingen in ons land aantreft vinden de produkten van de kwakzalverij en de methoden van deze heren veel aftrek. Het is mede te begrijpen wanneer men weet dat juist in die kringen, ze zijn te vinden op de Veluwe, maar ook op Tholen, op de Zuid-Hollandse eilanden en bijvoorbeeld in Kampen en omgeving en Rijssen, om godsdienstige reden bezwaren worden gemaakt tegen inenting. Men is ook niet verzekerd. Men moet vertrouwen op Gods voorzienigheid, aldus het standpunt.

In de bladen en blaadjes van die kerken en kerkjes en van de politieke partij, die juist daar veel ingang vindt, de SGP, leest men nogal eens advertenties van drogisterijen, die pakketten kruiden aanbieden. Zoals deze: „Bij vele kwalen en ziekten trad niet alleen een verbetering in, doch men meldt ons volledige genezing! Zelfs bij verouderde gevallen van bijvoorbeeld astmatische bronchitis, blaas

en urine, borst en hoest, zenuwen en exceem”. De pakken kruiden kosten f 6,75 per pak, waarmee men een maand doet. Een drogisterij in Haarlem staat borg voor de goede werking.

Naar den vleze

IN DEZE RICHTINGEN van het protestantisme werkte in de jaren negentig van de vorige eeuw ook een predikant, die tegelijk het beroep van kwakzalver uitoefende. Aanvankelijk

Kerkeraden werd het te gortig

ging het hem goed — vooral naar den vleze — maar later werd het zijn gemeente en ook volgende kerkeraden toch te gortig en werd hij uit het ambt gezet. Het was de Duitser Johann Joseph Grass, die onder andere predikant was in Ooltgensplaat, vervolgens in Rijssen, een plaats die nu nog

bekend is om zijn veelheid aan richtingen en richtinkjes en vervolgens in Kampen, dat een overeenkomstige reputatie geniet. Grass was predikant van respectievelijk de vrije gereformeerde gemeente en oud-gereformeerde gemeente.

Na nog in Amsterdam te hebben gestaan verdween hij van het Nederlandse toneel om zijn predikantsannex kwakzalverspraktijk in Amerika voort te zetten. De predikant had voor die tijd heel wat mensen uit zijn gemeente ‚geholpen’ met zijn spulletjes, tot uitbreiding van de cliëntèle was hij nog beter in staat juist door zijn domineeschap. Hij had kennelijk een fijn gevoel voor namaak, want hij werd door zijn kerkeraad behalve op kwakzalverij ook op ‚ploegen met andermans paard’ betrappt dat wil zeggen dat hij preken voor eigen werk liet doorgaan die in feite niet van hemzelf waren, maar door predikanten van enkele eeuwen terug werden geschreven. De argwaan jegens Grass steeg in elke volgende gemeente. Tot hij in 1900 in Kampen uit zijn ambt werd ontzet.

Wie moet nu prof. Tenhaeff wel opvolgen?

In Utrecht zijn moeilijkheden ontstaan rond de opvolging van de hoogleraar in de parapsychologie, prof. dr W. H. C. Tenhaeff. Prof. Tenhaeff bekleedde sinds 1953 een bijzondere leerstoel in de parapsychologie aan de Utrechtse universiteit.

Prof. Tenhaeff is reeds enige jaren gepensioneerd. Door de sociale faculteit is, aldus De Volkskrant, een commissie ingesteld die de opvolging van de hoogleraar en de plaats van de parapsychologie te midden der andere sociale wetenschappen beziet. De commissie heeft meegedeeld dat men vooral zoekt naar een deskundige op het gebied van het zuiver experimenteel psychologisch onderzoek.

Een werkgroep van stafleden en studenten van de sociale faculteit die eveneens met de opvolging bezig is, is het hiermee bepaald niet eens. De groep wil zo'n specialist niet omdat,

zo wordt gezegd, in de tegenwoordige universitaire structuur de hoogleraar nog vaak de richting bepaalt waarin de wetenschap binnen zijn instituut gaat. Men voelt meer voor een benoeming van drie wetenschappelijke medewerkers, die inventariseren wat op parapsychologisch terrein aanwezig is en nieuwe methoden onderzoeken. Na drie jaar zou de zaak dan opnieuw bekeken kunnen worden.

Een epilepticus bij Croiset

GERARD CROISET was het onderwerp van een reportage in Elseviers Weekblad. Wij hebben er uit vernomen, dat Croiset zestig jaar is geworden. Hij is twee jaar geleden begonnen met een autobiografie waarbij hij als bronnen zijn plakboeken en het Parapsychologisch Tijdschrift gebruikt. Piet Wesseling, de priester, herschrijft de tekst, prof. Tenhaeff kijkt de vakterminologie na. Croiset hoopt, dat het boek volgend jaar uit is.

Uit het gesprek met Croiset ontleen wij nog de volgende passage: Er wordt geklopt. Het dienstmeisje: Mijn-

heer Croiset. Er zijn mensen uit België beneden. Zij zijn al van vanmorgen negen uur onderweg.

We gaan naar beneden. In de spreekkamer zit een Vlaamse familie. Een boerenvrouw en twee zoons. Een ervan lijdt aan toevallen. Als Croiset binnenkomt wordt de jongen rustig. Croiset gaat achter hem staan en masseert hoofd en nek van de jongen. Zo nu en dan sluit hij de ogen. Ondertussen praat hij met de moeder. Na een paar minuten is de jongen rustig. De moeder betaalt en de familie verdwijnt. Wij gaan weer naar boven.

Croiset: Deze jongen kan ik nooit genezen. Wel kan ik zijn lot verlichten. Vroeger had hij iedere dag vier toevallen. Nu nog maar twee per week. Zo heb ik veel patiënten . . .

Waarbij dan wel even aangetekend mag worden dat men tegenwoordig over voortreffelijke geneesmiddelen beschikt, die het lot van de epilepticus verzachten en het aantal toevallen sterk doen dalen. Maar die arme Vlaamse boerenfamilie geeft zich de moeite om naar Utrecht te reizen en haar lot in handen te leggen van een onbevoegde. Of er in België geen uitstekende artsen zijn . . .

Henri Knap antwoordt op hoofd- artikel in Medisch Contact

„Kwak pedaalemmen voor praktijkafval”

IN HET PAROOL ging Dagboekkanier (Henri A. A. R. Knap) in op een hoofdartikel, dat op 21 februari in Medisch Contact verscheen. Aanleiding was de enquête onder de huisartsen over de paranormale genezer. Wij geven hier het woord aan de heer Knap:

Dat het stuk toert, dat zowat de helft van de huisartsen tegen een wettelijke kwakzalversregeling is, en de andere helft vóór, mits met wettelijke beperkingen, is niet zo'n wonder, aangezien er huisartsen zijn, die „moeilijke” (d.w.z. querulerende patiënten waar lichamelijk noch geestelijk meer veel aan te vertimmeren valt) direct of indirect kwakwaarts sturen, omdat zij die kwak beschouwen als een pedaalemmen voor praktijkafval. Het staat er wat hard, maar het is, helaas, waar.

Wel wekt het mijn verwondering dat het stuk vraagt wie moet uitmaken wie een kwakzalver is en wie een paranormale genezer. Juist is: iedere paranormale genezer is een kwakzalver, maar iedere kwakzalver nog géén paranormale genezer.

Alleen: de paranormale genezer is gevaarlijker, omdat hij mensen met een IQ van 120 of meer soms nog weet te imponeren – die mensen vragen zich namelijk nooit af, of ze in een DC8 zouden willen stappen met een niet-opgeleide paranormale piloot aan de stuurknuppel. Gek, dat Onze Lieve Heer zulke gaven nimmer paranormaal uitdeelt, maar de geneeskunst wél.

Wat het hoofdartikel van Medisch Contact verder schrijft over al dan niet bonafide zijn, doet uiteraard niets ter zake, aangezien het ons weinig

meer helpt, wanneer wij het gras van onderen bekijken, omdat de kwak onze (anders zo goed geneeslijke) huidkanker met „kruiden” heeft behandeld, of kwak zélf geloofde in zijn poespas of niet.

Stoot onder de gordel

NEEN, DE auteur, v. W., gaat pas over de schreef waar hij zijn collega A.P.N. de Groot in Hilversum een stoot onder de gordel geeft. Deze medicus, oud-inspecteur voor de volksgezondheid in Noord-Holland, geeft al decennia van zijn leven aan de strijd tegen de kwakzalvers, omdat hij (beter dan zowat die helft van de huisdokters, die de kwak wel wil toelaten mits met 'n politieagent om de hoek) wéét welke ellende kwakzalvers aanrichten. De Groot is namelijk vaak getuige geweest in rechtszaken tegen kwakzalvers.

Deze A. P. N. de Groot nu heeft in 'n vraaggesprek (namelijk met Henk de Mari van De Telegraaf; zie bladz. 18 van ons maannummer - red. M.t.d.K) gezegd, wat de door v. W. geciteerde enquête bevestigt: „... dat die indolente huisartsen niet weten wat zij doen”.

En dán komt het MC-gif:

„De voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, die het interview gaf, is uit hoofde van zijn functie een fervent bestrijder van de onbevoegde genezers.”

Betere doktersogen

DE ZAAK wordt hier olijk omgedraaid. Omdat deze medicus in zijn functie van inspecteur voor de volksgezondheid zoveel onheilen, door kwakzalvers aangericht, ambtshalve heeft onderzocht en vastgesteld, is hij voorzitter van die vereniging geworden.

Niet „uit hoofde van zijn functie” is hij „een fervent bestrijder van de on-

FOEI, GELE GIDS

DE GELE GIDS voor Rotterdam, uitgave 1969, heeft op bladzijde 215 een advertentie van 't Kruidenhuis Holland. Dat is wel niet in Rotterdam gevestigd, maar de advertentie, een prijzig exemplaar van flinke afmetingen, staat wel bij de rubriek met het woord Kruiden er in. En de Rotterdammer die lust mocht hebben even naar de heer Van de Moosdijk te rijden krijgt precies instructie waar de bungalow van de veelbesproken kruidenhandelaar te vinden is. Bij Hoogeloon, pl.m. 3 km vanaf prov.weg Eindhoven—Hapert. „Ik hoop U van dienst te zijn”, annonceert Van de Moosdijk.

Het ware te wensen wanneer de uitgevers van de Gele Gids, die er zich op beroemen een beroepengids van niveau uit te geven en die met PTT een contract hebben afgesloten zich er eens over beraadden om dergelijke advertenties met een kritisch oog te beschouwen. Kwakzalversannonces behoren niet in zulk een gids te worden geplaatst.

bevoegde genezers”, maar omdat hij betere doktersogen in zijn hoofd heeft dan de lauwen onder de huisartsen. Tenslotte komt v. W. aandragen met de commissie-Peters – waarin wél een vertegenwoordiger van de kwakzalvers zit mee te praten, maar de Vereniging tegen de Kwakzalverij is er uit geweerd, omdat die „uit hoofde van haar functie” (daar kwam het op neer) tóch wel anti zou zijn.

Zo proberen bepaalde lieden (met nadruk verklaar ik, schrijft Henri Knap, dat ik v. W. per se niet tot dezulken reken, wél tot de „rekkelijken”) de kwakzalverij in het lichaam van onze volksgezondheid te masseren. Met kwakzalf.

„Wij blijven benieuwd”, eindigt het hoofdartikel.

Ik niet. Ik zie, gezien de houding van zovele huisartsen, wel aankomen hoe dat straks afloopt. En hoe het dan verder zal aflopen met een toenemend aantal bijgelovige zieken in dit land.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 28

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

ENQUETE-KOORTS

HET ENQUÊTEREN is een mode geworden. „Men moet zo nodig een enquête instellen”. In de strijd tegen de kwakzalverij blijkt men er meer kwaad dan goed mee te doen. Wij herinneren nog eens aan de beide schriftelijke enquêtes, gehouden onder auspiciën van het Ned. Instituut voor Preventieve Geneeskunde/TNO, eerst onder huisartsen, later nog onder een groep inwoners van Utrecht.

In beide gevallen blijkt dat de onderzoekers zich niet voldoende van het hele probleem op de hoogte hebben gesteld. Daarbij komt dan nog de omstandigheid, dat het er maar helemaal van afhangt hoe de vragen worden gesteld en dat niet valt te controleren of de geënquêteerde de schriftelijke vragen goed tot zich door heeft laten dringen en ze gewetensvol beantwoordt.

Onvoldoende kennis van zaken leidde er toe, dat degenen, die de enquête naar het bezoek aan natuurgenezers ondernamen vol vertrouwen afgingen op de patiëntenkaarten van leden van de NWP. Dat is niets anders dan er maar een slag naar slaan. Het is onbegrijpelijk dat geschoolde onderzoekers houvast menen te hebben aan zulke kaarten.

Eén verontschuldiging is er tot op zekere hoogte voor degenen, die de enquêtes zo slecht voorbereiden: het materiaal over de bestrijding van de kwakzalverij is zeer verspreid gepubliceerd, men moet er moeite voor doen om het te vinden. Er bestaat geen recent standaardwerk waarin alle facetten zijn behandeld en dat literatuurverwijzingen bevat. Een dissertatie over het onderwerp van de bestrijding van de kwakzalverij zou dan ook bijzonder welkom zijn. In een handelseditie uitgegeven zou een dergelijk proefschrift in wijde kring dienstig kunnen zijn om een gefundeerd oordeel te vormen over de belangrijke zaak van de volksgezondheid, die hier in het geding is.

Politie greep in bij kruidendokter F. L. Bloem

DE GEMEENTEPOLITIE van Winschoten heeft onlangs proces-verbaal opgemaakt tegen de 38-jarige „kruidendokter” F. L. B(loem). Aan deze Bloem wijdden wij in ons nummer van september vorig jaar (blz. 41) een uitvoerig artikel, en wel onder de titel: F. L. Bloem, „puur natuur” werkt met het pendeltje. De heer Bloem gaf tegenover een verslaggever als zijn mening te kennen, dat er ook in Brabant „een hele goeie” moet zitten. Dat was . . . Van de Moosdijk.

Aan het bericht over het proces-verbaal dat tegen B. is opgemaakt voegt de Winschoter Courant nog toe dat de klantenkring van B. zich met tertiair belangrijk had uitgebreid en zich over een groot deel van ons land uitstrekte. Er komen zelfs wel eens Duitsers B. consulteren. Het proces-verbaal is opgemaakt nadat een van de „patiënten” had verklaard dat B. bij hem een diagnose had gesteld. Hiermede overtrad B. de wet. (Het verkopen van een zakje kruiden zoals men in een supermarkt een zakje suiker koopt, houdt uiteraard niet het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst in). De politie beschikt hiermee over een deugdelijk bewijs. B. had overigens zelf reeds veel eerder tegenover een verslaggever verklaard met de pendel te werken. Een aantal flesjes „medicijn” is in beslag genomen. Ook heeft de politie een aantal klanten van B. gehoord.

PARAGNOSTEN KEKEN - EN ZAGEN OOK NIETS

Bij het speuren naar de sedert 19 oktober van het vorige jaar verdwenen Zwijndrechtse scholiere Betty Kunst hebben de ouders ook verscheidene lieden, die als paragnost adverteren, geraadpleegt, nadat een telexbericht van de politie en een foto in de kranten niets hadden uitgewerkt. Maar ook de paragnosten boden geen oplossing: het zeventienjarige meisje is nog altijd zoek.

Californië viel niet in zee

SAN FRANCISCO ademde met de Paasdagen op. En niet alleen de stad, die in de nacht van 18 op 19 april 1906 zo zwaar door een aardbeving werd getrokken. Heel Californië was opgeïcht, dat de Goede Vrijdijag voorbij was. Een opvallend groot aantal mensen had namelijk geloof gehecht aan de voorspelling dat heel Californië op Goede Vrijdag 4 april, des namiddags te 3 uur 13 in de Stille Oceaan zou storten.

In dit gebied, waar voortdurend kleine aardbevingen voelbaar zijn, is de vrees voor een natuurramp uiteraard niet helemaal zonder reden. Enige tijd geleden verscheen een nogal sensationeel geschreven boek, dat de gevaren belichtte van aardbevingen in dat onrustige deel van de aardkorst, waarin ook Californië ligt.

Helderzienden, voorspellers, fundamentalistische predikers beijverden zich om het publiek angst aan te jagen. Een oude profetie van een al lang overleden helderziende, Edgar Cayce, dat aardbevingen Los Angeles en San Francisco en eventueel New York (wel een eind uit de buurt) zouden wegvagen, werd van stal gehaald. Een zekere mevrouw Elisabeth Steen, een helderziende, verhuisde in de herfst alvast haastig naar Spokane, op veilige afstand van de omgeving van San Francisco waar zij woonachtig was. In een aantal tests, uitgevoerd door parapsychologen van de Universiteit van Californië te Berkeley - bekend door zijn onrustige studenten - had zij vorige herfst voorspeld dat er zich in begin april aardbevingen zouden voordoen. Dat haar voorspelling niet uitkwam, heeft ze niet beleefd, want ze overleed eind maart.

Er gebeurde niets op 4 april. De geologische dienst kreeg talloze telefoontjes te verwerken. Een van de ambten van deze dienst zei tegen journalisten: Wat wij ook zeggen of doen - niets schijnt te helpen. De mensen willen zich blijkbaar bang laten maken.

Nog altijd wordt Haarlemmerolie vervaardigd

OVER HAARLEMMEROLIE zegt „De Kwakzalversmiddelen”, een uitgave van onze vereniging uit 1930, bewerkt door A. J. Abrahams, dat dit middel, waarvan de fabrikant aanraadt het dagelijks in te nemen, zeer gevaarlijk is door de grote hoeveelheid terpentijn die er in aanwezig is. Vooral bij kinderen is dit zeer nadelig. Herhaaldelijk zijn daardoor gevaarlijke ziekten (nierziekte) geconstateerd.

Maar nog altijd wordt Haarlemmerolie gefabriceerd.

Een verslaggever, Herman Croesen, die voor de Gooi- en Eemlander een artikel schreef over Haarlemmerolie en daartoe op bezoek ging bij de 29-jarige directeur F. van Dobben, legde hem een definitie uit de Winkler Prins-encyclopedie voor die Haarlemmerolie onomwonden een kwakzalversmiddel noemt.

Wat antwoordt de heer Van Dobben? Hij zegt lachend: Dat slaat op de imitaties van onze concurrenten. Die zijn gelukkig vrijwel uitgerangeerd. Ons eigen produkt – jawel: terpentijn, lijnolie en zwavel! – is volmaakt onschatelijk. Er zijn nooit klachten geweest, laat staan aánklachten.

De heer Van Dobben geeft wel toe, dat Nederlandse artsen geen Haarlemmerolie aan hun patiënten voorschrijven, maar hij liet zijn bezoeker wel een aantal attesten zien van buitenlandse artsen. Van de produktie blijft 45% in eigen land. De binnenlandse markt toont een tendens tot daling, maar de export groeit, vooral naar de nieuwe Afrikaanse staten en naar Zuid-Amerika.

De jeugdige directeur van de 270 jaar oude Oprechte Haarlemmerolie-fabriek C. de Koning Tilly liet zijn bezoeker ook nog een gebruiksaanwijzing in vier talen met een opsomming van alle kwaaltjes waartegen de Haarlemmerolie al zou helpen: galstenen, geelzucht, ingewandsstoornissen, rui-kende adem, reumatiek, jicht en kramp, nierstenen, ontsteking der urinewegen, griep, netelroos, hooikoorts, maden (spoolwormen en darmwormen). Uiteraard kan men Haarlemmerolie volgens deze gebruiksaanwijzing gebruiken voor bloedzweren, lichte verbrandingen, diverse wonden en insectebeten, winterhanden of -voeten, kloven, tandpijn en haaruitval . . .

Men moet maar durven!

DENTILIA MAAKT RECLAME

WIE ZUID-AMERIKAANSE kranten onder ogen krijgt, kan daarin advertenties van medici aantreffen, met vermelding van hun specialisme, spreekuur etc. In Nederland mogen artsen geen reclame maken. Ook tandartsen niet. Zomin als bijvoorbeeld architecten of advocaten.

Maar de tandheelkundige instituten, die ons land „rijk” is, storen zich niet aan deze erecode. Zij proberen de goedgelovige burger met reclameaanbiedingen te lokken. Zoals bijvoorbeeld Dentilia te Rotterdam, dat wij overigens niet voor het eerst in onze kolommen signaleren. In december j.l. hebben wij (op blz. 63) melding gemaakt van het feit, dat bij dit instituut de politie proces-verbaal had opge maakt tegen de 28-jarige tandtechnicus U. W. uit den Haag, die bij patiënten ook kiezen trok. Wat hij natuurlijk niet mocht doen.

Thans verspreidt Dentilia reclamekaarten „Blijf niet tobben met een ouderwets kunstgebit”. Men beveelt een modern Dentilia-gebit aan, „met vacuumwerking en optimale zuigkracht”. Prijs vanaf f 139,—. Spreekuren worden vermeld, het telefoonnummer, kortom de kunst van reclame maken verstaat deze „modernste tandtechnische inrichting” wel.

Voor veel leken zal het een nieuwtje zijn dat er kunstgebitten bestaan zonder verhemelteplaat. Dentilia doet het voorkomen alsof het over prothesen beschikt („juiste maatvoering, precisiewerk en micro-controle”) waar de tandarts niet aan kan tippen. („Unieke methode” pocht Dentilia op de reclamekaart, die men vooral bewaren moet, want, net als het geval is met reclamekaarten voor zeepoeder, die kaart is geld waard!). Helaas is het met de tandheelkundige voorlichting van het Nederlandse volk maar heel matig gesteld. Het publiek kent de mogelijkheden van de hedendaagse prothesen eenvoudig niet, noch die voor het behoud van (een deel van) het echte gebit. Kranten hebben wel medische medewerkers, maar, en dat spreekt uiteraard wel vanzelf, geen tandheelkundige medewerkers. Daar zou de standsorganisatie, de Maatschappij voor Tandheelkunde zich eens over moeten beraden. Hier gaapt werkelijk een diepe voorlichtingskloof. Pers, televisie . . . welk een mogelijkheden niet om het publiek voor te lichten over zijn gebit! Onze seksuologen komen toch al lang aan hun trekken! (red. M.t.d.K.).

Die slimme industrie in Amerika

ER ZIJN in de Verenigde Staten nog te veel artsen, die het verschil nog moeten leren tussen een gratis golfbal, de magnetische persoonlijkheid van een artsbezoeker en een wetenschappelijk feit als criteria voor de waardering van een geneesmiddel. Deze woorden gebruikte een zekere dr. A. Dale Console toen hij een getuigenverklaring aflegde voor het monopolie-subcomité van de Senaat. Deze dr. Dale Console was vroeger medische directeur van een geneesmiddelenindustrie, E. R. Squibb and Sons en hij brandmerkte de methoden van deze industrie om geneesmiddelen te verkopen.

Dit ging zo ver, dat zijn firma hem eens opdracht gaf om een doktersattest te „kopen” voor een bepaald geneesmiddel, dat men in de handel bracht. Maar het ging, voegde hij er aan toe, heel gemakkelijk; hij had de dokter een beetje opgevrijd en kreeg het attest „bijna als een persoonlijke gunst”.

De geneesmiddelenindustrie is uniek in dit opzicht, dat het de exploitatie van haar produkten als een nobel bedrijf kan doen voorkomen. „Het is blijkbaar onmogelijk om mijn medische collega's er van te overtuigen, dat de leiding van de geneesmiddelenindustrie en de artsenbezoekers óf slimme zakenlieden óf slimme verkopers zijn, maar nooit filantropen”.

De voorzitter van het subcomité, senator Gaylord Nelson (Democraat, vertegenwoordiger van Wisconsin) heeft al bijna twee jaar onderzoekingen geleid tegen de geneesmiddelenindustrie. Hij zei nu, na de getuigenis van dokter Dale Console, dat deze industrie de Amerikaanse huisartsen een hersenspoeling hadden doen ondergaan. Het gevolg er van is, dat de grote bedrijven hoge prijzen berekenen en dat de dokters blindelings volgen door het dure artikel voor te schrijven. Senator Nelson gaf voorbeelden van verschillende merken van het zelfde geneesmiddel, waarvan de prijzen variëerden van \$ 17.90 tot 45 dollarcenten per 100. De senator zei, dat de dokters het goedkope artikel wantrouwen en wanneer zij dan het dure merk voorschrijven heeft de patiënt geen keus. „Hij betaalt te veel”.

„Statuut wonderdokter” is in geen enkel opzicht aanvaardbaar

door **DR. A. HOUGARDY**, *Directeur Dienst Algemene Studiën bij het Belgische ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin*

TIJDENS DE winter 1948-1949 werd te Brussel een „Belgisch Comité voor de wetenschappelijke navorsing der paranormaal geachte verschijnselen” opgericht, waarvan de statuten werden gepubliceerd in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad van 4 juni 1949, onder het nummer 1454. Dat Comité, waarin allerlei studierichtingen zijn vertegenwoordigd zoals wiskunde, algemene fysica, stralingsfysica, sterrenkunde, biologie, medische wetenschappen, psychiatrie, hygiëne, gerechtelijke geneeskunde, criminalistiek, historische kritiek, heeft, vanaf zijn oprichting, aan allen die beweren een „occulte” of „paranormale” macht te bezitten gevraagd het bewijs ervan te leveren door een nauwkeurig programma op te maken en uit te voeren van eenvoudige, voor herhaling vatbare en volkomen controleerbare experimenten, die tot hun vermeende mogelijkheden behoren.

Die uitnodiging had tot gevolg: (5)

1° dat velen zich aan de proef onttrokken;

2° dat anderen mislukten;

3° dat in bepaalde serieproeven gedeeltelijke successen werden geboekt, doch de frequentie ervan overtrof nooit en bereikte zeer zeldzaam wat men van een louter toeval zou kunnen verwachten; dergelijke successen bezitten natuurlijk niet de minste bewijskracht.

In één woord, tot nog toe kon geen enkel authentiek paranormaal verschijnsel geboekt worden, hetgeen natuurlijk niet wil zeggen dat dit in de toekomst het geval niet zou kunnen zijn. Doch thans, na een activiteit van 17 jaar kon geen enkel experimenteel substraat van de paranormaal geachte activiteit in 't licht gesteld worden.

Volstrekte onkunde

WELKE ZIJN de voornaamste kenmerken van die activiteiten, die niet-tegenstaande het huidige gemis van enige wetenschappelijke verantwoording nog steeds worden uitgeoefend?

Het verheugt ons om, met toestemming van de auteur, hier een artikel te kunnen publiceren over Paranormaal geachte activiteiten. Het is verheugend, dat in ons zuidelijke buurland op wetenschappelijk niveau zoveel aandacht aan deze materie wordt geschonken. Wij wijzen nog op een zinsnede uit het artikel van dr. Hougardy: Meer bepaald is het zogenaamde „statuut van de wonderdokter”, dat men zowat overal tracht in te voeren, onder geen enkel opzicht aanvaardbaar.

Het artikel verscheen in een recent nummer van het maandblad Mededelingen van de Dienst Algemene Studiën bij het Belgisch Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin. In deze Mededelingen is ook het artikel overgenomen, dat de voorzitter van onze vereniging, arts A. P. N. de Groot, in het februarinummer van ons maandblad wijdde aan de enquête onder de huisartsen. Dit artikel droeg, gelijk men zich zal herinneren, als titel „Levensgevaarlijk”.

Het is niet doenlijk in het bestek van deze uiteenzetting onze mening in detail te motiveren (6). Wij verwijzen eenvoudig naar de werken die in de korte bibliografie, aan het einde van dit artikel, vermeld staan en beperken ons tot het onderstaande:

A. Op intellectueel gebied en bij ontstentenis van elke positieve experimentele conclusie – welk aspect wij als essentieel beschouwen – vertonen die activiteiten de volgende kenmerken:

1° het gemis van elk begrip betreffende een wetenschappelijk experiment;

2° de volstrekte onkunde betreffende de basiswetenschappen;

3° een mentaliteit die men, zonder oneerbiedig te zijn als „prelogisch” kan bestempelen.

Die ernstige tekortkomingen tonen aan dat de occultisten zich aan geen enkele controle van binnen noch van buiten, onderwerpen (5.6). Het ware nochtans belangwekkend indien een authentiek paranormaal verschijnsel kon waargenomen worden. Meteen zou de geldigheid van een of meer paranormale praktijken niet alleen bewezen doch ook afgebakend zijn door de experimentele voorwaarden van het verschijnsel of van de verschijnselen die er de basis van zouden vormen. Doch dergelijke voorwaarde is niet vervuld.

Dit gesteld zijnde hebben alle beoefenaars van het „paranormale” de betreuwenswaardige gewoonte aangenomen om 't even wat, om 't even hoe, op om 't even welk voorwerp toe te passen, naar gelang van hun eigen fantasie. Betreffende een dergelijke geestesgesteldheid heeft men kunnen spreken van een „intellectueel failliet”. Vooral erg is de weerslag van dergelijke mentaliteit op essentiële, zeer concrete en zeer praktische gebieden.

„Heldendaden”

B. UIT HET oogpunt van de volksgezondheid hebben wij in ons nummer van april 1966 reeds op de „heldendaden” gewezen van de medische radiësthesisten. Geen enkele van hun mededingers in het occultisme overtreft hen in waarde, zodanig dat niet het minste belang kan worden gehecht noch aan de pseudo-medische denkzels van de astrologen, noch aan die van de „Christian Science”, noch aan de „wonderdokers” van allerlei slag, ongeacht de school waarop zij zich beroepen. Daartegenover staat dat de hypnose en de suggestie praktijken zijn die enig nut opleveren in zuiver functionele toestanden, maar die steeds aan een echte en ernstige medische controle moeten onderworpen worden.

„Statuut wonderdokter”

VERVOLG VAN BLZ. 31

Het dient trouwens opgemerkt dat er geen enkele samenhangende leer van het paranormaal „wonderdokteren” bestaat. Wat meer is, de wonderdokteren breken elkander af. Een onder hen durft zelfs schrijven dat „95% van zijn collega's kwakzalvers, oplichters of moordenaars zijn”. Die afrekeningen tussen klieken zijn echter door geen enkele geldige klinische of experimentele documentatie gestaafd. De waarnemingen die door ernstige geneesheren werden gedaan, de opgestelde expertise-rapporten, hetzij ingevolge vorderingen tot schadeloosstelling, hetzij ter gelegenheid van vervolging wegens onwettig uitoefenen van de geneeskunde, hebben echter steeds de nietigheid van het paranormaal „wonderdokteren” vastgesteld. Die praktijk moet thans dus in haar geheel worden verworpen, in welke vorm zij ook wordt uitgeoefend, zelfs wanneer een geneesheer, die de bedroevende rol van naamlener vervult, de vervalste waar van de onwettige beoefenaar dekt. Meer bepaald is het zogenaamde „statuut van de wonderdokter”, dat men zowat overal tracht in te voeren, onder geen enkel opzicht aanvaardbaar.

Schandteken

C. DE TEKORTKOMINGEN die op medisch gebied werden waargenomen zijn het schandteken van een andere kwaal, op een hoger niveau. Immers, door hun bewering als zouden zij in staat zijn om op essentiële gebieden op te treden, zonder het experimentele bewijs van de waarde van hun praktijken te hebben geleverd, staan de beoefenaars van het „paranormale” voor een zware morele verantwoordelijkheid. Indien wij „essentiële gebieden” in het meervoud hebben gebruikt, is dit omdat het medische gebied niet het enige is waarop zij zich zo gaarne doen gelden. Men ziet hen hun activiteit (op eigen initiatief daar noch het gerecht, noch de politie hun enig krediet verlenen) uitoefenen in aangelegenheden die zo ingewikkeld, zo teer en ook zo ernstig zijn als het opsporen van verdwenen personen, het aanwijzen van schuldigen, het voorspellen van de toekomst. Niets daarvan steunt op geldige experimentele gegevens. Meer nog, onpartijdige en objectieve enquêtes ontzenuwen steeds opnieuw de berichten van over-

winningen die door de beoefenaars van het occultisme, zouden zijn behaald.

Hun mislukkingen in het opsporen van tijdens de oorlog verdwenen personen zijn opvallend en wij willen alleen maar herinneren aan twee proefnemingen die door het „Belgisch Comité” in 1952 en in 1958 werden verricht. Bij die van 1952 heeft men de concurrenten vier foto's voorgelegd. Bij hun pogingen om uit te maken of de persoon al dan niet in leven was hebben zij maar nauwelijks die resultaten behaald die volgens de wetten van het toeval konden verwacht worden; hun pogingen om die personen te lokaliseren liepen op een volkomen mislukking uit. In 1958 boden 28 con-

Fotoproef van 28 occultisten werd mislukking

currenten zich aan om, op een plan van de Brusselse agglomeratie, de woonplaats aan te wijzen van 4 personen, van wie hun een foto was overhandigd. Op 112 (28x4) pogingen waren er 111 mislukkingen. (4)

Spiritisme

HOE KUNNEN dergelijke praktijken worden verantwoord wanneer de ondervinding er de ijdelheid van aantoonst? Welke andere houding dan de verontwaardiging kan men aannemen tegenover bepaalde spiritistische bijeenkomsten, waar „mediums” aan overgevoelige personen beloven hun overleden verwanten tot het leven terug te roepen en soms zeer ernstige ongevallen veroorzaken? Hoe zou men tenslotte lankmoedig kunnen zijn jegens die beoefenaars van het „paranormale”, die listen gebruiken om naïeve en lichtgelovige klanten om de tuin te leiden?

D. DE FINANCIËLE nochtans zeer schadelijke gevolgen van het occultisme willen wij terloops alleen maar vermelden om hier vooral te wijzen op de schade die het voor de openbare gezondheid aanricht en op het failliet dat het in geestelijk zowel als zedelijk opzicht teweegbrengt. (6)

Uit die dubbele diagnose vloeit een dubbele remedie voort. Op de eerste plaats moet iedereen zorgen voor goede methoden van geestesarbeid. Hij

moet leren waarnemen, degelijk een hypothese formuleren en ze aan de experimentele controle onderwerpen. Hij moet behoorlijk redeneren. Hij moet steeds het toevallige weten op te sporen en te schatten: de waarschijnlijkheidsrekening maakt thans een integrerend deel uit van de algemene cultuur. Hij moet zich volstrekt aan de feiten onderwerpen, voor zover deze natuurlijk op een methodologisch onaanvechtbare wijze werden verzameld, die elke oorzaak van vergissing uitsluit. In zijn geest moet hij aan die feiten volstreekte voorrang verlenen op zijn vooruitzichten, op zijn voorzeggingen, op zijn voorkeur, en op die van zijn milieu. Dat is het moreel aspect van het probleem. (1, 2, 3.)

Die strenge tucht is volstrekt onontbeerlijk voor de algemene levensregel. Ik ben ervan overtuigd dat zij ook de beste, zo niet de enige, waarborg is tegen de hersenschimmen die de dweepzieke of geïnteresseerde beoefenaars van het „paranormale” in onze wereld verspreiden.

ENKELE BIBLIOGRAFISCHE REFERTES

- (1) BESSEMANS A. *De wetenschappelijke werkmethodes in de geneeskundige bacteriologie*. Rectoraatsrede, 1933-1936.
- (2) BESSEMANS A. & verschillende medewerkers. *Over paranormaalgeachte bedrijvigheid*. Radio- en televisieweek, 1953-1954.
- (3) BESSEMANS A. & HOUGARDY A. *Les fausses sciences, leurs caractères et leur prophylaxie*. *Bruxelles médical*, 1955, 14, 697.
- (4) DE LOZA & med. *Une expérience de radiesthésie soumise au contrôle scientifique*. *Le Scalpel*, 1962, 24, 759 et 36, 780.
- (5) HOUGARDY A. *Contribution à l'étude des phénomènes réputés paranormaux*. *Acta medica belgica*, 1950, 6, 485.
- (6) HOUGARDY A. *L'occultisme, péril social?* *Archives belges de Médecine sociale, Hygiène, Médecine du Travail et Médecine légale*, 1954, 1, 11.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjelaan 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

DE FABELTJESKANT **DE VOORSPRONG VAN DE KWAKZALVER**

OP 14 FEBRUARI kon men o.a. in De Volkskrant een advertentie lezen van de volgende inhoud: Achter het Nieuws zoekt contact met mensen die onder behandeling zijn geweest van onbevoegde genezers (kruidendokters, magnetiseurs). Deze rubriek wil op deze manier meer aandacht vragen voor de menselijke problemen die daaraan verbonden zijn. Achter het Nieuws is vooral op zoek naar mensen, die bereid zijn over hun problemen voor de televisie te spreken. (Deze advertentie is opgesteld in overleg met een medicus).

De reacties op deze advertenties zijn niet zó geweest als de redactie van de tv-rubriek Achter het Nieuws had gehoopt. Men ontving wel veel brieven van mensen, die beweerden, dat zij door een onbevoegde waren genezen, maar heel weinig mensen schreven dat zij niet genezen waren.

Daar is een eenvoudige verklaring voor. Wie naar een kwakzalver toe gaat doet dat in een heel andere geestesgesteldheid dan wanneer hij naar zijn huisarts gaat. Hij verwacht iets van het wonder en hij weet dat dit een volkomen irrationeel vertrouwen is. Voelt hij zich na behandeling door de wonderdoener beter, dan zal hij graag bereid zijn daarvan te getuigen. Maar baat het niet, dan wacht hij er zich wel voor om dat naar buiten uit te dragen. Want hij is bevreesd uitgelachen te worden voor zijn goedgelovigheid. Niemand staat nu eenmaal graag te pronk als de persoon die zo dom was om zich beet te laten nemen.

Zo kreeg de tv-rubriek Achter het Nieuws niet de brieven, waarop de redactie haar hoop had gezet. Zo bleek er geen mogelijkheid met persoonlijke getuigenissen te onderstrepen welke gevaren er aan de behandeling door onbevoegden verbonden zijn. Jammer. Maar om precies dezelfde reden is het bij rechtzaken tegen onbevoegden zo moeilijk om getuigen à charge te krijgen. Aan getuigen à décharge ontbreekt het gewoonlijk niet. Maar dat zijn werkelijk niet de wanhopigen, die met een prostaatbloeding of een maagzweer naar de kwakzalver lopen, in de hoop zo aan het mes van de chirurg te ontkomen. Die getuigen à décharge blijken de mensen te zijn, die ook zonder enige ingreep waren genezen, of die moeilijke gevallen met vage klachten van psychosomatische aard, die zich, met de glimlach van de wonderdoener, genezen voelen.

DE KWAKZALVERIJ HEEFT het gemakkelijker dan de geneeskunde schrijft de vrouwenarts H. J. Versteeg in De Telegraaf. En hij vervolgt: Een normaal en evenwichtig mens gaat niet naar een kwakzalver maar wel de mensen met die bepaalde geestesgesteldheid welke makkelijk vatbaar is voor een of andere vorm van suggestie.

De dokter krijgt alle patienten te behandelen. Er is geen kwakzalver die een gebroken been of een acute appendicitis gaat behandelen en een handige kwakzalver stuurt die patienten waar hij kwalen als kanker, hartinfarkt enz. vermoedt, wel weg; de dokter kan dat niet doen. Dus een duidelijke selectie van kwalen en door de andere geaardheid van patient en kwaal kan de kwakzalverij, appellerend aan de drang naar mystiek, soms effect hebben meent de heer Versteeg.

Deze sporadische verbetering of echte genezing wordt door de patiënt — lichtelijk verbaasd over het succes — de rest van zijn leven rondgeba-zuind, ook al als klacht tegen de geneeskunde welke geen hulp leverde of de kans niet kreeg. Bij een medicus is dat juist andersom: men gaat naar de dokter, verwacht genezing, vindt die genezing een normale zaak waarover niet lang nagekaart wordt. Daarentegen geneert de patiënt die door de wonderdokter niet beter gemaakt werd, zich eigenlijk een beetje dat hij zo dom kon zijn en praat er verder niet over. De patiënt die niet genezen werd door geneeskunde, moppert nog jaren over die sukkels van doktoren. U ziet, besluit dokter Versteeg zijn beschouwing, de tegenstelling: de mislukking van de dokter en een succes van de kwakzalver blijven jaren in het gesprek.

BEN HOEKENDIJK DEED WEER WONDEREN

Het evangelisatiebedrijf van Ben Hoekendijk uit Putten (Gld) is onlangs in het Posthuis te Heerenveen aan een tweedaagse campagne begonnen. In de vooraf aan de kranten verstrekte mededeling liet de evangelist weten, dat hij tijdens een zendingsreis door Zuid-Amerika opeens de aandrang kreeg om naar Holland terug te keren. Aldus lezen wij in de Friese Koerier.

„Want Holland is een zendingsland geworden. De toename van de immoraliteit, de verharding van de harten van zowel christenen als buitenkerkelijken is ons een last op het hart geworden. We lanceerden het oogstplan '69 om in 20 steden van Nederland zondaren op te roepen om tot bekeering te komen”.

Heerenveen was één van de twintig plaatsen. Een vijftigtal mensen was opgekomen, maar aan de meesten was weinig meer te evangeliseren, omdat zij al tot de beweging „Stromen van kracht” of de Pinkstergemeenten behoren. Het waren geoefende amen-

en halleluja-roepers, die zich tijdens de meeslepende preek van de 31-jarige evangelist gemakkelijk lieten gaan.

De preek, in hoog tempo en met erg luide stem uitgesproken, duurde meer dan een uur. Toen riep de heer Hoekendijk de zondaren op om op te staan en naar voren te komen, zodat hij samen met hen kon bidden. Maar ze waren al verlost.

Meer succes had de oproep tot de zieken; een hartpatiënt, een zenuwlijder en nog twee andere zieken. Eén van hen was een jongeman, die van een verkeersongeluk erge pijnen had overgehouden. De evangelist bad vurig en nodigde daarna de jongeman uit om te gaan staan. De jongen verklaarde huilend, dat zijn been geen pijn meer deed.

Overigens zouden wij wel eens willen weten hoe het met de jongeman gesteld is, die in de emotie van het moment geen pijn meer voelde. (Red. M.t.d.K.).

Wel kreeg de redactie van Achter het Nieuws zwaarwichtige verhandelingen waarin gewaarschuwd werd om niet te veel de nadruk te leggen op de gevaren van de onbevoegde genezers en waarin de artsen werd verweten, dat zij alleen maar „chemisch-technisch” opgeleid zijn en geen begrip tonen voor de persoonlijkheid in haar geheel van de zieke. Het is het over-

bekende fabeltje uit de kokers van de NWP, waarbij men poogt te suggereren, dat de niet opgeleide onbevoegde de aangewezen figuur is om in een leemte te voorzien.

Het siert de redactie van Achter het Nieuws dat ze niet, bij gebrek aan beter, aan deze paladijnen van de onbevoegdheid het woord (en het tv-beeld) heeft geschonken.

Kwakzalvers zijn parasieten op andermans leed

HENRI A. A. R. KNAP

„Kruidendokter” Willem van de Moosdijk MET LUXE OMRINGD ploegt weer voort

IN HET PAROOL gaf Dagboekanieer (H.A.A.R. Knap) een nuttige toelichting op het kort geding, dat Van de Moosdijk, de „kruidendokter” heeft aangespannen tegen t.v.-presenter Willem Duys.

Er bestaat, zo schrijft Dagboekanieer, sedert de zaak Van de Moosdijk-Duys in kort geding voor de president van de rechtbank te Amsterdam, mr. U. W. H. Stheeman, diende, bij een aantal mensen het misverstand dat de president hoewel hij Van de Moosdijk op juridische gronden een gelijk moest ontzeggen, ten slotte niet onsympathiek dan wel niet afwijzend zou staan tegenover Van de Moosdijks kruiden-gotie.

Dit is een onjuiste interpretatie van wat ter zitting omtrent de „gevoelens van mr. Stheeman ten aanzien van de kwakzalverij in het algemeen en Van de Moosdijk in het bijzonder is gebleken. Mr. Stheeman heeft in die zitting laten weten, dat hij de door Willem O. Duys toegepaste televisie-procedure in deze zaak niet bewonderde. Mr. Stheeman heeft, zo zou ik zijn woorden willen samenvatten, gezegd, dat de tv-presenter niet op de stoel van de rechter moet gaan zitten.

Enigerlei waardering van de kwakzalverij houdt dit (aldus Dagboekanieer), dunkt mij, niet in. De president is een te goed rechter om geen nakoming te willen van de wet op de bevoegde en onbevoegde uitoefening der geneeskunst, en een te verstandig man om geen open oog te hebben voor de noodlottige en tragische gevolgen van gekwakzalver.

Kortom: moge hij zich dan

al niet „menselijk” naast Duys hebben gesteld, hij heeft zeker geen afkeurend oordeel willen uitspreken over bestrijding van de kwakzalverij, noch een goedkeurend oordeel over de broodwinning van Van de Moosdijk.

Het ging hier om de methode, dus om het spel, en niet om de knikkers.

IN ALLERLEI advertentieblaadjes blijft Van de Moosdijk adverteren, nog altijd beweerend, dat het gezegde luidt, dat er geen ziekte is of er is een kruid tegen gewassen. Hij is van onze taal kennelijk even weinig op de hoogte als van de medische wetenschap. Het gezegde komt namelijk in onze taal alléén in negatieve zin voor: „Daar is geen kruid tegen gewassen”.

Door te beweren, dat er tegen elke ziekte een kruid is gewassen wekt Van de Moosdijk de indruk, dat er een kruid zou zijn gewassen tegen ziekten, die de wetenschap in bepaalde vormen thans nog ongeneeslijk moet verklaren, èn uiteraard, dat hij dit kruid kent.

Dit speculeren op verdriet en angst maakt het bedrijf der kwakzalvers voor mij zo onsympathiek, nog afgezien van de ernstige gevolgen, die een vertrouwen in de „geneeskunde” van deze onbevoegden kan hebben.

Het bedrijf van Van de Moosdijk blijkt weer op gang te komen. Er arriveren weer geregeld taxi's aan zijn door hem in advertenties getoonde riante woning in Casteren. In de „wachtkamer” trof iemand verscheidene „gegadigden”; tot een hunner zei Van de Moosdijk, „dat men niet alles moet geloven wat de kranten

schrijven”.

Neen? Als men dan ook vooral maar niet alles gelooft wat Van de Moosdijk adverteert.

Hij is 3 februari veroordeeld tot tweemaal twee weken voorwaardelijke hechtenis met een proeftijd van twee jaar en tweemaal f 500 boete subsidiair tien dagen hechtenis, door de Bossche rechtbank, wegens onrechtmatige uitoefening van de geneeskunst. Ik hoop, dat op een of andere wijze wordt gecontroleerd of de gestelde voorwaarden worden nagekomen.

Ik geloof niet, dat, wie het geheel der feiten overziet, er een tevreden gevoel aan zou overhouden, indien Willem O. Duys vanwege zijn wat dan toch óók is geweest: dienst aan onze volksgezondheid, zou worden verplicht tot een schadevergoeding aan Van de Moosdijk, die weer te paard door Casteren rijdt („hoog te paard zitten” is wel een Nederlandse zegswijze).

Het zou betreuwenswaardig zijn voor onze volksgezondheid, indien zou blijken, dat in dit land, met zijn op dit gebied oude en voorbeeldige wetgeving, tegen de kwakzalverij tenslotte „géén kruid gewassen is”.

Laat men in elk geval dit bedenken:

Kwakzalvers zijn parasieten op andermans leed. Indien het recht in zijn on-aantastbare hoogte hen al eens moet beschermen is dit wél een pleidooi voor ons recht, maar allerminst een pleidooi voor de kwakzalverij. Laat daarover geen misverstand bestaan!

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts te Heemstede**; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 34

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

BOEKJE OPEN

DEZER DAGEN heeft de Vereniging tegen de Kwakzalverij een kleine brochure het licht doen zien, onder de titel „Mogen wij een

boekje open doen?” Daarin wordt een aantal voorbeelden gegeven van ernstige gevallen van kwakzalverij. Ook wordt uiteengezet hoe de vereniging haar doel tracht te bereiken.

Zo wil de vereniging o.m., dat er bij de medische opleiding aandacht wordt besteed aan de kwakzalverij en dat de studie in de psychologie wordt ondergebracht bij de faculteit van de geneeskunst. Dat heeft tot voordeel, dat de arts psychologisch geschoold wordt.

Een van de gevallen, die voorin deze kleine brochure wordt vermeld, is een schoolvoorbeeld van het feit, hoezeer in sommige gevallen een goede psychologische begeleiding nodig kan zijn.

Een patiënte, lijdende aan carcinoom, werd door de behandelende specialist aangeraden zich te laten opereren en daarna te laten nabestralen. De angst „voor het mes” bracht haar er echter toe zich tot een onbevoegde te wenden. Deze „bevestigde” de diagnose van de specialist, maar zei dat hij er wel wat op wist, zonder dat zij zich behoefde te laten opereren.

Eet dagelijks een kilo uien, adviseerde hij.

De patiënte deed het. Zij overleed een half jaar nadat zij de kuur was begonnen.

Voor zo'n vrouw, die door „de angst voor het mes” wordt gedreven naar iemand, die haar op misdadige wijze hoop geeft, ware een psychologische begeleiding op haar plaats geweest. Een begeleiding die haar vertrouwd had gemaakt met de ingreep, die ingreep in een aantal gesprekken voor haar aanvaardbaar had gemaakt.

In dit nummer: Radiësthesie, een voorbarig gesmeed woord - **Kijkjes van Croiset - Majafra is boos - Handopleggen en geld opstrijken - Homoeopaat aan 't Britse Hof**

NEEN, DE TANDTECHNICUS MAG NIET LATEN „HAPPEN”

ONS BESTUURSLID, tandarts J. M. de Haas te Heemstede, trad onlangs als getuige-deskundige op in de zaak tegen een 51-jarige Rotterdamse tandtechnicus. De Haagse kantonrechter had de man vier boetes van elk 150 gulden opgelegd wegens het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde. De appèlkamer van de Haagse rechtbank strafte de man aanmerkelijk zwaarder en legde hem vier boetes op van elk f 500,—.

De officier van justitie had bevestiging van het vonnis van de kantonrechter geëist. Het maken van kaak-afdrukken voor een kunstgebit is alleen voorbehouden aan een bevoegde tandarts (of arts). Een zogenaamde tandtechnicus mag niet laten „happen”, ook niet onder toezicht van iemand die wel bevoegd is, aldus de officier.

EEN ROTTERDAMSE arts, die samen met de technicus in Den Haag praktijk had uitgeoefend, werd door de kantonrechter beboet, wegens uitlokking. De appèlkamer van de rechtbank sprak deze arts in hoger beroep echter vrij omdat het bewijs van zijn opzet niet geleverd was.

In de zaak tegen de tandtechnicus besloot de rechtbank op 22 november vorig jaar tot het horen van een getuige-deskundige, zulks in verband met het verweer van de Schiedamse advocaat mr. A. F. A. van Velzen, die straffeloosheid bepleitte omdat de technicus de afdrukken uitsluitend maakte onder toezicht van de arts.

De tandarts J. M. de Haas uit Heemstede getuigde gisteren als deskundige dat het voor het nemen van een goede afdruk essentieel is dat men precies de juiste druk uitoefent met het plastische afdrukmateriaal. Alleen degene die de afdruk zélf maakt kan beoordelen of deze druk goed is. Waartoe men arts moet zijn, omdat dit samenhangt met de toestand van

het tandvlees, de kaak en de slijmvliezen. Werken onder toezicht van een arts biedt onvoldoende zekerheid hiertoe, aldus de deskundige.

Prothesefabriek

IN EEN meer algemene discussie ter zitting zei, aldus lezen wij in de Haagse Courant, de heer De Haas voorts nog dat een tandarts zal proberen zo veel mogelijk het natuurlijke gebit van een patiënt te handhaven. Wie echter in handen valt van een „prothesefabriek” is meteen al zijn tanden en kiezen kwijt.

Toen de vraag ter sprake kwam in hoeverre het toezicht van een arts garanties biedt, zei de deskundige dat artsen, die zich bezighouden met het „dekken” van onbevoegden, over het algemeen mensen zijn die aan de zelfkant van de professie lopen. De deskundige geloofde niet dat deze toezichthoudende artsen hun verantwoor-

VERVOLG OP BLZ. 36

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Weer een misser van Gerard Croiset *Majafra*

CROISSET HEEFT niet goed gezien. Hij was naar Viareggio in Italië gegaan om aanwijzingen te geven over het verdwijnen van de 13-jarige Ermano Lavorini die op 31 januari van dit jaar op raadselachtige wijze verdween. De Romeinse correspondent van de Haagse Courant maakte er uitvoerig gewag van, dat, anders dan Croiset meende te „zien” de jongen door een vriendje was gedood.

Enkele dagen nadat Gerard Croiset weer was teruggekeerd naar zijn woonplaats Utrecht, werd het lijk van de jongen gevonden in de lage duinen bij Vecchiano, een paar kilometer buiten de badplaats Viareggio. De politie heeft honderden personen ondervraagd en de nachtelijke bezoekers van de pijnboomwouden die de stad aan alle kanten omringen, aangehouden, maar zonder enig resultaat. In het dagboek dat Ermano bijhield, is echter een aantekening gevonden. „Vandaag in het ziekenhuis geweest bij mijn vriendje M. B.” Het was niet moeilijk uit te vinden wie die M. B. was.

Het ging om een jongen van zestien jaar, Marco Baldisseri. Deze beweert

de eerst Ermano niet te kennen. Later herinnerde hij zich wel eens met hem te hebben gespeeld. Weldra had de politie aanwijzingen genoeg om Marco opnieuw te ondervragen. Hij heeft bekend zijn zoveel kleinere vriend bij een ruzie op het strand een klap te hebben gegeven die bijzonder hard aankwam, zodat Ermano op slag dood was. Hij heeft hem daarop in de duinen begraven.

De Romeinse correspondent van de Haagsche Courant had de vader gewezen op het bestaan van Croiset. Il Messagero, een groot Romeins dagblad, zond een verslaggever naar Croiset in Utrecht. Croiset vertelde hem dat de jongen spelenderwijs te water was geraakt. Bij zijn bezoek aan Viareggio bevestigde Croiset deze mening. Zij bleek niet juist te zijn. De Italiaanse politie had zich afkerig getoond van het inschakelen van de helderziende.

Raak gegist heeft Croiset in 1963 toen hij bij de Vliet te Voorburg de plaats aanwees waar het lijkje van de zesjarige Wimpje Slee zou worden opgehaald. Onlangs heeft een team van de BBC-televisie filmopnamen van de Laakhaven en omgeving in den Haag gemaakt, waar eveneens in 1963 de Haagse schooljongen Keesje Wallaard is verdrongen. De ouders riep er indertijd Croiset bij.

De opnamen worden gebruikt bij een tv-documentaire over buiten-normale verschijnselen als hypnose en helderziendheid. De Engelse producer Michael Barnes van de afdeling wetenschappelijke programma's, is al zes weken met het onderwerp bezig. Hij was een week in Nederland om samen met cameraman Karl Kummels opnamen te maken, die in de documentaire een kwartier tijd in beslag zullen nemen. Op verzoek van de BBC heeft de Haagse Courant politieverlaggever Henk Huigen, die indertijd de opsporingsacties van nabij volgde, beschikbaar gesteld om als adviseur op te treden.

Het team ging ook naar Voorburg, waar samen met hoofdinspecteur G. van Woudenberg - toen bij de politie Voorburg, nu bij de politie in Alphen aan den Rijn - en Croiset opnamen zullen worden gemaakt op de plek, waar eind april 1963 de 6-jarige Wimpje Slee is verdrongen.

De waarschijnlijkheidsrekening leert ons, dat Croiset het óók wel eens aan het goede eind zal hebben. Een onweerlegbaar bewijs voor een bovennatuurlijk kunnen is dit uiteraard allerminst. (red. M.v.d.K.).

Majafra *contra* *Prof. Tenhaeff*

HET LIJKT ons nogal overbodig, om de op publiciteit beluste helderziende Majafra (Frankenhuis) op de voet te volgen. Onlangs heeft de Haagse Post onthuld, dat wanneer deze 61-jarige helderziende de redactie opbelt „dolle pret” verzekerd is. Een paar opbeurende woorden voor de verslaggever, een pittige mop (die zich niet voor publicatie leent) en een paar recente proeven van zijn psychoscopisch kunnen vormen zo ongeveer de inhoud van het gemiddelde gesprek met deze Majafra. Die zich, zoals de lezer zich wellicht zal herinneren, de laatste tijd vooral bezig houdt met het opsporen van weggelopen honden en katten. Een onschuldige bezigheid, vergeleken met zijn „geneeskundige adviezen”.

Wat Majafra echter de laatste keer dat hij de redactie van de Haagse Post opbelde dwars zat, was dat prof. Tenhaeff in een interview met de HP had gezegd: Majafra? Dat is een charlatan, die komt bij mij de deur niet in.

Wat Majafra daarop antwoordt is overigens kentekenend voor zijn karakter. Hij voorspelt tegenover de verslaggever van de HP dat „die man nog een hoop ellende krijgt voor zijn dood”. Op deze onfrisste manier gaat Majafra dan verder: Ik heb hem nu overgegeven aan hogere machten. Ik heb mijn handen los van hem gemaakt. Ik heb een godsgave en daar is hij nu mee in strijd. Hij moet afwachten, wat daar nu van komt, hè. Ik voorzie, dat hij ernstig ziek wordt, dat voel ik al heel lang . . .

In 1950 - negentien jaar geleden - was Majafra eens vier uur bij dr. Tenhaeff (toen nog geen professor) geweest. „Hij schreef alles op, op een lang vel papier. Ik heb hem voorspeld, dat ie professor zou worden. Dat geloofde ie zelf niet”.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres **Oranjelaan 6 te Hilversum!** Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

TANDTECHNICUS

VERVOLG VAN BLZ. 35

delijkheid erg hoog opnemen. De heer De Haas is voorzitter van de commissie die zich bezighoudt met het bestrijden van de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde. Hij maakt reeds vele jaren deel uit van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Een Rotterdamse arts getuigde à décharge dat goede tandtechnici veelal veel betere afdrucken maken dan bevoegde tandartsen. Advocaat mr. Van Velzen betoogde aan de hand van de jurisprudentie dat onbevoegden wel eenvoudige handelingen mogen verrichten mits onder bevoegd toezicht. Bovendien zijn eventuele fouten niet onherstelbaar: men maakt eenvoudig een nieuwe prothese. Pleiter vroeg vrijspraak.

De rechtbank bleek echter niet overtuigd van dit pleidooi: getuige het vonnis dat heel wat zwaarder uitviel dan de eis.

De RADIËSTHESIE, of de gevoeligheid voor stralen die niet bestaan

door Prof. dr. J. F. A.
Albert Bessemans

DE WAARDE der radiësthesie - een rond 1923 door de priester Alexis Boulzy voorbarig gesmeed woord om aan een nooit bewezen gevoeligheid voor hypothetische stralen een geleerd uitzicht te schenken - werd vaak op allerlei gebied systematisch onderzocht en telkens nietig bevonden. Door de Parijse Academie voor Wetenschappen, de Société d'Agriculture, des Sciences et des Industries te Lyon, de Union Sociale des Ingénieurs catholiques de France, dr. Henri Bon, prof. Lucien Cuénot, prof. Auguste Lumière en tal van andere bevoegden aangehaald in het uitstekende werk van Marcel Boll „Quelques sciences captivantes" (Parijs, 1941), in mijn uitgebreide studie in Le Scalpel (1948, nrs. 50 en 51) alsook in het in 1957 in New York verschenen boek van Martin Gartner „Fads en Fallacies".

In 't bijzonder werd de radiësthesie ondeugdelijk bevonden voor het vinden van schatten, metalen, grondvesten, water, spelonken en dergelijke zaken, door Otto Gerlach (München 1932), dr. Robert Rendu (Lyon, 1936, 86 speurders) en een groot aantal gespecialiseerde delfstof-, water- en aardkundigen: voor het aanwijzen van verdoken radium, te Brussel, Leuven en Lyon (1926 tot 1936); voor het opsporen van misdadigers en afwezigheid of vermiste personen, door menige politieoverheid, door Budgett te Oxford (talrijke deelnemers), door Paul M. G. Levy, mijzelf en het Belgisch Comité voor de Wetenschappelijke Navorsing der Paranormaal Geachte Verschijnselen waarvan ik het erevoorzitterschap waarneem (1953, eigen uitgaven en Revue Internationale de Criminologie et Police Scientifique, Genève, meer dan dertig kandidaten).

Ontoereikendheid

IS HET trouwens niet stichtend, dat te Arolsen, in Duitsland, tot 14 miljoen steekkaarten overblijven van tijdens de oorlog van 1940 - 1945 verdwenen sukkelaars, waarover geen radiësthesie vermogen een nuttige inlichting te verschaffen?

HET VERHEUGT ons bijzonder dat wij, in aansluiting op het artikel van dr. A. Hougardy, verschenen in ons meinummer onder de titel „Statuut Wonderdokter is in geen enkel opzicht aanvaardbaar", thans een artikel kunnen publiceren van de hand van prof. dr. J. F. A. Albert Bessemans, de bekende Belgische strijder tegen de Kwakzalverij. Het is ontleend aan een zeer uitgebreid artikel „Beschouwingen en Bevindingen over Parapsychologie" en verscheen in het maandblad De Periscoop. Prof. Besseman is reeds een aantal jaren met emeritaat. Zijn gezondheid laat helaas te wensen over.

Een zelfde ontoereikendheid werd vastgesteld: voor de localisering van een orgaan, de diagnose en de behandeling van ziekten, de bepaling van geslacht, levend of dood, op anatomische platen, op foto's, geschrift, bedekte radiographieën, speeksel, urine, haren of bloed van de betrokkenen of aan het bed van de lijdens zelf. Deze ontoereikendheid van de radiësthesie werd vastgesteld door de schrijver van het onderhavige artikel (Nationaal Comité tegen de Kwakzalverij en Le Scalpel 1952) door dr. Leprince (1933), dr. Regnault (1934), dr. Grenet en dr. Simplicie (1935), dr. Rendu (1936), prof. Auguste Lumière (1948).

En de aardstralen?

OOK DE bijzondere aardstralen waarvan in België Pater Desbuquoit een der vurigste voorvechters is, werden nimmer met zekerheid aangetoond. En degenen, die het onder ernstige controle beproefden, verkregen niets dan tegenstrijdige uitslagen, namelijk 3 in 1932 (Gerlach), 5 in 1933 (Ekström), 75 in 1939 (Australië), vele in 1946 (Gassman), 8 in 1951-'53 (Makkink), talrijke in 1952-'53 (Koninklijke Academie voor Wetenschappen te Amsterdam), 4 in 1954 (Prokop) en verscheidene nog in hetzelfde jaar (Heyn).

Weliswaar gewaagt men nu en dan van mooie successen. Doch wanneer er een grondig onderzoek over wordt ingesteld of wanneer men er oordeelkundige kansberekeningen op toepast, dan ziet men enerzijds dat niet zelden de feiten verkeerd worden waargenomen, vertolkt of zelfs weergegeven, (mijn weerleggingen bijv. in Radiësthésie Internationale 1954, nr. 4 en Nouvelle brèves van ons comité), en anderzijds dat de treffers aan het toeval moeten worden toegeschreven.

Roekeloze adviezen

NU ZOU ik nog kunnen wijzen op de vermaningen van de Katholieke kerk, die de geestelijkheid waarschuwt tegen een overdreven vertrouwen in de radiësthesie en ze haar alsook aan de genezers voor geneeskundige doeleinden verbiedt (Le Scalpel 1948, nr. 36) alsmede op de schadelijkheid van haar praktijk: geldverkwisting, verklaring van ziekten bij gezonden of geruststelling bij zieken die dringend geneeskundige zorgen behoeven, roekeloze adviezen over drinkwater en medicamenten, onderhoud van valse hoop, stichting van verwarring in speurzaken, verwekking van obsessie en monomanie.

Doch wat voorafgaat om het scepticisme te kweken, dat ik al in 1932 betoonde (Les Débats, Le Progrès, Le Bien Public, Le Scalpel), de verwerping van het vak door alle ware geleerden bij te treden, en met Marc Oraison te besluiten (Médecine et Guérisseurs, Parijs, 1955): „'t Is zuiver impressionisme met al zijn wisselvallige kansen" of strenger nog met prof. Auguste Lumière (La Revue, ibidem, 1948):

„De radiësthesie is een der merkwaardigste voorbeelden, niet alleen van 's mensen aantrekking door het geheimzinnige, maar ook van zijn uiterste ondoordringbaarheid voor redenering en logica, zodra een geloof zijn verstand bemachtigd heeft."

J. F. A. ALBERT BESSEMANS

Beroepsofficier ging zich op handopleggerij toeleggen

Hij loopt, als het moet, ook met de wichelroede

„MIJN WERK is geen kwakzalverij“, poogt praktizijn R. B. W. van Houten uit De Steeg den volke diets te maken. En hij gaf de verslaggever van de Velpse Courant een vouwblaadje van de NWP in handen, met de bekende bla-bla over de meer harmonische, natuurlijke geneeskunst, gericht op de mens in zijn psychische en lichamelijke totaliteit etc. etc. De verslaggever van de Velpse Courant schreef er een kleine kolom uit over en liet toen de heer Van Houten aan het woord, die in een bijzonder fraai en ruim huis op het Rozenbos in de Steeg woont. Hij is in het voormalige Ned. Indië geboren, was chemicus, later beroepsofficier en is nu praktizijn. Handoplegger zouden wij zeggen, aldus de verslaggever van het Velpse orgaan.

Hand op de knieën

„HOE BENT u tot uw huidige beroep van praktizijn gekomen?“ vroeg de verslaggever.

„In mijn diensttijd, in 1957, had ik een klein auto-ongelukje. Het resultaat was, erg pijnlijke en dikke knieën“, vertelt de heer Van Houten in zijn werkkamer. „Ik kreeg van dokter bedrust voorgeschreven, maar ik houd niet van bed en van rust. Ik ging maar op een stoel zitten. Ook tijdens mijn militaire werk, ik was chef personeelszaken. Mijn handen lagen op mijn knieën, terwijl ik zat te rusten. De pijn was na drie dagen weg, mijn knieën waren beter. Ik constateerde, dat dat vreemd was en ook de dokter begreep er helemaal niets van. Het was geheel onbekend, hoe dat kon. Ik oefende blijkbaar onbewust invloed uit op de pijnlijke plekken. Toen ben ik daar eens over gaan nadenken en concludeerde, dat ik andere mensen kon helpen. Toen heb ik dit, dat handopleggen, gedurende de diensttijd ook bij anderen gedaan en ben later met erg veel moeite, er was een officiers-tekort, uit de dienst gekomen. Ik ben eerst in Den Haag voor mij zelf begonnen. Omdat we erg veel van deze Veluwestreek hielden, mijn vrouw en ik, en niet van rumoerige steden, zijn we in 1960 naar Arnhem gegaan en in 1967 naar De Steeg.

„U staat in de telefoongids als praktizerend geneesheer, lid NWP. Waarom?“

„Ik heb me in 1957 direct bij de NWP aangesloten. Gelukkig wel, omdat dit een vereniging is, die zware controle uitoefent op haar leden en daar ben ik altijd voor, vooral natuurlijk in een vrij beroep. Je hebt altijd kaf onder het koren en ook in ons vak zijn er niet-NWP-ers, die meer in het finan-

ciële denken, wat wij bij de NWP niet in de eerste plaats doen.“

Dat laatste bleek overigens niet uit de vouwblaadjes ter propagering van de Naturalia-kruiden, het eigen handeltje opgezet door diezelfde NWP met haar „zware controle“ (niet lachen) toen Willem van de Moosdijk zoveel kruiden ging verkopen. In die vouwbladen werd gesuggereerd hoeveel méér omzet het NWP-lid zou kunnen bereiken met Naturalia-kruiden (red. M.t.d.K.)

„Nooit geen last...“

„Werkt u in strijd met de wet op de de geneeskunst?“ vraagt de verslaggever aan de heer Van Houten.

„Inderdaad“, zegt de heer Van Houten.

„Wat doet men daar tegen, en met name tegen u?“

„Niets, nee, gelukkig niet.“

„Hoe komt dat?“

„Dat weet ik niet, geen idee. We werken rustigjes door. Anders zou ik

„Ik sloot me direct bij de NWP aan“

immers ook wel uit de NWP zijn gezet, als ik dingen had gedaan, die niet volgens de voorschriften zijn. We gaan uitsluitend af op bonafide genezers. Ik heb ook nog nooit last ondervonden van de Vereniging ter bestrijding van de kwakzalverij. Ik beschouw trouwens mijn werk ook zeker niet als kwakzalverij, want dan was ik er ook nooit aan begonnen. Die kwakzalverij is niets anders immers dan mooie beloften, geld opstrijken en verder niets. Ik beschouw die kruidendokter uit De Vuist, die Van de Moosdijk, zeer zeker

wel als een kwakzalver. Hij ging nooit naar zijn kopers, ik zeg niet: patiënten, kijken en schreef wat voor, zonder te weten wie het kocht. Gewetenloos, ik snap het niet, dat je er nog miljonair mee kan worden“.

„Bent u er jaloers op?“

„Nee, helemaal niet, maar ik bedoel dat er nog zoveel mensen in Nederland zijn, die erin trappen“.

Vijf à zeven minuten

WAT DOET u als u praktizeert?

„Ik leg mijn linker hand op iemand, soms rechts, meer heel zelden, en verder niks. Na een tijdje haal ik de hand weg en dan is de behandeling klaar. Vijf à zeven minuten. De frequentie van de behandeling hangt af van de aandoening en van de tussentijd, waarmee de behandeling plaatsvindt, maar ook of ik te maken heb met een oude kwaal, waar een hele tijd niets aan is gedaan. Ik schrijf helemaal niets voor en adviseer ook nooit, wat de patiënten moeten gebruiken, kleden of oefenen. Dat is helemaal medisch terrein, daar kom ik niet aan.“

Of hij zich met dat handopleggen niet op medisch terrein begeeft... Maar lezen we verder (red. M.t.d.K.)

„Welke kwalen geneest u?“

„Dat is een lastig te beantwoorden vraag. Dat bestrijkt een heel groot gebied. Rheumatische aandoeningen, migraine, rugklachten, tennisarmen, maagzweren, zenuwbehandelingen, allergie, eczemen, dauwworm, psoriasis (schubvorming op de huid).“

„Ook mensen met psychische aandoeningen?“

„Ja, bijvoorbeeld met downstemingen, neurosen, mensen met stotterneiging, bedwateraars, niet met sexuele afwijkingen, want die mogen we niet behandelen. Hernia-gevallen wel.“

Uit de rest van het wel zeer wijdlopije vraaggesprek blijkt dat de heer Van Houten zich niet met occulte zaken bezig houdt, kennelijk (en wie zou dat verbazen nu hij zo lang beroepsofficier is geweest) wel vindt dat hij illegaal werk doet, en het wichelroedelopen beheerst. „Maar ik doe het liever niet als het nodig is“. Met welke kryptische zin wel bedoeld zal zijn dat hij het alleen doet, als het wél nodig is. Waarvoor?!

Wat hij voor zijn handopleggerij vraagt? (Verslaggeversvraag). Dat zegt hij niet; dat hangt af van de afstand, waarnaar je ontboden wordt.

Homoeopaat dr. Van 't Riet kan ons niet overtuigen

IN EEN interview met het dagblad Trouw heeft de Haagse arts dr. A. van 't Riet, privaat-docent aan de Vrije Universiteit voor de homoeopathische geneesmiddelenleer verzet aangetekend tegen enige hardnekkige misverstanden, zoals hij het noemde, over de homoeopathie. Een en ander hield verband met het rumoer om Van de Moosdijk. Van de term homoeopaat wordt door „kruidendokters” nogal eens misbruik gemaakt. Dat het grote publiek dan wel eens een homoeopathisch arts voor een soort kruidendokter aanziet is een pijnlijke vergissing. Maar te meer begrijpelijk omdat de homoeopaat graag van planten-extracten gebruik maakt. Er zijn overigens slechts betrekkelijk weinig homoeopathische artsen in den lande: circa vijftig.

WANNEER ER van de zijde van onze vereniging wordt gesteld, dat wij de homoeopathie niet altijd een wetenschappelijk verantwoorde methode vinden, dan is dat overigens niet zonder reden. Ook wanneer de heer Van 't Riet zegt dat de homoeopathie berust op wetenschappelijke experimenten dan moet men hem toch voorhouden dat men een gonorrhoe waarlijk niet met verdunning D 6 moet behandelen maar met peniciline en dat een acute blindedarmontsteking altijd wel iets meer voor de chirurg is dan voor een behandeling volgens Hahnemanns leer.

„De homoeopathie is altijd verwezen dat zij pogingen doet aanhang onder het lekenpubliek te vinden”, merkt de interviewer van Trouw op. Daarop antwoordt de heer Van 't Riet het volgende: „Dat geloof ik niet”. De aanhang van de homoeopathie bijvoorbeeld onder 't protestants volksdeel is waarschijnlijk terug te voeren op eenvoudige commerciële oorzaken. De firma's die in de vorige eeuw (want de homoeopathie dateert uit een periode, dat de medische wetenschap nog bij wijze van spreken in haar kinderschoenen stond - 1796! red. M.t.d.K.) de homoeopathische geneesmiddelen op de markt brachten richtten hun verkoop op deze groep. Ongetwijfeld zijn daarbij de ideeën, die Abraham Kuypers over de homoeopathie had, van grote invloed geweest. Hij heeft - en dat wil ik nu, aldus dr. Van 't Riet, nog wel eens zeggen - midden in de felle strijd tussen voor- en tegenstanders van de homoeopathie blijk gegeven van een zeer brede visie op de homoeopathie.

Tenslotte betoogt de heer Van 't Riet, dat er geen tegenstelling bestaat tussen de homoeopathie en de universitaire geneeskunde.

Waarachter wij wel een paar vraagtekentjes zouden willen plaatsen.

Homoeopathische hofarts

ONGEVEER TEZELFDERTIJD dat in Trouw dit interview met de privaat-

docent Van 't Riet verscheen publiceerde dr. Alfred Byrne in de Londen-
se Sunday Times een artikel over de
nieuwe hofarts van koningin Elizabeth,
dr. Margery Blacky. Ook zij is de

Paard kreeg homoeopathische naam

homoeopathie toegedaan. De langdurige betrekkingen tussen hof en homoeopathie is zodoende opnieuw verlengd, aldus dr. Byrne. De relatie begon met een voorname arts, Quin genaamd, die lijfarts was van Leopold, de oom van koningin Victoria, en later koning der Belgen. Hij werd bekeerd tot de ideeën van Hahnemann. Hij begon in Londen een homoeopathisch ziekenhuis, eerst van bescheiden omvang (25 bedden). Later kreeg het een grotere huisvesting in Great Ormond Street. In 1893 legde de hertogin van Teck de eerste steen hiervoor. Het predicaat "Royal" werd het homoeopathische ziekenhuis in Londen in 1948 toegekend. Men zegt dat koningin Victoria zelf ook de homoeopathische geneeswijze heeft geprobeerd. In elk geval bekleedde een waar bolwerk van de homoeopathie Dr. (later Sir) John Weir de post van lijfarts van de Prins van Wales van 1923 tot 1936. Hij heeft sedert dien ook de Hertog en Hertogin van York behandeld, koning George VI, Koningin Mary, de hertog en hertogin van Gloucester, de koningin-moeder en de koningin. Koning George VI werd zo gefascineerd door de homoeopathie dat hij de naam Hypericum, een bekend homoeopathisch geneesmiddel tegen zenuwkwalen gaf aan een paard, dat later eens 1000 guineas won. Sir John heeft, op 89-jarige leeftijd, aan het begin van dit jaar plaats gemaakt voor dr. Blacky.

Slechts 220 homoeopathen

IN ENGELAND en Schotland zijn nu in het geheel zes homoeopathische ziekenhuizen, waar overigens opera-

ties op de wijze van de officiële geneeskunst worden uitgevoerd al kan een patiënt voor of na de operatie wel homoeopathische medicamenten krijgen. In het medische register staan in Engeland en Schotland 110.000 medici ingeschreven, slechts 220 daarvan zijn de homoeopathie toegedaan. De meeste homoeopathen hebben alleen particuliere praktijken en hun patiënten behoren meest tot de midden- of hogere klasse.

In een interview dat dr. Blacky toestond vertelde zij dat slechts zeer weinig of misschien geen enkel van de moderne geneesmiddelen sinds de jaren dertig (toen de farmacologische revolutie begon) onderworpen is aan een homoeopathische beproeving. Maar de homoeopathen hebben reeds zoveel effectieve geneesmiddelen dat zij (dr. Blacky) en haar collega's slechts zeer zelden de moderne geneesmiddelen voorschrijven.

De verbazingwekkendste verklaring van deze dr. Margery Blacky noemde dr. Byrne het feit dat zij in het behandelen van 220 gevallen van longontsteking slechts in tien gevallen naast homoeopathische geneesmiddelen ook antibiotica had voorgeschreven. En dat alleen maar omdat familieleden van de patiënten daar op aandrongen. Voor de behandeling van kanker schrijft zij mistletoe voor...

Zij is overigens niet de enige hofarts, deze dr. Margery Blacky. Zij heeft twee collega's die beslist haar ideeën niet zijn toegedaan, o.a. Sir Ronald Bodley Scott, senior-geneesheer van het St. Bartholomew Hospital. Het is dus niet waarschijnlijk dat de drie hofartsen het in ernstige gevallen met elkaar eens zullen zijn. Op de vraag wat er dan zou geschieden wilde dr. Blacky niet ingaan.

ONGEWENSTE RECLAME

ZOWEL PROF. Querido (PvdA) als mej. drs. Vuylsteke (KVP) hebben zich in de Eerste Kamer gekeerd tegen ontoelaatbare aanprijzing van kwakzalversmiddelen voor radio en televisie. Dit geschiedde op 13 mei bij de behandeling van het volksgezondheidsbeleid van staatssecretaris Krusinga. Prof. Querido zowel als mej. Vuylsteke pleitten voorts voor een sociaal-medische begeleiding van gebruikers van verdovende middelen in plaats van strafplegging.

HET NIEUW Israëlietisch Weekblad bevatte dezer dagen een artikel over de zeer omstreden prof. Weinreb. Wij zullen ons hier niet bezig houden met wat Weinreb gedaan heeft om Joden te redden tijdens de bezettingstijd - hij is naderhand voor zijn dubbelzinnige houding gestraft met een gevangenisstraf van zes jaar, die hij echter slechts gedeeltelijk heeft uitgezeten. Thans wordt er op zijn rehabilitatie aangedrongen. De journaliste Renate Rubinstein heeft zijn mémoires bewerkt, in een groot aantal dagbladen zijn artikelen verschenen, waarin Weinrebs houding tijdens de oorlog in zeer gunstige zin wordt belicht.

De schrijver in het

Drs. Weinreb op kwakzalverspaden

NIW toont zich echter nogal kritisch. En terloops maakt de heer Cohen gewag van een veroordeling wegens feiten, waarover ook al praatjes gingen ten aanzien van zijn 'klanten' in oorlogstijd. Dat woordje 'klanten' tussen aanhalingstekens is van de heer Cohen.

Wat was dat nu voor een veroordeling?

Datspeelde in 1968, nadat reeds in 1958 Weinreb door de kantonrechter te Rotterdam was veroordeeld tot honderd gulden boete, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Zeg maar gerust: wegens kwakzalverij.

Prof. Weinreb is econoom. Deze in

Lemberg geboren, maar in den Haag opgegroeide figuur is door de Nederlandse regering nadat hem in 1948 gratie was verleend, uitgezonden naar Batavia, waar hij als hoogleraar in de economie optrad. Later is hij nog eens naar Ankara in Turkije uitgezonden. Als econoom, uiteraard.

PROF. WEINREB is een man, van wie een grote suggestieve kracht uitgaat. Hij wordt ook wel als een aartsvaderlijke figuur gekenschetst. In Zuid-Holland heeft hij bijbellezingen gehouden, die hem een kring van protestantse toegewijden verschafte. Tegelijkertijd bouwde hij zich een

kleine kring op van patiënten, want, naar het zeggen van Weinreb, bezat hij een Weense artsambul, vertegenwoordigde in Nederland de Rockefeller Foundation en trad op als lijfarts van prinses Gracia van Monaco. Een en ander behoorde echter tot het rijk van de fantasie.

Zijn patiënten bleven beperkt tot enige tientallen (aantrekkelijke, jonge) vrouwen, maar al deze patiënten behandelde hij als ware hij een soort gynaecoloog. Geld vroeg hij niet, al brachten zijn patiënten wel dozen bonbons etc. voor hem en voor de Vlaardingse hoofdonderwijzer mee die hem een

sprekkamer afstond. Van de „behandelingen" wordt gezegd, dat zij zeer pijnlijk waren en „kwetsend voor de eerbaarheid".

Voor een en ander heeft prof. Weinreb zich voor de Rotterdamse rechtbank moeten verantwoorden. De zaak is echter achter gesloten deuren behandeld omdat ook het delict „schennis der eerbaarheid" ten laste was gelegd, naast het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Het Hof in den Haag verzwaarde de straf tot acht maanden.

Drs. Weinreb heeft deze straf echter niet uitgezeten. Hij heeft cassatie aangetekend tegen het arrest van het Hof en is toen naar Duitsland vertrokken, waar hij nog altijd vertoeft.

Veeverloskundige paste keizersnede toe

VOOR DE Groenlose kantonrechter had zich medio mei B. C. B. uit Varsveld, van beroep veeverloskundige, te verantwoorden. En wel omdat hij de wet op de uitoefening van de diergeneeskunde overtreden had. Met algehele en plaatselijke verdoving had B. bij een koe de keizersnede toegepast. Dit gebeurde onder de gemeente Aalten. B. was zelf niet op de rechtszitting verschenen en liet zijn zaak over aan een raadsman, die erop wees, dat B. niet in staat was geweest tijdig de hulp van een vee-arts in te roepen. Het ging om een spoedgeval.

Een veearts constateerde later,

lezen wij in Zutphens Dagblad, dat de hechtingen bij de koe niet helemaal goed hadden gezeten. „Dat kan altijd gebeuren", aldus de raadsman. Hij vond de opmerking van de inspecteur van de Veeartsenijkundige dienst, dat een veeverloskundige vergeleken kon worden met een vroedvrouw, riskant. Op een vraag van de officier of zich de veeverloskundige voor het operatief ingrijpen had laten betalen, antwoordde de raadsman bevestigend. De officier vond beroep op overmacht niet gegrond, temeer ook omdat niet getracht was de veearts in te schakelen. De raadsman vond de zaak identiek aan een geval dat voor het kantongerecht in Terborg gespeeld had, waar de verdachte in eerste instantie was veroordeeld en later was vrijgesproken. Vonnis f 200,— boete.

Hoeveel zoetjes per dag?

„VOORZICHTIG MET zoetstoffen, een te veel kan schadelijk zijn", aldus luidt het advies op grond van een Amerikaans wetenschappelijk onderzoek. Daarbij werd een dagelijkse maximumhoeveelheid van 50 mg per kg lichaamsgewicht genoemd.

De Consumentenbond heeft uitgerekend op hoeveel tabletjes van een aantal veel gebruikte merken dat neerkomt. En geeft bovendien aan ter waarde van hoeveel tabletjes er in zogenaamde calorie-arme frisdranken is verwerkt. Een en ander is te vinden in het juninummer van De Consumentengids.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 40

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

WAARDELOOS ZALFJE TEGEN ECZEEM KOSTTE F 200

WIJNAND K. uit Zaandam, een standwerker op diverse markten, had iemand er toe gebracht 200 gulden te betalen voor een waardeloos potje zalf. Hij is thans door de rechtbank te Groningen veroordeeld wegens oplichting. Er is hem een fikse straf opgelegd, ondanks zijn 73-jarige leeftijd. Hij kreeg namelijk vijf weken gevangenisstraf, met aftrek van de drie weken, die hij al in voorlopige hechtenis had doorgebracht. Bovendien twee weken voorwaardelijk en de verplichting om de 200 gulden terug te betalen binnen een maand. Over deze Wijnand K. uit Zaandam hebben wij reeds in het aprilnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij (op bladzijde 24) in het kort bericht.

AAN HET verslag van de zitting van de Groningse rechtbank, dat wij aantreffen in de Winschoter Courant, ontleen wij het volgende.

De thans 73-jarige Wijnand K. is sinds zijn elfde jaar standwerker op de markt. De laatste twintig jaar verkocht hij zijn „wonderzalf“ tegen eczeem. Dat is hem nu opgebroken, hij heeft van 3 tot 25 april in voorlopige hechtenis gezeten, nadat hij in Drente was aangehouden. „Tot mijn leedwezen“, aldus K., ook voor de rechtbank zeer welbespraakt.

Slachtoffer

Slachtoffer van de oplichting was de 28-jarige H. Teekema uit Leek. Hij had veel last van eczeem, en wat de artsen ook voorschreven, niets hielp. T. kreeg, aldus zijn verklaring voor de rechtbank, op zekere dag een telefoontje van zijn vader: „Ik weet iemand, die je eraf kan helpen, maar dat kost je wel f 200,—.“ T. had het er graag voor over, en op zekere dag verscheen marktkoopman K., in gezelschap van T's vader en een chauffeur, bij de patiënt.

Wijnand K. bekeek de armen en benen van de heer Teekema zeer nauwkeurig, kneep er eens in en kwam tot de conclusie, dat zijn huid „veel te droog“ was.

„Maar ik kan u genezen“, zei K. „Als u deze zalf en deze vloeistof beurtelings gedurende vier weken gebruikt, is de eczeem verdwenen“.

Averechtse uitwerking

„Ik heb K. f 200,— betaald, en ik heb het spul gebruikt“, vertelde de getuige ter zitting. „Het werkte echter averechts, mijn huid werd helemaal rood, de jeuk werd erger, en na drie weken ben ik er dan ook mee gestopt“.

De verdachte verklaarde nergens van te weten. „Ik verkoop die rommel al twintig jaar op de markt, zei hij, „en altijd voor vijf gulden per pot. Ik ben 73 jaar en nog steeds arm, zou ik dat zijn als ik tweehonderd gulden voor die rotzooi nam? Kijk heren, deze schoenen heb ik zelf gemaakt, en heus niet van weelde“, besloot de beneuzen van de rechters heen en weer wiebelen.

K. wilde nu ook weer niet ontkennen, dat hij de heer Teekema f 200,— lichter had gemaakt. „Misschien was ik wel dronken“, veronderstelde hij. Hij bezwoer, dat hij het bedrag terug zou betalen en vroeg om het adres van de getuige. De griffier verstrekte een blaadje papier, de heer Teekema schreef zijn adres erop en de verdachte nam het in ontvangst. „Maandag heb je je geld, Teekema“, zei hij, „hier mijn hand, onder getuige van de heren...“

„Geloof u eigenlijk in uw produkt“, wilde de president van de rechtbank, mr. Overdiep, weten, „u hebt het maar steeds over „rommel“ en „rotzooi““.

Dr. H. H. SCHOLTEN plotseling overleden

IN DE week voor Pinksteren overleed volkomen onverwacht de oud-veier-nair inspecteur van de Volksgezondheid, Dr. H. H. Scholten. Tijdens zijn ambtelijke loopbaan heeft hij als adviseur en bestuurder voor onze vereniging zeer veel betekend. Zijn nuancierter kritische kijk op allerlei zaken, zijn geaegen inzicht in – voor de Volksgezondheid vaak zo belangrijke – veeartsenijkundige kwesties maakten, mede door zijn gevoel voor rechtvaardigheid, dat zijn adviezen steeds op een hoog peil stonden. Niet alleen hierom werden zijn raadgevingen steeds zeer op prijs gesteld, maar mede omdat ze altijd werden uitgebracht op een wijze, die volkomen strookte met zijn grote gevoel van menselijkheid.

Van zijn welverdiende rust na zijn pensionering in een omgeving, waar hij zich van stonde af aan zo volkomen vertrouwd heeft gevoeld, is door dit spoedige verscheiden maar kort door hem genoten kunnen worden. Maar toch heeft hij zijn in al zijn blijmoedigheid die paar jaar mede tot de mooiste van zijn leven weten te maken. Voor de familie is zijn onverwachte heengaan een bijna niet te overkomen slag. Van ganser harte wenst de Vereniging tegen de Kwakzalverij hen alle sterkte toe in de komende, zo moeilijke tijden.

„Ik geloof er niet in“

„Nee“, antwoordde de verdachte beslist, „ik geloof er niet in. Er zijn wel mensen door genezen, maar suggereren is ook wat... In dokters geloof ik trouwens ook niet. Weet u waar ik in geloof? In liefde. Hij die gelooft, heeft het eeuwige leven. Ik ben een goed christen...“

VERVOLG OP BLZ. 42

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ

„Laten we er lering uit trekken”

Over de brochure die de Vereniging tegen de Kwakzalverij het licht deed zien schreef Het Vrije Volk een waardierend artikel, dat wij hieronder laten volgen.

IN ONZE moderne medische wereld – waarin de kinders, de hosis en de Barnards de nootdieren spelen – leide de kwakzalver een verborgen bestaan dat hij alleen in de kleine advertenties aan het daglicht durft bloot te stellen.

Een kwakzalver wordt in het alge-

meen als een regelrechte knoeier en een geraffineerde oplichter gezien en ook de koele definitie van kwakzalverij als 'wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis' slaat de spijker trefzeker op de kop.

Deze en andere wetenswaardigheden worden onthuld in een brochure die wordt uitgegeven door de Vereniging tegen de Kwakzalverij die met enig gevoel voor verkoopstechniek 'Mogen wij even een boekje open doen?' is getiteld.

Het betoog tegen de kwakzalverij – dat echt wel iets verder gaat dan alleen bezwaren tegen geïnfecteerde speelkaarten en een niet ontsmette kristallen bol – wordt uitvoerig geïllustreerd met gruwelijke praktijkgevalen. Gruwelijk wil in dit verband zeg-

gen dat de kwakzalvertherapie niet heeft geholpen: de patiënt is gestorven.

Even een bloemlezing uit deze verwelkte ruiker: 'Na een paar weken overleed patiënte', 'prompt volgde een herhaling van de maagbloeding en na een half jaar overleed patiënte die waarschijnlijk in leven zou zijn gebleven als zij de raad van de medici zou hebben opgevolgd'. 'Patiënte overleed spoedig daarna'. 'Zij kon veel verbeterd worden ontslagen (uit het ziekenhuis) maar behield blindheid aan één van de ogen' en tot slot 'waarna het onbevoegd behandelde patiëntje na korte tijd overleed'.

Opvallend is dat het kennelijk in hoofdzaak vrouwen zijn die de kwakzalver als laatste strohalm beschouwen – terwijl de meeste echte artsen toch mannen zijn... Enfin, goed dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij er is. Van ons mogen ze dat boekje opendoen – laten wij er de lering uit trekken.

WAARDELOOS ZALFJE

VERVOLG VAN PAG. 41

Nog meer bijbelteksten strooide K. door zijn betoog, iets wat hij trouwens ook op de markt schijnt te doen.

„Van mijn kinderen heb ik boekhouders, uitvoerders en belastingambtenaren gemaakt”, vertelde K. nog, „dat heb ik dan tenminste van die rotmarkt genad. Maar ze zien mij er niet jaarde verachte, en hij liet met opmerkelijke ienigheid een voet voor de der vijck, eiste veertien dagen voorwaardelijk, met drie jaar proeftijd, oplichting bewezen achtend. Als bijzondere voorwaarde verbond hij aan de eis, dat K. binnen veertien dagen f 200,— terugbetaalt aan de heer Teekema. „Maandag heeft hij het!” riep de verdachte.

Als raadsman van de verdachte trad op mr. Berghuis. De getuige was wel wat lichtvaardig met K. in zee gegaan, vond hij. Overigens, als de heer Teekema na drie weken met het gebruik van de zalf niet was gestopt, was hij zijn eczeem misschien wel kwijtgeraakt. „Mijn cliënt gelooft niet in zijn produkt, maar ik weet niet, of ik er zelf niet in geloof”, zei de advocaat, „het is met dat spul vaak zo, dat de kwaal eerst erger wordt”.

De raadsman pleitte tenslotte clementie.

K. wendde tenslotte nog eens al zijn spreektalent aan en verzekerde, opnieuw, dat hij de heer Teekema schadeloos zou stellen. Om zijn woorden kracht bij te zetten viel hij de getuige om de hals. Vervolgens stapte hij op mr. Berghuis af: „Advocaat, mijn hand!” Dat kon buiten wel, beduidde de raadsman...

EEN KWAK ZALF OP DE ANGST

WIE ZIEK wordt mag de boot niet missen die haar, of hem, of zijn kind de meeste kans op een veilige overtocht naar genezing biedt. Deze treffende zin plukten wij uit een uitvoerig artikel, dat dr J. Kater onlangs publiceerde in het weekblad Televisier (1 maart 1969). Bij de illustraties ziet men op een podium een vrouw, die haar been door een magnetiseur of zoiets laat bestrijken. Een andere foto laat de Engelse Sybil Leek zien, die een soort cocktailshaker ledigt in een ramshoorn (of wat er op lijkt?). Zij noemt zich het hoofd van het heksenconvent van het New Forest. Haar familie zou zich al eeuwen bezig houden met het bereiden van kruiden. Volgens het bijschrift bestaat de fistelpot van Ursem niet meer.

In de fistelpot van Klaas Ursem werden bij een onderzoek in 1882 uitgevoerd voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij aangetroffen: poeder van karwijzaad 30, poeder van Lavas 10, laurierbessen 40, wierook 10, sevenboom 30, poeder van hertshoorn 10, kruidnagelen 5, witte peper 5, nootmuskaat 5, kruipend hondsdraf 5, jeneverbessen 10, twee eierdooiers, 1 kg verse roomboter. Toen men de fistelpot in 1920 nog eens onderzocht vond men ranzige boter, fosforzure kalk, plantenpoeders, o.a. peper.

Dr Kater wijst er in zijn artikel op welk een groot gevaar er schuilt in kwakzalverij en alle paragnostische methoden, wanneer men zich laat behandelen onder het motto: baat het niet, het schaadt ook niet. Want juist

dat laatste is een drogredenering, omdat zij de oorzaak is dat zo velen de boot (naar genezing) erdoor missen.

Bij de afschrikwekkende voorbeelden noemt dr Kater het geval van een man met een vergroting van de prostaat. Hij onttrok zich aan de behandeling van de specialist en gebruikte maandenlang de druppeltjes van een kwakzalver. Op een avond kon hij ineens niet meer urineren, omdat de vergrote prostaat de uitgang van de blaas afsloot. Spoedopname en een operatie hebben hem kunnen redden.

Als zoete koek

„VOORAL OUDERE mensen zijn graag bereid veel geld te betalen voor wondergenezingen, maar men staat er versteld van hoeveel jongeren, zonder eerst hun goede verstand te gebruiken, zich ook laten beetnemen”, aldus dr Kater in zijn artikel waarboven de titel staat: „Een kwak zalf op de angst”. „Magische woorden als vitamines, hormonen, proteïnen, biologische werking en enzymen slikken zij, met de produkten waarin al deze middelen worden aangeboden, als zoete koek. Wanneer het er om gaat te vermageren, fit te blijven, bloedarmoede te bestrijden, seksueel op peil te blijven (of weer te komen), slappe borsten weer stevig te maken, een mooie huid te krijgen, er jong te blijven uitzien, rimpels te verdrijven en een dreigende kaalheid af te wenden, is men graag bereid om zo'n middel tegen een hoge prijs te kopen.”

WIELERSOIGNEUR COLLARD HAD GROTE MACHT

IN HET rapport van de doktoren D. Willebrand, J. L. de Jongste en dr. W. L. Mosterd over het optreden van de wielersoigneur Collard tijdens de Olympische Spelen te Mexico wordt toegegeven, dat de medische staf onvoldoende rekening heeft gehouden met de invloed en de macht van verzorgers als Collard. Men had te gemakkelijk aangenomen, dat de Nederlandse deelnemers aan de Olympische Spelen zonder meer hun vertrouwen aan de artsen zouden schenken.

De beoefenaar van de topsport wordt psychisch te weinig opgevangen. Al te veel denkt men aan de invloed van de sportbeoefening op het lichaam en te weinig aan de invloed op de geest. Door dit onvoldoende opvangen van de topsportbeoefenaar wordt de weg vrijgemaakt voor lieden, die én de sportbeoefenaar én de sport op de zaken die zijn voorafgegaan aan het wegzenden van Collard uit Mexico.

„Collard stelde duidelijk geen prijs

op samenwerking in het medisch team waartoe toch van tevoren afspraken waren gemaakt. Hij werd steeds meer gezien in het gezelschap van atleten die niet onder zijn verzorging vielen. Ons bereikten steeds meer berichten over denigrerende opmerkingen aan ons adres gericht van de zijde van Collard.”

De zaak kwam tenslotte tot een uitbarsting toen de artsen De Jongste en Mosterd in een massagekamer spuiten in een prullemand vonden. Ook werden ampullen aangetroffen die o.m. duraboline hadden bevat. Collard, die bekende te hebben gespoten, werd teruggezonden na deze vondst, ondanks zijn verweer dat de wielrenners er zelf om gevraagd hadden.

Het rapport besluit met een aantal opmerkingen aangaande het gebruik van duraboline, een hormoon-preparaat. De medische staf komt tot de conclusie dat het gebruik van duraboline geen onschuldige handeling is. „Men moet voortdurend bedacht zijn op bijwerkingen, reden waarom het toedienen van deze stoffen „niet verantwoord” is.”

★

EEN RAPPORT van drie medici, die als sportartsen naar de Olympische Spelen zijn geweest te Mexico en een boekje opendeden over het optreden van wielersoigneur Collard, heeft heel wat stof doen opwaaien in de vaderlandse sportkolommen. Het is wel duidelijk geworden, dat het wegsturen van Collard, die maar raak spoot, ook al door zijn geloof in de magie van „het spuitje” (door de mond ingenomen vitaminen zouden niet dié werking hebben), niet zonder reden was.

Hij mocht al deze zaken niet doen, daarvoor miste hij ten enenmale de bevoegdheid. Er moet natuurlijk wel aan toe worden gevoegd, dat de verhouding tussen wielrenners en soigneurs mentaal van die aard is, dat een soigneur zich steeds meer gaat indenken, dat hij de bovennatuurlijke krachten van de sport beheerst.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant lazen wij het volgende ingezonden stuk van dokter C. J. Oudmayer, arts te Rijswijk (Z.H.). Wij laten deze brief hieronder volgen:

Met enige belangstelling las ik

het relaas inzake een zekere heer Collard, die - als soigneur van de Olympische ploeg - deelnemers behandelde, kennelijk tegen de wens van medische begeleiders.

In het samenvattend overzicht miste ik het bericht, dat tegen deze heer een vervolging werd ingesteld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, waaronder het toedienen van duraboline-injecties zonder medisch voorschrift ongetwijfeld te rekenen valt.

Tevens mis ik een verklaring voor de wijze, waarop de heer Collard aan de duraboline gekomen is. Duraboline kan uitsluitend op recept worden verstrekt. Gaf een arts een blanco-recept, of werden hem zonder verantwoording monsters verstrekt?

Is geen inspecteur der volksgezondheid op de gedachte gekomen dat hier een vervolging dient te worden ingesteld? Heeft niemand van de begeleidende medici een klacht ingediend?

Antibiotica werd verborgen onder veevoer

VERPAKT ONDER het veevoer had de Winterswijkse landbouwer J. W. E. in een veeschuur antibiotica voorhanden gehad. „Hoe men er aan komt is steeds onnaspeurlijk” aldus de kantonrechter te Groenlo. Ook E. kon dat niet vertellen. Hij had het langs de deur gekocht en wist echt niet de naam. „U had het anders wel goed opgeborgen” vond de officier, mr. Punt. Daar was E. het niet mee eens. De ambtenaren van de AID stonden er bovenop. Ook vertelde E. dat het bewijs niet was geleverd dat hij de laatste maanden het vee met antibiotica ingespoten had. „Ik kreeg een compliment voor de keurige veestapel”, aldus E.

De kantonrechter wees erop, dat ook een injectiespuit was gevonden. Ook waren er lege flessen in een oude sloot gevonden. De kantonrechter betreurde het dat landbouwers steeds weer van scharrelaars alle mogelijke flesjes kopen, net als of het vetters of elastiek is. Hij wees nog eens op het grote gevaar dat het spuiten met antibiotica voor de volksgezondheid kan hebben. De officier eiste een boete van tweehonderd gulden. Daar sloot zich de kantonrechter mr. H. J. Steenberg bij aan.

BIJ MAASBACH:

geen pil!

„VROUWEN IN de ban van een geloof”, heet een serie in het damesweekblad *Eva*. Het zesde artikel in de rij is gewijd aan de secretaresse van gebedsgenezers John Maasbach, Ellen Beer.

Maasbach en zijn volgelingen, lezen wij, houden zich zo letterlijk mogelijk aan de bijbel. Zo zal een vrouw, volgens hun mening, precies zoveel kinderen krijgen als God wil. („De Here opende en sloot de baarmoeder”). Als ze ziek zijn, bidden ze om genezing. In „Nieuw Leven” - het orgaan van de Volle Evangeliezending van John Maasbach, red. M.t.d.K. - worden regelmatig de resultaten van de gebedsgenezing gepubliceerd. Dames en heren uit het hele land vertellen hoe God hun gezwel wegnam of de verslaafdheid aan drank en nicotine.

Oostenrijkse charlatan noemt zich „kankergenezer”

DE 62-JARIGE „heilpraktiker” Johann Bayerl uit het Oostenrijkse Salzburg voelt zich een in zijn land weinig geëerd profeet. Hij beklagt er zich tegenover journalisten bitter over, dat Weense kankerspecialisten niet met hem willen praten en dat hij niet in de gelegenheid wordt gesteld zijn kunnen te demonstreren.

Hij beweert, dat hij een aantal mensen genezen heeft. Tegenwoordig houdt hij in Duitsland zitting, omdat de Oostenrijkse wet niet bijzonder veel met zulke „genezers” als Bayerl op heeft.

Timmerman met injectiespuit

EEN WERKLOZE Italiaanse timmerman heeft in New York vijf weken als dokter in een ziekenhuis gewerkt voordat zijn liefde voor vrouwen een eind aan de maskerade maakte. Volgens het parket van de New Yorkse wijk Bronx zal Anthony Guarino, die drie jaar geleden uit Italië emigreerde vervolgd worden wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde en wegens het afleggen van trouwbeloften aan twee vrouwen terwijl hij met een derde was getrouwd. In het ziekenhuis heeft Guarino injecties gegeven, patiënten onderzocht, geneesmiddelen voorgeschreven en bij operaties geholpen.

Volgens de politie was de eerste klacht tegen hem ontvangen van een verpleegster met wie Guarino in ondertrouw was gegaan. Zij zei dat zij achterdochtig was geworden toen hij geld van haar begon te lenen. Volgens de politie was bij het onderzoek gebleken dat Guarino, die reeds 2½ jaar getrouwd is, ook nog beloofd had een fabrieksarbeidster te trouwen.

Al meer dan tien jaar geleden werd hij tot een week gevangenisstraf veroordeeld. Veel zieken echter zoeken hem in het Duitse Freilassing, waar hij nu zijn spreekuur houdt, op en met dankbrieven van patiënten probeert Bayerl te bewijzen, dat hij geen valse hoop wekt.

Terwijl over heel de wereld in laboratoria ijverig gespeurd wordt naar de oplossing van het raadsel kanker is dat voor iemand als Bayerl helemaal geen raadsel. Hij weet het alles al lang. Grondoorzaak is het feit, dat in ons voedsel al te veel chemische bestanddelen voorkomen. En dan? De gevolgen zijn, verzekert Bayerl tot degenen, die naar hem willen luisteren, dat er zich stofwisselingsstoornissen voordoen. In de slijmvliezen van maag en darmen ontstaan door gisting bepaalde vergiften. De lever wordt overbelast en rottingsbacteriën raken in de bloedbaan.

HET IS een aardig praatje voor een leek, maar hoe ontstaat nu de kanker? Volgens Bayerl tasten die bacteriën de al wat verzwakte cellen van het menselijk lichaam aan. Nu sluit de cel zich weliswaar automatisch af voor deze boze indringers, maar het bloed voert zonder ophouden steeds maar nieuwe giftige stoffen aan. Hele groepen cellen raken zodoende in verval. Een tumor begint te woekeren, weet Bayerl, een man, die geen histologie heeft moeten leren, geen elektronenmicroscopie heeft moeten hanteren om het haarfijn te kunnen uitleggen. En al die dure, geleerde mensen, in talloze laboratoria, overal maar zoeken zonder het geheim te doorgronden!

Bayerl, de wonderdoener uit Salzburg, die alleen over de grens zijn spreekuur kan houden om wanhopige patiënten valse hoop in te blazen, weet niet alleen de oorzaak van kwaadaardige gezwellen, hij weet ook hoe ze te genezen. Heel eenvoudig ook weer. De natuur heeft het hem verschaft.

Hij heeft een zuiver plantaardig

middel, dat de spijsvertering bevordert. Daardoor worden vergiften uit de slijmvliezen verjaagd, het bloed wordt gereinigd. En zolang de tumor niet „opengebrosen” is kan hij met zijn middel heel wat kankerpatiënten genezen, beweert Bayerl. Hij heeft, om heel edelmoedig te zijn, de bijzonderheden over zijn gelukte genezingen ter beschikking willen stellen aan het Oostenrijkse ministerie voor gezondheid. Maar men bleek er geen belangstelling voor te hebben. Schande, roept Bayerl.

Ook de diagnose is bij Bayerl maar een uiterst eenvoudige zaak – hij bekijkt de ogen van zijn slachtoffers met een soort loep en weet dan alles...

BIER EN KALMERENDE MIDDELEN

IN DE apotheken, in de staatsdrankwinkels en op de televisie van Zweden is kort geleden een het hele land omvattende campagne begonnen tegen het gevaar dat bestuurders van motorvoertuigen lopen en veroorzaken wanneer zij voor het rijden kalmerende middelen innemen in combinatie met b.v. een glas bier.

In brochures, samengesteld door dr. Gunnar Lundquist van het Karolinska Ziekenhuis in Stockholm wordt er op gewezen, dat talrijke medicijnen, en vooral kalmerende middelen, in vele gevallen verschillende reacties teweegbrengen bij verschillende mensen. Iedere autobestuurder moet zich daarom heel goed bewust blijven van zijn lichamelijke conditie.

Volgens de medici is er nog veel te weinig bekend over de effecten van combinaties van medicijnen en alcohol, maar zo veel is toch wel zeker, dat de meeste soorten slaaptabletten, pillen voor mentale aandoeningen (zoals librium), tabletten tegen reisziekte en middelen tegen te hoge bloeddruk het effect van alcohol zodanig kunnen verhogen, dat het drinken van slechts een glas bier al zeer gevaarlijk kan zijn in het verkeer.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerds, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Peningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiten, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1872.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 44

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

Komt het straks tot een wetswijziging?

DE STAATSCOMMISSIE-PETERS, die vier jaar geleden werd ingesteld om het vraagstuk van de onbevoegde uitoefening van de geneeskunst te onderzoeken zou in een (tot nu toe niet gepubliceerd) rapport hebben aangedrongen op wijziging van de wet op de geneeskunst. Het advies werd door alle leden van de commissie ondersteund. Eerder had het lid van de commissie, mr. G. E. Kruseman, die herhaaldelijk optreedt als verdediger van leden van de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers, aan het Algemeen Handelsblad verklaard, dat er géén sprake zou zijn van een erkenning van de natuurgenezers.

Aan Het Parool verklaarde mr. Kruseman onlangs dat het aanvankelijk ondenkbaar leek dat de commissie tot een unaniem advies zou komen, omdat „vier van haar leden immers het standpunt huldigden van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering van de geneeskunst, die zoals bekend onwankelbaar vasthoudt aan het beginsel dat uitsluitend degenen die de artsenstudie met succes hebben afgesloten bevoegd mogen zijn om de geneeskunst uit te oefenen.

(Men zal zich herinneren, dat destijds staatssecretaris Bartels uit de commissie een vertegenwoordiger van de Vereniging tegen de Kwakzalverij weerde, omdat diens opvattingen toch al zouden vaststaan.)

„Aan de andere kant is echter”, aldus mr. Kruseman, „de bestaande wet gestrand op haar uitgangspunt, dat elke geneeskundige raad of bijstand van een niet-arts ongeacht diens goede bedoelingen en resultaten een strafbaar feit oplevert”.

De heer Kruseman meent dat het bestaan van dit algemene verbod het bovendien onmogelijk maakt om daarnaast andere strafmaatregelen uit te

In dit nummer: Het sop en de nagelversterker - Weer klanten in Casteren - Loodgieter als wonderdoener - Met scherp rapier - Huib helpt her en der.

ANGST VOOR MUIZEN

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Dr. R. J. H. Krusinga, heeft in het kader van het wetenschappelijk onderzoek voor een periode van twee jaar een financiële bijdrage beschikbaar gesteld voor de verdere realisering van het z.g. „fobieën-project”.

Sommige mensen krijgen in bepaalde omstandigheden of tegenover be-

aalde voorwerpen een angstbeklemming, zonder dat hiervoor een zichtbare oorzaak of reden is aan te geven. Meestal zijn de mensen, die zo reageren zich bewust van het ziekelijke van deze vrees, resp. angst. De angstbeklemming, resp. de vrees is een fobie. Het is te begrijpen dat deze „fobogene objecten” of situaties een van de grondpatronen van vele neuroses vormen.

Bij het z.g. „fobieënproject” worden verschillende aspecten vanuit één verschijnsel, met name fobie, bestudeerd. Een van de aspecten is het sociaal-psychologische. Karakteristiek voor mensen die een dergelijk gedrag vertonen, is dat de sociale relaties, in het bijzonder de verhoudingen in het gezin gestoord zijn.

Vooraf voor dit aspect van het onderzoek, heeft de Staatssecretaris de bijdrage verleend.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door staf en studenten van de afdeling Persoonlijke leer van de sub-faculteit Psychologie aan de Universiteit van Amsterdam, onder leiding van Prof. Dr. J. T. Barendregt.

En van hoeveel waarde zou dit onderzoek zijn, wanneer de psychologen medisch gevormd waren? Gelijk bekend dringt de Vereniging tegen de Kwakzalverij er reeds tal van jaren op aan om de studie in de psychologie onder te brengen bij de faculteit der geneeskunst. Grote voordeel: dat de arts psychologisch wordt gevormd en de psycholoog een medische basisopleiding ontvangt. (Red. M.t.d.K.)

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

TE VEEL SLAAPMIDDELEN - MAAR NAGELVERSTERKER OOK MARIHUANA OP HET TV-SCHERM

Het GEBRUIK van marihuana, LSD en andere middelen in Zeeland neemt toe en daarmee ook het aantal handelaars hierin. Het aantal verbruikers wordt momenteel door deskundigen in dit gewest geschat tussen de honderd en vijfhonderd. Het Zeeuwse consultatiebureau voor alcoholisme telde onder de 492 vorig jaar behandelde patiënten twaalf personen, die verslaafd waren aan andere middelen dan alcohol. Directeur R. Visser van dit bureau heeft de zaak van de marihuana en andere „stuff” uitvoerig in zijn jaarverslag aan de orde gesteld.

Een klein aantal van de gebruikers heeft moeilijkheden gekregen door sociale verwickelingen of door een proces-verbaal.

Ander gevaar

De heer Visser wijst er echter op, dat het wel lijkt of men in deze tijd, waarin marihuana en LSD de meeste aandacht trekken, vergeet dat in ons land en in de provincie waarin zijn bureau werkt, andere middelen, zoals kalmerende middelen (sedativa) ook een groot gevaar betekenen. De heer Visser: „De morfine-, opium- en andere verslavingen komen vrijwel alleen voor bij artsen en verpleegsters. Veel vaker zien we bij mensen van middelbare leeftijd misbruik van slaapmiddelen en – vooral bij vrouwen – van pijnstillende middelen. Zijn het ten aanzien van marihuana en LSD vooral conflicten met de rechtsorde die aan de dag treden, en maar matig sociale problemen en weinig verslaving, bij het overmatig gebruik van medicamenten krijgt men zelden te maken met strafrechtelijke aspecten, maar veel meer met sociale en zeer veel ernstige medische en psychische stoornissen.”

Voor de heer Visser een reden om zich af te vragen of het Zeeuws consultatiebureau voor alcoholisme zich niet eens moet bezinnen of het wenselijk is dat men aan de behandeling en de preventie van verslavingsziekten in het algemeen aandacht moet schenken.

Op naar Dordrecht

Dordrecht, dat met Den Haag in ons land op de tweede plaats staat bij het verbruik van verdovende en stimulerende middelen, blijkt op Zeeuwse jongeren een sterke aantrekkings-

kracht uit te oefenen. In kleine groepjes komen de jonge Zeeuwen naar enkele cafeetjes, beatkelders e.d. Hun aantal wordt op enkele tientallen per weekend geschat. De stad zelf telt zo'n duizend gebruikers en gebruikers.

Van twee kanten wordt er iets aan gedaan in Zeeland. Op het justitiële vlak, waar men de situatie overigens thans beslist niet alarmerend noemt maar waar men wel terdege rekening houdt met de mogelijkheid van méér dere kant wordt er iets aan gedaan door merkwaardigerwijs de Pinkstergemeente in Vlissingen. Die benadert „zaken” in de toekomst. Aan de andere gebruikers overigens alleen op „geestelijke” wijze. Van de medische en psychiatrische kant van de zaak blijft men, aldus wordt daar gezegd, volkomen af.

Wat de justitiële gang van zaken betreft, het aantal zaken was de afgelopen jaren bepaald niet zeer aanzienlijk. Er is wel eens een café gesloten in Middelburg, er werden waarschuwingen uitgedeeld, de Vlissingse

Gevaar sedativa onderschat

politie heeft zich na ontdekking van een kleine handelaar, tot de scholen gewend met een waarschuwende brochure. De handel is doorgaans in 't klein, van verbruiker naar verbruiker.

Mocht men nog verwachten dat Zeeland, aan de zuidwestpunt van Nederland, met kleine, maar wel dikwijls gefrequenteerde havens, die een voorland vormen van de Antwerpse havenagglomeratie, een typisch invoer- en doorvoerland is voor drugs, dan is dat in de praktijk in ieder geval nog niet bewezen. Er is wel eens een partij van enkele kilo's marihuana aangevoerd in Terneuzen en ook in Vlissingen wist men er weg mee, maar de politieke autoriteiten menen de zaak goed in handen te hebben.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjelaan 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

DE CONSUMENTENBOND heeft, blijkens het julinummer van de Consumentengids, een paar reclame-uitingen op de televisie onder de loep genomen.

„Met nagelversterker op proteïnebasis”, zegt Lodoline in een televisiespot.

Is dat zo? „Mogen we inderdaad verwachten sterkere nagels te krijgen als we Lodoline gebruiken voor de afwas? We onderzochten het. Het gehalte aan proteïne bleek maximaal 23/4% te kunnen bedragen”. Aannemende dat dit maximum inderdaad aanwezig is dan bevat een afwassop nog maar 0,0014%. De zin „op proteïnebasis” doet in dat licht op zijn minst overdreven aan. Nog afgezien van het feit, dat van proteïne of andere uitwendig aan te brengen middelen ter versterking van de nagels niets te verwachten valt.

Ook Pril afwasmiddel is regelmatig in het televisiebeeld. Een in Pril-sop gestoken hand wordt onmiddellijk door een dikke lijn omsloten die een beschermende laag moet suggereren. Of hetzelfde met de vuile borden, messen of vorken gebeurt, wordt niet uit de doeken gedaan, merkt de Consumentengids sarcastisch op.

In Engeland moet de reclamemaker die dergelijke berichten lanceert zijn beweringen – volgens de daar geldende Trade Descriptions Act – waar kunnen maken. In ons land jammer genoeg niet”, aldus de Consumentenbond.

Zeep en liefdadigheid

„KOPEN AAN de deur is niet de juiste manier om liefdadigheid te betrachten” zegt de Consumentenbond. „Niet als erbij verteld wordt, dat de artikelen waarom het gaat door gehandicapten zijn gemaakt en evenmin als erbij verteld wordt, dat de winst naar een liefdadig doel gaat”.

Dat laatste is vaak het geval bij aanbiedingen in het groot van zeep en andere schoonmaakartikelen waarmee scholen, inrichtingen, bejaardentehuizen e.d. worden benaderd. De Consumentenbond adviseert om het kopen van hetgeen men nodig heeft en het geven voor liefdadigheid gescheiden te houden. Dat bevordert de duidelijkheid en is tenslotte ook in het belang van de instellingen die men begunstigen wil.

Het augustusnummer van de Consumentenbond verwerkte een en ander in een artikel.

„Beste dokter”, schreef

Amerikaanse fabriek

DE METHODEN van bepaalde Amerikaanse farmaceutische fabrieken worden scherp in het daglicht gesteld kunnen schaden.

Het rapport gaat ook uitvoerig in door een sub-comité van de Senaat, dat bezig is met een uitgebreid onderzoek naar beweerde misbruiken in de geneesmiddelen-industrie. In het meummer van ons Maandblad hebben wij ook al melding gemaakt van dit onderzoek (op blz. 30) dat geschiedt onder voorzitterschap van de democratische senator uit Wisconsin, Gaylord Nelson.

Hoewel de Amerikaanse Nationale Academie van wetenschappen een produkt van de Upjohn-maatschappij te Kalamazoo, genaamd Panalba als „niet effectief” had gebrandmerkt, verkocht Upjohn vorig jaar voor een waarde van 16.800.000 dollar aan Panalba. De Food and Drug Administration van de Ver. Staten wil tachtig combinaties van geneesmiddelen – twee of meer geneesmiddelen in één capsule – verbieden, tenzij de fabrikanten kunnen aantonen, dat zij doeltreffend zijn. Tot deze combinaties behoort ook Panalba.

Een vooraanstaande medicus, hoofd van de afdeling infectieziekten van de medische school van de Universiteit van Californië te Los Angeles (UCLA), dr. William L. Hewitt trok voor het sub-comité van leer tegen de combinaties van geneesmiddelen. Maar de industrieën gaan er mee door om er reclame voor te maken „terwille van de financiële bate van dergelijke oefjes”.

Na het voorstel van de Food and Drug Administration zond Upjohn brieven naar medici in de gehele Ver. Staten met de suggestie om naar Washington een briefje te sturen, waarin de medicus zich bij de Food and Drug Administration zou beklagen, dat hem belet werd zijn patiënten voor te schrijven, wat hij wenste. Dit zou er volgens Hewitt op neer komen, dat men, los van de wetenschappelijke veroordeling van een bepaald geneesmiddel, over het gebruik zou gaan stemmen. Hij noemde het brutaal, onscrupuleus en zelfzuchtig van de Upjohn-fabrieken om het in hun „Beste dokter”-brieven voor te stellen alsof de vrijheid van de geneesheer door de overheid in het gedrang werd gebracht.

„BONA

**Dokter de
tegen**

MET VLIJMSCHERP papier keerde onze voorzitter, arts A. P. N. de Groot zich tegen de paranormale geneeskunst in de rubriek „Naar ik meen” van S.G., het populair-wetenschappelijke maandblad Studium Generale, dat nauw verbonden is met de Leidse Onderwijsinstellingen.

„Naar ik meen”, aldus de heer De Groot, „is de paranormale geneeskunst levengevaarlijk omdat in vele gevallen patiënten te laat onder werkelijk deskundige behandeling komen”.

Van betekenis omdat dit probleem zich ook zal hebben voorgedaan in de commissie-Peters, die de minister moet adviseren over de onbevoegde genezers is, wat de heer De Groot opmerkt over „bonafide genezers”.

Dat is ook al zo'n lege uitdrukking, want wat verstaat u onder bonafide? Te goeder trouw, ja, maar dat betekent niet dat zo'n vent ook goed is! Noem ze liever „gezondheidsbemoeiers”, want de praktijken van deze ex-fietsenmakers en buschauffeurs hebben niets met genezen of gezondheidszorg te maken. Ze weten er geen fluit van! Als een patiënt, of liever noem ik hem „klant”, bij voor mijn part welke „genezer” dan ook komt, wordt de behandeling gevoerd naar het inzicht dat die heeft in de toestand van de patiënt. Die patiënt wordt niet medisch onderzocht, dus

AFIDE GENEZER"

e Groot keert zich fel lege uitdrukking

moet dat inzicht wel via buitenzintuiglijke weg tot stand gekomen zijn. Daarom is helderziendheid het fundament van de kwakzalverij.

Ik beweer dat er hier geen helderziendheid bestaat, en ik zou de eerste zijn om het bestaan ervan toe te juichen, om de simpele reden dat het hele medisch-diagnostische arsenaal in één slag enorm zou zijn uitgebreid. Maar het is nog nooit aange-toond. Met al die verdraaiingen is prof. Tenhaeff al lang geleden begonnen, met het verhaal over een zeeman die een paar eeuwen terug al zou hebben gedroomd wat er nu allemaal gebeurt. Dat verhaal is volkomen ontzenuwd, maar het gekke is dat meneer Tenhaeff er maar gewoon mee doorgaat. Sterker nog, hij ging met die Croiset de hort op, waarbij hij voor plattelandsvrouwenbonden zijn kunsten ver-toonde. Verlamde mensen werden ten tonele gevoerd, met wie het zo-waar al weer beter ging.

Deze praktijken hebben een buitengewoon slechte invloed op de volksgezondheid. Het is levensgevaarlijk, omdat het publiek de woorden van zo'n hoogleraar als Deventerkoek slikt.

Tenhaeff is nu weg in Utrecht, en men heeft het even voorgesteld alsof een of andere arts uit Amerika hem gaat opvolgen. Mijn reactie daarop: „Gelukkig, want we kunnen die vent als arts tenminste voor het

medisch tuchtcollege slepen!”

Aldus de heer De Groot in Studium Generale.

★

OVER HET WONDER in de genezing merkte de heer De Groot in S.G. nog het volgende op:

Als iemand zegt: er is een wonder gebeurd, dan zeg ik: dat was helemaal geen wonder, maar een volkomen natuurlijke genezing, die volstrekt logisch te verklaren zou zijn als we die verklaring maar wisten; maar zo ver is de medische wetenschap nog niet. Er is nog nergens aangetoond dat paragnostische geneeskunst een positief effect heeft gehad.

In 1958 heeft een commissie van die meneer Tenhaeff een onderzoek onder paranormale genezers uitgevoerd en daarbij toonde een arts aan dat 14½% van de bestudeerde gevallen direct door moest naar de huisarts. 1% lag binnen een maand in het ziekenhuis. De rest? Ik weet niet of u weet wat een placebo is – nou, dat is zoveel als een neptabletje. In Amerika hebben ze uitgevonden dat bij 35% van die kwakzalverklanten dat nepmiddel evenveel succes had als een medicament. Dat betekent dat de rest grotendeels suggestie is. Trouwens, bij de artsen komen ze toch altijd terug, omdat alleen zij nu eenmaal een doodsvaardiging afgeven.

Vrouwen moeten bevallen aan voet van een eikeboom

EEN LOODGIETER in Compiègne in Frankrijk weet een aantal volgelingen zover te krijgen, dat zij medische hulp afwijzen. Het is de 65-jarige René Henaux, die beweert te „genezen door gebed”. Een 25-jarig meisje, Danielle Fleurus was er het slachtoffer van. Zij leed aan tuberculose, maar omdat haar familie vast overtuigd was van de gaven van loodgieter Henaux, kreeg zij geen medische hulp en geen medicijnen. Zij moet niet het eerste slachtoffer van de „wonderdoener” uit Compiègne zijn. De Franse justitie is nu van plan om Henaux aan te pakken.

Volgens de Parijse correspondenten van Het Vrije Volk, mej. Jo Manasse, zal dat niet gemakkelijk zijn. René Henaux is een slimme vos, hij verbiedt zijn volgelingen allerminst om naar de dokter te gaan.

Ook kunnen ze gerust de voorgeschreven medicijnen gaan kopen. Maar die medicijnen smijten ze weg. Want ze geloven, met René Henaux, dat God hem uitkoos om hen te genezen en hun zorgen te verlichten. René Henaux hoeft de mensen niet eens te ontmoeten daarvoor. Zijn aanhang strekt zich thans uit tot in België en ons land.

De volgelingen van de loodgieter mogen geen televisie in huis hebben en evenmin kranten lezen. Ze moeten hun eigen brood bakken. De vrouwen moeten gaan bevallen „in het bos aan de voet van een eikeboom.”

De Parijse correspondenten hoorde voor de radio een vrouw vertellen, hoe ze dat gehoorzaam had gedaan. Het avontuur liep goed af. De baby werd negen maanden lang niet gewassen. „Om zijn natuurlijke bescherming niet weg te nemen”, vertelde de moeder. „Daarna moest ik het wel doen, want de mensen maakten allerlei opmerkingen”.

In Frankrijk bestaan honderden wonderdoeners, vreemde sektenleiders, magiërs. Ze hebben allemaal een grote aanhang. Die van René Henaux uit Compiègne is nu door de politie verhoord. Men wil proberen een voorbeeld te stellen. Volgens de Franse wet kan de loodgieter misschien worden aangeklaagd „wegens opzettelijk weigeren van hulp aan iemand die in levensgevaar verkeert”.

De politie werd bij ontelbare huisbezoeken die ze maakte vergezeld door maatschappelijke werksters. Die zullen vaststellen of in de gezinnen van de volgelingen van René Henaux soms zieke kinderen zijn, die geen medische verzorging krijgen.

De bewonderaars van de wonderdoener zijn razend. Ze bewaken nu dag en nacht zijn huis in Compiègne, want hun meester „wordt vervolgd en bedreigd”. De jammerlijke dood van Danielle Fleurus heeft hun geloof niet geschokt.

Is na een bevalling bloedwijn nodig?

EEN FABRIKANT van bloedwijn richtte onlangs een brief tot jonge moeders waarin deze de raad kregen hun „uitgeputte krachtreserves” met deze bloedwijn weer op peil te brengen. Dit was voor de Consumentenbond aanleiding bij medisch deskundigen te informeren of er na een

normale bevalling inderdaad behoefte aan een aanvulling is en waaruit die dan zou moeten bestaan.

Volgens de antwoorden zou dit normaal niet het geval zijn, bij uitzondering kon echter toediening van ijzer gewenst zijn. De bloedwijn in

kwestie werd daarom – samen met enkele andere bloedwijnen en enkele gewone ijzerpreparaten – op ijzergehalte onderzocht. Het resultaat wees uit, dat de jonge moeder die werkelijk ijzer nodig heeft met een door de dokter voorgeschreven preparaat heel wat goedkoper uit is.

Ook Wierings Weekblad deed boekje open

MET VEEL waardering lezen wij in Wierings Weekblad, dat in een opslag van rond 350.000 wordt verspreid in Amsterdam en Amstelveen de volgende samenvatting over het werk van onze vereniging. Zulks naar aanleiding van de brochure „Mogen wij een boekje open doen?” dat onlangs van de pers kwam. Hier volgt het artikel uit Wierings Weekblad.

Sedert 1881 houdt de „Vereniging tegen de kwakzalverij” zich bezig met de strijd tegen diegenen van wie zieke mensen „wonderen” verwachten. En deze strijd is nog lang niet uitgestreden. Dat blijkt opnieuw uit een brochure, die met de vraag „Mogen wij een boekje opendoen?” verschenen is.

Het succes van hen, die onbevoegd de Geneeskunst uitoefenen (in de brochure worden zij „knoeiërs” genoemd), wordt veelal bepaald door suggestie. Hoewel de activiteiten,

die deze kwakzalvers bedrijven, volgens de Wet van 1865 strafbaar gesteld zijn, weten zij, doordat zij de lacunes van die wet kennen, deze veelal te ontduiken, tot schade van degenen, die hen – ondanks vele waarschuwingen – raadplegen. Het „boekje” geeft daarvan een aantal treffende voorbeelden.

De Vereniging tracht haar doel te bereiken door o.a.: als geneesmiddel of geneesmethoden aangeprezen stoffen te doen onderzoeken of aan een nader onderzoek te doen onderwerpen en de uitkomsten bekend te maken; te streven naar verbetering van de organisatie van de gezondheidszorg en te bevorderen, dat er een apart Ministerie van Volksgezondheid wordt gecreëerd en een aparte afdeling „Handhaving van bestaande wettelijke bepalingen” wordt ingesteld.

Verder acht de Vereniging het noodzakelijk, dat de studie

in de Psychologie wordt ondergebracht bij de faculteit der geneeskunst, waardoor de psycholoog in zijn werk zou komen te vallen onder toezicht van het Medisch Tuchtcollege. Ook zou er, bij de medische opleidingen, aandacht besteed dienen te worden aan het onderdeel „Kwakzalverij en haar bestrijding” en zouden aan de Universiteit verkregen wetenschappelijke titels niet anders gebruikt mogen worden dan met vermelding van de faculteit waarbij hij behaald is; een doctor in de economie b.v. is geen arts.

De strijd wordt voortgezet en dat kost veel geld. De Vereniging vraagt dan ook, naast morele, financiële steun. Men kan zich opgeven als lid of donateur en ontvangt dan, behalve het Maandblad tegen Kwakzalverij, ook andere uitgaven gratis. De contributie bedraagt f 10,— per jaar. Het adres is Oranjestraat 6, Hilversum.

DE ROOD-CHINESE matroos Yeh Chin-Jung lag er maar minnetjes bij in een ziekenhuis, nadat hij door een zwaar rotsblok aan het hoofd was getroffen, vertelt De Telegraaf. Volgens het rood-Chinese persbureau liep er „hersenvloeistof uit een gat in zijn hoofd ter grootte van een kippe-ei”. Pogingen om hem weer bij te brengen liepen op niets uit – Yeh bleef vier dagen in een coma. Toen plaatste een verpleegster „als laatste redmiddel” een portret van Mao Tse Toeng bij het bed van de stervende zeeman. Binnen enkele minuten opende hij de ogen, tranen liepen over zijn wangen en zijn lippen beefden. „Lang leve voorzitter Mao”, fluisterde hij.

Uit België en Duitsland bustochten naar Willem van de Moosdijk

„IK STOP er niet mee – nog voor geen drie miljoen.”

De man, die hier spreekt is Willem van de Moosdijk uit Casteren, die ken-
nelijk door de justitie nog niet hard genoeg is aangepakt. Hij doet het, dat
moet worden gezegd, nu wel anders. Zijn auto's gaan er niet meer op
uit om overal in den lande zijn kruiden te verkopen. Dat nut heeft de beken-
de uitzending door Willem Duys op 13 december van het vorige jaar toch
overtuigend afgeworpen. Hij kan Nederland niet „volpompen” met kruiden,
zoals hij een korte tijd voornemens was te doen toen een vloot van 23 bestel-
auto's het land afgrasde.

In de Belgische en Duitse grens-
streek wordt de laatste tijd indirect
reclame gemaakt voor Willem van de
Moosdijk. Een advertentie uit een
Duitse krant van een zekere Josef
Philippe uit Baumen, post Randerath
vermeldt: Wie zou zo graag naar de
werelberoemde kruidenspecialist in
Holland willen reizen? Men noemt hem
overal de „wonderdokter van Caste-
ren”. Elke woensdag een tocht. Ver-
trek 14 uur, terug circa 1 uur. Vijftig
procent reiskostenkorting. Schrifte-
lijke aanmeldingen bij Josef Philippe.

Het Limburgs Dagblad te Heerlen
heeft op deze nieuwe activiteiten de
aandacht gevestigd. „De mensen, die
zulke reizen organiseren zijn niet bij
mij in dienst. Ik weet er niets van of-
schoon ik wel eens gehoord heb dat
zoiets gebeurt”. Aldus Willem van de
Moosdijk op de vraag van een ver-
slaggever.

„Helpende hand...”

WILLEM VAN DE MOOSDIJK is „na
alles wat er gebeurd is” nog steeds
rotsvast van mening dat zijn kruiden-
huis niet meer weg te denken is in
Nederland. Hij is ook niet van plan
om met zijn zaak te stoppen. „Nog niet
voor drie miljoen”, zegt hij. „Ik heb
honderdduizenden mensen geholpen,
echt geholpen met mijn kruidenmeng-
sels en ik zal er nog eens zo veel hel-
pen. Ik ben nu 44 jaar, ik ben veel te
jong om te gaan rentenieren. Een mens
blijft nu eenmaal bezig, een mens moet
toch werken. En niet alleen voor het
geld, daarvoor hoef ik het niet te doen.
Ik heb mijn hele leven graag de hel-
pende hand geboden aan mensen, die
vaak ten einde raad zijn. Dat wil ik
blijven doen. De Amerikanen gaan nu
naar de maan toe. En ze komen er ook
wel. Maar als dat gelukt is, mikken

ze op Venus. De mens wil steeds ver-
der. Ik ook”.

Het is zeker: Kruidenhuis Holland
blijft in de familie van Van de Moos-
dijk. De wonderdokter: „Dat ik be-
roemd ben heb ik niet te danken aan

**Het zit in het
mengsel, beweert
„kruidenarts”**

de kruiden. Iedereen kan per slot van
rekening kruiden gaan kweken. Maar
het zit in het mengsel. Hoe meng je
de kruiden, dat ze een geneeskrach-
tige uitwerking hebben? Er zijn niet zo
veel mensen in de hele wereld, die op
deze vraag een antwoord weten. Ik

wel en dat is nu de exclusiviteit. Daar-
door ben ik bekend geworden. Ik zal
dat geheim ook nooit prijsgeven. Nie-
mand kent het geheim van de meng-
sels, aldus nog steeds Van de Moos-
dijk. Nog altijd even groot- en breed-
sprakig. Al viel hij voor de televisie
deerlijk door de mand.

Zoon Frans opvolger

OVER DE TOEKOMST zei Van de
Moosdijk: „Als ik er straks eventueel
mee ophoud, zal de zaak vermoedelijk
in handen gaan van mijn kinderen met
aan het hoofd mijn zoon Frans, die nu
12 jaar is. Een andere zoon van me
studeert trouwens voor arts. Maar
Frans is een bijzonder kind. Hij is pre-
cies zoals ik ook met de helm gebo-
ren en dat is bijzonder. In de oudheid
werden aan dergelijke mensen al bij-
zondere talenten en gaven toebedacht.
En dat is ook zo. Fransje beschikt ook
over bijzondere gaven. Dat hebben
we nu al in de gaten. Verstop je maar
eens en Frans zal je er weten uit te
halen. We hebben het wel eens ge-
probeerd. De talenten zullen zich ont-
wikkelen. Fransje heeft het in zich om
op zijn minst even beroemd te worden
als ik. Daarom kan hij misschien het
beste de kruidenzaak voortzetten.
Maar zover is het nog lang niet.”

MET KENNIS VAN DE TOPOGRAFIE

HET PAROOL, dat ons artikel in het
juninummer over „Een Misser” (van
Gerard Croiset) overnam voegde er
nog aan toe:

Men behoeft echt geen helderzien-
de te zijn om specialist inzake ver-
miste kinderen te kunnen worden.
Hier volgt het recept:

*Indien het kind is verdwenen op
zandgrond (bijv. Veluwe, Gooi) kon-
digt men een zedenmisdrijf aan. In
natte streken (bijv. Noord-Holland) is
het moeilijker. Daar scoort men met
„verdrongen” echter minstens 50%.*

Zo haalt men met enige kennis van
de topografie best 75%.

Keren wij terug, aldus de schrijver
in Het Parool, naar de gerenommeerde
helderziende Gerard Croiset. Wéér
hebben ouders zijn hulp ingeroepen
om een vermist kind op te sporen.

Jammer dat zo dikwijls wordt be-
richt, dat een paragnost is geconsul-
teerd, maar dat wij zo zelden iets ver-
nemen over de resultaten. Zo laat de
publiciteit tenslotte tóch een positieve
indruk na. Zo blijven vertwijfelde
ouders, al dan niet op advies van
Romeinse correspondenten van Ne-
derlandse dagbladen, helderzienden
ontbieden.

Viareggio was wél een hele klui-
f. Water in de buurt – en wie rekent nu
op een misdrijf dat geen zedenmis-
drijf maar een ordinaire doodslag
was?

Zelfs het pad van een helderziende
gaat niet altijd over rozen, aldus Het
Parool. Maar ik heb toch méér mede-
lijden met de ouders.

88-jarige pocht op zijn wonderdaden

HUIB VAN ALFEN, de wonderdokter van de Betuwe, is nu 88 jaar. Altijd goed voor een verhaaltje, zo heeft de Tielse Courant gedacht; de oude baas praat graag en veel, zet niet graag zijn twijfelachtig licht onder de korenmaat. En de krant die de oude heer laat praten is dan nog wel zo vriendelijk om er, zonder één kritische noot, bij te zeggen: „Huib van Alfen, de veelbesproken wonderdokter, heeft nog lang niet afgedaan. In de harten van zovelen, die hij met een paar simpele handbewegingen heeft geholpen, staat zijn naam nog altijd in dankbaarheid gegrift”. Een prima tekstschrijver heeft die Huib van Alfen gevonden! Onbetaald nog wel.

Sinds kort woont de oude baas in Tiel, in de opgeknapt bovenwoning van gebouw Opwaarts. Met zijn praktijk van wonderdokter zal hij doorgaan zo lang hij leeft, kondigt hij aan. In de examentijd kwamen tal van mavoscholieren al bij hem om te vragen of ze door hun examen zouden komen!

Maar de journalist, die het opgewekte verhaal over Van Alfens krachttoeren schreef - ook vorig jaar april hebben wij in ons maandblad (op blz. 19) het een en ander weergegeven over Van Alfen - durft het te bestaan om te schrijven: „Maar wie zijn oor te luisteren legt moet constateren dat hij (spreken de vele praktijk-gevallen immers niet voor zichzelf) iets bovenmenselijk begaafds in de vingers heeft”. Kom, kom - zouden journalisten niet iets kritischer moeten zijn, ook al horen ze dan mooie verhalen van een 88-jarige, die ongetwijfeld goed kan vertellen?

Het levensverhaal van Huib van Alfen, in Ommerenveld geboren, voert via de Betuwe naar Zuid-Afrika. Maar later keerde hij terug naar het rivierenland. Zijn eerste patiënt was Jan van Wamel uit Ommeren, die zijn enkel verstuikt had. De pijn verdween plotseling toen Huib de kous omlaag had getrokken en de enkel maar even had aangeraakt.

Kreupel veulen

WE ZULLEN nu de wonderverhalen laten volgen, die Huib van Alfen aan de verslaggever van de Tielse Courant deed, want na de genezing van de

enkel van Jan van Wamel ging het als een lopend vuurtje door de streek. Overal fietste Huib heen als wonderdokter.

In Ophemert was een boer die een kreupel veulen had. 't Mankeerde het dier aan de linkervoerpoet.

Ga maar naar de wei, zei Huib van Alfen, dat beest kan nou weer lopen als een kievit. 't Klopte. Hij heeft hem later verkocht voor 1450 gulden, Huib kreeg een tientje.

Men kwam bij hem met de boodschap dat een koppel schapen niet wou vreten. Brengt er maar eentje hier, zei Huib. Dat geschiedde. Hij raakte het dier even aan en zei: dat geldt voor al die beesten. 't Kwam precies zo uit, verzekerde de 88-jarige de gretig luisterende journalist.

„Het zoontje van de directeur van een pannenfabriek in Echt had kinderverlamming en wat voor professoren die man ook geraadpleegd had, er bleek niets aan te doen. Ik heb 'm toen

onder handen gehad. Het jong is d'r helemaal weer bovenop gekomen...”

„Later kwam die directeur weer bij me. Huib, zei hij, ik wou een pannenfabriek gaan beginnen in Ierland. Laat dat maar uit je hoofd, zei ik. De grond is daar niet goed. Hij wou slecht luisteren en begon toch. Later moest ie het toegeven dat ik toch gelijk had gehad. 't Werd niks met de fabriek...”

Even aanraken...

„D'R WAS een vrouw, die steeds als ze een kind moest krijgen, naar het ziekenhuis moest worden gebracht. Helemaal niet nodig, zei ik. Even raakte ik haar aan en ze kreeg in haar eigen huis een pracht zoon van zeven en een halve pond...”

En zo gaat het verhaal verder. Huib van Alfen bestreek zenuwachtige examenkandidaten, die bang waren dat ze hun rijbewijs niet zouden halen, voorspelde boeren of het een merrie of een hengst zou worden, hielp als er echtelijke moeilijkheden dreigden en was steeds weer de man, die als een soort pijnstillers in actie moest komen.

Een van Huib van Alfen laatste daden: van zenuwen klappertandende Tielse scholieren, die zich vlak voor hun examen door Huib een hart onder de riem lieten steken. Huib: „Allemaal geslaagd. Tot de stomste toe...!”

SOFTENONFABRIKANT LIET ARTS DOOR DETECTIVES SCHADUWEN

HET SOFTENONPROCES, dat in Alsdorf in Duitsland wordt gevoerd, duurt nog altijd voort. De dossiers zijn inmiddels tot een enorme omvang gegroeid. De chemische fabriek Grünenthal, fabrikante van softenon - in Duitsland bekend onder de naam Contergan - liet in de jaren 1961 en 1962 een neuroloog uit Frankfurt schaduwen. Dit was de thans 45-jarige

dr. Horst Frenkel, de eerste arts die wees op de gevolgen van het gebruik van het slaapmiddel Contergan. Uit papieren van het bedrijf en correspondentie van een detectivebureau bleek dat de chemische fabriek opdracht tot het schaduwen van de arts had gegeven. De papieren werden voorgelezen op de 148ste (!) behandeldingsdag van het proces.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 50

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

EENVOUDIGE OPLOSSING

VAN 7 TOT en met 16 oktober wordt in diverse hallen van de Kon. Nederlandse Jaarbeurs te Utrecht de tentoonstelling Medica '69 gehouden. Er zal een overvloed aan technische snuffjes te zien zijn, die in de moderne ziekenhuizen worden toegepast. Electro-medische apparatuur, patiëntenbewaking, ziekenhuismeubilair — het zal alles getuigen van de verbluffende technologische ontwikkeling in en rondom het moderne ziekenhuis.

Zo is het al mogelijk om zieken of bejaarden, die niet in staat zijn om een druktoets te bedienen teneinde een verpleegster te waarschuwen, door middel van hun stem een elektronisch circuit in werking stellen waardoor een oproep tot stand komt.

De overweldigende technische mogelijkheden maken stellig op de leek, die er kennis van neemt, diepe indruk. Maar is de kans uitgesloten, dat dit alles sommigen beangstigt? De vrees opgeslokt te worden door een overweldigende technische wereld, waarin men alleen nog maar de machines en de apparaten ziet, is niet helemaal onwaarsachtig.

Integendeel. Wij zien hoe de moderne consumptie-maatschappij met al haar technische en sociale verworvenheden, van elektronische horloges en blinkende bromfietsen tot AOW en Bijstandswet, toch reacties opwekt bij de jeugd, die getuigen van een zekere angst voor deze efficiënte maatschappij, overvoerd met techniek en administratie. Men denke maar eens aan het verschijnsel van de hippies, dat ook ons land niet onberoerd heeft gelaten.

En wie verzekert ons, dat er ook bij velen niet het verlangen zal bestaan naar „de eenvoudige oplossing”, wars van al die ingewikkelde toestellen en apparaten, wanneer het gaat om, zoals de slagzin onder aan deze pagina het noemt, de „gezondheidsbemoeyenis”? De eenvoudige oplossing van een „striekert”, die wij elders in dit nummer ten tonele voeren, een man

In dit nummer: Het wonderbare van de gebedsgenezer - **Sequah-olie en Prairie-flower** - Verjonging op de modieuze toer - **De man uit Ruurlo, die zenuwkracht bijvult** - Nog steeds Samuels en zijn spectro-reductiemeter

Handoplegging bij de Oud-Baptisten

IN DEN HAAG zijn, vertelt de Haagse Courant, nog 50 Oud-Baptisten. Zij zijn voorstanders van doop door onderdompeling, evenals de andere Baptisten. De Oud-Baptisten hebben een kerkgebouw in de Haagse Boylestraat. Sedert 1937 is ds. H. van Osenbruggen predikant van deze gemeente, de enige in Nederland.

De Oud-Baptisten onderscheiden zich van de overige Baptisten doordat zij de handoplegging, waarvan in de

als de magnetiseur Groot-Enzerink te Ruurlo, die „afgezwakte zenuwkracht bijvult”? Of de eenvoudige oplossing van de thans 82-jarige „kanker”-specialist dr. Samuels, die korte golfstralen zendt door de middenhersenen met een toestel dat heel duur een „spectroreductiemeter” heet, maar dan meteen de genezing belooft, voor een handvol kwalen?

De verbazingwekkende technische ontwikkeling, de niet-aflatende research het vinden van nieuwe geneesmiddelen — dat alles maakt de strijd tegen de kwakzalverij niet overbodig, zoals wij wel eens hebben gehoopt. Integendeel, de mens zijnde wat hij is — en niet zoals wij hem zo graag zouden zien — blijft de strijd nodig tegen wie hem willen diets maken, dat de „eenvoudige oplossing” de ware is.

bijbel meermalen sprake is, in praktijk brengen. Men legt de handen op om zieken te genezen. In de regel geschiedt de handoplegging door de predikant of door een van de ouderlingen, maar in principe kan ieder lid van de gemeente die uitoefenen.

Meermalen is een ernstige zieke genezen, nadat wij hem de handen hadden opgelegd, vertelde ds. Van Osenbruggen aan de Haagse Courant. Maar het is ook mogelijk dat de zieke niet beter wordt. Dat behoeft helemaal geen bewijs te zijn dat het geloof bij hem ontbreekt. Het is ook mogelijk dat God een andere bedoeling met hem heeft. Ds. Van Osenbruggen legt niet alleen de leden van zijn eigen gemeente de handen op. Hij gaat naar iedereen die hem roept.

Geloof u ook dat de gelovigen ook de gave der profetie kunnen hebben? vroeg de verslaggever aan ds. Van Osenbruggen.

„Ja, ik heb het eens meegemaakt, dat een gemeentelid plotseling een Chinees, die in onze samenkomst kwam, in diens taal kon aanspreken, hoewel hij die niet kende”.

Een van de gemeenteleden bereidt zich thans voor om predikant te worden. Hij zal ds. Van Osenbruggen, die 63 jaar oud is, te zijner tijd opvolgen. In Engeland, waar de Oud-Baptisten evenals in Amerika nogal talrijk zijn, zal hij zijn opleiding ontvangen. Ds. Van Osenbruggen heeft zelf ook in Engeland gestudeerd. Hij hoopt zijn arbeid in ieder geval te kunnen voortzetten tot zijn opvolger zijn taak kan overnemen.

CAFÉ ALS BIECHTSTOEL

VOOR DE BIJNA 60-jarige Maas en Waler W. J. A. Jochems begon een nieuwe episode in zijn leven. In Batenburg verbouwde hij een oude boerderij tot een antiek café om geld te gaan verdienen voor zijn levensavond.

Hij gaat zich voortaan allerminst kroegbaas voelen. „Ik wil hier een ontspannen sfeer creëren”, vertelde hij aan het Nijmeegs Dagblad. „Er komt bijvoorbeeld geen juke-box. Voor mij is een café een biechtstoel waar de mensen rust moeten kunnen vinden”. Zijn vrouw vult aan: „Het is een indirecte toepassing van psychologie wat hij wil gaan doen”.

De heer Jochems kan veel knipsels uit Amerikaanse kranten laten zien, waarin zijn kwaliteiten als para-psycholoog hoog worden aangeslagen. „Ik had in Amerika een instituut”, vertelt hij. „Vroeger bleek ik al interesse te hebben voor para-psychologie. In Amerika heb ik psychologie gestudeerd en daar een graad behaald. We zijn uit dat land weggegaan, nadat mijn broer overleed en wij zijn kinderen hebben opgenomen. Mijn vrouw wilde naar huis. Als je ouder wordt en je hebt in de Verenigde Staten een paar centen verdiend, moet je wel op je tellen passen. Want als je ziek wordt, ben je alles zo weer kwijt. In Nederland zijn de sociale voorzieningen veel beter.”

Na 1965 bewoonde de heer Jochems met zijn gezin een kasteeltje in Beneden-Leeuwen. Van daar uit heeft hij geprobeerd contacten te leggen met grootheden uit de medische en psychologische wereld om door hem ontwikkelde methoden in Nederland bekendheid te geven. Maar het duurt lang voordat zoiets commercieel doorwerkt en vruchten afwerpt.

„Een café is iets waar je mensen kunt ontmoeten”, zegt de heer Jochems en daar is hij als psycholoog met een Amerikaanse graad op uit. In Nederland had hij wel opnieuw kunnen gaan studeren om een bevoegdheid te verkrijgen, maar daar vindt hij zich te oud voor. Daarom is zijn knipoog in de richting van de horeca volgens hem niet iets om zich over te verwonderen.

IS DAT NIET WONDERBAAR?

DE TENT-CAMPAGNES ZIJN in volle gang. Onlangs was op het Newtonplein in Den Haag evangelist E. Butterworth uit Engeland aan het woord. De „Wereldwijde zending” had een grote tent neergezet. Daar trof een verslaggever van de Haagse Courant de Nederlander broeder Bosveld aan. Broeder Bosveld, een bekeerde atheïst (hij werd „gegrepen” toen hij in 1962 John Osborne op het Haagse Malieveld hoorde) nam de verslaggever mee naar de evangelisatiewagen. Het bleek namelijk dat broeder Butterworth zelf geen tijd had voor een praatje.

Op een tafeltje in de evangelisatiewagen vond de verslaggever de stencils, netjes gerubriceerd in bekerings, doop, opnieuw bekeerden en genezing. Broeder Bosveld deed ook een genezingsverhaaltje: „Wij hebben al heel wat kinderen van hoofdpijn afgeholpen. Kinderen met angst en pijn kunnen we zo helpen. Twee dagen geleden is er echter een echte genezing geschied. Een jongentje kwam in de tent. Hij was doof en kon nauwelijks spreken. Hij heette Eric. Broeder Butterworth bad voor hem... en hij kon weer horen! Is dat niet wonderbaar? We hebben proeven gedaan. We gingen achter hem staan en we riepen zijn naam... Eric. En hij keek om”.

De verslaggever wilde nog meer weten. Maar achternaam en adres van het genezen jongentje kon broeder Bosveld hem niet vertellen. Is dat niet wonderbaar?

Drs. Weinreb spande kort geding aan

NAMENS DE AL geruime tijd voortvluchtige drs. F. Weinreb, veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht maanden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst en schennis der eerbaarheid is een kort geding aangespannen tegen mevrouw J. Kwakkelstein-De Snayer. Deze inwonerster van Heemstede had zich onlangs in een ingezonden stuk in de Haagse Post in scherpe bewoordingen gericht tegen drs. Weinreb, die zij „een schizofrene figuur” noemde en een „seksuele sadist”. Zij repte „van obscene handelingen” en schreef o.a. „De serie sadistische pijnigingen van vrouwelijke geslachtsdelen loopt als een stinkend riool door Weinrebs leven”.

Wij hebben in ons juninummer onder de titel „Drs. Weinreb op kwakzalverspaden” (blz. 40) melding gemaakt van de veroordeling van deze econoom wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Hij had eerst voor de Rotterdamse rechtbank terecht gestaan, later verzwaarde in hoger beroep het Haagse Hof de straf van vier tot acht maanden. In 1958 was de heer Weinreb door de kantonrechter te Rotterdam al eens veroordeeld tot 100 gulden boete wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Men weet dat de „affaire-Weinreb” — de omstreden zaak van het redden van Joden in bezettingstijd — de laatste tijd weer in het middelpunt van de

belangstelling staat door de publicatie van mémoires, die de heer Weinreb in samenwerking met de journaliste Renate Rubinstein heeft geschreven onder de titel: „In het land der blinden”.

Mr. I. E. Hes trad in het Haarlemse kort geding op voor de brieveschrijfster. Hij noemde het een merkwaardige zaak. „Het is”, zei hij, „geloof ik nog niet eerder voorgekomen in ons land, dat iemand die werd veroordeeld, na zich door de vlucht aan tenuitvoerlegging van de straf te hebben onttrokken, bij diezelfde Nederlandse justitie, die hem vonniste, een kort geding begon”.

Mr. J. H. van Wijk, die voor drs. Weinreb optrad, was van oordeel, dat buiten het gebied van de pseudomedische handelingen, waarvoor Weinreb werd veroordeeld, zijn cliënt door de brieveschrijfster in de Haagse Post smaad is aangedaan. Dit soort proza gaat ver over de schreef. Als men het niet eens is met een bepaalde visie, kan men daar zakelijk over schrijven. Wat gedaagde deed was echter node-loos kwetsend, aldus de heer Van Wijk.

De president van de Haarlemse rechtbank, Mr. F. P. E. Bloemaarts heeft in zijn vonnis drs. Weinreb in het gelijk gesteld. Op straffe van een dwangsom moet mevr. Kwakkelstein zich onthouden van het aantasten van de goede naam van drs. Weinreb.

UIT DE BEGINJAREN VAN ONZE STRIJD

IN DE STEENBERGSE Courant troffen wij een artikel aan onder het hoofdje „De tijd van toen” over kwakzalverij. Het werd geschreven door de heer C. Stokkers, die eens is gaan neuzen in oude leggers van dit nieuwsblad, waarvan op 30 maart 1881 het eerste nummer verscheen. Juist het jaar, waarin de Vereniging tegen de Kwakzalverij is gesticht. Wij veroorloven ons hier dit artikel uit de Steenbergse Courant, met bijzonderheden ook over de activiteiten van onze vereniging in haar beginjaren, over te nemen ten behoeve van onze lezers.

DE VORIGE EEUW werd ons land overspoeld door kwakzalvers.

Dat waren lieden van allerlei slag, die hun „geheime middelen tegen allerlei ziekten” aan goedgelovige mensen probeerden te verkopen.

Overal kon je ze dan ook tegenkomen, op jaarmarkten en kermessen of trekkend langs afgelegen boerderijen, vergezeld van een indrukwekkende sortering potjes, drankjes, olie, pillen, poeders en zalfjes; vaak werkend onder een of andere geheimzinnige naam als „Wonderdokter Nicolaus Jacobus Thomassius, operateur en oculist van Zijne Majesteit van Pruisen en Keurvorst van Keulen”.

Er waren er die op de kermessen „door een ondoordringbare menschenmuur omgeven, met de spits van een heuschen degen, scherp als een vlijm, tanden uitwipten dat het een lust was.”

Ja, er waren zelfs gepromoveerde geneesheren die zich met kwakzalverij bezig hielden, soms werkend met „onvertroffen Opregte Haarlemmerolie, die sedert 1698 alles geneest wat kwaps en ziekelijk is.” Dit medicament werd aangeprezen als „een wonder voor de goedwilligen waarin de genade des Allerhoogsten zich wonderbaarlijk heeft geopenbaard.”

Het is dan ook te begrijpen dat de regering in die tijd een wet afkondigt dat alleen diegenen, die wettelijk bevoegd zijn, de geneeskunst mochten uitoefenen. Deze wet deed de kwakzalverij allerminst ophouden, en in 1881 zijn er twee broers die aan het wijd verspreide bedrog paal en perk willen stellen: onderwijzer V. Bruinsma uit Leeuwarden en geneesheer G. W. Bruinsma uit... Steenberg. *) Zij richtten een vereniging op om het publiek voor de onwettige en vaak on-

*) Dr. Vitus Bruinsma was leraar in de natuurkunde te Leeuwarden, dr. G. W. Bruinsma praktizerend geneesheer te Steenberg. In 1878 schreven zij een werkje getiteld: De kwakzalverij met geneesmiddelen en de middelen om haar te bestrijden. Een boek voor allen, die hun gezondheid en hun beurs liefhebben.

● SEQUAH - een ● ● succes-„nummer” ● ● uit de jaren '90 ●

deskundige en gevaarlijke praktijken van kwakzalvers te waarschuwen. De vereniging kreeg in de beginjaren weinig begrip, en men besloot de boel in 1888 maar op te heffen.

Dit is gelukkig niet gebeurd, want de „Vereniging tegen de kwakzalverij” zou nog veel nuttig werk verrichten, tot op de dag van vandaag toe.

De komst van Sequah

IN DE JAREN '90 reist een „beroemd” kwakzalver door ons land. De vereniging geeft het volgende pamflet uit:

„Te Londen is in 1890 eene Maatschappij opgericht, Sequah Maatschappij, zich ten doel stellende kwakzalvers-artikelen over de geheele wereld te verspreiden.

Gedurende het eerste jaar van haar bestaan won deze maatschappij f 481.264,—. Zegge vier honderd een en tachtig duizend twee honderd vier en zestig gulden.

Agenten werden naar alle landen gestuurd om het waardelooze goed aan de man te brengen.

Vooraf echter zijn hier en daar reclame-patiënten gemaakt, menschen die zich lieten omkopen om te vertellen, dat zij reeds zoolang lijdende waren aan eenige ziekte en nu plotseling genezen werden door dien gelukszoeker.

Het doel is alleen: geld los te krijgen van de domme menigte, want men weet: De menschen willen bedrogen worden.

De grappenmaker die naar Nederland is gezonden, noemt zich Sequah en is Charles A Davenport.

Rechts en links wordt door een wonderdokter met geld gegoid en zoo ontstaan weder een aantal handlangers in deze zwendelarij.

Voor veel geld verkoopt de kwakzalver Sequah-olie en Prairie-Flower.

Sequah-olie is eenvoudig terpentijn met sla-olie of levertraan, een

huismiddeltje dat voor weinig centen is te maken en bijna in elk huisgezin tegen verkoudheid of stijfheid wordt aangetroffen.

Prairie-flower is een aftreksel van rhabarber met potasch en water, en evenals alle inwendige middelen niet altijd even onschuldig.

Wat moet die gelukszoeker zich wel elken dag de handen wrijven bij het zien van zooveel rijksdaalders, die hem meestal uit de beurzen van de armsten zijn toegevloeid.

Wat zal hij steeds lachen en uitroepen: De menschen willen bedrogen worden!!

Landgenooten! Laat u toch niet beetnemen door dezen gelukszoeker met zijne gewetenlooze handlangers.

Mocht gij toch het middel eens willen probeeren, welnu, neemt dan wat terpentijn en olie, en houdt verder uw zuur verdiende penningen in den zak. Laat er dezen gelukszoeker geen champagne van drinken. Het is toch ook voor elk redelijk denkend mensch duidelijk, dat door ééne inwrijving niemand terstond van rheumatiek genezen kan worden.

Nederlanders! Gebruikt uw gezond verstand en toont den gelukszoeker dat gij u niet door hem bij den neus laat nemen, dus: Past op uwe zakken!!!”

Sequah voorgeleid

OOK IN WEST-BRABANT heeft Sequah rondgezworven en het was in Roosendaal dat hij werd gearresteerd.

Half augustus 1891 werd hij in Bergen op Zoom voorgeleid, beschuldigd van „op verschillende tijdstippen te Roosendaal verschillende personen geneeskundig te hebben behandeld en daartoe onbevoegd geneesmiddelen te hebben verkocht.”

Niet minder dan 21 getuigen waren door het openbaar ministerie gedagvaard, waaronder 2 deskundigen en een tolk, dhr Wolters, leraar Engels aan de HBS van Bergen op Zoom.

De deskundigen, leden van de geneeskundige raad van Noord Brabant hadden de geneesmiddelen onderzocht. De Prairie-flower bestond volgens hen uit niets anders dan rabarber, peper, water en potas. De Sequah-olie bleek een combinatie van terpentijn, slaolie en nagelolie. Sequah kreeg een boete van f 500,— of 100 dagen hechtenis.

Toen hij na zijn straf in Rotterdam betrapt werd op het verkopen van

K.H. 3 - capsules zijn in de mode bij de modekoningen

K.H. 3 IS in bepaalde society-kringen in het buitenland het gesprek van de dag. K.H. 3 is gebaseerd op procaine, waarvan men zegt dat het een versterkend effect heeft op het hele zenuwstelsel. Het gebruik er van tegen de ouderdom en zijn tekortkomingen werd twintig jaar geleden ontdekt door de Roemeense dr. Anna Aslan. Hier te lande is men echter zeer sceptisch gestemd ten aanzien van de werking van het middel.

K.H. 3 wordt in Duitsland vervaardigd, men kan het daar in de apotheek krijgen maar het is nogal prijzig. In Amerika heeft de Food and Drugs Administration toelating geweigerd, ook in Frankrijk is het niet verkrijgbaar. In Parijs heeft het nogal wat opzien gebaard onder de leden van de beau monde, dat de dertigjarige mode-ontwerper Yves Saint Laurent K.H. 3 neemt. Voor de Parijzenaars was het wel lastig, dat men om zijn voorbeeld

te volgen een reis moest maken naar Brussel of Zwitserland. De prijs belooft ongeveer 50 gulden voor 150 capsules.

De overdreven verhalen, die over K.H. 3 de ronde doen, zoals dat van de dame die na drie weken gebruik haar grijze haar kwijt was, dragen het hunne er toe bij dat menigeen het er voor over heeft om in het buitenland K.H. 3 te kopen. Ook Nederlanders doen daaraan mee. De roze gekleurde capsules zitten in een plastic doos met een rood opschrift. Een kuur van vijf maanden, zo wordt beweerd, is noodzakelijk om enig effect van K.H. 3 te zien.

De modekoning Yves Saint Laurent maakt school: op een New Yorkse modeshow werden onlangs al capsules uitgedeeld of men op koekjes tracteerde. Een nogal bedenkelijke tractatie van een geneesmiddel tegen ouderdom, dat nog allerminst de toets van de kritiek heeft doorstaan. Maar we leven nu eenmaal in een tijd dat men aan wonderpillen gelooft - en dat is niet helemaal onbegrijpelijk, wanneer men de werking van bepaalde erkende moderne geneesmiddelen kent.

Aan dit K.H. 3 heeft een Amerikaan, Patrick McGrady een heel hoofdstuk gewijd in zijn onlangs verschenen boek over de jeugd-doktoren, *The Youth Doctors*. Dat hoofdstuk heet "Hurricane over Procaine". Om het materiaal voor zijn boek te verzamelen reisde McGrady twee jaar lang door Europa en de Ver. Staten. Hij sprak in Roemenië ook met dr. Aslan, die hij in haar eigen kliniek in Boekarest opzocht. Zij bleek een aantrekkelijke brunette te zijn, in de vijftig. Ze had nog geen spoortje van grijs haar. Maar toen de Amerikaan haar vroeg of dit kwam door het gebruik van K.H. 3, zei ze vrij bits: Mijn privé leven is mijn eigen zaak. En daarmee basta. In de toeristische reclame-literatuur die de Roemeense volksrepubliek verspreid wordt dr. Aslan als een beroemdheid genoemd.

Het boek *The Youth Doctors*, te New York uitgegeven door Coward McCann, houdt zich ook bezig met technieken om jong te blijven zoals het operatief strak trekken van de huid etc.

(Inmiddels blijkt KH 3 ook in de Nederlandse apotheken verkrijgbaar te zijn. In Duitsland is — de chemische industrie zit nu eenmaal niet stil — al weer een concurrerend artikel op de markt gebracht).

Bultenpaleis maakte plaats voor het Vredespaleis

OP DE plaats van het Vredespaleis in den Haag stonden vroeger de buitenplaatsen Rustenburg en Buitenrust. Over dit Buitenrust wist de Haagsche Courant onlangs enige aardige bijzonderheden mee te delen. Het gebouw heeft heel wat lotswisselingen ondergaan.

Eén der merkwaardigste veranderingen vond ongeveer in het midden van de vorige eeuw plaats. In die dagen vestigde zich daar een orthopedisch genie, de Duitse instrumentmaker Heine, die zich bovendien nog professor noemde. Deze richtte het gebouw tot sanatorium in, waar ongelukkigen met ruggegraatsverkrommingen, kromme benen, aangeboren heupontwrichtingen of andere misvormingen genezing kwamen zoeken. Zo te zien was dat wel de meest ideale inrichting die men zich hiervoor kon denken. Dit sanatorium genoot dan ook (zij het slechts kort) de roep dat het aan vergroeiende een opzienbarende genezing bezorgde. In de volksmond had het weldra de zeer eigenaardige, maar hoogst oneerbiedige naam van „Bultenpaleis”.

Nu werden hier vroeger heel wat meer gebochelden aangetroffen dan tegenwoordig. De gebochelden zelf schenen zich ook lang niet zo ongelukkig te voelen als men wel zou denken. Meestal waren het geestige klanten. Bekend is, dat aan de vroegere Franse hoven meestal een bultenaar als hofnar fungeerde. Het gewone volk maakte op hen allerlei toespelingen en zelfs vrolijke liedjes.

Liep een gebochelde op de kleine steentjes (stoep), dan „kwam er regen”, zei men.

HILDEBRAND HEEFT ons met zijn Camera Obscura in kennis gebracht met Klaas uit het stadsbestedelingenhuis. Klaas droeg ook een bult, maar hij was er niets verdrietig om. Integendeel, met die bochel verdiende Klaas lekker centjes. Wanneer de schooljongens Klaas zagen aankomen, vormden zij een kring om hem heen. Als Klaas dan een rare snuit trok, allerlei capriolen uithaalde en dwaze sprongen maakte, lachten de jongens zich half dood. Na de voorstelling nam Klaas zijn petje in de hand. Als de vangst goed was geweest ging Klaas naar zijn stamkroegje „De vette vaatdoek”. Als hij dan laveloos bij „het Huis” aankwam zat er wat voor hem op.

UIT DE BEGINJAREN

VERVOLG VAN OMMEZIJDE

verboden geneesmiddelen, oordeelde hij het beter terug te keren naar Engeland.

Rond 1895 kende Steenberg een duiveluitdrijver. De meeste dagloners die hij van boze geesten bevrijdde, moesten geld lenen, of wat huisraad of een varkentje verkopen om hem te kunnen betalen, want het kostte f 10,- per keer; anderhalf weekloon van een arbeider.

Dokter Arends uit Oude Tonge schreef over hem: „Medicijnen geeft hij niet geloof ik, en van raad geven is ook eigenlijk geen sprake, meen ik, want hij prevelt maar een formule en zegt dan en dan zal hij genezen zijn of dan en dan moet gij terugkomen. Naar ik hoor drinkt de duivelbanner er een flinken borrel van.”

In die jaren overtuigde een wonderdokter in Dinteloord een moeder van de doofheid van haar kind door haar er op te wijzen dat, wanneer hij in het rechteroor blies, er uit het linker oor geen lucht kwam. . . .

Het zou al met al nog jaren duren, voor de mensen inzagen dat het beter was met een ziekte naar een dokter te stappen, dan naar een kwakzalver!

GROOT-ENZERINK: ze noemen me de striekert

IN DE GRAAFSCHAPBODE een uitgebreid artikel over magnetiseur Groot-Enzerink. Onder de titel: Groot-Enzerink werd magnetiseur na opduvel van schrikdraad. Maar 't zat al wel in de familie, want „Mijn moeder kon dwars door je heen kijken”, vertelde Groot-Enzerink, een 50-jarige inwoner van Ruurlo, aan De Graafschapbode.

Groot-Enzerink woont sinds vier jaar in een comfortabele bungalow met zijn vrouw en een nagekomen zoon. Over de roggenvelden heen is de boerderij te zien waar hij met zijn ouders woonde. „Lang geleden heb ik gezegd dat ik hier zou komen te wonen. Het is uitgekomen zoals u ziet”. Van wat ik nu doe, zit, dacht ik, wel iets in de familie. Mijn vader die nog nooit ziek was geweest, zei altijd dat hij om en nabij zijn negentigste zou sterven. Op zekere morgen roept hij ons bij zich en zegt dat het met hem afgelopen is. We konden het niet geloven. De volgende ochtend was hij overleden, 91 jaar oud. Mijn moeder kon dwars door je heen kijken. De Groot-Enzerinks komen oorspronkelijk uit Vorden. Van mijn vaders zijde moet daar een nogal apart familielid geleefd hebben die o.m. dichter, zanger en homoeopaat was.

„Je stond op een waterader”

„HET KEERPUNT IN mijn leven,” aldus het verhaal van Groot-Enzerink, kwam eigenlijk omstreeks mijn dertigste. Zoals wel meer voelde ik met mijn hand of er spanning op het schrikdraad stond. Ik kreeg een enorme schok. Ik stond er nogal verbaasd over want mijn vader zei niets ongevoons te voelen. Iemand zei toen tegen mij: Je hebt op een waterader gestaan. Ik vroeg me af of hij of ik gek was. We hebben toen 'n wichelroedeloper laten komen en die wees op de plek waar ik had gestaan inderdaad een bron aan. In de huiskamer wees hij op mij en zei: Die kan het beter dan ik!”

„In het begin stond ik er heel vreemd tegenover. Het heeft me een enorme wilskracht gekost om door te zetten. Ik begon met wichelroedelingen en doordat mijn zenuwgestel steeds gevoeliger werd kwam daar het magnetiseren en de helderziendheid bij. Mijn zenuwen zijn nu zo hypergevoelig dat ik er niet wat anders bij zou kunnen doen. De mensen die met hun kwalen bij mij komen, hoeven niet in me te geloven. Dat merk ik trouwens gauw genoeg. Ik heb liever dat

ze neutraal tegenover me staan. De kwalen hebben meestal een psychische achtergrond, zoals migraine, hoofdpijn of huiduitslag. Van de 100 die er bij me komen, zowel mannen als vrouwen in alle leeftijden, zijn er 99 al bij de dokter geweest. Daar vraag ik dan ook altijd naar. Soms stuur ik ze door. De mensen komen uit zichzelf, door mondreclame.”

Van horen zeggen

„IN DE 20 JAAR dat ik dit werk doe heb ik nog nooit reclame voor me zelf gemaakt”, vervolgt Groot-Enzerink zijn relaas. Ze komen zelfs van ver buiten Gelderland. Als mijn behandeling succes heeft gehad merk ik dat meestal

Handoplegging om de accu weer op te laden

wel door een brief of telefoontje. De betaling laat ik aan hen zelf over. De meeste mensen zijn in dit opzicht wel redelijk. Ik doe het om de mensen te helpen en niet alleen voor het geld. Ik heb een ijzersterk geheugen, afspraken e.d. noteer ik nooit. Soms komt er iemand bij me en dan herinner ik me dat hij er tien jaar geleden ook is geweest met die en die kwaal. Dat er na zoveel jaren nog altijd mensen bij je komen vind ik prettig. De meeste mensen beseffen niet wat er bij dit werk in je om gaat. Nu ik ouder wordt scherm ik me wat meer af, anders heb je geen leven. Vroeger droeg ik al het leed mee.

Door mijn ervaring kan ik wel zeggen dat er steeds meer mensen met psychische kwalen komen. Deze wereld heeft een tekort aan iets. Er zijn veel mensen met problemen. Er is een gebrek aan psychologen. Ik heb er wel een verklaring voor. Ik zie het in de snelheid van het leven zitten. Het leven vliegt voorbij. Het lijkt lang maar het is kort. Geloven in een bovennatuurlijke kracht? Laat maar zitten! Ik sta met beide benen op de grond.”

Ik vul de zenuwkracht bij

„ZE NOEMEN ME inderdaad De Striekert maar hoe ze er aan komen weet ik niet. Er zijn wel magnetiseurs die het met strijken doen, maar ik doe het met handoplegging. Je kunt het vergelijken met het opladen van een accu. Er gaat een bepaalde straling

van me uit, die trekt helemaal door het lichaam heen. Ik behoef me niet te concentreren. Ik zou 't zelfs op 'n afstand kunnen doen zonder dat de mensen het weten, maar dat is nogal inspannend. Ik vul gewoon de afgezwakte renuwkracht bij.

Toen ik er mee begon, zullen er wel mensen uit mijn omgeving zijn geweest die gezegd hebben dat er niets van terecht kwam of dat ik gek was. Ze hebben het me gelukkig niet te moeilijk gemaakt. Geestelijk viel het voor mij niet mee. Ik had ook op het toneel kunnen gaan staan.

Ik heb ook een paar keer contact gehad met Croiset. Op een dag zit ik in zijn wachtkamer en roept hij mij binnen. Hij zegt: Waarvan heeft deze patiënt last? Ik wilde er zo nuchter mogelijk onder blijven, en zei: Van zijn rug. Ja zegt ie, toe maar, en waar nog meer aan? Ik zeg: De nieren. Hij liet mij zijn diagnose zien, het klopte precies”.

Het terugvinden van een horloge

„SOMS MAAK IK nog wel eens gebruik van mijn helderziendheid. Ik vind het niet zo prettig, want naderhand ben je nogal suf ervan. Je moet er je gedachten bij uitschakelen waarna je in trance raakt. Ik ben er van af gestapt om mensen te helpen met het terugvinden van gouden horloges, ringen en dergelijke. Daar is het eind van zoek. In helderziendheid zit een niet te bepalen ruimte en afstand. Door mijn ervaring heb ik er bepaalde grenzen aan weten te stellen. Ik kan er genoeg voorbeelden van geven.

Op zekere dag belt me een fabrikant uit de Betuwe. Tijdens een jachtpartij is hij zijn gouden horloge kwijtgeraakt, een belangrijk aandenken. Of ik hem aanwijzingen kon geven. Ik had er niet veel zin in. Ik zeg, je bent daar en daar geweest en kijk nu eens op die plaats. Wat de mensen dan meestal verbaasd vragen is, of je al eens eerder op die plaats bent geweest.

Hij belde me later op dat hij het horloge precies op die plek had teruggevonden en bracht me naderhand nog eens een bezoek. Ze zitten je dan heel vreemd aan te kijken. Mijn vrouw en ik vinden het al de gewoonste zaak van de wereld. Wat ik nog wel wil, is meehelpen met het opsporen van mensen. Dat is ook veel dramatischer. Hoe lang ik met dit werk doorga weet ik niet. Dat hangt van mijn gezondheid af. Ik voel me nog prima. In mijn eigen toekomst kijken? Daar zal ik maar niet aan beginnen besluit Groot-Enzerink!

SOFTENON

EEN JAAR VÓÓR het softenon-drama van 1961 werd de Duitse farmaceutische fabriek, de firma Grünenthal, die het „wonderslaapmiddel“ Softenon (in Duitsland bekend als Contergan, in Engeland als Thalidomide) door haar juridische adviseurs gewaarschuwd.

Op het proces te Alsdorf bij Aken werden dezer dagen vertrouwelijke rapporten voorgelezen van dr. Veltheim, de voornaamste juridische adviseur, die er op wees, dat op de gebruiksaanwijzingen elke waarschuwing voor schadelijke neven-effecten ontbrak. De verkoopafdeling was al in mei 1960 gewaarschuwd door het gevaar en de ernstige gevolgen van langdurig gebruik van softenon.

Naderhand werd deze waarschuwing nog aangevuld met de mededeling, dat op een medisch congres te Wiesbaden in april 1961 een voordracht was gehouden, waaruit bleek dat er in verantwoordelijke medische kringen aanwijzingen bestonden, dat langdurig gebruik van softenon tot een ernstige zenuwaandoening, polyneuritis, kon leiden.

De juridische adviseur van Grünenthal waarschuwde herhaaldelijk, dat het bedrijf in staat van beschuldiging kon worden gesteld, maar de verkoop van het slaapmiddel ging desniettemin door. Eerst in november 1961 werd softenon uit de handel genomen. Er waren toen al talloze misvormde kinderen geboren, waarvan de moeders het middel tijdens hun zwangerschap hadden ingenomen.

Kruidentuin

„EEN WOORD VAN waarschuwing, in het bijzonder met betrekking tot de geneeskruiden, is hier niet overbodig. Men onderschatte de waarde van het geneeskruid niet; het heeft een eerbiedwaardig verleden en ook in het heden en voor de toekomst bezit het een onschatbare waarde. Maar men make er dan ook geen lichtvaardig gebruik van. Veel geneeskruiden zijn gifkruiden“.

Een en ander kan men lezen in de

82-jarige Samuels geeft het nog niet op

HET NIEUWE, ZEER oude licht op kanker, zette J. v. d. Berg boven een artikel, dat in Vrij Nederland verscheen over dr. J. Samuels en zijn therapie. Hij noemt hem de ontdekker en vormgever van de Samuels-therapie „een alomvattende behandeling tegen kanker, ziekten van de hartspier, de meeste ziekten van de ingewanden, multiple sclerose, huidaandoeningen, oogziekten, maagzweren, asthma en nog een handvol bekende of onbekende ziekten“.

Samuels heeft er sinds 1940 boeken overgeschreven. Hij is in 1953 uit de medische stand gezet — een tuchtmaatregel die in 1955 door de Amsterdamse rechtbank werd bekrachtigd. In het artikel in Vrij Nederland wordt ook nog gewezen op de strijd, die dokter De Groot, thans voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, tegen de Samuels-therapie voerde. Een strijd, die hij won. Op de voorpagina van ons maandblad kan men het elke maand wéér lezen — wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoelenis is k w a k z a l v e r l j.

En over wetenschappelijk niet-verantwoord gesproken: dr. Samuels legde een soort driehoekig stukje glas in de handpalm dat de bloedstrooming op aanwezigheid van kanker moet controleren. Dat was dan de z.g. spectroscopie van de heer Samuels. Hij heeft nog altijd een behandelkamer op de Plantage Parklaan en hij heeft nu 17 boeken en 40 brochures geschreven. Hij is 82 en gaat nog ledere zaterdagavond in de nachtclub Casino te Amsterdam dansen.

Het is al lang niet meer nodig, dat de mensen voor behandeling naar zijn inrichting komen. Ze kunnen zo'n apparaat — de spectroreductiemeter — kopen en thuis plaatsen. Het apparaat kost enige duizenden guldens. Met deze spectroreductiemeter worden de middenhersenen bestraald.

Dr. Samuels heeft er president Nixon over geschreven. De president heeft de brochures door gegeven aan twee grote instellingen in de Ver. Staten.

In Apeldoorn past een arts, dr. Gispén, de methode-Samuels toe. Dr. Samuels

heeft een paar assistenten; hij noemde de naam van dr. Klaassen. Nog een zinnetje uit het relaas in Vrij Nederland: „Ik heb patiënten gered“ (aldus dr. Samuels) die Boerema of het Van Leeuwenhoekhuis hadden opgegeven”. ... „Ik heb de verwekker en de verspreider van kanker ontdekt, ik heb zowel de profylaxis als de therapie aangeduid. Het is de meest pijnloze en ongevaarlijke methode die bestaat“.

Dr. Samuels verspreidt zijn publicaties via een niet-erkennde uitgeverij, de N.V. Cyclocoop. De apparaten worden door een fabriek, waarvan dr. Samuels de naam geheim houdt, vervaardigd. Het patent geeft hij niet uit handen. Onlangs hebben meer dan honderd van zijn patiënten zich met een rekest tot minister De Jong gewend om dr. Samuels voor te dragen voor de Nobelprijs. Maar het schijnt, dat de oud-marineman De Jong de boot heeft afgehouden.

PIJNSTILLERS

In het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde is onlangs nog eens met klem gewaarschuwd tegen het inne-

inleiding van de „Gids voor de kruidentuin van het Nederlands Openluchtmuseum“, die is uitgegeven door de Vereniging „Vrienden van het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem. „Wij kunnen ze in onze kruidentuin niet alle buiten het bereik van de bezoekers houden en moeten dus een beroep doen op de eigen bedachtzaamheid van dezen. Maar ook buiten de tuin vergete men niet dat genezen met behulp van kruiden en derivaten daarvan even goed als elke andere vorm van geneeskunde, medische deskundigheid en vakmanschap vereist“, aldus nog altijd de gids.

men van acetosal, dat zich bevindt in zeker 32 pijnstillende middelen, die in ons land vrij worden verkocht. Bevonden is dat zelfs een paar tabletjes de trombocyten in het bloed blijvend beschadigen, met het gevolg dat de bloedstolling wordt vertraagd. Menstruele bloedingen treden langduriger en sterker op, antistollingsbehandelingen worden doorkruist, tandextracties leveren ernstige nabloedingen op, spontaan kunnen gebruikers veel blauwe plekken krijgen, om maar enkele voorbeelden te noemen.

Het gebruik van acetosal is zeer groot, bij vrouwen, veel groter nog dan bij mannen. Pijnstillers worden als een soort hulpje voor onderweg in tal van damestasjes aangetroffen. Men beschouwt eenvoudig deze middelen niet als geneesmiddelen, hoort hen roemen via radio en televisie als snelle oplosers van lastige ongemakken.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; J. E. Bulters, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 56

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

De Hilversummer M. Eerenberg strijdt nog steeds tegen de kwakzalver-kruidenman Willem van de Moosdijk. Op 13 december 1968 kon men hem in het programma van Willem Duys een

vernietigend requisitoir horen houden. De bestelwagentjes van de „Raspoetin van Brabant“ verdwenen, maar Van de Moosdijk zet zijn praktijken voort. En de heer Eerenberg strijdt verder ..

Van de Moosdijk gaat door

door M. EERENBERG, Hilversum

WIE MIJN DOSSIERS, die ik in de afgelopen maanden heb bijeengebracht zou inzien, zou ontdekken, dat de zaak Willem van de Moosdijk duizendmaal erger is dan hij denkt. Veel klachten uit Nederland en veel zielige gevallen. Ook heel veel uit België. Zo heb ik vele kwitanties van 74.000 franks in bezit gekregen — dat bedrag werd betaald voor één zak kruiden. Op elke kwitantie staat: Na anderhalf jaar geen baat, geld terug. Niemand echter heeft ooit een cent teruggekregen, hoeveel moeite men ook deed. Wel kreeg men brieven van mr. Van Bakel te Eindhoven; kopieën van die brieven heb ik in mijn bezit. Hierin staat, dat „de heer Van de Moosdijk het geld niet teruggeeft en verdere correspondentie hierover overbodig is”.

Mr. Van Bakel moet toch door de vele klachten wel een inzicht hebben in de praktijken van deze kwakzalver Van de Moosdijk en ook de grote bedragen moeten hem aan het denken zetten. Toch verleent hij hem zijn diensten en helpt de slachtoffers niet. Onder deze zieken zijn er velen, zowel hier als in België, die lijden aan de ziekte van Parkinson en ook opgegeven kankerpatiënten. Toch neemt van de Moosdijk hen 74.000 frank af en belooft beterschap. Heel en heel erg. Velen moesten het geld lenen en, wanneer ze intussen niet zijn overleden, zitten ze nu nog in de schuld.

EEN GEDENKWAARDIGE DAG IN DE STRIID TEGEN DE KWAKZALVERIJ:
M. EERENBERG IN HET PROGRAMMA VAN WILLEM DUYS

Van de Moosdijk gaat door. Het wordt ook zo gemakkelijk verdiend! Vlak voor zijn hoger beroep-zaak bezocht een vrouw uit Brabant hem. Adres bij mij ter inzage. (Van hetgeen ik schrijf is ook door de Politie Proces-

Verbaal opgemaakt). De vrouw had veel last van hoofdpijn. De kruidendokter zeide: „U bent veel meer ziek dan U denkt”. De vrouw schrok en vroeg wat ze dan wel mankeerde. „U
VERVOLG OP BLZ. 58

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

Handlangers lieten villa bouwen van ellendegeld

VERVOLG VAN OMMEZIJDE

hebt een erge longziekte", zei Van de Moosdijk „en volgens mij hebt U nog maar een half jaar te leven”.

Een kruidenkuur van f 250.— zou haar kunnen redden. De vrouw trapte er niet in en nam bedenktijd. Ging direct naar de huisdokter en vroeg verwijsbriefje naar de longspecialist. U begrijpt het al; ze mankeerde geheel niets. Het dreigen met de dood leverde hem nu geen f 250.— op maar in vele gevallen wél.

Spreekuur in Bladel

VEEL TIJD EN geld heb ik aan mijn strijd gegeven. Vaak denk ik „is het voor niets geweest”? Maar ik ga toch beslist door. Deze week kreeg ik bezoek van een ex-chauffeur van Van de Moosdijk. Kwam me vertellen dat hij thans thuis geen spreekuur meer heeft. Nu heeft hij een kamer gehuurd in Bladel en daar kan men tussen 2—7 uur op bezoek komen. Bladel is uit België nog beter te bereiken dan Casteren. Direct heb ik de Officier van Justitie te Den Bosch (Mr. Hulleman) hiervan in kennis gesteld.

Ik heb hier ook gratis-advertentiebladen uit Nederland van nà het vonnis waarin gewoon weer de advertenties (weer in de vorm, die een redactioneel stuk suggereert) van een volle pagina geplaatst zijn.

Sterfgeval te Arnhem

MEDEWERKING KREEG IK nog weinig. Minister van Justitie herhaalde malen geschreven. Het eerste antwoord moet ik nog krijgen. Minister Roolvink wel aan de telefoon gehad (die woont ook in Hilversum). Maar ik merk niets van maatregelen tegen Van de Moosdijk. Door kamerlid vragen aan de Ministers gesteld; negen maanden geleden. Antwoord van de Minister „dat nà het hoger beroep verdere maatregelen zouden worden genomen”. Ik heb ook hiervan niets gemerkt. Moeten er nu opnieuw vragen aan de minister gesteld worden voordat men iets doet? Aan de Officier van Justitie heb ik zeer vele schrijvende gevallen doorgegeven, zelfs ook waar een sterfgeval heeft plaats gevonden (Arnhem).

Het is me wel bekend dat de recherche in vele door mij opgegeven

gevallen proces-verbaal heeft opemaakt, o.a. ook in Arnhem (van 15 vellen) met in beslagname van de kruiden. De ouders in Arnhem hebben ook de Officier van Justitie geschreven en gezegd dat ze aan de nagedachtenis van hun zoon verplicht zijn op vervolging aan te dringen.

Fiscale recherche

DE FISCALE RECHERCHE heb ik bijna een jaar geleden op zijn spoor gezet. Men is hier geweest om inlichtingen en verder... is er niets gebeurd. Persoonlijk heb ik slechts met deze fiscale recherche te maken gehad voor een klein verschil. Ik weet hoe „fel” ze kunnen zijn. Hier laat men de man zijn miljoenen en zijn bungalow met miljonairs-auto. Onbegrijpelijk.

Aan Achter het Nieuws (Vara) heb ik ook verzocht om behandeling. Geen succes, zelfs geen antwoord. Gelukkig deed Willem Duys het en ik ben hem daar nog bijzonder dankbaar voor. Het gevolg van de Televisie-uitzending is geweest dat de 22 Volkswagenbusjes Nederland niet meer onveilig maken. Dit is toch een succes waarover ik me verheug. Maar wanneer is de zaak nu geheel „gestopt”? Kortgeleden kreeg ik bezoek van Mej. B. Vochteloo die het programma Achter het Nieuws regisseert. Dit naar aanleiding van de door Achter het Nieuws geplaatste advertentie, waarin contact werd gezocht met mensen, die onder behandeling waren geweest van onbevoegde genezers (zie ook het meinumner van het Maandblad, bladz. 33). Ik gaf haar vele gevallen in Hilversum, Haren, Tilburg, Arnhem, enz. Ze heeft deze adressen ook allemaal bezocht en de verhalen klopten. Maar ik kreeg toen telefoon van haar „dat de uitzending niet doorging” omdat ze alleen maar klachten over Van de Moosdijk kreeg en niet van anderen of van zogenaamd „genezenden”. Ik zei dat dit juist een reden moest zijn om nog eens tegen Van de Moosdijk te waarschuwen”. Maar geen succes; alle moeite voor niets.

Het zesde zintuig...

BIJ DE HOGER beroepzaak in Den Bosch was ik aanwezig. De Officier kreeg Van de Moosdijk zover in het nauw dat hij moest bekennen van buiten een voorwetenschap over het ziektebeeld te hebben gekregen. Dit is dan zijn zesde zintuig.

In mijn dossier heb ik de namen en adressen van zijn handlangers in

België. Een colporteur die vertelde van een vreselijke ziekte genezen te zijn door Van de Moosdijk. Een taxi-chauffeur die de patiënten ophaalde en naar Casteren bracht. Onderweg informeerde hij dan naar de klachten. In Casteren moesten de mensen in de auto blijven en ging hij naar binnen. De Raspoetin kreeg dan zijn inlichtingen en zo konden de patiënten dan later geloven aan een zesde zintuig. Zo goed wist hij het ziektebeeld. Beide genoemde handlangers hebben nu een nieuwe villa laten bouwen van ellendegeld bij Van de Moosdijk verdiend. U ziet, ik ben goed ingelicht. Ik beweer niets, maar bewijs alles uit mijn dossiers.

Omdat Van de Moosdijk mij in een gratis-advertentieblad een psychopatische inslag verweet diende ik direct een klacht wegens belediging in. Later moest ik bij de Officier van Justitie te Amsterdam komen. Er was geen reden tot vervolging. Als hij mij kortweg een psychopaat genoemd zou hebben wél. Jammer. Ook al zou hij vrijgesproken zijn, een rechtzitting was me welkom geweest voor de publiciteit en de waarschuwing. Ik had dan wellicht wat kunnen spuien.

Ik heb geen bewondering voor mr. Zieleman in Den Haag die, inplaats van de slachtoffers te helpen, deze hulp gratis aan Van de Moosdijk gaf. Aan een miljonair.

Nogmaals, ik ga door met Van de Moosdijk te bevechten totdat hij geheel gestopt is en liefst zijn verdiende straf heeft gekregen. Ik doe dit uit naastenliefde. Het kost me veel tijd en geld. Vele zielige gevallen, waarin Van de Moosdijk de laatste cent aan A.O.W. of Bijstand heeft afgenomen, heb ik uit eigen zak geholpen. Maar ik ben helaas geen miljonair zoals Van de Moosdijk. Anders was mijn eerste werk allen te helpen. Maar laat me niet alleen doorworstelen. Ik kan de hulp van een rechter, een kantonrechter, een politie-inspecteur, enz. goed gebruiken. Tot heden ben ik een

ROEPENDE IN DE WOESTIJN.

M. EERENBERG.

● Inmiddels is bekend geworden, dat de officier van justitie te 's-Hertogenbosch, mr. J. M. Hulleman Van de Moosdijk zal vervolgen naar aanleiding van de klacht van het echtpaar te Arnhem. Van de Moosdijk zal worden vervolgd wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Kosmische wondersteen biedt liefde, geluk, inspiratie, energie

MEJ. F. L. METZ SCHREEF: „Dankzij de Kosmische Gelukssteen heb ik liefde en geluk gevonden. „Hij” heeft mij gevraagd — een nieuw leven heeft zich voor mij geopend...” Ook Frans M. Ouderkerk schreef iets: „Het is verbazend, zo snel als de uitwerking van de Kosmische Gelukssteen is geweest. Direct was de invloed op mijn inspiratie, mijn intuïtie, mijn concentratievermogen en mijn energie merkbaar”.

Ja, want de Kosmische Gelukssteen is hervonden, aldus nog altijd de advertentie. „Wie de steen bezit boekt prompt successen in zaken, in de liefde... in 't leven!” In „Oud-Egyptische manuscripten”, zoals het heet wordt reeds over deze wondersteen gerept. En als men er meer van wil weten — een gratis brochure wacht op U. Het Dagblad van Noord-Limburg is er eens op afgegaan. Zie hier de resultaten van de speurtocht van verslaggever H. Hermkens, die leidde naar een postorderbedrijf van de verzending van geluksstenen.

Bij de firma I.R.A.M. (Institut de Recherches Alchimiques Modernes), waarvan de administratie blijkens advertenties van het postorderbedrijf in het pand Herungerweg 187 te Venlo is gevestigd, verkoopt men de kosmische gelukssteen, „die aan de bezitter een nieuw gevoel van vitaliteit, dynamiek en ongekende kracht geeft”, aldus het reclamemateriaal dat I.R.A.M. uitgeeft. De geluksstenen zijn in een gouden randje gevat, en ze doen het volgens de brochures van de onderneming voortreffelijk, gezien ook het enorme aantal bestellingen dat men krijgt.

Blijkens de advertenties moet er op Herungerweg 187 ene C. Janssen wonen. Wie er echter aanbelt treft er vrachtrijder M. Trienekens of zijn echtgenote aan. Waar de weldoende onderneming precies zit wordt aanvan-

kelijk niet helemaal duidelijk. Mevrouw Trienekens zegt desgevraagd heel voorzichtig: „U bent hier toch wel op het goede adres. Ik stuur namelijk alle aanvragen om inlichtingen en de stenen door. Dit is een soort contact-adres. Verder weet ik er echter niets vanaf.”

Na enig aandringen blijkt ze echter toch wat meer over IRAM te weten. „De heer Janssen is een Duitser en komt maar af en toe hierheen. Hij zit nu in Kopenhagen. Ik geloof niet dat hij een publicatie over zijn zaak wil hebben. Hij heeft er geen behoefte aan want hij heeft het al veel te druk.” Hoe is Janssens administratie dan aan de Herungerweg terecht gekomen? „Heel toevallig. Vrijdagavond na zessen is Janssen hier. Komt u dan eens terug”, zegt mevrouw Trienekens.

Wars van publiciteit!

Vrijdags na zessen is Herr Janssen evenmin op de Herungerweg. Wél zijn

echtgenote, die al direct te kennen geeft niets voor een verhaal over IRAM te voelen. Namens haar man deelt ze mee, dat ook deze wars is van iedere publiciteit. „Hij weet niet zoveel van de zaak af. U moet hem zien als filiaalhouder. De geluksstenen komen uit het Franse Cagnes-sur-Mer”. Of ze dáár misschien iemand van de zo sympathiek werkende onderneming kent? „Nee, helemaal niemand”.

Na enig speurwerk blijkt Janssen in de Markusstrasse in Duisburg te wonen. Hij is getrouwd met een 27-jarige dochter van Trienekens, op wiens naam IRAM als postorderbedrijf (verzending van geluksstenen) bij de Kamer van Koophandel in Venlo staat ingeschreven sinds oktober '68. Als handelsnaam staat er: C. Janssen, Postorderbedrijf. Een beetje ingewikkeld, maar het kán.

Wie een eerste stap in de richting van de in de verte flonkerende gelukssteen doet, en reageert op de advertentie van Herr Janssen uit Duisburg, hoort enkele dagen later reeds een dikke enveloppe met documentatiemateriaal in zijn brievenbus ploffen. De inhoud bestaat uit vijf foldertjes, een enveloppe (met postzegel), een boekje met veel wetenswaardigheden over geluksstenen, en een giro-stortingskaart.

Men kan de gelukssteen gratis proberen. Laat het geluk te lang op zich wachten en verdwijnen de pijnen niet snel genoeg, dan kan de aspirantkoper de steen binnen dertig dagen retourneren, waarna hij volgens de folders het gestorte geld terugkrijgt.

Mineraal complex

Wie de paperassen doorleest moet wel onder de indruk van de kwaliteiten van Herr Janssens stenen komen. Ene meneer J. R. Dursell heeft bijvoorbeeld in het boekje „De invloed van het heelal op uw leven” heel wat onthullende zaken bij elkaar gebracht; De gelukssteen zo schrijft hij, is samengesteld uit de basiselementen van het leven op aarde, het zogenaamde mineraal complex.

„Moderne onderzoekers zijn het er over eens, dat de eerste sporen van het leven op aarde teweegebracht kunnen zijn door uitstralingen van de

Danseresje wilde niets weten van medische hulp

BIJ HET WETTELIJK voorgeschreven onderzoek naar de doodsoorzaak van een twintigjarige balletdanseres, Corine Williams, stuitte de coroner te Epsom, in het Engelse graafschap Surrey, op een onthutsende omstandigheid; het meisje had namelijk e l k e medische hulp geweigerd tijdens haar ziekte.

Corinne Williams leed aan een zeldzaam voorkomende ziekte, Anorexia nervosa, waarbij de patiënte weigert voedsel tot zich te nemen. De ziekte komt alleen voor bij jonge vrouwen tussen de vijftien en vijftewintig jaar. De patiënte toont geen eetlust en vermagert sterk. De behandeling is van langdurige psychotherapeutische aard.

De danseres was een vrome aanhangster van Christian Science. Een public relationsman van de Christian Scientists verklaarde aan de coroner, dat de behandeling van ziekten door Christian Scientists uitsluitend door het gebed geschiedt. Het meisje was met ziekteverlof van de Royal Ballet School naar huis gestuurd, twee jaar geleden. Het bleek toen dat zij alleen

van de zijde van een genezer van Christian Science hulp wenste te ontvangen. De ouders poogden niet haar om te praten. Wel had de vader nog een arts geraadpleegd om een geschikt dieet voor zijn dochter te krij-

gen. De dokter had de vader gewaarschuwd, dat het meisje aan de gevolgen van de ziekte kon sterven.

De vertegenwoordiger van Christian Science bij het verhoor door de coroner verklaarde, dat wie onder behandeling is van een Christian Science-genezer niet de hulp inroept van een medicus. Het vermengen van Christian Science met de geneeskunst is niet eerlijk tegenover beide stelsels. Wanneer iemand van Christian Science wil overgaan naar medische behandeling is hij daarin volkomen vrij . . .

DE PAD IN DE FOLKLORE

IN EEN MEER dan vijf pond kostend boek „Cambridgeshire, Customs and Folklore” (uitg. Routledge and Regan Paul, Londen) vertelt Enid Porter ook van een aantal volksgeneesmiddelen, zoals het gebruik van hete uien om oorpijn te verlichten en van liebladen tegen wondjes. In het Fendistrict, het noordelijke deel van het graafschap, placht men een zweer in te wrijven met de rug van een speciaal soort pad, waarvan de wratten een vocht afscheiden. Men kan zich afvragen in hoeverre hier sprake was van sympathetische magie — een „bult” met een bult genezen of wel het „overbrengen” van de ziekte van een mens naar een

dier. Of had de ervaring geleerd dat de afscheiding van de pad wel degelijk een genezende werking kon hebben?

De heksen van Cambridgeshire hadden ook al nauwe relaties met padden. Mannelijke heksen stonden bekend als „Toadmen”, Paddenmensen. Heksen van beiderlei kunne werden, en er zijn nog mensen die het zich „herinneren”, in staat geacht om hun vijanden een luizenplaag te bezorgen. Maar ook konden ze dieren zó beheksen, dat een paard niet verder wilde dan een bepaald punt en koeien weigerden om zich naar de melkplaats te laten drijven.

ZO'N KOSMISCHE WONDERSTEEN KOST MAAR F 98

VERVOLG VAN BLZ. 59

aarde zelf èn door uitstralingen van andere hemellichamen. Deze bewering is in feite al heel oud; oud-Egyptische manuscripten, ontcijferd door archeologen, bevatten het geheim van de samenbundeling van deze „oerkrachten” in de kosmische gelukssteen”, aldus Dursell. „Moderne alchemisten, verbonden aan IRAM te Cagnes-sur-Mer in Frankrijk zijn er na vele jaren van onderzoekingen, berekeningen en proeven in geslaagd de kosmische gelukssteen opnieuw samen te stellen”.

Geheim moet geheim blijven

Een geweldige onthulling. Maar wat is het precies voor een steen? Dursell schrijft: „Het geheim van de steen moet bewaard blijven, sterker nog: het geheim kán gedeeltelijk niet worden onthuld omdat het 't geheim van het leven is — en zelfs de grootste geleerden kunnen dit mysterie niet ontsluitieren. Ja, het leven is een raad-

sel. In het begin was er geen leven op aarde. Zekere elementen op aarde moeten, door met elkaar in aanraking te zijn gekomen en onder invloed van mysterieuze weldadige stralingen, organisch zijn geworden. Deze eerste levenskiemen brachten nog geen zichtbare veranderingen op aarde.

Tienduizenden jaren waren nodig voor de ontkieming. Hoe deze ontkieming precies is verlopen blijft een mysterie”. Volgens Dursell zijn ijzer, zwavel en kwikzilver drie elementen die, behalve hun fysieke en chemische karakteristieken, nog andere interessante eigenschappen moeten hebben. „Moderne alchemisten zoeken daar onophoudelijk naar. Hun tot dusverre opgedane ervaringen zouden de gehele structuur van onze maatschappij aan het wankelen kunnen brengen. Vandaar dat hun ontdekkingen geheim worden gehouden”.

In goed gezelschap

In Dursells boekje, dat bij allerlei andere papieren is gevoegd, staan enkele voorbeelden van bekende personen, die zo'n gelukssteen zouden

hebben bezeten. In de Indonesische archipel had sultan Kombaladjeni een steen, die hem macht en rijkdom gaf. Sir Thomas Stamford Raffles, die in 1819 Singapore stichtte, kreeg er grote macht door en Lord Mountbatten zou aan de steen zijn militaire successen te danken hebben. Men zegt zelfs, dat Winston Churchill zo'n gelukssteen heeft bezeten en dat eenzelfde steen in bezit is van het Britse vorstenhuis. Dat meent Dursell tenminste.

De moeilijkheden de baas

„De kosmische gelukssteen komt uit de oorsprong van het leven en trekt de weldoende invloeden van de sterren aan”, staat in een begeleidende folder. „Daarom oefent hij op de mensen een bijzonder goede werking uit. Hij bevrijdt ze van zorgen, pijn, moeilijkheden, lichamelijke zowel als geestelijke vermoeidheid en hij wordt de moeilijkheden waarmee we in ons hedendaagse gejaagde leven te kampen hebben, de baas”. En de prijs voor het bezit van deze wondersteen? Acht en negentig gulden! Een koopje zo te zeggen.

Mességué is boos op andere kwakzalvers

door mr. J. D. JACOBSON, Antwerpen

ONLANGS PUBLICEERDE DE Parijse uitgever Robert Laffond een boek geschreven door de Franse „genezer” Mességué over wie men in het Maandblad tegen de Kwakzalverij al eerder heeft kunnen lezen (oktober en december 1968, resp. pag. 54 en 63) en André Gayot. Gayot is een journalist die een krant heeft gesticht in de (Franse) Antillen. Mességué, de befaamde „genezer” uit Toulouse is al meer dan eens veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Hij voert een onverbiddelijke strijd tegen... de kwakzalvers, waaronder men verstaan moet degenen, die geen lid zijn van de „Vereniging der bonafide genezers”, die Mességué zelf gesticht heeft...

„Zijn bloed kookt”

Mességué trok naar de Franse Antillen om er de plaatselijke geneeskragtige kruiden te bestuderen. Bij die gelegenheid heeft hij, in samenwerking met André Gayot een „lang en grondig onderzoek” ingesteld over de praktijken der „quimboiseurs” te weten de kruidenverkopers van Guadeloupe en Martinique, praktijken, die hem met zulk een „woede en verontwaardiging” vervuld hebben, dat hij besloot hun de oorlog te verklaren. De quimboiseurs zijn niet alleen kruidenverkopers, maar ook tovenaars, die liefdedrankjes verkopen, geesten bezweren, en, als het nodig is, giftmengers kunnen zijn.

In het voorwoord van dit boek *) schrijft André Gayot tekstueel het volgende: „De genezer (Mességué) vat vuur, geeft voordrachten, stelt de misdrijven van de „Quimboiseurs” aan de kaak. Bedrieglijke manoeuvres, uitbating der lichtgelovigheid en der domheid, zwarte missen. Mességué heeft dit alles van dichtbij gezien. Hij heeft, ceremoniën, schandalige ritussen bijgewoond. Hij weigert het stilzwijgen hierover te bewaren. Zijn bloed kookt”.

De twee auteurs beweren „duizend bewijzen” verzameld te hebben.

Zombi in het gebergte

IK HEB DAN ook met de grootste aandacht de 290 bladzijden van dit boek gelezen, waarna ik tot de conclusie ben gekomen dat de wereldberoemde „genezer” Mességué allerm minst in staat is, een ernstig, grondig en wetenschappelijk onderzoek in te stellen. Hij heeft niets anders gedaan,

De Franse titel van het boek luidt: „Ce soir le diable viendra te prendre” — Uitg. Robert Laffont, 6 Place Saint-Sulpice, Paris VIe. De prijs is 16 Franse fr.

MR. J. D. JACOBSON, SCHRIJVER VAN DIT ARTIKEL

dan, klakkeloos alle praatjes, kletspraatjes en geroddel te noteren, die men hem in de Franse Antillen verteld heeft!... of wijs gemaakt, aangezien de inwoners van deze eilanden de faam hebben, grote grappenmakers te zijn en er veel verstand van te hebben, de mensen voor de aap te houden.

Met de grootste naïeviteit heeft Mességué alle nonsens geloofd, die men hem links en rechts verteld heeft.

Zo neemt hij klakkeloos het verhaal over van „een Zombi in het gebergte”, dat men hem verteld heeft. (Een zombi is een valse dode, iemand, die begraven werd, na in een lethargische slaap te zijn gedompeld, en die vals uit de dood opgewekt wordt, om voortaan de slaaf te zijn van een tovenaars).

Ernstige mensen hebben dit grondig onderzocht. Nooit heeft men een zombi elders gevonden, dan in de verbeelding van de achterlijke bevolking van deze eilanden.

Niet minder dan zestien volle bladzijden wijdt hij daarna aan „het geheim van de zwarte steen van Trinidad”, die de slangenbeten geneest, en waarvan een geestelijke, broeder Raphael, hem, Maurice Mességué, in hoogst eigen persoon, de samenstelling op zijn sterfbed verklapt zou hebben, „omdat

hij niet met zijn geheim wilde verdwijnen” (blz. 192). In werkelijkheid is er geen enkel „geheim” aan die steen verbonden. Het is trouwens geen steen, maar een preparatie, waarin de horens van een hert voorkomen, en die ongeveer 3 of 4 centimeters meet, bij een dikte van een halve centimeter.

The Belgian blackstone

DEZE „STEEN”, DIE „the Belgian blackstone”, genoemd wordt, wordt door de Eerwaarde Zusters van Pettem, in West-Vlaanderen, sedert tientallen jaren, vervaardigd voor de Witte Paters. De Antwerpse Procurator van de Witte Paters heeft mij, enkele jaren geleden, bij uitzondering, een exemplaar bezorgd, tegen een vergoeding van 30 of 35 frank. Dit steentje, dat niets geheimzinnigs bevat, is een afdoend middel tegen giftige beten, en dit niet alleen van slangen.

Honderden van deze „stenen” worden jaarlijks vervaardigd, maar zij zijn voorbehouden voor de Missies, waar zij uitstekende diensten bewijzen. Weliswaar krijgt de Antwerpse Procurator der Witte Paters dikwijls brieven van zwarten, die om zulk een steen vragen, maar aan hun verzoeken wordt geen gevolg gegeven omdat de ervaring hem geleerd heeft, dat zij deze stenen misbruiken, om te doen geloven aan hun bovennatuurlijke macht, en er grote bedragen mee aftroggelen van de zwarte bevolking van hun land.

Mességué bluft bijgevolg, wanneer hij, op blz. 194 van zijn boek verklaart: „Wij zijn vandaag in het bezit van het geheim van de zwarte steen, zagezegd van Trinidad”.

Om zijn samenraapsel van griezelige verhaaltjes een schijn van ernst bij te brengen, heeft Mességué dan ook niets beters gevonden, dan de autoriteit in te roepen van een aantal personaliteiten, die hij geraadpleegd heeft.

Touwtruc der fakirs

DOCH WELKE WAARDE heeft het getuigenis van een priester, Pater Trinard, die beweert (blz. 257) dat de beroemde touwtruc der fakirs „een welbekend verschijnsel is van collectieve hallucinatie”, daar waar ik zelf, in talloze artikelen en voordrachten,

EEN BOEK VAN MESSÉGUÉ

VERVOLG VAN PAG. 61

bewezen heb, dat het niets anders is dan een goocheltoer.

Welke waarde heeft de mening van een „Professor Brunoton”, die beweert, blz. 264, dat de magie voor 50% uit suggestie bestaat, voor 40% uit bedrog, voor 15% uit poëzie en voor 15% onbegrijpelijk is, hetgeen als ik mij niet vergis, in totaal 120% uitmaakt!

Welk geloof kan men hechten aan de beweringen van een bisschop: Mgr. Leroy, die ex cathedra proclameert: „het fenomeen van telepathie en van spiritisme, de evocatie der doden, de levitatie, de invultatie, de betovering, de bezetenheid, en mysteriën der hekserij en der magie, zijn door niemand meer betwist!”

Aan de andere kant maakt Mességué zich schuldig aan „bedrog nopens de koopwaar”, wanneer bij het laatste hoofdstuk van zijn werk betitelt: „Ik hoor de doden spreken”, alhoewel er in dit hoofdstuk nergens sprake is van „doden die spreken”. Evenmin rept hij één woord in zijn boek over de zwarte missen, die hij beweert persoonlijk bijgewoond te hebben.

Ergste afruggelarijen

ALHOEWEL DIT BOEK dus totaal waardeloos is op zuiver wetenschappelijk gebied, geeft het talrijke bewijzen van de schaamteloze, ik zou zelfs willen zeggen: de misdadige wijze, waarop de „quimboiseurs” der Franse Antillen in korte tijd schatrijk worden, door goedgelovige bevolkingen miljoenen uit te zuigen door de ergerlijkste afruggelarijen.

Het boek brengt dus aarde aan de dijk van mijn thesis dat de magie de lepra is der mensheid en dat zij met alle middelen meedogenloos bekampt moet worden. Met verbazing zult U uit dit boek o.a. vernemen, dat de meeste „Quimboiseurs” vooraanstaande politieke posities in de Franse Antillen bekleden, en in hoog aanzien staan. Zij betalen patent, oefenen hun beroep openlijk uit, en hebben een plaat op de deur van hun dure woningen. Dit boek is daarom een goed boek dat U beslist lezen moet, en voor het uitgeven waarvan Robert Laffont warm gefeliciteerd dient te worden.

Antwerpen J. D. JACOBSON

P.S. Opvallend is in dit boek, hoezeer de bezweringsformules der „quimboiseurs” gelijken op die, welke de joodse heksenmeesters duizenden jaren geleden, gebruikten, en die ik o.a. gevonden heb in de traktaten Sabbath-Gittin-Joma-Berachoth en Erubin van de Talmoed.

P.P.S. Op zondag 29 december 1968, te 13,30 uur, heeft de Franse zender Europe No. 1 een hele zending gewijd aan de okkulte wetenschappen, en voor de microfoon een half dozijn zogezegde „specialisten” laten komen, die vrij uit hun nonsens mochten

uitkramen. Onder hen was een „wetenschappelijke astroloog” (ik zou graag willen weten, wat een „wetenschappelijke astroloog” wel mag zijn, aangezien ALLE astrologen grappenmakers zijn), die o.m. relletjes in Frankrijk voorspelde, scheidingen van filmvedetten en verschillende oorlogen links en rechts in de wereld, voor het jaar 1969, hetgeen iedereen voorspellen kan met de grootste kans op verwezenlijking. Toen kwam Mességué zelf aan het woord, om zijn boek aan te bevelen, en erover te pochen, dat hij de „enige” was, die het receptenboek van een „quimboiseur” had kunnen raadplegen. Ik begrijp niet, dat een Franse officiële zender zulke gevaarlijke kletspraat onder miljoenen hoorders verspreidt.

„Om den buik week te maken”

KONING JACOBUS I van Engeland zag in tabak een ziel- en lichaam-verdervend venijn en hief een forse belasting op tabak om zijn onderdanen het roken te beletten (6 sh, 8 d. op het pond sterling!) Hij schreef voorts de beruchte Misocapnos (Rookhater), la-

suggesties gedaan ten behoeve van diegenen, die het roken willen opgeven, maar daarmee moeite hebben.

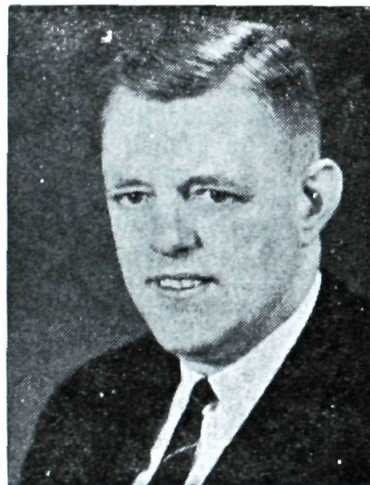
Over de geschiedenis van het roken vertelt dr. Meinsma nog dat volgens sommigen de Engelsen omstreeks 1570 tabak naar Nederland brachten. De befaamde kruidenkenner Dodoens (Dodonaeus) toonde zich verrukt, hij noemde tabak „een wonderkruid, een waar panacé”.

Niet alle geneeskundigen waren het met hem eens. Maar de Antwerpse geneesheer A. Everartus beschreef samen met Dodoens als volgt de waarde van de tabak:

„Kracht om te ontdoen en te verteren; alle vervuilde wonden te reinigen, den buik week te maken, ja schrikkelijk te beroeren, om tegen gif en alle schadelijke dingen, die men mocht ingenomen hebben, te strijden; een bijzonder verdoovende en het gevoel benemende macht en eigenheid, macht om waterzucht, hoofdpijn, zinkingen, allerlei onzuivere gebreken des lichaams, klieren, kropgezwollen, aposteunen, stoten, zwellingen, blutzingen of andere kwetsuren te verdrijven, de smarten der nieren te benemen, of de wonden en zweren te genezen”.

Oef! De siroop van tabak zou „De kortingheid op de borst, het moeilijk ademhalen, den hoest wegnemen, fluiemen doen lozen en de wormen verdrijven”. Dat is wel wat anders dan de rokershoest!

„Roken en risico's” is uitgegeven door de N.V. Uitgeversmaatschappij De Tijdstroom te Lochem, prijs f 2.50.

DR. L. MEINSMa

ter uit het Latijn in het Engels vertaald onder de titel „A counterblast to Tobacco” (1604). Zijn onderdanen kwamen niet onder de indruk, vertelt dr. L. Meinsma in Roken en Risico's. In dit „rode boekje” vestigt dr. Meinsma uiteraard de aandacht op de gevaarlijke gevolgen van het roken. Saatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga schreef een voorwoord, waarin hij het aantal sterfgevallen in ons land — thans circa dertig per dag — aan ziekten, welke mede een gevolg zijn van het roken van sigaretten, onrustbarend noemt. In het boekje worden

In Parijs trekt de computer horoscopen

NIET ALLEEN KAN de computer U, zo ge het mocht wensen, aan een levensgezel (lin) helpen — de computer tikt ook al horoscopen uit. Mits goed geprogrammeerd kan men fraaie horoscopen verwachten uit de elektronische computerbuik. Midden in de zomer heeft Elseviers Weekblad (2 augustus, in het teken van de L e e u w l) een heel omslagverhaal gewijd aan de astrologie. Opmars der astrologen, riep de omslag uit.

Als rechtgeaarde Waterman konden wij lezen, dat volgens Simon Vestdijk, die ook al een interpretatie van de dierenriemtekens heeft gegeven, wij "onmiddellijk reageren" evenals Aries, de Ram. Maar, omdat wij geen Rammen zijn, doen we dat met begrip voor de situatie. Intuïtie is voorts ons deel, fantasie, praktische mensenkennis, gemeenschapszin. Heel fraai, vonden wij dat alles. Maar wij waren ook:

lichtzinnig, zorgeloos, met goede kantjes overigens: vrolijk en spontaan, maar: soms stuurloos.

In dat zelfde artikel kon men lezen, dat de computer-astrologie de jongste ontwikkeling is. De Astroflashcomputers te Parijs werken met een betrekkelijk simpel programma. Zij kennen slechts 192 mogelijkheden, die zij, och arme, overwerkt aan hun klanten uitreiken. Desondanks neemt de computer-astrologie in Frankrijk, maar vooral in Amerika een hoge vlucht. In de Ver. Staten nog iets moois, de uurhoek-astrologie. Omdat men daar veelal niet op de hoogte is van zijn geboorte-uur (en wij dachten, dat men daar zoveel op de klok keek? Time is toch money!) trekt men de horoscoop van een bepaald probleem.

IN HET ARTIKEL van Jaap (Weegschaal) de Vries vonden

wij nog deze uitspraken van de Amsterdammer Georges Bode, die heel moeilijk doet:

— Iemand is psychisch gestoord: in zijn horoscoop vind je altijd complicaties met standen van planeten uit het tweede zevental. Bij een lichamelijk gebrek zit de afflictie in het antieke zevental.

— Ook een land heeft een horoscoop: in die van de V.S. staat de zwarte zon conjunct aan de witte. Daaruit blijkt de grote betekenis, die dat land moest krijgen.

— De lichaamstemperatuur van 36,5 graden heeft getalmatig overeenkomst met de 365 dagen van het jaar. Ik ben er zeker van dat de gemiddelde lichaamstemperatuur hoger komt te liggen als de aarde sneller zou draaien, aldus Georges Bode.

Wat zeiden onverbeterlijke nuchterlingen vroeger ook weer? Lust U nog peultjes?

HOROSCOOP-MANIE

AAN HET EINDE van de zomer komen de omroepverenigingen voor de dag met hun programma's voor het komende jaar. Zo ook de Tros, die dit jaar aankondigde „iets minder amusement in zijn televisieprogramma's te stoppen" dan vorig jaar het geval was. En de radio? Want ook daar heeft de Tros een aandeel in. Welnu — wij weten niet of het onder het hoofd amusement valt, maar in elk geval wordt als het meest spectaculaire element in het radio-programma van de Tros aangekondigd: een „radiohoroscoop". Een „astrologe" is te hulp geroepen om deze horoscoop te verzorgen, die zal worden ondergebracht in het vrouwenprogramma Sphinx.

Natuurlijk, zal de Tros zeggen, dat is alleen maar om de dames een beetje amusement te bezorgen. Maar in de praktijk komt het niet op amusement neer — men betreft alle voorstellingen op zich zelf. Er is altijd wel een zinnetje te beluisteren, dat zo prachtig op de luisteraarster slaat...

Om kort te gaan: in dit programma-onderdeel wordt het bijgeloof gestimuleerd, bijgeloof, dat krasse vormen kan aannemen, geestelijk verre van gezond is en bovendien het grote gevaar met zich meebrengt, dat men zich ook op het terrein van de gezondheid licht inlaat met allerlei vormen van bar bijgeloof. En het slachtoffer wordt van de profiteurs van dit bijgeloof.

OM HET LEVEN VAN EEN BABY IN VIETNAM

EEN TRIEST RELAAS van een klein mensleven — gevonden bij een foto uit Vietnam in een Amerikaans blad. Dicht bij de gedemilitariseerde zone in Zuit-Vietnam vechten twee Amerikaanse legerartsen om het leven van een Vietnamese baby te redden, het slachtoffer van longontsteking en onwetendheid.

De longontsteking was gedurende vijf dagen door de moeder van het kindje behandeld, die de traditionele methode gebruikte om de buik met ijs in te wrijven en, in navolging van de praktijken van de Chinese acupunctuur, met naalden in armen en benen te steken om zo de boze geesten gelegenheid te geven te ontsnappen.

Toen de doktoren het kindje onderzochten hield het hart op te kloppen. Op het ogenblik dat de foto werd gemaakt injecteerde de ene dokter adrenaline in het hart, terwijl de ander zuurstof toediende. Het hart begon weer te kloppen maar de baby is korte tijd later gestorven, toen het naar Da Nang werd gevlogen om in een ziekenhuis te worden opgenomen.

SPIRITISME, eenzaamheid en angst om onbegrepen dingen

DE TELEGRAAF PUBLICEEERDE een serie artikelen onder de titel Contact na de dood naar het boek The other Side van de Amerikaanse bisschop Pike. Men kreeg honderden reacties. Er waren nogal afschuwelijke spiritistische boodschappen bij, zoals die van een lezeres, die van de vermoorde Amerikaanse president Kennedy de boodschap „doorkreeg", dat bij een volgende Apollo-reis een met name genoemde astronaut voor of tijdens de tocht zal sterven.

J. P. M. van Elswijk schrijft in De Telegraaf dat uit deze honderden brieven het volgende naar voren kwam.

1. Talloze mensen geloven, dat zij contact met overleden familieleden of vrienden hebben, en ervaren dit als grote troost, steun en vreugde.

2. De meeste „paranormale ervaringen" kwamen van mensen, die één ding gemeen hebben: een overgrote eenzaamheid. Deze brieven kwamen van ouden van dagen, denkend aan de dood. Van weduwen, denkend aan hun gestorven man. Van vrouwen, die zich zo intensief met spiritisme hebben

beziggehouden, dat ze over hun zenuwen zijn en niet meer weten wat waar of onwaar is, wat écht is en waar inbeelding begint.

3. Er zijn enkele brieven van personen, die verteren van angst om onbegrepen dingen; mensen, die bij psychiaters terechtkomen omdat ze in alles een voorteken zien, achter elk toevallig geluid of woord iets geheimzinnigs en bovennatuurlijks zoeken, mensen die te gronde gaan aan fobieën — de abnormale angsten — die ontstaan door teveel gewroet in zaken, die verstandelijk niet te verklaren zijn.

4. Minstens zes mensen smeekten om hulp, omdat zij de spanningen, die in hen zijn ontstaan, niet meer aan kunnen en nog maar één uitweg zien: zelfmoord.

„Iets paranormals"

OPVALLEND IS, DAT vele briefschrijvers en schrijfsters nogal snel aannemen, dat ze iets „paranormals" hebben meegemaakt en dat ze — zonder enige bewijsvoering — conclude-

Net als bij de horoscopen!

ER KLOPT WEL eens iets van — net als bij de horoscopen. Zei de heer Gerard Croiset tegen de heer Versteegen uit Smakt bij Venray: Uw dochter leeft nog, via België en Frankrijk is zij naar Italië gegaan. Binnen veertien dagen krijgt U bericht.

De ouders van Dinie Versteegen zaten in dodelijke ongerustheid, toen hun dochter Dinie met haar vriendin Joke Mulder uit Wageningen enkele dagen op vakantie was gegaan en niets meer van zich liet horen. Dinie en Joke, beiden twintig jaar, wilden naar het buitenland. Maar toen ze hadden laten doorschemeren, dat ze naar Frankrijk wilden, had de vader het verboden.

Men raadt het al: de meisjes deden het toch. En op slot van zaken schreef Dinie een brief naar de dokter te Arnhem waar zij werkt, dat zij niet naar huis durfde, zonder geld zat enz. Ze waren overigens nog niet, zoals de heer Croiset voorspelde, in Italië, maar bij Rijssel, in Noord-Frankrijk. En dat was, na wat het meisje al had laten doorschemeren over haar plannen, niet zo verbazingwekkend.

Help een kind aan een kans

PROJUVENTUTE
ORANJE help een kind aan een kans
KALENDER 1970

HELP EEN KIND aan een kans — zo luidt de slagzin, waaronder Pro Juventute haar Oranjekalender voor 1969 aanbeveelt. Uiteraard maken de jonge oranjeprinsjes op de kalenderbladen veelvuldig hun zonnige opwachting: in januari kan men ze in de sneeuw zien, Willem-Alexander en Johan Friso en, met een zonnebrilletje, de zoon van prinses Margriet, Maurits. Maurits, die op het maartblad vrolijk boven de rand van de box uit komt kijken.

In mei 1970 zal het 25 jaar geleden zijn dat Nederland bevrijd werd. En ter ere daarvan de foto van prinses Juliana en prins Bernhard terugkerend in Nederland, met hun drie kinderen — het is de eerste keer, dat prinses Margriet voet op vaderlandse bodem zet.

Naast de Nederlandse is er ook een op buitenlandse relaties afgestemde oranjekalender verkrijgbaar: Deze heeft een viertalig calendarium: Engels, Frans, Duits en Spaans (Prijs ook f 4.25).

De oranjekalender is verkrijgbaar bij alle Verenigingen Pro Juventute en bij het landelijk besteladres voor f 4.25 (bezorgingskosten f 0.70 extra). Postgiro 51.74.00 kalenderactie Pro Juventute, postbus 7101, Amsterdam, Tel. (020) 79.09.49.

SPIRITISME

VERVOLG VAN BLZ. 63

ren dat er „dus” contact na de dood bestaat.

Wanneer een abonnee van De Telegraaf schrijft, dat een broer in het ziekenhuis stierf en dat op hetzelfde ogenblik in huis het licht uitviel („de stop was losgedraaid, en dat moet mijn broer gedaan hebben”), kan men zich in gemoede afvragen of het niet vaker gebeurt dat een stop door trillingen van verkeer etc. los gaat.

Tallos zijn de variaties op bovenstaand thema: ramen en deuren

waaien open, potten en pannen vallen, klokken blijven stil staan, alles op het moment dat een familielid elders sterft. Men kan daar natuurlijk gemakkelijk tegenin brengen dat ook op andere tijdstippen ramen en deuren openwaaien etc. etc.

Men kan zich bij al deze beschrijvingen afvragen aldus nog altijd het artikel in De Telegraaf, welk nut het heeft een raam open te laten waaien, wanneer men — gestorven zijnd — zijn aanwezigheid wil openbaren. Talloos zijn de verhalen over de z.g. „Poltergeiste”, die als beroepsprovocateurs met meubelen gooien, kasten overhoop halen en allerlei dingen

doen waar geen mens iets aan heeft.

Iemand schreef een lange brief waarin haarfijn beschreven wordt dat een onzichtbaar beest met grote klauwen („beslist een leeuw”) over haar lichaam liep, terwijl ze in bed lag. Er bleef geen spoor van de zware klauwen achter, geen haar uit de vacht, totaal niets!

Iemand anders „zag” beslist op een verlaten kerkhof de vaak in zulke brieven opduikende „man in lange zwarte jas, zwarte cape, met doods- hoofd plus een ijzige kilte om hem heen”. Een man, die spoorloos verdwijnt en nooit een voetafdruk achterlaat.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerds, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Bulters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts te Heemstede**; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 64

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Ons antwoord op een kritische briefdoor **A. P. N. DE GROOT**voorzitter *Vereniging tegen de Kwakzalverij*

EEN VAN DE belangstellenden naar de inhoud van onze brochure zond ons zijn onderstaande commentaar hierop.

Geachte Heer,

Op aanvraag ontving ik Uw brochure „Mogen wij een boekje open doen” en vervolgens onlangs het maartnummer van Uw tijdschrift. Met aandacht heb ik ze gelezen en op grond van deze korte kennismaking wil ik graag een paar kritische opmerkingen maken. Hopend dat U zich zult realiseren, dat ze geschreven zijn vanuit een welwillende houding tegenover Uw standpunt.

Wat het boekje betreft. Een twintigtal gevallen van levensgevaarlijke kwakzalverij maakt even indruk, maar lang genoeg? Het maakt niet meer indruk dan een paar weekends verkeersongevallen of een seizoen zwemongelukken. En is Uw voorstelling van zaken strikt ongekleurd door de wens om de lezer te overtuigen? Wordt er niets overdreven en niets verzwegen? De stijl van schrijven maakt het mogelijk om hieraan te twifelen.

Misschien ben ik bedorven door de vele cijfers, die je dagelijks leest, maar exakte gevallen maken op mij altijd meer indruk, b.v. aantal veroordelingen, aantal kwakzalvers in Nederland en schatting van hun inkomsten.

In het maartnummer trof mij het omkaderde artikel van Dr. J. J. de Jong. Lezing ervan bracht mij tot gedachten, die ik met U wil delen.

Er zijn natuurlijk verschillende redenen waarom mensen naar een kwakzalver gaan.

a. de wetenschap of de mening, dat de arts niet (meer) kan helpen. Dit is de grote groep uit het Utrechtse onderzoek in maartnr. blz. 19;

b. het feit, dat het verschil tussen bevoegden en onbevoegden vaak niet wordt gezien als een zwart-wit tegenstelling maar als een polariteit. Dit heeft te maken met een wijdverbreid en niet geheel ongezond wantrouwen tegen officiële erkenningen en titels;

c. geen voldoening vinden in de van bevoegde zijde uitgevoerde behandeling, b.v. de jonge vrouw met borstkanker, bij wie een borst geamputeerd moet worden.

Het geval van De Jong hoort waarschijnlijk onder rubriek c. Laat ik zijn verslag eens met een paar waarschijnlijke en mogelijke bijzonderheden aanvullen, die licht werpen op de beweegredenen van de ouders, bijzonderheden zoals iedereen met enige intelligente fantasie kan bedenken.

Waarschijnlijk zijn de ouders fondspatiënt.

Het AZ (Academisch Ziekenhuis – red. M.t.d.K.) in Leiden, mijn woonplaats, staat – hoe zal ik het zeggen? – bekend als hebbende een zekere “lordly disregard” voor die klachten van in het bijzonder fondspatiënten, die niet direct met hun ziektebeeld te maken hebben. Het is niet ongewoon, dat men er van negen uur 's morgens tot twee uur 's middags in de wachtkamer zit. Van tijd tot tijd zat daar ook het patiëntje met een van de ouders, voor controle.

De injecties zijn een dagelijks of driemaal dagelijks terugkerende kwelling voor het kind en het gezin en dat blijft zo tot in de onafzienbare toekomst.

Wanneer De Jong dan ook zegt: „B l i j k b a a r vonden de ouders de injecties een bezwaar”, geeft hij blijk van precies de lordly disregard, die ik hierboven noemde. Vanuit het

standpunt van de medicus is de diabeticus goed gereguleerd, voor de patiënt is de toestand hoogst onbevredigend.

Mogelijk wisten de ouders vaag van het bestaan van minder onaangename methoden van insuline-toediening. Ze durfden hiernaar misschien niet te vragen of er werd hen niet duidelijk gemaakt waarom dat in dit geval niet kon.

Hun klachten, medisch-wetenschappelijk gezien irrelevant, kunnen de ouders bij de behandelende geneesheren niet kwijt. Dit lijkt mij een aanvaardbare reconstructie van de beweegredenen, die tot consult van de kwakzalver geleid hebben. Wat heeft die kwakzalver gezegd? Wat de ouders aan De Jong vertelden klinkt onwaarschijnlijk. Zo'n advies leidt toch regelrecht tot veroordeling? Veel logischer is, dat het zó gegaan is: de ouders storten hun hart uit over hoe weinig er aan te doen is en zeggen: „En dan elke dag een injectie, dat is toch niet nodig?” Kwakzalver: „Zeker niet, mevrouw, dat is tegennatuurlijk, geeft U hem maar elke dag van dit pakje kruiden”. Later schuiven de ouders natuurlijk alle schuld op de kwakzalver.

Maar zelf dragen ze ook schuld. Kwakzalver en ouders samen dus alle schuld? Niet altijd. Als de arts passief blijft bij strikt-medisch irrelevante, maar overigens gerechtvaardigde klachten over de behandeling is hij medeschuldig. Hij is ook medeschuldig als een zekere autoritaire tendens in zijn optreden het uiten van dit soort klachten bemoeilijkt.

Is het toeval, dat ik dit laatste aspect in Uw geschriften mis?

Hoogachtend,

w.g. P. DAS.

VERVOLG OP BLZ. 66

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 65

ONS ANTWOORD OP EEN KRITISCHE BRIEF

VERVOLG VAN BLZ. 65

DEZE REACTIE verheugt ons ten zeerste en wel omdat hierin – naar onze mening – wel zeer duidelijk de gedachtengang van een – in dit geval welwillende – buitenstaander tot uiting is gebracht.

Waarom maakt een twintigtal gevallen van levensgevaarlijke kwakzalverij maar een v e n indruk op het lekenpubliek? Eenvoudig omdat deze droevige gevallen de buitenstaander niet p e r s o o n l i j k raken en hij (of zij) het in deze jachtige wereld niet op kan brengen naar de diepere oorzaak te zoeken. Ditzelfde geldt evenzeer voor de zeer ernstige verkeersongevallen en voor de ongelukken bij het zwemmen.

Bij deze drie categoriën van calamiteiten bestaat voor de beoordeling toch principieel een zeer groot verschil. Ter preventie toch van verkeersongevallen zijn talloze wettelijke voorschriften van kracht en . . . is ter handhaving hiervan een uitgebreide organisatie van controle en vervolging opgebouwd.

Ter preventie van ongelukken bij het zwemmen wordt door de Overheid zeer krachtige steun verleend aan particuliere instanties.

Wat de kwakzalverij betreft, op de bestrijding hiervan bestaat een zéér goed hanteerbare Wet op de uitoefening van de Geneeskunst maar . . . een apparaat om op doeltreffende wijze de bepalingen van deze Wet te handhaven ontbreekt ten enen male.

Voorlichting blijft uit

DAT IS het eerste principiële grote verschil. Het tweede verschilpunt is, dat voor beide eerste categoriën telkens weer op behoorlijke wijze uit de doeken wordt gedaan wáár het om gaat en wélke gevaren er dreigen, terwijl op het gebied van de kwakzalverij door de Overheid nimmer ook maar een geringe poging tot doelbewuste – tevens doeltreffende – voorlichting is ondernomen.

Beide laatste ernstige tekorten in het Overheidsbeleid ten opzichte van de bestrijding van de kwakzalverij zullen uitvoerig gedocumenteerd nader ter sprake komen in een „Open Brief” aan de Staten Generaal, waarin onze visie op de inhoud van het zoetsappige rapport van de Commissie-Peters zal worden uiteengezet.

Gezien de doelstelling van de Vereniging tegen de Kwakzalverij om als persie-groep het kwaad van de kwakzalverij te bestrijden moet inzender

accepteren dat dit soort zaken – zéér scherp omschreven en zwart-wit gesteld – zonder overdrijving of verzwijging van wat dan ook, onder de aandacht van het argeloze publiek wordt gebracht. De kwakzalverij betekent – uit een oogpunt van volksgezondheid – een t e groot gevaar dan dat op dit punt ook maar enigszins gesjacherd kan worden. De „duiven-mentaliteit” van een groot deel van het Nederlandse volk is op dit gevaarlijke terrein funest. Hier moet klare taal worden gesproken.

Exakte getallen zijn bij deze ongrijpbare – immers zweverige – materie niet te produceren.

Statistiek waardeloos

DE STATISTIEK over het aantal veroordelingen, jaarlijks door het C.B.S. gepubliceerd, is volkomen waardeloos voor degenen, die een inzicht wil krijgen in de ernst van de kwakzalverij. Talloze – zelfs dodelijke – gevallen van ernstig falen van onbevoegden komen nimmer aan berechting toe. De redenen waarom zullen – geïllustreerd door voorbeelden – uitvoerig in onze „Open brief” aan de Staten Generaal worden uiteengezet.

Het aantal kwakzalvers, in een – gewraakte – enquête van het N.I.P.G./T.N.O. op – slechts – 500 tot 1000 „geschat”, bedraagt in werkelijkheid ongeveer het 10-voudige.

Aan een „schatting” van het inkomen van verschillende kwakzalvers zullen wij ons maar niet wagen. Gezien het fabuleus grote aantal „klienten”, dat de pleitbezorgers hun troetelkinderen toedichten, moet met het onbevoegd uitoefenen van de Geneeskunst wel het veel-voudige worden „verdiend” van wat verkregen werd uit de voormalige werkzaamheden van deze wetsovertreders.

Ons dunkt, dat hier voor de fiscale recherche een – lucratief – terrein volkomen braak moet liggen.

Onze „Open brief”

UIT BOVENSTAANDE moge voor inzender duidelijk zijn geworden, dat – helaas – exacte gegevens op het gebied van de kwakzalverij niet zijn te achterhalen. Op dit punt mist de charlatanerie evenzeer vaste grond onder de voeten als bij het eigenlijke onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Wat betreft de opmerkingen over het artikel van dr. J. J. de Jong kunnen wij kort zijn. Voor wat de conclusie in de laatste alinea aangaat achten wij hier het schuldprobleem nog maar zeer ten dele benaderd. In bovenvermelde „Open brief” aan de Staten

Generaal zal door ons zeer duidelijk worden uiteengezet – en daarbij gemotiveerd waarom – dat schuldig zijn aan het ontstaan van de chaotische toestand op het gebied van de kwakzalverij:

1. de Overheid zelf en wel omdat ze heeft nagelaten:

a. een adequaat bestrijdingsapparaat op te bouwen;

b. het publiek doeltreffend voor te lichten over het gevaar van de kwakzalverij;

c. een gerichte opleiding te verzorgen voor zijn ambtenaren, die ze – overbelast als deze al zijn met andere takken van dienst op het gebied van de volksgezondheid – een, voor hen volkomen vreemde tak van dienst tevens heeft opgedragen.

2. de politie, die – onvoorbereid voor deze specifieke taak – in tal van gevallen een onjuist opsporingsbeleid heeft ingesteld.

3. de justitie, die het – in verreweg de meerderheid van de gevallen – bij haar vervolgingsbeleid en bij haar rechtspraak meent te kunnen stellen zonder voorlichting – op dit wel zeer specifieke terrein – van een terzake kundige, een getuige-deskundige.

4. de kwakzalver zelve als bewuste wetsovertreder.

5. de patiënt (of diens familie), die – schuldbewust – weigert getuigenis à charge af te leggen tegen degenen, wiens „hulp” hij vrijwillig heeft ingeroepen.

6. de medicus, die

a. psychologisch niet geschoold, zijn patiënt niet op de juiste wijze benadert, en daardoor – wellicht onbewust en ongewild – de weg naar de kwakzalver effent;

b. geen flauw inzicht hebbend in het gevaar, dat van de kwakzalverij voor de volksgezondheid dreigt, deze wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis toch – zij het soms onder bepaalde (niet-reële) voorwaarden meent te mogen accepteren.

Het is geen wonder, dat het grote publiek – magisch als het is ingesteld – bij gemis aan juiste voorlichting gaarne geloof hecht aan het zoet gefluit van de pleitbezorgers van de wetsovertreders en aan kwistig rondgebazuinde sterke verhalen over, al dan niet vermeende, wonder-succes-sen, behaald bij door artsen zogenaamd „opgegeven” patiënten.

A. P. N. DE GROOT.

„DAT DEZE GALSTEEN VERGRUIZELE”

zegt gebedsgenezer

Ben Hoekendijk

JOOP VAN DEN BROEK bezocht de prediker Ben Hoekendijk uit Putten tijdens de tentcampagne in het begin van september in Amsterdam-West. Op het terrein tegenover Marcanti, waar eerder in de zomer het Italiaanse circus Heros had gestaan, trof hij nu een tent met er voor een spandoek „Jezus redt en geneest”. Op de eerste avond was de tent goed vol, veelal mensen uit de lagere inkomensklasse, verrassend veel jongeren en Indische Nederlanders.

Een hoogtepunt blijkt het „bidden met de zieken” te zijn. De zieken hebben een „gebedskaart” ingevuld, met daarop hun kwalen. Joop van den Broek vertelt in het Algemeen Handelsblad:

In een lange rij stellen ze zich voor het podium en de prediker op. De eerste is een vrouw met hoofdpijn. „Vaar uit in Jezus' naam”, zegt de heer Hoekendijk. En later: „Schrijf ons uw getuigenis, zuster, wij blijven voor u bidden”. Een volgende vrouw voelt zich sinds haar operatie niet goed. „Doktoren kunnen veel doen, maar God meer”, zegt Hoekendijk, terwijl hij haar de handen oplegt.

En zo de hele rij: maagzweren („Voelt u Gods kracht, zuster?”) galstenen („Dat deze galsteen vergruizele, zegt de bijbel niet dat de Heer rotsen deed splijten?”), iemand die in aanraking is gekomen met toverij en „een gouden naald in zijn lichaam heeft”, evenwichtsstoornissen, hoge bloeddruk, nierziekte. Hoekendijk legt hen de handen op, heeft voor iedereen een woord. Bij het laatste gezang zitten hij en zijn vrouw wat grauw van vermoeidheid naast elkaar, vooraan.

In de caravan van een medewerker — als hij in Nederland evangeliseert gaan zijn vrouw en hij iedere avond

DE MICROFOON MAG BIJ GEEN ENKELE HANDOPLEGGING VAN BEN HOEKENDIJK ONTBREKEN (Cliché Alg. Handelsblad)

terug naar de drie kinderen in Putten — wil hij, na afloop van de dienst, wel praten.

„Ons geloof moet elke kritiek kunnen doorstaan”, zegt hij berustend, al maakt hij zich nog wel boos over diverse publikaties over hem en zijn beweging. „Al dat gepraat over dure auto's en zo, dat is onzin. Ik woon in een huisje-in-de-rij. Twee gezinnen en drie kantoor meisjes zijn voor het levensonderhoud op het werk aangevoelen”.

U noch uw vrouw hebt theologie gestudeerd of iets dergelijks? vroeg de heer Van den Broek Hoekendijk.

„Nee, Het is een kwestie van bekering, van persoonlijk initiatief. Ons evangeliseren, dat is ingebed in de Pinksterbeweging, gebeurt niet in een georganiseerde groep. Je bent stap voor stap verantwoordelijk voor God”.

Ook wat die zogenaamde genezingen betreft?

„Er zijn reële wonderen. (Heftig) Ik heb gezien, dat mijn moeder werd genezen van maagkanker. Zuster Vlug, die de kinderdiensten leidt, zou geen kinderen kunnen krijgen. Ze heeft er nu vier. Je hoort altijd van die aangedikte verhalen over gebedsgenezing. Wij hebben een goed contact met de medische wetenschap. Zij strijden met menselijke middelen, wij met geestelijke wapens. Als wij mensen een nieuw geloof kunnen geven komen er vrede en rust in hun harten, daarmee is al veel opgelost”.

Maar het blijft toch gevaarlijk”.

„Waarom? Fanatisme is een reële vijand. Wij zijn niet tegen doktoren. Wij genezen ook niet, maar God spreekt door ons. Wij willen echt de mensen brengen tot Jezus, die een oplossing heeft voor hun geestelijke en lichamelijke nood”, aldus gebedsgenezer Hoekendijk. Die, zoals men zal hebben bemerkt, zich uiterst voorzichtig uitliet tegenover de journalist.

NOG EENS: CAFÉ ALS BIECHTSTOEL

(Ingezonden)

EEN DEZER DAGEN werd ik opgebeld door een reporter van een bekend dagblad. Deze vertelde mij dat hij nu in uw blad van september een artikel gelezen had, waarin mijn persoon en zaak beschreven werden.

Nu is het door het aparte cachet van onze zaak niets bijzonders dat in een krant of blad over mij wordt geschreven.

Anders liggen de zaken wanneer men gerapporteerd wordt in een orgaan dat zich ten doel stelt de kwakzalverij te bestrijden.

KWAKZALVER: Onbevoegd uitoefenaar van de geneeskunst; iemand die het publiek wat op de mouw wil spelden; boerenbedrieger; oplichter; knoeier; aldus van Dale.

Daar het deze reporter na aandachtig lezen van het artikel niet duidelijk was op welke wijze er verband bestond tussen mij en het begrip kwakzalver, belde deze man mij op om via een interview meer klaarheid in deze zaak te brengen.

Het komt deze man – met mij – voor dat er wel wat lichtvaardig wordt omgesprongen met de beoordeling of iemand wel of niet in een blad dat zich duidelijk als bevechter der kwakzalverij uitroept, zal worden belicht of wel aan de kaak gesteld.

Enige feiten:

Nergens in het door u aangehaalde krantenartikel staat, dat ik een praktijk uitoefen, anders dan het exploiteren van een Taverne, dus een Horeca-bedrijf.

Men kan mij niet professioneel, consulteren voor problemen die op het gebied van de psychologie of para-psychologie liggen.

Er is geen privé-consultatie-ruimte waar men al of niet tegen betaling terecht kan.

Dat omstreeks de opening een nieuwsman een artikel in zijn krant schreef, overigens geheel van hem uitgaande, over de bijzondere inrich-

ting van ons bedrijf, en dat hij daarbij mogelijk als aparte noot melding maakte van het feit dat ik in het verleden min of meer actief was op het gebied der psychologie, moet ik geheel voor zijn rekening laten.

Ook het feit dat hij verband zoekt en ook vindt tussen de rustige sfeer van ons bedrijf en de mogelijkheid zich daarin te ontspannen. Dit is trouwens een der voornaamste functies van bedrijven als de onze.

Dat de café-houder daar een belangrijke rol in zal kunnen spelen – zonder beroepspsycholoog te zijn – is zonder meer duidelijk.

Prof. Polak zegt o.a. in een radio-bespreking van dit jaar het volgende als hij het heeft over de sociale betekenis van het café in onze samenleving: dat de goede caféhouder iets moet hebben van een vriend, een vaderbeeld en van de psycholoog. Mag dit niet strikt letterlijk weergegeven zijn, het is zeer zeker de zin van de woorden van prof. Polak.

Nu zou ik daar graag bij willen opmerken dat m.i. veel belangrijker kan zijn met eerlijke aandacht te luisteren naar de zich ventilerende klant, dan hem te overladen met quasi wijsgerige opmerkingen en ondeskundige raadgevingen, zoals dit maar al te vaak en veelal met goede bedoelingen gebeurt.

Natuurlijk is men gerechtigd tot het hebben van een eigen opinie en hobby's.

Mocht een en ander aanleiding geweest zijn tot publiciteit in uw blad, dan zullen er heel wat vakgenoten volgen. Daar dit m.i. niet zo zal zijn, neem ik aan dat een misvatting in het spel is.

W. J. A. JOCHEMS

Batenburg (Gld.)

GAARNE HEBBEN WIJ plaatsruimte verleend aan de mededeling van de heer Jochems. Aanleiding tot het overnemen van een deel van het artikeltje, dat onlangs het Nijmeegs Dagblad aan zijn persoon en bedrijf wijdde, was het feit, dat de heer Jochems aan de journalist van dit dagblad veel knipsels uit Amerikaanse kranten liet zien, waarin zijn kwaliteiten als para-psycholoog hoog werden aangeslagen. Ons maandblad pleegt altijd aandacht te schenken aan de para-psychologie en haar beoefenaren, omdat er nog al eens een relatie blijkt te bestaan tussen een bepaald soort para-psychologen en de kwakzalverij (red. M.t.d.K.).

Van de Moosdijks grootspraak kent geen grenzen

IN HET ook in Nederland vrij veel verkochte Belgische weekblad Kwik (6 nov.) kwamen twee pagina's voor met foto's gewijd aan Van de Moosdijk, die bekend graag te poseren. Men ziet hem, een vest dragend, een witte anjer op, bij het bord in de tuin van zijn landhuis te Casteren waarop „W. v. d. Moosdijk, specialist in geneeskrachtige kruiden” te lezen valt, bij zijn Buick, in de woonkamer... Hij noemt zich nu al „De grootste genezer ter wereld”. Hij geeft als reden voor de scherpe critiek op zijn optreden: „Ik werd een gevaar voor de pillenfabrieken, daarom moest ik gekraakt worden”.

Veel nieuws vertelt Van de Moosdijk verder niet, hij bazelt wat over de moderne geneeskunde, die hij abnormaal noemt. „De helft van de pillen zijn verdovend. Maar de geneeskundige kracht er van is miniem vergeleken bij die van een kruidenmengsel”.

En verder op: „Ja, mijn kruiden zijn waarlijk tegen alles gewassen. De meest afschuwelijke ziekten werden door mij overwonnen”.

Een boeketje grootspraak ligt hem wel. Hij had naar Katanga kunnen komen – 100.000 dollar was het de man, die hem uitnodigde waard, als hij kwam over vliegen. Hij deed het niet. Waarom niet? „Maar ik blijf hier in de eerste plaats om de mensen te helpen. Ik heb honderden arme mensen gratis genezen, mijnwerkers met zes, zeven kindertjes. Voor die kleine mensen zou ik het verschrikkelijk vinden wanneer u me nu de grond in zou duwen”. Alles wat ik doe is immers gebaseerd op liefde”.

Je moet maar durven... Wat dat de grond induwen betreft – dat is de gebruikelijke waarschuwing van Van de Moosdijk tegen verslaggevers, die eens van zin mochten zijn kritisch over zijn kruidenhandel tegen schandalige prijzen te schrijven.

Omdat Van de Moosdijk op 18 november niet in persoon was verschenen heeft de kantonrechter de zaak tegen de „kruidendokter” tot 2 december verdaagd.

Erasmus, De Lof der Geneeskunst

ERASMUS SCHREEF in „De lof der Geneeskunde“:

„De taak van de geneesheer vervulden die wetgevers, die slechts goed gebouwde personen met elkander lieten huwen, die eisten, dat men alleen volkomen gezonde minnen in dienst nam, die openbare baden en turnplaatsen instelden, wetten tegen de weelde maakten, door het doen verbouwen van huizen en het droogleggen van moerassen, epidemieën voorkwamen en er voor waakten, dat geen spijsen of dranken, die voor de gezondheid gevaar opleverden, verkocht werden.

Maar heden ten dage menen de vorsten, dat zij er niet mee te maken hebben, of voor wijnen vergiften verkocht worden, of er door aangestoken graan of bedorven vis zoveel ziekten onder het volk verspreid worden.”

We moeten ons dunkt me goed realiseren dat dit 450 jaren geleden door hem werd gesteld, aldus staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga. „Het is een passage die dunkt me voor wetgevers vandaag de dag nog lezing en herlezing waard is.”

De staatssecretaris van sociale zaken en volksgezondheid zei dit te Schiedam, toen hij de betekenis schetste bij de ingebruikstelling van dit net van het openbaar lichaam Rijnmond.

Het mag als algemeen bekend worden beschouwd dat het Rijnmondgebied wat luchtverontreiniging betreft in menigerlei opzicht het sterkst verontreinigd gebied is van ons land.

☆

Reeds omstreeks 1500 schreef Erasmus zijn „Encomium artis medicae”, waaruit de heer Kruisinga het bovenstaande citaat ontleende. Zijn lofrede werd opgedragen aan Hendrik van den Eynde, de stadsgeneesheer van Antwerpen.

Erasmus heeft zijn hele leven lang, bij al zijn reizen en trekken altijd hygiënische maatregelen in acht genomen. Men kan zelfs zeggen dat hij angstvallig over zijn gezondheid waakte. Nimmer verbleef hij ergens roekeloos, wanneer bijvoorbeeld de pest toesloeg. Zo meed hij de haarden van kwade ziekten, de grote steden. Bekend is bijvoorbeeld dat hij meermalen Parijs verliet, wanneer daar pest heerste. In zijn correspondentie bekende hij: „de begrafenissen schrikken mij af”.

Ondanks zijn vrij wankel gezondheid heeft Erasmus met zijn voorzichtige levenswijze bijna de leeftijd der sterken bereikt.

In het boekje, dat hij in latere jaren schreef en dat in het Nederlands vertaald werd als „De beleeftheid der kinderlijcke Zeden” geeft hij ook hygiënische wenken. Zoals (wij volgen nu de vertaalde tekst van een schooluitgave uit 1678, die voor de studie van het Latijn bedoeld was). „Het is burgerlijk en gesont 's morgens de mont te spoelen met schoon water”. En over het gastmaal heet het in dezelfde „Beleeftheid der kinderlijcke Zeden: „Gaet niet aanzitten als gewassen sijnde; maer de naegels van tevoren van vooren afgesneden zijnde op dat in deselve niet iets vuyls blijft hangen en ghij genoemt werde een Vuyl-poot”.

Ongebruikelijk

Op de tentoonstelling te Rotterdam deze herfst gehouden naar aanleiding van de herdenking van de geboorte van Erasmus vijf eeuwen geleden, werd speciale aandacht besteed aan de voor zijn tijd ongebruikelijke ideeën over hygiëne en gezondheid. Vele infectieziekten bedreigden de mens. Herhaaldelijk braken epidemieën uit van pest, tyfus en cholera en talrijk waren de leprozen. Toen eenmaal, na de middeleeuwen de lepra verdween, zou de tuberculose haar tol komen eisen, maar zover was het nog niet in de tijd van Erasmus.

Spaanse pokken

Wel kondigde zich toen een nieuwe ziekte aan: de syfilis. Men meende dat deze door Spaanse soldaten meegebracht was uit Amerika. Als een van de oorzaken werd dan ook het kannibalisme onder de wilden opgegeven. Erasmus behoorde tot degenen, die rigoureuze maatregelen wilden treffen tegen deze gevaarlijke geslachtsziekte, waarin de grote humanist een ernstige bedreiging voor het huwelijks-

leven zag. Hij heeft hier in zijn Colloquium conjugium, de samenspraak over het huwelijksleven, blijk van gegeven.

De ziekte droeg vele namen, want elk land gaf de schuld aan een ander. In het ene land had men het over de Spaanse pokken, in Duitsland sprak men over de „Franzosenkrankheit”, maar in Polen was het het „Duitse kwaad” en in Rusland „het Poolse kwaad”.

De samenstellers van de grote catalogus van de in museum Boymans-Van Beuningen gehouden tentoonstelling menen, dat de haat tegen de soldaten die Erasmus koesterde niet in de laatste plaats was ingegeven dat de legers met hun tros van lichte vrouwen en de rondzwerfende soldaten er zeer toe bijdroegen de syfilis en andere ziekten te verspreiden.

Aardstralen

AARDSTRALEN. Uitstralingen die van de aarde (zouden) uitgaan. Hun vermeende ongunstige invloed op de gezondheid (o.m. het verwekken van kanker) wekte in Nederland omstreeks 1950 bij velen ongerustheid, maar het bestaan er van is nooit bewijsbaar gebleken en werd door de meeste geleerden betwist.

Aldus het artikeltje, dat men aantreft onder het trefwoord aardstralen in de tweede aflevering van de Standaard Encyclopedie, een populaire encyclopedie in veertiendaagse afleveringen, waarvan de verschijning met veel reclame is omgeven. Wij zouden het nog kunnen aanvullen met:

AARDSTRALENKASTJE. Kastje, waarin zich de middelen zouden bevinden om de slechts in de verbeelding bestaande aardstralen tegen te gaan. Werd door slimme lieden tegen exorbitante prijzen in de handel gebracht. Inhoud van het kastje, waarin degene die zich tegen aardstralen wilde beschermen, niet mocht kijken, bestond gewoonlijk uit onderdelen van gesloopte radio-toestellen. Zie verder KWAKZALVERIJ.

Adresverandering

Verzuim niet bij adresverandering even de wijziging mede te delen aan het correspondentieadres Oranjelaan 6 te Hilversum! Dan behoeft U niet bevreesd te zijn één nummer van dit interessante maandblad te moeten missen.

HOE MOET MEN HET PUBLIEK OVER HUISMIDDELEN VOORLICHTEN?

meest intens de zelfmedicatie beoefent is echter dezelfde groep die veelvuldig de arts bezoekt.

Levensangsten

HET ASPIRIENTJE voor de hoofdpijn, het flesje valeriana tegen de uitbarsting – het zijn maar een paar voorbeelden van het gebruiken van medicijnen zonder de dokter te raadplegen. Maar deze „zelfmedicatie” neemt toe. Wat moet men daar van denken? „Zonder zelfmedicatie zou de kwakzalverij en het gebruik van genotmiddelen groter zijn dan nu, omdat er blijkbaar een behoefte bestaat aan het wegdrinken van levensangsten”. Deze uitspraak is van prof. dr. A. Querido, hoogleraar in de sociale geneeskunde te Amsterdam.

Hij hield een voordracht over de zelfmedicatie op een vergadering gewijd aan het gebruik van niet-voorgeschreven geneesmiddelen door een wel zeer belanghebbende instantie, de Nederlandse Vereniging van geneesmiddelenfabrikanten Nepropharm en de bond van importeurs van geneesmiddelen Bipa. De vergadering werd op 10 oktober in het Haagse Congrescentrum gehouden.

Het was, gezien de belangen van de organisatoren, begrijpelijk dat alle sprekers, op prof. Querido na, uitgingen van het volgende gegeven: In Nederland worden jaarlijks tussen de 100 à 200 miljoen gulden van de 600 miljoen, die de Nederlander jaarlijks aan medicijnen uitgeeft besteedt aan middelen die men zelf kiest, buiten de arts om.

„In eigen beheer”

Drs. H. G. SNIJDERS, voorzitter van de Bipa, verklaarde onder zelfmedicatie te verstaan „De behandeling in eigen beheer, niet van een ziekte, maar van een tijdelijk ongemak, met huismiddelen, die – mits met mate en nimmer chronisch gebruikt – niet veel kwaad kunnen.

Dr. Dukes, leider van het ontwikkelingslaboratorium van de NV Organon wees er op, dat de mens omgeven is met stopcontacten, gaskranen, jenever en tabak – niemand zal er serieus aan denken hem dat te ontnemen, omdat er potentiële gevaren in schuilen. In hoeverre moet dan de patiënt de vrijheid hebben zich zelf te behandelen (of mishandelen!) met geneesmiddelen, die geen verslavende uitwerking hebben?

Zuiver medisch gesproken schuilt er zoveel gevaar in die zelfmedicatie, dat zij verworpen moet worden, oordeelde prof. dr. A. Querido, die zei dat in West Europa niet meer dan een derde van de mensen, die zich bewust zijn van klachten, daarvoor een arts raadpleegt. In geld uitgedrukt wordt in West-Europa meer dan een vierde van het bedrag dat men aan medicijnen besteedt uitgegeven aan midde-

len, die niet door de arts zijn voorgeschreven.

Zelfmedicatie realiteit

DE OPVATTING dat zelfmedicatie geheel verworpen moet worden is echter volkomen in strijd met de realiteit, meende prof. Querido. De zelfmedicatie is een realiteit. Over de mogelijkheden om door uitbreiding van de geneeskundige hulpverlening een wijziging van het gedragspatroon van de mens te bereiken was hij niet bijster optimistisch. Wel achtte hij het denkbaar dat de doelmatigheid van de arts verhoogd zou worden door hem te ontlasten van allerlei routinewerk of paramedische hulp en allerlei andere rompslomp die iemand met een kortere of eenvoudiger opleiding ook zou kunnen verrichten.

Moet het publiek anders worden voorgelicht dan thans het geval is, vroeg prof. Querido zich af. In dat verband achtte hij de bestudering van motieven voor zelfbehandeling van fundamenteel belang. Hij onderscheidde drie groepen van mensen die aan zelfmedicatie doen. Er is een groep die dit doet op rationele motieven, er is een grotere groep die medicamenten slikt uit angst. De groep die het

DAT ZELFMEDICATIE in de plaats komt van het raadplegen van een arts is niet waar, aldus prof. Querido. In vele gevallen is zelfmedicatie complementair en niet concurrerend ten opzichte van de medische zorg, meende prof. Querido. Voor deze laatste groep zou dus de oplossing zeker niet kunnen liggen in een versterking van het medische apparaat. Zonder zelfmedicatie zou de kwakzalverij en het gebruik van genotmiddelen groter zijn dan nu, omdat er blijkbaar een behoefte bestaat aan het wegdrinken van levensangsten.

De moderne mens is, zelfs als er de mogelijkheid toe bestaat, niet bereid voor iedere kou en ieder hoofdpijntje naar de dokter te gaan. Hij moet daartoe ook bepaald niet aangemoedigd worden, is de conclusie geweest van een Engels onderzoek, dat uitwees hoe de genationaliseerde Engelse arts lijdt onder de patiënten met futiele klachtjes, die zijn kostbare tijd opslokken en de ernstige patiënten duperen. Zij moeten erop getraind worden juist om zichzelf te behandelen, was men van mening.

Van de categorie doe het zelve, die de eigen keuze hanteren als aanvulling op wat de medicus voorschrijft en er geen bezoek aan een arts voor laten wilde prof. Querido komen tot een productie van placebo's. Van middelen waarvan het geneeskrachtig effect schuilt louter en alleen in suggestie. Voor de andere doe-het-zelvers, de rationele zoals hij hen betitelde, had ook prof. Querido wel vrede met de huidige gang van zaken.

Verzet tegen pijnstillers zonder recept

Bij zijn promotie in de geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht heeft de huisarts D. Bosschaert zich in één van zijn stellingen gekeerd tegen het verstreken zonder recept van pijnstillende middelen (analgetica).

Hij is vooral bang voor de schadelijke bijwerking van acetosal dat o.m. in het „aspiertje” voorkomt, en fenacetine. De meeste van de pijnstillers bevatten een of twee van deze stoffen, het APC-tablet bovendien nog coffeïne.

Iedereen kan dergelijke geneesmiddelen bij de apotheker kopen. (En niet alleen daar!) In Nederland wordt jaarlijks drie- tot vierhonderdduizend kilo acetosal en honderdduizend kilo fenacetine, in allerlei tabletten en poeders, gegeten.

Bij zeker zestig procent van de gebruikers veroorzaakt acetosal volgens dr. Bosschaert, kleine bloedingen in de maagwand. De stof heeft bovendien een ongunstige invloed op de stolling van het bloed bij verwondingen of bij de

menstruatie. Fenacetine veroorzaakt op de duur een bloedziekte en misschien nierklachten, aldus dr. Bosschaert, van wiens bezwaren tegen pijnstillende middelen zonder recept gewag werd gemaakt in de N.R.C.

Het nadeel van acetosal is naar zijn mening te beperken door een „gecoat” produkt te verstreken, dat pas na de maag te zijn gepasseerd vrij komt. De schadelijke werking kan ook worden tegengegaan door het tablet op te lossen in melk.

Een gevaarlijke voorganger zaait twijfel in ELIM

IK BEN LICHTELIJK door God bestraald zegt „vader” Albert Otten, de voorganger van de Gemeente des Heren in Elim, dicht bij Hollandsche Veld in Drente. Hij is een 77-jarige man, die in zijn gemeente 400 gelovigen telt, kinderen meegerekend. Leo Derksen van het weekblad Panorama bracht hem onlangs een bezoek na het voorgevallene met de zevenjarige Greta uit het gezin Pater aan het Hollandsche Veld Opgaande. Hoewel hij de aardse genoegens in zijn preken als verwerpelijk voorstelt, beschikt Otten in zijn goed gemeubileerde huis toch over zulke duivelse werktuigen als een automatische wasmachine en zelfs over de spreekbuis van de hel bij uitstek: de telefoon.

Omstreeks 15 augustus kreeg de achtjarige Greta Pater buikpijn. Zij ging echter niet in bed maar nam plaats in een stoel in de keuken. Maar de pijn nam gedurig toe en het buikje van het meisje zwelde op. De dokter werd niet geroepen, de ouders, trouwe volgelingen van Ottens Gemeente des Heren, vertrouwden op wat zij aannemen, dat de Wil des Heren is. Zij deden niets. Vader Otten kwam een gebed uitspreken, waarin op God als medicus een beroep werd gedaan in te grijpen en Greta te genezen van haar boze kwaal. Maar Greta werd alleen maar zieker.

Ongeruste hoofdonderwijzer

GRETA IS een leerlinge van de openbare school – de kinderen van de Gemeente des Heren gaan niet naar de school met de bijbel om beschermd te zijn tegen een bepaalde uitleg van de bijbel, zo wil vader Otten het. Hoofdonderwijzer H. L. van Scheepen van de lagere school te Hollandsche Veld begint ongerust te worden. Hij gaat naar het afgelegen boerderijtje van de familie Pater en treft er Greta doodziek aan. De familie Pater zegt dat God zelf wel zal weten wat het beste is, maar de heer Van Scheepen waarschuwt arts R. Paize uit Noordscheschut. Deze onderzoekt het meisje, vreest dat zij een tumor heeft en weet de ouders er na lang praten toe te brengen haar in het ziekenhuis te Hoogeveen te laten onderzoeken.

De ouders stellen dit niet op prijs en halen het meisje terug naar huis.

Zij hebben vaak genoeg gehoord dat iemand door het ingrijpen van de Heer werd genezen. Heeft vader Otten hen dat niet vaak genoeg verteld? Maar vader Otten, boos op de hoofdonderwijzer, komt bij de familie Pater op bezoek en zegt: Je moet een dokter waarschuwen. Een kind is niet verantwoordelijk voor zich zelf.

Naar Gronings ziekenhuis

HIJ WEET NIET, dat de kinderrechtster te Assen de ouders voorlopig uit de ouderlijke macht heeft ontzet en op de dag na het bezoek van vader Otten wordt Greta onder het toezien oog van de Rijkspolitie van huis ge-

Meesje van acht bijna slachtoffer

haald en overgebracht naar Groningen. In het Academisch Ziekenhuis blijkt dat er geen sprake is van een tumor. Greta behoeft niet te worden geopereerd en zij herstelt snel.

Vader Otten geeft een slim antwoord, wanneer hem op de man af wordt gevraagd of hij gelooft dat Gods hand de genezing van Greta heeft bewerkstelligd. „Het enige dat ik weet is, dat ze daar in Groningen niets met

Greta hebben gedaan en dat ze toch geneest”.

Dokter R. Paize deelde mede: Het enige wat ik kan zeggen, is dat in Groningen Greta een medische ingreep heeft ondergaan. Zonder die ingreep zou zij ongetwijfeld zijn gestorven.

In dwangpositie

DE VERSLAGGEVER van Panorama vroeg Otten of hij zijn volgelingen niet in een dwangpositie bracht door voortdurend uit te roepen dat velen door zijn gebed genezen worden en dat menselijk ingrijpen een verloochening is van het Godsvertrouwen.

Otten antwoordde dat hij onder ede wilde verklaren, dat hij de mensen nooit verboden had een dokter te waarschuwen.

Maar toen hij van het ingrijpen van hoofdonderwijzer Van Scheepen had gehoord had hij de telefoon gegrepen en tegen de dochter van de hoofdonderwijzer gezegd: Wil je je vader waarschuwen, dat hij zoiets niet meer moet doen. Wil je hem dát zeggen? Anders laat ik alle kinderen van de gemeente des Heren van school nemen. En hij gaf bij een andere gelegenheid nog eens de waarschuwing tot de heer Van Scheepen: God zal wraak nemen. Uw eigen kinderen zullen u nog eens vanuit de hel met grote, vragende ogen aankijken.

Bedenklijke advertentie in Gereformeerde Kerkbode

OOK IN EEN kerkblad horen kwakzalversadvertenties niet thuis. Wij zouden zeggen, juist in een kerkblad niet. Want men mag aannemen, dat gezien de verantwoordelijkheid van de kerken voor hun gelovigen zij juist uitermate kieskeurig zullen zijn, waar het de inhoud van de advertenties betreft. Want ergens worden die in zo'n officieel kerkblad gedekt, ja, geschraagd door het zedelijk gezag van de kerk.

Een erge misser noteerden wij op dit gebied in de Gereformeerde Kerkbode. Dit is het orgaan van de Gereformeerde Kerken van Rotterdam. Deze kerkbode verschijnt wekelijks. Daarin kwam dezer dagen een advertentie voor waarin een „elektrolyt-waterkuur” werd aangeboden alsmede electrolyt-crème tegen eczemen, aambeien, lichte spataderen, huiduitslag.

Waar zo'n elektrolyt-waterkuur al niet dienstig voor is- De advertentie begint met een vette regel: U bent absoluut geen hopeloos geval. En richt zich dan tot degenen die al jarenlang hebben getobt met: nerveusiteit, galstenen, nieraandoeningen, hoge of lage bloeddruk, suikerziekten (het meervoud is van de adverteerder), maag- en darmzweren, open benen, gordelroos, reuma, jicht, spataderen.

De advertentie zegt dan: Neem eens contact met ons op, waarom niet?

De adverteerders van dit brutale stukje zijn de importeurs, de heren Quist en Van Dalem, die een antwoordnummer te Ouderkerk aan de IJssel blijken te bezitten. Aan het slot laten zij weten, dat zij voor de elektrolyt crèmeverkoop graag in contact willen komen met drogisterijen en met pharmaceutische zaken.

F. L. BLOEM UIT WINSCHOTEN KREEG BOETE VAN 400 GULDEN

DE „KRUIDENDOKTER” uit Winschoten, de 38-jarige Fobbo Luppó Bl(oem) is voor het kantongerecht van Winschoten veroordeeld tot vier maal 100 gulden boete, subsidiair 10 dagen hechtenis. Er waren hem vier gevallen ten laste gelegd van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. De kantonrechter achtte de vier gevallen bewezen.

De pendel, waarmee Bloem zijn kunst uitoefende en een aantal flesjes medicijnen (met planten-aftrek-sels) werden verbeurd verklaard.

Later verklaarde Bloem tegenover een verslaggeefster van De Noord-Ooster, dat hij nog niet wist of hij tegen het vonnis in hoger beroep zou gaan. In feite zo redenerde hij, is er geen enkel bewijs. De vier getuigen hadden hem, Bloem, een verklaring gegeven dat ze het niet eens zijn met wat in het proces-verbaal staat. Maar

bij de rechtzitting heeft Bloem hierover niets medegedeeld - vermoedelijk heeft zijn advocaat hem dat afgeraden...

Over Bloem, die ook onder de naam „De Geurende Kruidhof” zijn artikelen aan de man brengt, hebben wij reeds herhaaldelijk in de kolommen van ons maandblad bericht: in mei 1963, op pag. 41 en 42 van september 1968. In het meinummer van dit jaar, bladzijde 29, kon men lezen, dat de gemeentepolitie van Winschoten bij Bloem had ingegrepen. De klantenkring van Bloem had zich de laatste tijd over een groot deel van ons land uitgebreid en ook de Duitsers kwamen naar Winschoten. Voor de kantonrechter werd de man verdedigd door mr. C. L. Wieringa, volgens Bloem een van zijn patiënten. Na de zitting had Bloem de vriendelijkheid om van zijn advocaat te zeggen: „Deze pleiter is niet zo sterk naar voren gekomen”.

Ingewandsworm als geneesmiddel

Bijgeloof vormt een bedreiging voor sommige diersoorten. Een van de slachtoffers dreigt een rob-achtig dier te zijn, de doejong, die men aantreft in de warme wateren van de Indische Oceaan of de Stille Oceaan. In Indonesië is menigeen er vast van overtuigd dat de tanden van de doejong, die tot 20 cm lang worden, de bezitter een bescherming schenken tegen vergiften, kogels mitsgaders boze geesten.

Men is wel bereid voor zo'n wonderdand iets neer te tellen - zo'n 100 tot 200 gulden.

Verder verwerken Indonesiërs en Chinezen graag doejongtranen, een kleverige vloeistof uit de ogen, in een liefdesdrank. Met harpoenen en netten gaan zij de beschermde doejongen

te lijf. Dat komt dubbel hard aan: de wijfjes brengen slechts één jong in de twee jaar voort.

Algemeen bekend is dat de hoorns van de Javaanse neushoorn in minnerdranken worden verwerkt. En omdat een hoorn alleen bij het dode dier kan worden weggenomen zijn er nu nog maar dertig van die neushoorns, en wel in een Javaans reservaat. Een ons hoorn brengt in Singapore zo'n paar honderd gulden op. Huid, bloed en beenderen, gedroogd en verpoederd, schijnen uitstekende versterkende middelen te zijn. Urine en uitwerpselen heten te helpen bij oogziekten. Een poeder vervaardigd uit de ingewandswormen van een neushoorn wordt beschouwd als het beste bestrijdingsmiddel tegen wormen bij de mens. De Javaanse neushoorn is zijn gewicht in goud dus waard. Toch zal de kwakzalver naar andere dieren moeten omzien.

Van alle markten thuis

ZO LUIDDE een advertentie die op 2 maart 1969 in het blad Boulevard te vinden was:

Helderziende A. Seeland, Den Haag
Piet Heinstraat 96, tel. 070 - 330747
sprk. 2-5 en 7-9 u. Zie ook beroepengids.

En op 15 maart stond de volgende advertentie in het keurige Dagblad Trouw:

Huw. Bem. Bureau Seelandt. Bemiddelt voor
f 25,- door gehele land. Tel. 070 - 330747,
Piet Heinstraat 96, Den Haag
spr. 2-5 en 7-9 uur, ma. t.e.m. za.

Deze advertenties werden gevonden door de Gezinsraad, die een onderzoek instelde naar de commerciële huwelijksbureaus. Voor het merendeel was het resultaat niet bijster opwekkend. Martin Uitvlugt kon er in het Vaderland een artikel over schrijven onder de titel „Sjacheraars in levensgeluk”.

Een nog schrijnender voorbeeld van de rommel op de huwelijksmarkt boden twee advertenties van postbus 3288 te Amsterdam. In een advertentie onder de noemer HUW. (van huwelijk!) wordt medegedeeld, dat de contactavonden, die men organiseert beschaafde bijeenkomsten voor ongehuwden zijn,

Datzelfde postbusnummer komt wat uitvoeriger voor de dag in een advertentie in Vrij Nederland. Daar gaat het over de Erotisan Cocktaildrank.

Even een paar aanhalingen uit deze wijdloppige advertentie. Meer dan 100.000 zakenlieden in Europa gebruiken reeds de Erotisan Cocktaildrank. Geen wonder, na een vermoeiende dagtaak maakt Erotisan van iedere man een moderne C a s s a n o v a en brengt de vrouw in extase. Binnen een kuurperiode van zes maanden wordt blijvend sukses gegarandeerd!

Dan komt achter het postbusnummer importeur Tricouleur te voorschijn, die ook een gironummer heeft en beweert 70.000 tevreden postorderklanten te hebben. En behalve de Erotisan Cocktail Drank is er ook nog de Casanova Cream (Casanova ditmaal met één s geschreven - de correctie spelling van de naam van de 18de eeuwse avonturier en schrijver

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 72

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

EEN OVERTREDING ...

WIE DUBBEL parkeert maakt het zijn mede-weggebruikers lastig - hij maakt zich schuldig aan een overtreding. Wie kruiden tegen hoge prijzen verkoopt, voorgevend dat ze de koper zullen genezen en er dernoods nog de bedreiging aan toevoegt, dat de koper anders niet lang meer te leven heeft, is een groot gevaar voor de volksgezondheid. Maar ook deze kwakzalver maakt zich schuldig aan een overtreding en de rechter, die in eerste aanleg zijn gedragingen beoordeelt, is óók de kantonrechter.

De wet maakt onderscheid tussen misdrijven en overtredingen. In het algemeen worden misdrijven door de enkel- of meervoudige strafkamer van de rechtbank beoordeeld, overtredingen door de kantonrechter. De bedelaar, de landloper en de souteneur begaan overtredingen die door de rechtbank worden behandeld.

Viel het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst onder de misdrijven — en gezien de ernst van de feiten en de grote gevaren die er aan zijn verbonden zou er alle reden toe zijn — dan zou het publiek er beter van doordrongen zijn dat kwakzalverij een ernstig feit is. Voor het rechtsgevoel is het zeker niet bevredigend, dat een straffer optreden van de rechterlijke macht tegen een figuur als Van de Moosdijk, die heel goed weet, dat het nooit zo'n vaart kan lopen, maar aan zeer beperkte grenzen is gebonden. Ware kwakzalverij een misdrijf, gekoppeld aan een zwaardere strafbedreiging dan thans het geval is (duizend gulden boete, bij recidive ten hoogste twee maanden hechtenis!) dan zou niet alleen het publiek anders gaan denken over deze zaak, maar de preventieve werking zou velen weerhouden zich als onbevoegde op te werpen.

Slechts GELDBOETEN voor ergerlijke kwakzalvers

10 mille boete voor Van de Moosdijk

DE KANTONRECHTER te Eindhoven mr J. Roeffen heeft op 2 december de 43-jarige kruidendokter W. J. A. van de Moosdijk wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst tot een boete van f 10.000 veroordeeld.

De officier van justitie, mr. J. Hulleman, had zes weken geëist.

Van de Moosdijk was voor deze zitting onder politiegeleide naar Eindhoven gekomen. Toen de zitting afgelopen was werd het publiek enige tijd in de zaal vastgehouden, tot de kwakzalver zich uit de voeten had kunnen maken! De stemming van het publiek is nu eenmaal bepaald niet op de hand van de kwakzalver!

Drie getuigen zijn door de kantonrechter, mr. Roeffen, gehoord. Een inwoner van Arnhem was met haar inmiddels overleden pleegzoon naar Gasteren gereisd. De jongen werd in een invalidenwagentje de spreekkamer van de „kruidendokter“ binnenge-re-den. Van de Moosdijk zei toen, aldus de getuige: Jongen, je bent ernstig ziek, maar ik zal je beter maken. Ik zal de doktoren voor raadselen plaatsen." De kruiden, die hij gaf, kostten 250 gulden. Een andere pleegzoon had Van de Moosdijk bij deze gelegenheid horen schermen over zijn „goede vriend Beckers“, de overleden bisschop van den Bosch. De Arnhemse dame had over Van Moosdijk gelezen in een advertentieblaadje.

Een Tilburgse fabrikant was eind 1968 naar Van de Moosdijk gegaan. Die had hem over de vingers gestreken en bezwerend toegesproken. De zak kruiden kostte ook ditmaal 250 gulden.

Mr. G. Hulleman, officier van justitie, hield een scherp requisitoir. „Deze verdachte heeft bij velen, die ten einde raad waren, hoop gewekt. Het is

een meedogenloze koopman, die geld slaat uit het leed en de ellende van zieke mensen. Het openbaar ministerie zal hem zolang vervolgen tot hij zijn practijken heeft gestaakt."

Mr. Hulleman bleek goed ingelicht over de activiteiten, die Van de Moosdijk thans in België ontwikkelt. Zijn z.g. goud- of diamantkuur kost soms meer dan 30.000 frank. Zijn slachtoffers sluiten leningen om dat te kunnen betalen.

Pastoor Mullenders veroordeeld

PASTOOR MULLENDERS van het Zuidlimburgse Wahlwiller heeft f 300 boete gekregen, waarvan honderdvijftig voorwaardelijk, omdat hij onbevoegd de geneeskunst heeft uitgeoefend-

In twee gevallen had de pastoor zieken behandeld met de natuurmethode van de wichelroede en hen medicamenten voorgeschreven. Bovendien had hij zich daarvoor gul laten betalen.

De verdachte ontkende niet toen hij voor de kantonrechter moest verschijnen.

De kantonrechter vroeg hem hoe hij het deed. „Och, ik praat wat met de mensen". „Nee, nee, u schrijft recepten, waarop uw patiënten in Aken medicijnen kunnen krijgen".

„Ja, maar ik heb ernstig medicijnen gestudeerd en ik wil graag voor een commissie van dokters verschijnen om mijn kennis te laten testen", zo verklaarde de pastoor. Hij zei dat hij de natuurgeneeswijze beoefende en dat hij voorzitter is van de „Nederlandse werkgroep van praktizerende genezers". Wij willen natuurlijke geneesmiddelen en niet het chemisch vergif, dat hier verstrekt wordt."

De rechter zag het niet helemaal en stelde tot slot dat schoenmakers bij

VERVOLG OP BLZ. 74

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ

Hormoonpreparaten illegaal verkocht

KANTONRECHTER mr. A. van den Brand te Wageningen heeft de directeur van de Arnhemse farmaceutische onderneming „Apharmo”, T. van de B., veroordeeld tot f 5000 boete en acht weken hechtenis wegens het illegaal verkopen van hormoonpreparaten. De officier van justitie bij het kantongerecht aldaar, mr J. Pieters, had f 10.000 boete en zes weken hechtenis geëist.

De directeur werd aansprakelijk gesteld voor de verkoop door zijn fabriek van veeartsenijkundige middelen aan personen, die daartoe volgens de wet op de antibiotica niet bevoegd zijn. Alleen dierenartsen, apothekers, artsen, erkende geneeskundige instituten en dergelijke mogen deze stoffen met oestrogene werking afnemen.

De officier zei in zijn requisitoir: „Deze zaak heeft een omvang aangenomen, die zijn weerga in ons land niet kent.” Hij raamde de afzet van de fabriek in 1966 op 33 kilo stilboestrol. Met dit kwantum kunnen 45.000 kalveren worden ingespoten. Officier mr Pieters beschuldigde de directeur van oneerlijke concurrentie en het in gevaar brengen van de volksgezondheid.

Mr D. Dirkzwager, die als raadsman optrad, was het vele malen zeer oneens met de officier van justitie. Hij vroeg zich af of deze stoffen wel zo schadelijk zijn voor de volksgezondheid en concludeerde dat de wetenschap dit kennelijk nog niet kan overzien. „Zo lang in Nederland reclame voor sigaren en sigaretten wordt toegestaan en jongerensociëteiten in Amsterdam waar het blauw staat van de marihuanarook worden gesubsidieerd, blijft deze onzekerheid bestaan”, zo zei hij. Daarom vind hij niet bewezen dat zijn cliënt volledig aansprakelijk was.

PASTOOR MULLENDERS

VERVOLG VAN BLZ. 73

hun leest moeten blijven en dat de pastoor een voorbeeld aan die schoenmakers kan nemen.

Over pastoor Mullenders hebben wij uitvoerig bericht in de nummers van april, juli en november 1965. In dat jaar heeft pastoor Mullenders zijn kwasi-geleerdheid tijdens een tv-uitzending kunnen uitkramen. Hij is bijzonder vast overtuigd van het bestaan van aardstralen en voert al jaren een strijd tegen chemische geneesmiddelen.

Ook in België regent het klachten over Van de Moosdijk

OP 31 OKTOBER j.l. stond een interview met de bestrijder van de praktijken van Van de Moosdijk, de heer M. Eerenberg, in de Gazet van Antwerpen. De heer Eerenberg ontving daarop uit België niet minder dan 61 brieven met klachten over de „Raspoetin van Brabant”. Er was overigens ook een anonieme brief bij, waarin de heer Eerenberg bedreigd werd: „Als U nog eens schrijft in binnen- en buitenland zult U eens iets beleven”. Ook krijgt de heer Eerenberg anonieme telefoontjes met bedreigingen.

Via de Eindhovense advocaat mr. Athmer poogt men thans het geld van

degenen, die zich voor grote bedragen lieten afzetten voor kruiden van Van de Moosdijk, terug te krijgen. Op de kwitanties staat altijd: „Geen baat, geld terug”, maar Van de Moosdijk houdt zich daar niet aan.

Inmiddels heeft de heer Eerenberg bij de justitie klachten ingediend tegen Van de Moosdijk, die zijn tegenstander o.a. voor een alcoholist heeft uitgemaakt.

In een interview met het Arnhems Dagblad heeft Van de Moosdijk nog beweerd: „Schrijft u maar, dat ik net een worm ben. Ik word tienmaal doorgestoken, maar ik blijf groeien.”

„De Magneet”: aantrekkingskracht van kruiden

IN DE Boeweg te Beverwijk is een drogisterij, die weliswaar De Magneet heet, maar waarnaar de kompasnaald van de Vereniging tegen de Kwakzalverij beslist niet wijst. Want dan zou men een verkeerde koers varen. Deze drogisterij verspreidt namelijk gevaarlijke stencils, héél gevaarlijke stencils. Daarin wordt namelijk een kruidenasortiment zonder blikken of blozen aangeboden voor:

- Vermagering, eczeem, borst en hoest, aambeien, zenuwen, laxeren, versterking
- blaas- en urine, diabetici, griep, overgangsklachten, reumatiek, gal, rustkruiden.
- astma en bronchitis, tegen verhoogde bloeddruk, galsteen, migraine, tegen bedwateren, spataderen, maagklachten enz.

Een heel brutaal zinnetje is de volgende reactie van een klant, die drogisterij De Magneet waagt af te drukken: „In jaren niet mogelijk geweest af te vallen, nu 3 pond in 1 week. Mijn specialist is zeer tevreden over de kruiden.

Mijn specialist — men moet maar durven!

Het kruiden-assortiment is samengesteld door Jacob Hooy, de Amsterdamse kruidenhandel. Er wordt ook nog eens vermeld dat Jacob Hooy „de kruiden volledig garandeert”.

Voorzichtig man

DAT KRUIDEN op het ogenblik „in” zijn valt af te leiden uit een artikel in de Haagsche Courant, gewijd aan deze Jacob Hooy op de Kloveniersburgwal te Amsterdam. Veel aandacht wordt besteed aan de keukenkruiden,

waarvan de verkoop vooral de laatste zes jaar sterk is ontwikkeld. En dan vervolgt de heer Oldenboom, de 58-jarige eigenaar van de zaak van Jacob Hooy: „Ook de hele voorlichting, recepten e.a. is veel meer dan vroeger op kruiden gericht. Geneeskrachtige kruiden worden warm aanbevolen. De mensen zijn de pilletjes moe. Al die chemische toestanden schrikken hen af. Ik ken mensen met gal-klachten, die zweren bij geneeskrachtige kruiden. Ze voelen er meer voor om die te gebruiken.”

„Maar”, vervolgt de voorzichtige heer Oldenboom, wel wetend dat hij bezig is op glad ijs te komen, „ik wil er wel de nadruk op leggen, dat ik niet op medisch gebied wil komen. Kwakzalvers en de affaire Van de Moosdijk? Kwakzalvers zijn er bijna niet meer (beweert de heer Oldenboom, die kennelijk ons maandblad niet leest — red. M.t.d.K.). „Uitgestorven zou je kunnen zeggen. Kruidendokters zijn er nog wel. In Utrecht wordt zelfs een cursus van zes jaar gegeven voor kruidendokters. Over de kwestie Van de Moosdijk laat ik me niet uit.”

Men ziet het — men is daar in de winkel van Jacob Hooy heel voorzichtig. „Ik geloof wel dat het verhaal er indertijd niet zo is uitgekomen als het in werkelijkheid was” (Toch nog een klein ruggesteuntje voor de Raspoetin van Brabant!)

Neen, dan komt men er bij De Magneet in Beverwijk duidelijker voor uit: koop rustig onze kruiden en speel doktertje voor u zelf, of het nu reuma is of suikerziekte, gal of spataderen. De gevaren er van zijn voor uw rekening — wanneer wij onze gegarandeerde kruiden maar aan u kunnen slijten . . .

Strijd tegen kwakzalverij is een zich ontworstelen aan irrationaliteit

ONLANGS HEEFT de medische medewerker van De Telegraaf een uitvoerig artikel gewijd aan de strijd tegen de kwakzalverij. Wij ontleen aan dit artikel het volgende:

Het aantal onbevoegde genezers wordt in Nederland ruwweg geschat op 12.000. Van de huisartsen weet 55% dat er in hun praktijkgebied magnetiseurs, kruidendokters en dergelijke werkzaam zijn; en 89% van de huisartsen meldt, dat zij in hun praktijk patiënten hebben, die naar een onbevoegd genezer gaan of gingen. De huisartsen menen dat zij in ongeveer de helft van de gevallen door hun patiënten van hun bezoek aan de onbevoegde genezer op de hoogte zijn gesteld. Van een betrekkelijk kleine groep van ca. 400 paranormale genezers is bekend dat ze 5 miljoen consulten per jaar geven; tegenover 50 miljoen consulten door ca. 4.000 huisartsen.

Er is altijd zeer uiteenlopende waardering geweest voor het verschijnsel van de kwakzalverij. Een lid van de Tweede Kamer — sprekend over de Staatscommissie, die de aangelegenheid in studie heeft (de commissie Peters, — red. M.t.d.K.) — merkte in 1966 op: „Het is wel jammer, dat er geen bestrijder van de kwakzalverij in zit". Waarop een andere afgevaardigde te kennen gaf: „Het gaat niet om kwakzalvers. De zogenaamde paranormale genezers zijn veel beter."

Men dokterde wat

HET MAKEN van onderscheid tussen dokters en kwakzalvers, tussen genezers en genezeriken is niet van vandaag. Reeds in de 16e eeuw zette een zekere chirurgijn Thomas Gale zich af tegen mindere goden, waar hij het betreurt dat „de meesten zich laten behandelen door timmerlieden, wevers, schoenlappers, vertinners, dienstmeiden, nog afgezien van monniken en nonnen, filantropen, pillendraaiers, kruideniers, drogisten, barbiers, vroedvrouwen, kwakzalvers en charlatans". Het kwam er in die tijd inderdaad op neer, dat het grootste deel van de bevolking wat dokterde aan elkaar, omdat men de officieel erkenden niet kon betalen.

De universitair geschoolde arts is tot in de vorige eeuw een luxe gebleven; het grootste deel van de gezondheidszorg was in handen van de in gil-

den verenigde beroepsbeoefenaren: stads-, plattelands- en scheepsheermeesters, de vroedmeesters (en vroedvrouwen), de oogmeesters, de tandmeesters, de oormeesters, etc. etc.

Voor het probleem van onvoldoende gezondheidszorg heeft men een oplossing gezocht. In 1865 slaagt Thorbecke erin om vier wetten aangenomen te krijgen, die een nieuwe fase inluiden.

Euwenoude situatie

VOORTAAN ZAL de geneeskunst slechts uitgeoefend mogen worden door degenen, die krachtens een omschreven universitaire opleiding, daartoe de bevoegdheid is verleend. Daarmee werden o.a. alle toen nog bestaande gilden opgeheven. Door deze wettelijke bescherming van het medische beroep werd de weg vrijgemaakt voor de ontwikkeling van een op wetenschap gebaseerde geneeskunde. Maar wetten vermogen dikwijls niet een euwenoude situatie zo maar te veranderen. Ook na 1865 bleven velen hun heil zoeken bij niet-erkende „geneeskundigen" en tot op heden is dat nooit helemaal veranderd.

Toch nog voorspraak

DE GESCHIEDENIS laat zien, dat de onbevoegden nogal eens aanleiding zijn tot verontrusting, maar toch ook telkens weer hun voorspraak vinden bij vooraanstaande staatsburgers. Reeds in het voorlopig verslag op het wetsontwerp van Thorbecke juichten enkele leden „deze poging om de gestadig toenemende kwakzalverij zoveel mogelijk te weren" volmondig toe, terwijl er ook leden waren, die meenden „dat de wet een veel te gestreng karakter had. Ook was het de vraag of hier het eigenbelang der geneeskundigen niet meer in het spel was dan 't belang der lijdende mensheid". Deze twee geluiden kan men ook thans nog bijkans ieder jaar bij de begrotingsbehandeling van volksgezondheid horen in de Tweede Kamer.

Langdurige klachten

EEN ONDERZOEK, ingesteld door het Nederlands Instituut voor preventieve Geneeskunde, maakt (zoals onze lezers weten, red. M.v.d.K.) waarschijnlijk, dat in de leeftijdsklasse van 35-44 jaar meer mannen dan vrouwen gebruik maken van de diensten van magnetiseurs; voor de leeftijdsklasse van

45-54 jaar geldt het omgekeerde. Jongeren beneden de 25 jaar consulteren zeer zelden onbevoegden. Vooral als de klachten zeer lang aanhouden (meer dan een jaar) wordt de kans dat de betrokkene tenslotte een onbevoegde raadpleegt, aanzienlijk groter. Het is vooral met „reumatiek" en met pijnen zonder duidelijke oorzaak dat men hem consulteert.

Zo floreren ondanks het werk van Thorbecke de echte geneeskunst en de „kwakzalverij" nog steeds naast elkaar. Eigenlijk betreft het hier de strijd van onze cultuur om zich te ontworstelen aan de irrationaliteit, ook aan de irrationaliteit binnen zowel als buiten de officiële geneeskunst, aldus besluit de medische medewerker van De Telegraaf.

Het aantal verpakte geneesmiddelen

IN DE nota van de Eerste Kamer over de wijziging van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening gaf staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga de volgende cijfers over het aantal verpakte geneesmiddelen in enige landen.

Land	Aantal verpakte geneesmiddelen
Italië	21.000
West-Duitsland	24.000
België	9.000
Frankrijk	8.500
Nederland	4.508

Het aantal verpakte geneesmiddelen dat in elk land op de markt is, is mede afhankelijk van de nationaal aan geneesmiddelen gestelde eisen. De samenstelling van het geneesmiddelenpakket varieert in verband met de tamelijk snelle veroudering van geneesmiddelen sterk.

Ook uit deze cijfers moge blijken dat 't in Nederland op de markt zijnde aantal geneesmiddelen bij internationale vergelijking bijzonder laag blijkt te zijn, aldus dr. Kruisinga. Dit is ongetwijfeld één der oorzaken waardoor internationaal gezien de kosten van de Nederlandse geneesmiddelenvoorziening zo laag zijn.

De Staatssecretaris deelt voorts mede dat een recente studie van deskundigen van de Wereld Gezondheids Organisatie aangeeft dat de wijze van voorschrijven door de arts in ons land in het algemeen effectiever en rationeler moet worden geacht dan in de meerderheid der overige E.E.G. landen.

Wij wensen onze leden en lezers
een gelukkig en voorspoedig

1970

BESTUUR VERENIGING
TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE MAANDBLAD
TEGEN DE KWAKZALVERIJ

IS "VOORUITZIEN" MOGELIJK ?

VOLGENS EEN ARTIKEL van dr. Helmut Schmidt in New Scientist zou een waterdichte methode zijn gevonden om aan te kunnen tonen, dat de mens iets kán voorspellen. In het Vrije Volk troffen wij een artikel aan van de redactie wetenschappen, gebaseerd op het artikel in New Scientist, dat duidelijker dan de proeven met de Zenekaarten van prof. Rhine zou aantonen, dat de mens een voldongen feit kan constateren, eer het heeft plaatsgevonden. Daarvoor heeft men gebruik gemaakt van een geheel geautomatiseerde machine in het laboratorium van de vliegtuigfabrieken van Boeing in Seattle in de Ver. Staten.

De proef gaat uit van een natuurkundig gegeven. Een halfdoorzichtige spiegel weerkaatst van opvallend licht de helft van de lichtdeeltjes (kwantums genaamd) en laat de andere helft door. Die verhouding staat vast, maar niemand kan zeggen welk afzonderlijk lichtdeeltje weerkaatsen zal of passeren. De heersende natuurkundige leer zegt dat dit zelfs niet theoretisch te voorspellen valt, omdat het gebeuren een fundamenteel toevalsgebeuren is.

Schmidt, de schrijver van het artikel in New Scientist ontwierp een machine met soortgelijk uitgangspunt. Van de proefpersoon werd gevraagd te raden hoe afzonderlijke deeltjes

zich zouden gedragen. Dat raden gebeurde door een knop in te drukken. Verder ging alles automatisch, zowel de toevoer van deeltjes als het registreren van raadkeuze en vaststellen of er al dan niet goed was geraden.

Herhaaldelijk liet men de machine proefdraaien om te zien of hij werkelijk toevalsgemiddelden leverde. Dat was het geval. Veel proefpersonen kwamen bij het raden ook niet uit boven de normale kans, die iemand heeft om goed of fout te raden. Sommige proefpersonen echter slaagden erin veel vaker goed te raden dan het toeval toelaat. Er werden reeksen gemaakt met 63.000 raadbeurten, die 4,4 percent raak waren boven het toevalsgemiddelde (kans dat zoiets toeval is: één op een half miljard).

Bijzonder boeiend vindt dr. Helmut Schmidt, was een experiment, waarin de proefpersonen eerst een reeks kregen met het verzoek goed te raden en daarna een reeks met de vraag of ze wilden proberen fout te raden. Bij 20.000 beurten was de uitkomst dat wanneer op 'goed' werd gemikt er 7,1 percent méér treffers waren dan het toevalsgemiddelde en dat bij de reeks waarin men 'fout' moest raden men ook inderdaad 9,1 percent vaker fout zat dan het toeval zou opleveren.

Belangrijk proefschrift

OP HET PROEFSCHRIFT „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” promoveerde op 16 december te Utrecht de Voorburgse huisarts L. F. Bakker. Promotor was prof. R. Hornstra.

Dr. Bakker acht kenmerkend voor de geneesmethoden van de onbevoegden, dat zij bij bepaalde — vooral nerveuze en psychomatische — aandoeningen een beroep doen op „archaische Tiefschichten der Seele”. Voor een bepaalde restgroep zieken zou dr. Bakker op de duur willen komen tot een behandeling door psychotactiele therapeuten (magnetiseurs) echter onder streng toezicht en niet dan op een verwijfsbriefje van de arts. Hij wil het magnetiseursvraagstuk oplossen op de wijze, zoals dat voorheen is geschied met de ongeorganiseerde masseurs.

Meer hierover in ons volgende nummer.

Naar het schijnt is in deze machine elke menselijke invloed op het experiment uitgeschakeld. Van bedrog of onbewuste beïnvloeding kan, naar het rapport te oordelen, geen sprake zijn. Wie wil aanvoeren dat het bewijs voor buitenzintuigelijke waarneming nog altijd niet is geleverd, zal moeten aantonen in welk opzicht ook deze machine onvolkomen is.

Voor natuurkundigen ziet Schmidt een adder onder het gras. Hij zegt: de leer van de principiële onvoorspelbaarheid van het gedrag der kwantums gaat niet op. Sommige mensen kunnen dat gedrag blijkbaar wél voorspellen. De redactie van New Scientist tekent hierbij aan dat dit waarschijnlijk een woordverwarring is. De deeltjes gedragen zich inderdaad volgens toevalslijnen, maar de proefpersoon kan blijkbaar het voldongen feit al constateren eer het heeft plaatsgevonden.

Hij voorspelt niet, maar heeft voorkennis, aldus de redactie van New Scientist.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijharends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiters, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 76

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.